

O P R O E P I N G
voor de op woensdag 26 oktober 2022 vanaf 19.30 uur
te houden vergadering
van de Raad der gemeente Hengelo

AGENDA:

		zaak- nummer	port. houder
A	Algemeen		
A01	Opening		
A02	Vaststellen agenda		
A03	Vragenkwartier (zie art. 46 Reglement van Orde voor de gemeenteraad)		
A04	Bestuurlijke actualiteiten (van het college)		
B	Hamerstukken 		
B01	Nota van uitgangspunten Hart van Zuid De Koppeling	3261787	Gerrits
C	Voorstellen met tussenkomst van de Politieke Markt		
C01	Transformatieplan sociaal domein	3462621	Freriksen Luttikholt
C02	Participatie denkkader	3467519	Bruggink Steen Gerrits
D	Voorstellen zonder tussenkomst van de Politieke Markt		
D01	Intrekkingsverordening individuele studietoeslag	3482239	Freriksen

Hengelo, 3 oktober 2022

De voorzitter van de raad,

De heer S.W.J.G. Schelberg

**De eerstvolgende raadsvergadering is gepland op woensdag 9 november 2022,
aanvang 17.00 uur**

Behandelvoorstel

Onderwerp	Nota van uitgangspunten Hart van Zuid de Koppeling		
Zaaknummer	3261787	Portefeuillehouder	Gerard Gerrits
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	De raad wordt <i>onder meer</i> voorgesteld om: - In te stemmen met de behandeling van de zienswijzen, zoals opgenomen in de "Nota zienswijzen Nota van Uitgangspunten Hart van Zuid De Koppeling" dat deel uitmaakt van dit besluit. - De nota van uitgangspunten HvZ De Koppeling vast te stellen als kader voor de planologische uitwerking. - De grondexploitatie van HvZ De Koppeling en de bijbehorende grondexploitatie vast te stellen en te verantwoorden in een nieuw in te richten administratief complex. - De grondexploitatie van Centraal Station Twente (complex 711) gewijzigd vast te stellen en af te sluiten. - In te stemmen met de verlaging van de voorziening grondexploitaties met €1.090.000 en met de verhoging van de reserve grondexploitaties met €899.000. - In te stemmen met het toepassen van de coördinatieregeling voor de voorbereiding en bekendmaking van een bestemmingsplan en omgevingsvergunning om de ontwikkeling van de locatie conform de nota van uitgangspunten HvZ De Koppeling mogelijk te maken en dit besluit de dag na bekendmaking in werking te laten treden.		
Historie	Hart van Zuid is volop in ontwikkeling. Samen met marktpartijen wordt dit gebied getransformeerd naar een levendig en uniek stadsdeel, strategisch gelegen nabij de Hengelose binnenstad en het OV knooppunt van Twente. Hart van Zuid is onderdeel van de Spoorzone Hengelo Enschede en levert met de combinatie van wonen, werken, leren en ontmoeten met een goede bereikbaarheid een belangrijke bijdrage aan de doelstelling van de toptechnologische regio. Het is de ambitie om dit gebied rondom het Centraal Station Twente te ontwikkelen tot hét centrum voor (internationaal) zakendoen in Twente, ter versterking van de economische structuur in Hengelo en de regio. Deze ambitie hebben is al in 2008 vastgelegd in het Masterplan Hart van Zuid dat op 3 februari 2009 (263570) door de gemeenteraad is vastgesteld. Het ruimtelijk kader uit het Masterplan Hart van Zuid is vorig jaar geactualiseerd met de op 7 juli 2021 door de raad vastgestelde geactualiseerde Ontwikkelkaart Hart van Zuid. De Ontwikkelkaart en de ambities uit het Masterplan zijn als basis meegenomen in de ontwerp Omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid, welke begin juni door het college voor inspraak is vrijgegeven. Binnen deze kaders wordt de raad nu gevraagd de nota van uitgangspunten De Koppeling (voorheen "Businessdistrict") vast te stellen als kader voor de planologische uitwerking. Na voorafgaande publicatie in het Hengelo's Weekblad heeft het concept van de "Nota van Uitgangspunten Hart van Zuid Businessdistrict" van 30 juni tot en met 10 augustus 2021 ter inzage gelegen. Binnen de termijn van terinzagelegging zijn drie schriftelijke zienswijzen ingediend. In de periode van de ter inzagelegging zijn er ook raadvragen gesteld door de fracties van de PvdA en LokaalHengelo. Het college heeft deze vragen op 2 september jl. van een antwoord voorzien.		

Politieke Markt	4 oktober 2022			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Elske Mooijman	Coen Hartendorp	Vergaderkamer 5	Fysiek	90 min
Doel van de sessie	Oordeelsvormend			
Behandeladvies	De fracties wordt gevraagd om technische vragen over dit voorstel voorafgaand aan de politieke markt te stellen aan de betrokken ambtenaren, dit kan via de raadsgriffie. Opzet Politieke Markt - Opening Voorzitter - Korte inleidende presentatie namens het college - Ruimte voor eventuele sprekers - Ronde langs fracties voor oordeelsvormende inbreng en eventuele vragen - Reactie college Let op!: Één woordvoerder per fractie aan tafel. Over fractieleden kunnen plaatsnemen op de publieke tribune.			
Spreekrecht publiek	ja ☒ nee ☐		duur: maximaal 5 minuten	

Raad	26 oktober 2022	
Doel van de sessie	Besluitvormend	
Behandeladvies	Hamerstuk	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3261787	K. van Ekeris	FYS-PVG	G. Gerrits
ONDERWERP			
Vaststelling Nota van uitgangspunten HvZ de Koppeling			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Aanleiding en doel

Hart van Zuid is volop in ontwikkeling. Samen met marktpartijen transformeren we dit gebied naar een levendig en uniek stadsdeel, strategisch gelegen nabij de Hengelose binnenstad en het OV knooppunt van Twente. Hart van Zuid is onderdeel van de Spoorzone Hengelo Enschede en levert met de combinatie van wonen, werken, leren en ontmoeten met een goede bereikbaarheid een belangrijke bijdrage aan de doelstelling van de toptechnologische regio. De historische kwaliteiten geven het gebied een eigen identiteit. Onderdeel van Hart van Zuid is de ontwikkeling van De Koppeling (voormalige naam: Business District) op de plaats van de voormalige MTS.

Het is de ambitie om dit gebied rondom het Centraal Station Twente te ontwikkelen tot hét centrum voor (internationaal) zakendoen in Twente, ter versterking van de economische structuur in Hengelo en de regio. Met het station en de Laan Hart van Zuid is het gebied uitstekend bereikbaar per openbaar vervoer en per weg. Het biedt daarmee een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor een werk-, kennis- en ontmoetingsomgeving. Deze ambitie hebben we al in 2008 vastgelegd in het Masterplan Hart van Zuid dat op 3 februari 2009 (263570) door de gemeenteraad is vastgesteld. Op basis van deze ambitie is de afgelopen jaren gewerkt aan de randvoorwaarden voor de ontwikkeling van dit deelgebied in Hart van Zuid. Het ruimtelijk kader uit het Masterplan Hart van Zuid is vorig jaar geactualiseerd met de op 7 juli 2021 door de raad vastgestelde geactualiseerde Ontwikkelkaart Hart van Zuid. De Ontwikkelkaart en de ambities uit het Masterplan zijn als basis meegenomen in de ontwerp Omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid, welke begin juni door het college voor inspraak is vrijgegeven.

Binnen deze kaders wordt de raad nu gevraagd de nota van uitgangspunten De Koppeling (voorheen "Businessdistrict") vast te stellen als kader voor de planologische uitwerking.

Om één en ander goed te kunnen duiden en de gevraagde besluiten integraal en in een goed perspectief te kunnen plaatsen, schetsen we in dit voorstel eerst de voorgeschiedenis.

Wat er aan vooraf ging

Masterplan Hart van Zuid

In het Masterplan Hart van Zuid zijn kaders vastgesteld voor Hart van Zuid De Koppeling. Enkele voor dit collegeadvies relevante passages en beelden uit dat Masterplan:

"De basis van het WTC Twente businessdistrict wordt gevormd door een flexibele ontwikkelingsstrategie waarbij faseerbaarheid en uitwisselbaarheid van functies centraal staan. In deze strategie zullen verschillende programmaonderdelen een plek krijgen: van kantoren, congresfaciliteiten, hotel, horeca, cultuur en detailhandel tot stedelijk wonen."

"Centraal Station Twente en omgeving kent een hoog voorzieningenniveau en een grote mate van functiemenging. Hier kan een aanvullend centrummilieu ontstaan met een pakket aan functies complementair aan het stadscentrum van Hengelo. Alles draait daarbij om synergie: het complementaire milieu aan de binnenstad versterkt de aantrekkingskracht van het centrum van de stad. Een eerste start is al gemaakt met de bouw van het Pop- en Cultuurpodium Metropool."

- Fietsenstalling 1
- Industriplein 2
- Perrontunnel 3
- Station 4
- Stationsplein 5
- Busstation 6
- Pop- en Cultuurpodium Metropool 7
- Transferium 8
- Laan Hart van Zuid 9
- Park 10
- Vereenigingsgebouw 11
- Parkrand bebouwing 12
- WTC Twente Businessdistrict 13
- Centrumring 14

Bron: Masterplan Hart van Zuid p70-p71

Bron: Masterplan Hart van Zuid p74-p75

Tijdelijk gebruik voormalig MTS

Om het ambitieniveau van De Koppeling waar te kunnen maken is in 2012 een groeimodel ontwikkeld. In dit groeimodel is opgenomen om het bestaande vastgoed (de voormalige MTS) tijdelijk te benutten als eerste stap voor de ontwikkeling van De Koppeling. Er is daarbij uitgegaan van een stapsgewijze ontwikkeling waarbij eerst het gedeeltelijk gebruik van het bestaande MTS-gebouw opgevolgd zou worden door een fasegewijze nieuwbouwontwikkeling. Het uitgangspunt daarbij was dat volledige nieuwbouwontwikkeling ter plaatse van de MTS locatie zou plaatsvinden.

De eerste ontwikkeling is in 2016 ingezet en uitgevoerd door de verbouw van "bouwdeel 5" en een deel van "bouwdeel 6" voor de huisvesting van het WTC Twente en enkele bedrijven die graag in de nabijheid van het WTC gevestigd willen zijn. De bouwdelen 5 en 6 zijn verbouwd met het doel bedrijven aan het gebied te binden die t.z.t. over willen stappen naar de nieuwbouw in het gebied.

Coalitieakkoord 2018-2022

In het coalitieakkoord 2018-2022 staat over Hart van Zuid:

"We houden vast aan onze ambitie om Hart van Zuid te transformeren tot een levendig en vitaal stadsdeel. Met een aantrekkelijk stedelijk milieu, waar mensen prettig kunnen wonen, werken en leren. Wij maken Hart van Zuid tot een succes. Het industrieel karakter van het gebied blijft herkenbaar: onderwijs, vakmanschap en maakindustrie gaan er 'hand in hand'. De stedelijkheid en functiemenging in Hart van

Zuid zijn complementair aan en versterkend voor de ontwikkeling van de binnenstad."

En:

"Dit gaan wij doen:

4. We zetten volop in op de ontwikkeling van het WTC Businessdistrict in de stationsomgeving (locatie voormalig MTS), na de aanleg van de Laan Hart van Zuid uitstekend bereikbaar en hèt kansrijke gebied voor kantoorontwikkeling.

5. Wij onderzoeken de mogelijkheden om de zijvleugel (de sporthal) van de voormalige MTS te behouden zonder dat dit ten koste gaat van de realisatiedoelstelling op deze plek."

Intentieovereenkomst 2018

Op 10 juli 2018 is het college van B&W met VincentSpikker BV (hierna VS-bv) een intentieovereenkomst aangegaan om de haalbaarheid te onderzoeken voor een hotel met kantoor eenheden op een deel van de locatie van De Koppeling. Daarna is aan VS-bv gevraagd om de hele locatie van de voormalige MTS te beschouwen en te betrekken bij het onderzoek op basis van het kantoor en woningprogramma zoals dat in de raad vastgestelde grondexploitatie Hart van Zuid is opgenomen. Deze haalbaarheid is in april 2019 positief afgerond. Op basis daarvan is besloten om samen met VS-bv een nota van uitgangspunten op te stellen.

Concept Nota van Uitgangspunten De Koppeling

Vanaf de zomer 2019 is gewerkt aan een concept nota van uitgangspunten (hierna: nvu). In de nvu staan de programmatische, stedenbouwkundige en beeldkwaliteit kaders opgenomen voor de ontwikkeling van de locatie.

In het voorjaar van 2020 was de nvu met de financiële haalbaarheid, de samenwerking en financiële afspraken tussen gemeente en VS-bv nagenoeg afgerond. De Coronacrisis brak toen in alle hevigheid uit.

In de periode juli – september 2020 begonnen de eerste inzichten bij ontwikkelend Nederland zich vorm te geven over de (mogelijke) gevolgen van de Coronacrisis. Gemeente en VS-bv zijn met elkaar hierover in gesprek gegaan. Dit heeft geleid tot een heroriëntatie op de producten die toen gereed waren.

In de periode december 2020 tot en met mei 2021 is een nieuw stedenbouwkundig model ontwikkeld en verwerkt in de nu voorliggende nota van uitgangspunten. Deze nvu sluit nog steeds naadloos aan op de ambities uit het masterplan Hart van Zuid.

Op basis van de nvu is de financiële haalbaarheid opnieuw onderzocht en zijn de samenwerking en financiële afspraken tussen gemeente en VS-bv vastgelegd in een realisatieovereenkomst, deze is per besluit van B&W op 29 juni 2021 aangegaan.

Op 29 juni 2021 heeft het college van B&W besloten:

1. *In te stemmen met de concept nota van uitgangspunten HvZ Business District*
2. *De concept nvu HvZ Business District gedurende 6 weken voor een ieder ter inzage te leggen*
3. *De gemeenteraad hierover te informeren met een brief*
4. *De Realisatieovereenkomst "Business district Hart van Zuid" aan te gaan met VincentSpikker BV*

Ter inzage legging concept Nota van Uitgangspunten

Na voorafgaande publicatie in het Hengelo's Weekblad heeft het concept van de "Nota van Uitgangspunten Hart van Zuid Businessdistrict" van 30 juni tot en met 10 augustus 2021 ter inzage gelegen. Binnen de termijn van terinzagelegging zijn drie schriftelijke zienswijzen ingediend.

Versnelling woningbouw Trijpstraat

Op 15 maart 2022 heeft het college van B&W besloten de gemeenteraad per brief te informeren over het alvast beginnen met de ontwikkeling van het gebouw aan de Trijpstraat. In die brief staat onder andere het volgende:

Voortgang concept nvu

Op de concept nota van uitgangspunten (hierna: nvu) is een aantal reacties binnen gekomen.

Er zijn erg positieve reacties ontvangen van de Erfgoedcommissie Hengelo, de Erfgoedvereniging Heemschut en Het Cuypersgenootschap.

De reacties rond de programmering van hotelkamers in de nvu is aanleiding geweest om een nader kwalitatief- en kwantitatief behoefte onderzoek te laten uitvoeren hiernaar. De uitkomsten hiervan worden in de loop van maart verwacht. Pas dan kan inhoudelijk gereageerd worden.

De verwachting is dat een collegeadvies voor raadsbehandeling in het 2e kwartaal van dit jaar gereed is. Dat zal een advies zijn over de nota van uitgangspunten, de beantwoording van de binnengekomen zienswijzen én de bij het plan behorende grondexploitatie.

Realisatie alvast beginnen

Vooruitlopend op de besluitvorming rond de nvu wordt u geadviseerd de ontwikkeling van het gebouw

aan de Trijpstraat met circa 50 studio's / 2 kamer appartementen in de betaalbare huur alvast te faciliteren met de zogenaamde 4bor procedure.

Gezien de ontwikkeling om het gebouw te transformeren en de woningen binnen het bestaande volume te realiseren is een "kruimel"-geval mogelijk. Dat betekent met toepassing van artikel 4, lid 9, bijlage II Bor (besluit omgevingsrecht) een afwijking voor het gebruik naar wonen. Besluitvorming hierover is een bevoegdheid van uw college.

Zo kan op korte termijn ingespeeld worden op de grote behoefte aan betaalbare woningen in Hengelo.

Met de hiervoor beschreven aanpak wordt de realisatie van deze studio's/appartementen met circa een half jaar versneld ten opzichte van het afwachten van besluitvorming in de raad over de nvu. Als een reguliere procedure doorlopen zou worden met eerst een bestemmingsplan en daarna een omgevingsvergunning bouwen, dan is de tijdswinst nog vele malen groter. Een eerste en grove planning geeft aan dat in gebruik neming mogelijk is in de zomer van volgend jaar met het nu starten van de verdere voorbereidingen rond deze "4Bor" procedure.

Ondanks dat het geen formele vereiste is, wordt u geadviseerd de raad hiervan in kennis te stellen middels bijgaande brief en hen de mogelijkheid te geven eventuele bevindingen kenbaar te maken.

Nakoming afspraken met ontwikkelaar

Het beginnen met deze realisatie betekent ook dat de in de realisatieovereenkomst gemaakte afspraken rond verkoop van de grond met opstallen wordt nagekomen en de akte van eigendomsoverdracht ook bij de notaris wordt gepasseerd zodra de omgevingsvergunning onherroepelijk is geworden

Collegeprogramma 17 mei 2022

In het nieuwe collegeprogramma staan enkele citaten die de ingeslagen koers van Hart van Zuid bevestigen:

Stad in balans:

We willen een stad in balans voor alle doelgroepen, met aandacht voor alle inwoners. Als Hengelo zijn en blijven we koersvast, maar we zetten wel belangrijke accenten voor de komende jaren. Er is groei nodig voor de economische versterking van de stad, om de beroepsbevolking op peil te houden en uiteindelijk de brede welvaart onder en voorzieningen voor onze inwoners te behouden. Daarom is onze ambitie om als Hengelo door te groeien in inwoneraantal, met daarbij speciale aandacht voor jongeren, starters en ouderen.

Herkenbare identiteit:

Om dat te kunnen behouden en uit te bouwen moeten we ons blijven ontwikkelen als stad. Met een focus op de binnenstedelijke ontwikkelingen willen we ons daarom richten op een schaa sprong, met een lange termijn perspectief op groei naar 100.000+ inwoners. Met deze stip op de horizon willen we behoren tot een topregio met goede sociale structuren, met voorzieningen die bij een stad van die omvang binnen de regionale context nodig zijn. Om dit te kunnen waarmaken is een sterke verstedelijking nodig van delen van het binnenstedelijk gebied, met passende infrastructurele verbindingen over weg, water en spoor.

Concrete aanpak:

We zetten de huidige lijn door om de binnenstad en Hart van Zuid verder te brengen. We zetten daarom sterk in op de ontwikkeling van het spoorzonegebied, met daarbinnen deze twee gebieden. Dit ruimtelijk fysieke project spoorzone loopt naast de verbetering van water-, weg- en spoorverbindingen waar we ons als regio Twente voor inzetten.

Nota van uitgangspunten in relatie tot ontwerp Omgevingsvisie Binnenstad Hart van Zuid

Het afgelopen jaar is gewerkt aan het opstellen van de Ontwerp Omgevingsvisie voor de Binnenstad en Hart van Zuid. Het college van B&W heeft 7 juni 2022 besloten de ontwerpvisie ter inzage te leggen.

In de ontwerpvisie hebben we de ambitie opgenomen dat de binnenstad, Hart van Zuid en stationsomgeving elk vanuit hun eigen kwaliteiten een grote bijdrage leveren aan de beoogde stedelijke schaa sprong en het verhogen de stedelijke cultuur. Niet alleen met een hoogwaardig voorzieningenniveau maar ook door het bieden van aantrekkelijke stedelijke woonmilieus.

HvZ De Koppeling bevindt zich in het deelgebied Stationsomgeving 'De Lobby'.

Het gebied rondom het station functioneert als 'lobby van de stad'. Het is de plek waar de stad zich presenteert, mensen elkaar verwelkomen, afscheid nemen en waar culturele en zakelijke uitwisseling plaatsvindt. De stationsomgeving heeft een dubbele schakelfunctie die cruciaal is voor de ontwikkeling van Hengelo in de high tech regio. De stationsomgeving verbindt onze stad met de regio en de rest van de wereld. Ook verbindt de stationsomgeving de binnenstad met Hart van Zuid. De potentie van deze dubbele schakelfunctie willen we optimaal benutten en doorontwikkelen. Dit doen we door:

- Optimale trein- en busverbindingen
- Stedelijke hotspots rondom de pleinen
- Hoge verblijfskwaliteit openbare ruimte
- Aangename (wandel- en fiets)routes

Het station zorgt voor de verbinding van Hengelo met Enschede, Universiteit Twente, de omliggende regio, andere stedelijke regio's en Duitsland (verbinding Zwolle-Munster). Het verbindt Hengelo letterlijk met de wereld. De komende jaren werken we verder aan het intensiveren en optimaliseren van de trein- en busverbindingen.

Aan het Stationsplein en Industrieplein streven we naar meer stedelijke hotspots (voorzieningen) en aantrekkelijke bebouwing als visitekaartje van de stad. Het zijn bruisende pleinen waar de stad zich aan haar bezoekers presenteert. Aan en op het Industrieplein ligt de nadruk op jongerencultuur en het bedrijfsleven. Op het stationsplein en omgeving ligt de nadruk op ontmoeten, kunst en cultuur.

Gestelde raadsragen

De ter inzagelegging van de concept nvu is in 2021 aanleiding geweest voor het stellen van diverse raadsragen. Naar aanleiding van deze raadsragen is op 15 oktober 2021 een brief gestuurd naar de raad waarin aangegeven is dat inhoudelijk nog niet op een deel van deze vragen ingegaan kon worden. Dit omdat inhoudelijk pas een standpunt ingenomen kon worden bij de weging en beantwoording van de ingekomen zienswijzen op de concept nvu. De context hebben wij nu nader geduid, ook zullen we onder het kopje "*inhoud van het voorstel*" nader ingaan op de toevoeging van de hotelfunctie als onderdeel van het totaalconcept. De gestelde en nog openstaande raadsragen worden beantwoord met dit voorliggende raadsadvies.

Waarom dit voorstel aan de raad en welke besluitvorming wordt van de raad gevraagd

Aan de raad wordt voorgesteld de nota van uitgangspunten vast te stellen met de bijbehorende financiële kaders. De nota van uitgangspunten dient als kader voor de verdere planuitwerking in een bestemmingsplan (of omgevingsplan) en bouwplannen. Ook wordt de raad voorgesteld in te stemmen met het toepassen van de coördinatieregeling.

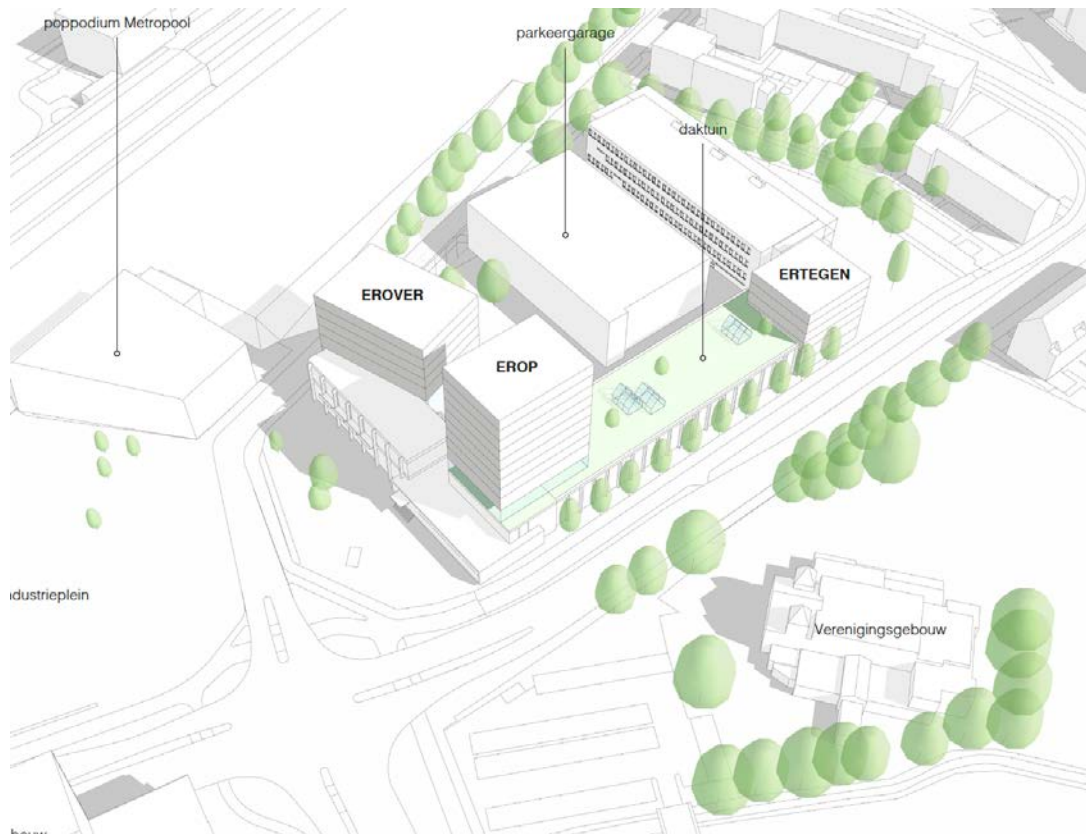
Met dit voorstel wordt de raad in een vroeg stadium kaderstellend betrokken bij de planontwikkeling en niet pas op het moment dat er een nieuw bestemmingsplan is gemaakt en ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de gemeenteraad.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De nota van uitgangspunten

Stedenbouwkundige opzet en behoud door ontwikkeling

De stedenbouwkundige opzet in de nvu sluit aan bij de ambities zoals door de raad zijn vastgelegd in het Masterplan Hart van Zuid. Wel is voortschrijdend inzicht ontstaan over de waarde van de voormalig MTS. De intentie van de transformatie van Hart van Zuid is om de essentiële kwaliteiten van het bestaande te gebruiken als inspiratiebron voor nieuwe stedenbouwkundige ontwikkelingen op het terrein. Het doel is een hoogwaardige specifieke identiteit te bereiken en om - waar mogelijk, nodig, zinvol of gewenst - het bestaande te bewaren in zijn oorspronkelijke fysieke hoedanigheid. In het Masterplan Hart van Zuid 2008 gingen we, ondanks deze ambitie op het gebied van erfgoed, uit van volledige sloop-nieuwbouw van de voormalig MTS. Het voorliggende plan voorziet in behoud en hergebruik van nagenoeg alle bouwdelen. Het plan is in het Supervisieteam Hart van Zuid besproken en kan rekenen op hun goedkeuring. Ook de erfgoedcommissie kan zich in de voorliggende opzet vinden.

Bron: Massastudie NOHNIK / VincentSpikkerBV februari 2021

Behoud bestaande vastgoed / ambitie passend bij HvZ

In het coalitieakkoord 2018-2022 was afgesproken dat wij de mogelijkheden onderzoeken om de zijvleugel (de sporthal) van de voormalige MTS te behouden zonder dat dit ten koste gaat van de realisatiedoelstelling op deze plek". Dit kunnen we met het voorliggende plan realiseren. In het plan is nu behoud en hergebruik van nagenoeg alle bouwdelen van de voormalige MTS voorzien. De voormalige gymzaal, de hoofdentree met haar kenmerkende mozaïek, de klaslokalen langs de Parallelweg én het gebouw met de theorielokalen aan de Trijpstraat worden hergebruikt. Een mix van hergebruik en uitbreiding met nog verder te ontwerpen nieuwbouw moet de locatie een uitstraling geven dat past bij de ambities van Hart van Zuid. Met een totaalconcept dat inhoudelijk vernieuwend is en past bij de woon, werk en verblijfwensen van de huidige en toekomstige generaties.

Beeldkwaliteit

In de nvu is het beeldkwaliteitskader voor de verdere planuitwerking opgenomen. De door de ontwikkelaar op te stellen bouwplannen worden ter advisering voorgelegd aan het Supervisieteam Hart van Zuid. Ook de erfgoedcommissie zal daarbij worden betrokken.

Programma / vernieuwend concept

Op deze plek is altijd al een kantoor/werkontwikkeling voorzien. Er is nu een concept ontwikkeld dat past bij de huidige inzichten van de markt.

De kantorenmarkt in Hengelo is een lastige markt. De kantorenmarkt vraagt tegenwoordig meer dan alleen maar "kantoor vierkante meters". Daarom is er door de ontwikkelaar VincentSpikker BV een concept uitgewerkt dat de gehele exploitatie van het vastgoed versterkt en zodoende ook het ambitieuze programma op de locatie haalbaar kan maken. Een hotelfunctie gecombineerd met kantoren en wonen is het kloppend hart van de gehele ontwikkeling. Het hotel opent 's-morgens als eerste en sluit 's-avonds als laatste de deuren. Dat concept gaat uit van een full-service exploitatie voor zowel de kantoren, de woningen en het hotel. De hoofdentree ligt centraal en fungeert als balie voor zowel de bewoners van de woontoren, de bezoekers van de kantoren en natuurlijk het hotel.

De kantoorgebruikers richten zich enkel op hun intern gerichte werkzaamheden en voor bijvoorbeeld vergaderen, lunchen of presentatie maken ze gebruik van de gezamenlijke faciliteiten die door het hotel worden aangeboden en verzorgd. De bewoners van de appartementen maken gebruik van dezelfde hotelbalie en service. De locatie naast het internationale treinstation en het Centraal Station Twente werkt zeer versterkend voor het gehele concept.

Dit alles maakt dat deze ontwikkeling conceptueel een toegevoegde waarde heeft voor Hengelo.

Het samenhangende concept bestaat uit een mix van de functies wonen, werken en hotel.

In aantallen is nu opgenomen:

1. Circa 7.000 m2 bruto vloeroppervlak (bvo) kantoren/werken
2. Circa 60-80 hotelkamers met circa 900 m2 bvo overige/algemene ruimtes, totaal circa 3.000 m2
3. Circa 50 zelfstandige wooneenheden in het segment "goedkope huurwoningen" (onder de huurtoeslaggrens) in de bestaande bouw aan de Trijpstraat (deze worden vooruitlopend op de vaststelling van de NvU ontwikkeld)
4. Circa 40 zelfstandige wooneenheden in het segment "middeldure en/of dure huur- dan wel koopwoningen in de nieuwbouw aan het Industrieplein en de Parallelweg
5. Zoveel parkeerplaatsen als nodig is bij het bouwprogramma en in overeenstemming is met het geldend gemeentelijk parkeerbeleid, waarbij ook gebruik wordt gemaakt van de beschikbare capaciteit in de bestaande parkeergarage van de NS aan de Gieskesstraat. Onderdeel van de planuitwerking is het opstellen van een passende parkeerbalans.

Flexibiliteit

De planontwikkeling kent flexibiliteit waardoor uitwisseling van functies onderling goed mogelijk is.

De oppervlaktes en programma zoals in de nota van uitgangspunten zijn opgenomen is gebaseerd op een eerste indicatie van de mogelijke bouwvolumes. Aan de gebouwen is nog niet ontworpen. In een volgende stap van het proces zal de ontwikkelaar de gebouwen laten ontwerpen en verdere gesprekken aangaan met beleggers/afnemers. Het gehele planconcept kent flexibiliteit waardoor uitwisseling van functies in de toekomstige planontwikkeling denkbaar is. In een later planstadium zullen de oppervlaktes en functies een definitievere vorm krijgen.

Duurzaamheid

De inrichting van de terreinen rond de gebouwen zal groen zijn. Ook het bestaande parkeergebouw wordt groen ingepakt. Nieuwe parkeergebouwen worden toegevoegd als deze noodzakelijk zijn vanuit de parkeerbalans voor deze locatie.

Het concept en de locatie biedt kansen voor een uitgebalanceerd mobiliteitsplan. Het trein- en busstation ligt naast de locatie. Deelauto's, deelscooters en deelfietsen zullen onderdeel van de planvorming van de ontwikkelaar (VS-bv) zijn. De trend van "bezit" naar "mobiliteit" wordt gevolgd. De locatie ligt vlak bij het warmteverdeelstation van Ennatuurlijk. Aansluiting hierop ligt voor de hand. Er zal door de ontwikkelaar zoveel als mogelijk zonnepanelen worden toegepast. Zo mogelijk ook in de gevelelementen van de gebouwen.

Realisatie overeenkomst

Op basis van de concept nota van uitgangspunten is een realisatie overeenkomst met VS-bv gesloten. Hierin zijn afspraken gemaakt tussen de gemeente en VS-bv over het vervaardigen van het bouwplan voor de opstallen, de wijziging van het planologische kader en de verkoop van de gronden met opstallen aan VS-bv.

Zienswijzen op de concept nvu

Na voorafgaande publicatie in het Hengelo's Weekblad heeft het "*concept van de Nota van Uitgangspunten Hart van Zuid Businessdistrict*" van 30 juni tot en met 10 augustus 2021 ter inzage gelegen. Binnen de termijn van terinzagelegging zijn drie schriftelijke zienswijzen ingediend.

De ingediende zienswijzen zijn beantwoord in de nota zienswijzen. In al zijn eenvoud samengevat gaan alle drie de zienswijzen over het hotelprogramma in de nvu, indieners zijn tegen het toevoegen van hotelprogramma.

Aanvullend onderzoek naar marktruimte hotelkamers

Naar aanleiding van de zienswijzen van indieners is opdracht gegeven tot het doen van een nieuw onderzoek naar kwalitatieve en kwantitatieve marktruimte voor hotelkamers in Hengelo. Dit onderzoek is in opdracht van de gemeente uitgevoerd door ZKA Leisure Consultants uit Den Bosch. Uit dit onderzoek blijkt o.a. dat, bij het beleidsrijke scenario waarbij Hengelo de ingezette koers in de binnenstad en Hart van Zuid vasthoudt, er een kwantitatieve marktruimte is van circa 95 tot 105 hotelkamers. Kwantitatief past het in de concept nota van uitgangspunten genoemde aantal van circa 60 - 80 hotelkamers in deze marktruimte. Kwalitatief wordt geadviseerd in te zetten op hotelontwikkelingen in het centrum en Hart van Zuid voor zowel de zakelijke klant (door de week) als de toeristische klant (in het weekend en de vakantieperiodes) op een 3 sterrenniveau. Dat heeft mede te maken met de wens van de hotelgast tot levendigheid en vermaak als ook de bereikbaarheid per auto en het openbaar vervoer.

ZKA stelt ook: "De binnenstad en Hart van Zuid zijn allebei aantrekkelijk voor toeristen. Met name Hart van Zuid sluit daarbij ook aan bij de wensen van zakelijke gasten." Geconcludeerd kan worden dat het in de concept nota van uitgangspunten genoemde kwalitatieve concept passend is in deze marktbehoefte.

Hotel als onderdeel van het concept

De hotelfunctie is als onderdeel van het kwalitatieve concept uit de nota van uitgangspunten van wezenlijke betekenis voor De Koppeling. Met het citaat uit de nvu "Het hotel is het kloppend hart van de gehele ontwikkeling, opent 's morgens als eerste de deuren en doet 's avonds het licht uit", wordt vooral bedoeld op de ondersteunende diensten en services die het hotel kan bieden voor de kantoren en woningen.

De hotelfunctie is één van de functies in het totale kwalitatieve/programmatische concept en een onderdeel voor het welslagen van de hele ontwikkeling.

Kantoren in de provincie

De gemeenten Enschede, Hengelo en Almelo hebben zo'n tien jaar geleden een gezamenlijke kantorenvisie opgesteld. De markt is de laatste jaren ingrijpend veranderd als gevolg van onder meer de coronacrisis. Dit is aanleiding geweest een nieuwe marktanalyse te laten uitvoeren. Dit hebben de drie steden samen met de provincie en de Herstructureringsmaatschappij Overijssel (HMO) gedaan vanaf eind 2020 tot eind 2021. Buck Consultants heeft deze marktanalyse uitgevoerd.

De conclusie van de marktanalyse is dat het provinciale beleid niet hoeft te worden aangepast.

Door Buck Consultants wordt geadviseerd de komende jaren in te zetten op de binnenstedelijke stationslocaties in de drie steden. Deze locaties hebben de beste marktkansen. De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat ontmoetingsplekken en gebieden met een mix van functies (wonen, werken, winkelen, ontspannen) de plekken zijn die goed aansluiten bij moderne vestigingseisen van kantoorgebruikers. De binnenstedelijke stationsomgevingen sluiten hier het beste bij aan. Ook is de bereikbaarheid met het openbaar vervoer hier het beste.

In het bestuurlijk overleg van december 2021 tussen de gemeenten en de provincie is hierover afgesproken dat de provincie naar aanleiding van het rapport van Buck geen grond ziet om het beleid m.b.t. kantoren aan te passen. De insteek blijft hetzelfde: inzetten op kwaliteit in goede afstemming en samenwerking. Er wordt geen kwantitatieve benadering ingezet zoals bij bedrijventerreinen.

In het ambtelijk ruimtelijk overleg met de provincie op 21 juni 2022 is door de provincie andermaal de steun voor de concept nvu uitgesproken.

Overige reacties

Erfgoedcommissie

De concept nvu is gepresenteerd bij de erfgoedcommissie. De erfgoedcommissie heeft positief gereageerd op het concept en was content met het vele hergebruik / inpassing van de bestaande bebouwing. De erfgoedcommissie heeft ook opgemerkt dat het gebouw aan de Trijpstraat destijds zo is ontworpen dat het makkelijk tot woongebouw zou kunnen worden getransformeerd zoals in de concept nota van uitgangspunten wordt aangegeven.

Bond Heemschut en Cuypersgenootschap

Per brief van 8 december 2021 hebben de Bond Heemschut en het Cuypersgenootschap gezamenlijk gereageerd. Een citaat: *"Toch willen wij op dit voorstel reageren en wel in positieve zin. Wij constateren, dat men er nu kennelijk in is geslaagd een concept op te stellen waarin het door ons als cultuurhistorisch waardevol beoordeelde wederopbouw complex van de voormalige Hofstede MTS een prominente plaats heeft gekregen. Wij waarderen het, dat bij het opstellen van het beeldkwaliteit plan de cultuurhistorische waarde van de panden nog eens wordt onderstreept. Het blijkt dus mogelijk dat na een grondige studie met een oplossing wordt gekomen, die de potentie heeft zowel de monumentale waarde van de voormalige Hofstede MTS, als de ambitie van het geplande Businessdistrict te zijn recht te laten komen."*

Conclusie

De zienswijzen geven geen aanleiding om inhoudelijke wijzigingen aan te brengen in het concept van de nota van uitgangspunten. Wel wordt in de nvu nu het recent uitgevoerde hotelonderzoek van ZKA als basis opgenomen. Dit aanvullende onderzoek naar kwalitatieve en kwantitatieve marktruimte naar hotelkamers in Hengelo bevestigt de ruimte voor hotelkamers zoals in de concept nota van uitgangspunten is opgenomen.

Ook zijn er ten opzichte van de concept nvu enkele taalfouten gecorrigeerd en tekstuele aanpassingen doorgevoerd die de leesbaarheid van de nvu vergroten.

De raad wordt voorgesteld de nota van uitgangspunten nu vast te stellen.

Coördinatieregeling

Er wordt nu van uit gegaan dat de planontwikkeling plaatsvindt met de huidige planologische procedures.

Op basis van het geldende bestemmingsplan is de realisatie van de voorgestane ontwikkelingen uit de nvu

niet mogelijk. Er moet dan ook een nieuw bestemmingsplan in procedure worden gebracht, op basis waarvan de benodigde omgevingsvergunning voor het realiseren van de gebouwen kan worden afgegeven. De Wet ruimtelijke ordening biedt de mogelijkheid om via de coördinatieregeling de procedure voor het wijzigen van het bestemmingsplan en de voorbereiding van een omgevingsvergunning samen op te laten lopen. Normaal gesproken moet eerst een bestemmingsplanprocedure worden doorlopen, inclusief alle bezwaar- en beroepsprocedures, en kan vervolgens pas een omgevingsvergunning worden verleend, waartegen ook weer bezwaar en beroep mogelijk is. Als de coördinatieregeling wordt toegepast, lopen beide procedures gelijk op. Belangrijkste voordeel is dat de rechter besluiten die volgens de coördinatieregeling tot stand zijn gekomen als één besluit ziet, waartegen rechtstreeks beroep openstaat bij de Raad van State. Dit voorkomt de stapeling van procedures en repeterende bezwaar- en beroepsprocedures tegen elk besluit afzonderlijk door verschillende belanghebbenden. Omdat het gewenst is om tempo te maken met de ontwikkeling, is het in dit geval zinvol de coördinatieregeling toe te passen. Niet om eventueel bezwaar makende partijen de gang naar de rechter te onthouden, maar om de rechtsgang te bundelen en herhaling van procedures te voorkomen.

Bij het toepassen van de coördinatieregeling betekent dit voor de ontwikkelaar dat hij zijn bouwplan moet ontwikkelen parallel aan het opstellen van het bestemmingsplan. Dat houdt ook in dat de ontwikkelaar direct en voor eigen rekening en risico aanzienlijk gaat investeren in deze ontwikkeling en daarmee zijn vertrouwen in deze ontwikkeling en de haalbaarheid daarvan laat zien.

Het besluit om de coördinatieregeling toe te passen moet worden genomen door de gemeenteraad. Voorgesteld wordt om de raad tegelijk met het vaststellen van de nota van uitgangspunten te laten besluiten tot het toepassen van de coördinatieregeling.

Vervolg en planning

Als de gemeenteraad besluit tot vaststelling van de nvu dan kan de planvorming verder opgepakt worden. Dat betekent het planologisch mogelijk maken van de ontwikkeling op basis van de dan geldende wet- en regelgeving. Tegelijkertijd wordt, vanwege de coördinatieregeling, door de ontwikkelaar begonnen met het ontwerpen van de gebouwen.

Voor deze uitwerking wordt nu uitgegaan van een tijdstraject van een jaar.

Parallel daaraan wordt, zoals per brief aan de raad kenbaar gemaakt, nu reeds aan de uitwerking gewerkt van het gebouw aan de Trijpstraat tot circa 50 betaalbare 1 en 2 kamerappartementen / studio's. Verwacht wordt dat deze transformatie in de zomer van 2023 klaar kan zijn.

Communicatie

De indieners van een zienswijze op de concept nota van uitgangspunten zijn per brief geïnformeerd dat het college heeft besloten de raad voor te stellen in te stemmen met de nota zienswijze en de raad voor te stellen de nota van uitgangspunten vast te stellen.

De provincie is in het reguliere ruimtelijke overleg geïnformeerd.

Risicoparagraaf

Geen onherroepelijk bestemmingsplan

Mocht er tegen het bestemmingsplan en de verleende omgevingsvergunning beroep worden aangetekend en de indieners worden in het gelijk gesteld, dan is het bestemmingplan en/of de omgevingsvergunning niet onherroepelijk. Dat betekent dan dat de realisatie van het plan óf wordt uitgesteld óf wordt afgesteld. Dat betekent voor de gemeente dat de tot dan gemaakte plankosten door de gemeente niet gedekt kunnen worden uit de grondopbrengst.

De vastgoedmarkt verslechtert

Als zich een vastgoedcrisis voordoet kan dat betekenen dat de bouw van de opstallen wordt uitgesteld of afgesteld. In de anterieure overeenkomst is een afnameplicht van de locatie opgenomen. Gemeente loopt hierbij geen risico op ongedekte gemaakte plankosten.

Geen hotelfunctie

Het concept is bijzonder omdat de hotelexploitant ook facilitaire services verleent aan de kantoor-en woonfunctie. Als de hotelfunctie geen stand houdt bij een eventuele behandeling bij de Raad van State en daardoor de hotelfunctie geen onderdeel wordt van het vastgoedcomplex, dan vermindert het onderscheidend vermogen van de kantoorontwikkeling.

Gevolgen Didam arrest

De Hoge Raad oordeelt dat overheidslichamen bij de verkoop van onroerende zaken mededingingsruimte moeten bieden, in die zin dat alle potentiële gegadigden daadwerkelijk de gelegenheid krijgen om mee te

dingen naar de aankoop van de onroerende zaak. Deze verplichting vloeit voort uit de in artikel 3.14 BW neergelegde bepaling dat overheidslichamen bij de uitoefening van hun privaatrechtelijke bevoegdheden de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in acht moeten nemen. Meer specifiek in dit geval de beginselen van gelijkheid en transparantie. Overheidslichamen dienen daarom een vooraf vastgestelde selectieprocedure te doorlopen in alle gevallen waarin redelijkerwijs te verwachten is dat er meer dan één serieuze gegadigde is voor aankoop van de onroerende zaak. Mededinging door middel van een selectieprocedure hoeft evenwel niet te worden geboden indien bij voorbaat vaststaat of redelijkerwijze mag worden aangenomen dat op grond van objectieve, toetsbare en redelijke criteria slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt voor de aankoop.

De vraag is wat de status is van overeenkomsten die wel zijn gesloten, maar waarvan de levering van het onroerend goed (het passeren van de akte bij de notaris) nog moet plaatsvinden. Wij zijn van mening dat bestaande, reeds gesloten overeenkomsten moeten worden gerespecteerd. Daar staat tegenover dat het Didam arrest zeer recent is gewezen zodat de exacte gevolgen daarvan in situaties waarin de levering van het vastgoed nog moet plaatsvinden, voor de praktijk nog niet zijn uitgekristalliseerd.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

De raad besluit:

1. Kennis te nemen van het verdiepend onderzoek hotelmarkt d.d. 5 mei 2022 van ZKA naar het aanbod, vraag en marktruimte voor nieuwe hotelcapaciteit in Hengelo, en deze te gebruiken bij de planologische uitwerking van de nota van uitgangspunten HvZ De Koppeling
2. In te stemmen met de behandeling van de zienswijzen, zoals opgenomen in de "Nota zienswijzen Nota van Uitgangspunten Hart van Zuid De Koppeling" dat deel uitmaakt van dit besluit.
3. De nota van uitgangspunten HvZ De Koppeling vast te stellen als kader voor de planologische uitwerking.
4. Na de vaststelling van de NvU de indieners van de zienswijzen op de hoogte brengen van het besluit.
5. De grondexploitatie van HvZ De Koppeling en de bijbehorende grondexploitatie vast te stellen en te verantwoorden in een nieuw in te richten administratief complex.
6. De grondexploitatie van Centraal Station Twente (complex 711) gewijzigd vast te stellen en af te sluiten.
7. In te stemmen met de verlaging van de voorziening grondexploitaties met €1.090.000 en met de verhoging van de reserve grondexploitaties met €899.000.
8. In te stemmen met het toepassen van de coördinatieregeling op grond van artikel 3.30 Wet ruimtelijke ordening voor de voorbereiding en bekendmaking van een bestemmingsplan en omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen en één of meer voor de uitvoering van de beoogde bestemming benodigde, gewenste en/of samenhangende besluiten om de ontwikkeling van de locatie conform de nota van uitgangspunten HvZ De Koppeling mogelijk te maken en dit besluit de dag na bekendmaking in werking te laten treden.

FINANCIËLE ASPECTEN

Personeel:

Dit voorstel heeft geen gevolg voor de organisatie en/of formatie.

Grondexploitatie Hart van Zuid:

De ontwikkeling van het gebied nabij het Centraal Station Twente is financieel verantwoord in complex 711 Centraal Station Twente. De per 1.1.2022 geactualiseerde deel grondexploitatie heeft een negatief resultaat van €7.144.000 op eindwaarde en €6.097.000 op contante waarde per 1.1.2022. De deel grondexploitatie maakt deel uit van de grondexploitatie van Hart van Zuid. Voor de leesbaarheid wordt hierna de deel grondexploitatie aangeduid als grondexploitatie.

Een deel van het exploitatiegebied is ontwikkeld in de periode van 2007 t/m 2015. Dit betreft het Stationsplein, het Industrieplein met de ontwikkeling van Metropool en de grond waarop een kantoor gebouwd is voor Siemens met adres Industrieplein 1.

Het resterende deel van het exploitatiegebied wordt aangeduid als de Koppeling en wordt met uitzondering

van de grond waarop een P&R garage gerealiseerd is nog ontwikkeld. Per saldo verbetert het resultaat van de grondexploitatie berekening voor deze twee delen samen met €1.083.000 op eindwaarde en met €899.000 op contante waarde per 1.1.2022. Als gevolg hiervan neemt de reserve grondexploitaties toe met €899.000. De voorziening voor Hart van Zuid daalt met afgerond €1.090.000 als gevolg van de verbetering van het resultaat (€899.000) en door de inzet ten behoeve van de af te sluiten grondexploitatie voor het Centraal Station Twente. (€191.000). Hieronder wordt toegelicht welke aannames ten grondslag liggen aan de verbetering van het resultaat.

Voor deze ontwikkeling is in 2021 een Nota van Uitgangspunten ter inzage gelegd en is een realisatieovereenkomst gesloten. De Nota van Uitgangspunten en de afspraken die vastgelegd zijn in de realisatieovereenkomst zijn financieel vertaald. De financiële vertaling leidt tot een verbetering met €1.245.000 op eindwaarde en met €1.076.000 contant per 1.1.2022.

De financiële verbetering is te verklaren doordat:

1. de verwerving van Trijpstraat 22 niet nodig is voor de realisatie van het plan;
2. er niet gesloopt en bouwrijp gemaakt wordt;
3. er geen openbaar gebied gerealiseerd wordt binnen het te ontwikkelen gebied;
4. de kosten van asbest- en bodemsanering gedeeltelijk door de ontwikkelaar gedragen worden;
5. met de verwerking van de afspraken de plankosten kunnen afnemen.

Bovenstaande aspecten overstijgen de financiële verslechtering als gevolg van:

6. daling van de geraamde grondopbrengsten.

Met het vertrek van het WTC van Industrieplein 2 naar Industrieplein 1 is de leegstand van de tijdelijke kantoorruimten in de bouwdelen 5 en 6 van Industrieplein 2 toegenomen. Bij volledige leegstand is het risico op verloedering en vandalisme groot. Mede met het oog op de plannen voor behoud en transformatie van de resterende bouwdelen willen we verloedering en vandalisme tegengaan. Er is gezocht naar een alternatieve vorm van verhuurexploitatie die recht doet aan de doelstelling van het tijdelijk beheer, namelijk het creëren van 'reuring' en het trekken van potentiële gebruikers naar Hart van Zuid. Deze alternatieve vorm is gevonden door een samenwerking aan te gaan met H164. Hiernaast zal het projectteam Hart van Zuid geregeld in het pand aanwezig zijn om onder andere informatie te verstrekken aan omwonenden en andere geïnteresseerden. De verhuurexploitatie zal naar verwachting in de jaren tot de verkoop circa €219.000 kosten waarbij rekening is gehouden met de hogere energielasten waarmee we sinds dit jaar worden geconfronteerd. Als gevolg hiervan wordt de hierboven vermelde verbetering ingeperkt met €184.000 op eindwaarde en met €177.000 op contante waarde per 1.1.2022.

Tot slot wordt voorgesteld de grondexploitatie van de Koppeling uit de grondexploitatie van Centraal Station Twente te halen en onder te brengen in een nieuw (financieel) complex. De kosten en opbrengsten van 2022 zullen ten laste van de grondexploitatie van de Koppeling gebracht worden.

Een grondexploitatie van Centraal Station Twente (zonder de Koppeling) is opgenomen als **bijlage 5** In de **bijlage 6** is een toelichting opgenomen op de gewijzigde grondexploitatie voor Centraal Station Twente. Voorgesteld wordt deze grondexploitatie na vaststelling af te sluiten. Afsluiten van dit deel van de grondexploitatie in 2022 in plaats van in 2029 leidt tot een daling van de financieringskosten met €22.000 en daarmee tot een verbetering van het eindwaarde resultaat met €22.000.

De nieuwe grondexploitatie van het gebied dat wordt aangeduid als De Koppeling is opgenomen in **bijlage 3**. In de toelichting op de grondexploitatie van de Koppeling (**bijlage 4**) worden de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de berekening toegelicht.

In **bijlage 7** is een cijfermatige verschillenanalyse opgenomen waarin de bovenstaande wijzigingen zijn meegenomen.

BIJLAGE(N)

1. Reactienota zienswijzen
2. Nota van uitgangspunten Hart van Zuid – De Koppeling
3. Grondexploitatie HvZ De Koppeling
4. Toelichting grondexploitatie HvZ De Koppeling
5. Grondexploitatie Centraal Station Twente
6. Toelichting grondexploitatie Centraal Station Twente Hart van Zuid
7. Cijfermatige verschillenanalyse
8. Verdiepend onderzoek hotelmarkt Hengelo d.d. 5 mei 2022 van ZKA
9. Brief aan indieners zienswijzen
10. Begrotingswijziging 22076
11. Begrotingswijziging 23003

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3261787	vos, klaske	FYS-PVG	Gerard Gerrits
ONDERWERP			
3261787 - Vaststelling Nota van uitgangspunten HvZ Businessdistrict			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De raad besluit:

1. Kennis te nemen van het verdiepend onderzoek hotelmarkt d.d. 5 mei 2022 van ZKA naar het aanbod, vraag en marktruimte voor nieuwe hotelcapaciteit in Hengelo, en deze te gebruiken bij de planologische uitwerking van de nota van uitgangspunten HvZ De Koppeling
2. In te stemmen met de behandeling van de zienswijzen, zoals opgenomen in de "Nota zienswijzen Nota van Uitgangspunten Hart van Zuid De Koppeling" dat deel uitmaakt van dit besluit.
3. De nota van uitgangspunten HvZ De Koppeling vast te stellen als kader voor de planologische uitwerking.
4. Na de vaststelling van de NvU de indieners van de zienswijzen op de hoogte brengen van het besluit.
5. De grondexploitatie van HvZ De Koppeling en de bijbehorende grondexploitatie vast te stellen en te verantwoorden in een nieuw in te richten administratief complex.
6. De grondexploitatie van Centraal Station Twente (complex 711) gewijzigd vast te stellen en af te sluiten.
7. In te stemmen met de verlaging van de voorziening grondexploitaties met €1.090.000 en met de verhoging van de reserve grondexploitaties met €899.000.
8. In te stemmen met het toepassen van de coördinatieregeling op grond van artikel 3.30 Wet ruimtelijke ordening voor de voorbereiding en bekendmaking van een bestemmingsplan en omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen en één of meer voor de uitvoering van de beoogde bestemming benodigde, gewenste en/of samenhangende besluiten om de ontwikkeling van de locatie conform de nota van uitgangspunten HvZ De Koppeling mogelijk te maken en dit besluit de dag na bekendmaking in werking te laten treden.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De gemeenteraad heeft besloten de nota van uitgangspunten (nvu) voor het deelgebied De Koppeling in Hart van Zuid (voorheen Business District) vast te stellen. Dit gebied rondom de voormalige Hofstede MTS bij het station Hengelo wordt ontwikkeld tot een uniek en dynamisch gebied, waar mensen kunnen werken, wonen en overnachten. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken is in 2021 een concept nota van uitgangspunten opgesteld. Uitgangspunt is dat grote delen van het karakteristieke gebouw kunnen blijven staan. Ook is er ruimte voor nieuwbouw, met een stedelijke uitstraling. De nvu is inhoudelijk niet gewijzigd ten opzichte van het concept, dat in 2021 ter inzage heeft gelegen. Er zijn toen drie zienswijzen ingediend. Naar aanleiding hiervan is een hotelonderzoek uitgevoerd naar kwalitatieve en kwantitatieve marktruimte naar hotelkamers in Hengelo. Dit externe onderzoek bevestigt dat er in Hengelo ruimte is voor 95 – 105 kamers. In de (concept) nota van uitgangspunten voor De Koppeling wordt uitgegaan van 60 – 80 kamers en dat past binnen deze marktruimte.

Ook heeft de raad besloten om de procedure voor het wijzigen van het bestemmingsplan en de voorbereiding van een omgevingsvergunning samen op te laten lopen via een zogenoemde coördinatieregeling. Dit houdt in dat de ontwikkelaar zijn bouwplan voor eigen risico moet ontwikkelen parallel aan het opstellen van het bestemmingsplan. Het is de verwachting dat deze verdere planuitwerking ongeveer één jaar in beslag zal nemen.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

ANONIEM

Nota zienswijzen d.d. 18 mei 2022

Nota van Uitgangspunten Hart van Zuid Businessdistrict

I INLEIDING

Na voorafgaande publicatie in het Hengelo's Weekblad heeft het concept van de Nota van Uitgangspunten Hart van Zuid Businessdistrict (hierna: de concept NVU) van 30 juni tot en met 10 augustus 2021 ter inzage gelegen. Binnen de termijn van terinzagelegging zijn drie schriftelijke zienswijzen ingediend.

II SAMENVATTING VAN EN REACTIE OP DE ZIENSWIJZEN

Indiener 1 d.d. 9 juli 2021

Samenvatting en kern van de zienswijze:

Indiener is van mening dat de concept nvu in strijd met het vertrouwensbeginsel en onrechtmatig is. Indiener refereert naar de brief van 11 september 2018 van het college van B&W. Indiener is van mening dat uitdrukkelijk is toegezegd dat er alleen een ondergeschikte hotelfunctie kan worden toegevoegd mits daar marktruimte voor is. Deze toezegging was volgens indiener een motivatie voor hen om "de handschoen op te pakken" en vanuit maatschappelijke betrokkenheid miljoenen te investeren in het Vereenigingsgebouw. Indiener is van mening dat de hotelfunctie in de concept nvu niet als ondergeschikt kan worden gezien en dat het beoogde hotelprogramma moet worden geschrapt. Voorts stelt indiener dat als het hotelprogramma niet wordt geschrapt zij dan alle juridische middelen zal inzetten om de voorziene ontwikkelingen in het business district Hart van Zuid tegen te houden. Ook zal indiener de gemeente aansprakelijk stellen wegens onrechtmatige daad en zal zij schadevergoeding vorderen. En indiener sluit niet uit dat er sprake is van bedrog jegens haar.

Indiener is van mening dat het gedane marktonderzoek van HTC naar hotelkamers niet alleen onvolledig is maar ook ondeugdelijk. Indiener stelt dat er, gezien het huidige aanbod, geen enkele ruimte is voor extra hotelkamers en voor een extra hotelfunctie.

Reactie

De renovatieplannen met betrekking tot het Vereenigingsgebouw bestonden al geruime tijd voor het overleg van 11 september 2018. Een intentieovereenkomst met daarin opgenomen de essentialia van de koopovereenkomst kwam tot stand op 28 januari 2016. De koopovereenkomst met betrekking tot het Vereenigingsgebouw dateert van 23 juni 2016. Partijen kwamen allonges op de koopovereenkomst overeen op 12 december 2016, 25 februari 2017, 27 juni 2017 en november 2018 ten aanzien van de verlenging van de leveringsdatum en de ontbindende voorwaarden. De eigendomsoverdracht van het Vereenigingsgebouw vond plaats op 18 juli 2019. In de koopovereenkomst is de verplichting tot afname van het Vereenigingsgebouw geregeld. Er zijn daarbij geen bedingen gemaakt aangaande ontwikkelingen in de nabije omgeving van het verkochte.

Blijkens de concept nota van uitgangspunten is de hotelfunctie als onderdeel van het kwalitatieve concept van wezenlijke betekenis voor het Businessdistrict. Enkele citaten: *"de invulling van circa 7.000 m2 kantoren en 3.000 m2 hotel van circa 80 kamers en circa 90 stuks studio's en appartementen voldoet aan deze ambitieuze doelstelling";* en: *"het creëren van een modern en eigentijds hotel is een prima invulling/ondersteuning op de 7.000 m2 bedrijven/kantoren. Uit onderzoek van HTC Advies bleek de locatie al snel geschikt voor circa 80 kamers, gericht op het middensegment, en met name de zakelijke gebruiker. Het hotel is het kloppend hart van de gehele ontwikkeling, opent 's morgens als eerste de deuren en doet 's avonds het licht uit".* Hier wordt vooral bedoeld op de ondersteunende diensten en services die het hotel kan bieden voor de kantoren en woningen.

Het beoogde concept met een mix van wonen, werken en hotel dat in de nvu voor ogen staat is complementair aan de Vereeniging. De Vereeniging typeert zich als een "boetiekhotel" op 4 sterrenniveau met kamers vanaf 50 m2 (netto) oppervlak en een prijsstelling vanaf €150 per nacht (bron: www.grandcafedeveereniging.nl).

De hotelfunctie in het concept van de nvu typeert zich als 3 sterren met een kameroppervlak van circa 20 m² (netto) oppervlak en een prijsstelling rond de € 100 (bron: ontwikkelaar VincentSpikker BV).

Het onderzoek van HTC, waarnaar in de concept nvu wordt verwezen, is van augustus 2019 en was een eerste verkenning voor de beoogde hotelketen (IBIS / Accorgroep) waarmee de ontwikkelaar contacten heeft. Gemeente heeft, mede naar aanleiding van de zienswijze van indiener, opdracht gegeven tot het doen van een nieuw onderzoek naar kwalitatieve en kwantitatieve marktruimte voor hotelkamers in Hengelo. Dit onderzoek is uitgevoerd door ZKA Leisure Consultants uit Den Bosch. Uit dit onderzoek blijkt o.a. dat, bij het beleidsrijke scenario waarbij Hengelo de ingezette koers in de binnenstad en Hart van Zuid vasthoudt, er een kwantitatieve marktruimte is van circa 95 tot 105 hotelkamers. ZKA stelt ook: "De binnenstad en Hart van Zuid zijn allebei aantrekkelijk voor toeristen. Met name Hart van Zuid sluit daarbij ook aan bij de wensen van zakelijke gasten."

Kwalitatief moet ingezet worden op hotelontwikkelingen in het centrum en Hart van Zuid voor zowel de zakelijke klant (door de week) als de toeristische klant (in het weekend en de vakantieperiodes) op een 3 sterrenniveau. Dat heeft mede te maken met de wens tot levendigheid en vermaak als ook de bereikbaarheid per auto en het openbaar vervoer. Het beoogde concept uit de nvu biedt juist kansen voor de Vereniging en haar exploitatie. Zowel de kantoorfunctie, de woonfunctie en hotelfunctie levert voor de Vereniging juist veel potentiële klanten op. Het concept heeft niet een (horeca) voorziening op het niveau van de Vereniging.

In dit kader stelt ZKA het volgende: "De gebiedsontwikkeling Hart van Zuid zorgt ervoor dat nieuwe zakelijke gasten en toeristen in Hengelo overnachten. Dit zijn deels gasten die nu niet of in mindere mate naar Hengelo komen (markt vergrotende effecten)."

De gemeente handelt derhalve niet in strijd met het gestelde in haar brief van 11 september 2018, zodat geen sprake is van onrechtmatig handelen of bedrog.

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding de concept nota van uitgangspunten aan te passen.

Indiener 2 d.d. 9 juli 2021

Samenvatting en kern van de zienswijze:

Indiener is voorstander van het ontwikkelen van een groot stedelijk businessdistrict op en om de fundamenteën van de oude Hofstede MTS en het terrein om het centraal station Twente (Hengelo). Indiener vindt het behoud van oude gebouwen door deze te revitaliseren naar nieuwe functies een waardevolle waarde creatie voor stad en omgeving. Indiener is het met de ontwikkeling van een hotel volledig oneens dit ten aanzien van de onderneming in het Voormalige Verenigingsgebouw van Stork dat voor heel veel geld is opgeknapt, gerevitaliseerd en exploitabel is gemaakt conform het afgesproken Master plan hart van Zuid.

Indiener verzoekt om de Nota van uitgangspunten business district hart van zuid gewijzigd vast te stellen en de hotelfunctie te schrappen en geen extra openbare commerciële horeca toe te voegen in Business district hart van Zuid.

Reactie

Het beoogde concept met een mix van wonen werken en hotel dat in de nvu voor ogen staat is complementair aan de Vereniging.

De Vereniging typeert zich als een "boetiekhotel" op 4 sterrenniveau met kamers vanaf 50 m² (netto) oppervlak en een prijsstelling vanaf €150 per nacht (bron: www.grandcafedevereeniging.nl).

De hotelfunctie in het concept van de nvu typeert zich als 3 sterren met een kameroppervlak van circa 20 m² (netto) oppervlak en een prijsstelling rond de € 100 (bron: ontwikkelaar VincentSpikker BV).

Het onderzoek van HTC, waarnaar in de concept nvu wordt verwezen, is van augustus 2019 en was een eerste verkenning voor de beoogde hotelketen (IBIS / Accorgroep) waarmee de ontwikkelaar contacten heeft. Gemeente heeft, mede naar aanleiding van de zienswijze van indiener, opdracht gegeven tot het doen van een nieuw onderzoek naar kwalitatieve en kwantitatieve marktruimte voor hotelkamers in Hengelo. Dit onderzoek is uitgevoerd door ZKA Leisure Consultants uit Den Bosch. Uit dit onderzoek blijkt o.a. dat, bij het beleidsrijke scenario waarbij Hengelo de ingezette koers in de binnenstad en Hart van Zuid vasthoudt, er een kwantitatieve marktruimte is van circa 95 tot 105 hotelkamers. Kwalitatief moet

ingezet worden op hotelontwikkelingen in het centrum en Hart van Zuid voor zowel de zakelijke klant (door de week) als de toeristische klant (in het weekend en de vakantieperiodes) op een 3 sterrenniveau. Dat heeft mede te maken met de wens tot levendigheid en vermaak als ook de bereikbaarheid per auto en het openbaar vervoer. Het beoogde concept uit de nvu biedt juist kansen voor de Vereeniging en haar exploitatie. Zowel de kantoorfunctie, de woonfunctie en hotelfunctie levert voor de Vereeniging juist veel potentiële klanten op. Het concept heeft niet een (horeca) voorziening op het niveau van de Vereeniging.

In dit kader stelt ZKA het volgende: "De gebiedsontwikkeling Hart van Zuid zorgt ervoor dat nieuwe zakelijke gasten en toeristen in Hengelo overnachten. Dit zijn deels gasten die nu niet of in mindere mate naar Hengelo komen (markt vergrotende effecten)."

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding de concept nota van uitgangspunten aan te passen.

Indiener 3 d.d. 12 juli 2021

Samenvatting en kern van de zienswijze:

Indiener ziet de concept nota een heel ambitieus plan voor Hengelo en is voor verbeteringen van de stad. Indiener zet echter bij dit plan grote vraagtekens in zake de ontwikkeling van 3.000 m² hotel. Indiener zet vraagtekens bij de rapportage van HTC en de haalbaarheid van 80 kamers te realiseren op het middensegment en met name op de zakelijke gebruiker. Indiener geeft aan dat HTC dit haalbaar acht door de groei van het aantal nachten in Twente, maar indiener geeft aan dat Hengelo geen Twente is. Indiener stelt dat Hengelo net als Enschede een eigen zakelijke markt heeft. Indiener vindt het zeer van belang inzichtelijk te hebben wat de groei specifiek in Hengelo is, alvorens de conclusie te kunnen trekken dat de realisatie van een nieuw hotel haalbaar is in deze stad. Indiener ziet het aantal nachten van de zakelijke gebruiker de laatste jaren alleen maar dalen. Indiener vindt dat met de drie aanwezige hotels en de komst van het Vereenigingsgebouw de markt ruim voldoende bediend wordt. De komst van een nieuw hotel is niet te realiseren zonder de komst van nieuwe internationale bedrijven.

Reactie

Gemeente heeft, mede naar aanleiding van de zienswijze van indiener, opdracht gegeven tot het doen van een nieuw onderzoek naar kwalitatieve en kwantitatieve marktruimte voor hotelkamers in Hengelo. Dit onderzoek is uitgevoerd door ZKA Leisure Consultants uit Den Bosch. Uit dit onderzoek blijkt o.a. dat, bij het beleidsrijke scenario waarbij Hengelo de ingezette koers in de binnenstad en Hart van Zuid vasthoudt, er een kwantitatieve marktruimte is van circa 95 tot 105 hotelkamers. Kwalitatief moet ingezet worden op hotelontwikkelingen in het centrum en Hart van Zuid voor zowel de zakelijke klant (door de week) als de toeristische klant (in het weekend en de vakantieperiodes) op een 3 sterrenniveau. Dat heeft mede te maken met de wens tot levendigheid en vermaak als ook de bereikbaarheid per auto en het openbaar vervoer.

In dit kader stelt ZKA het volgende: "De gebiedsontwikkeling Hart van Zuid zorgt ervoor dat nieuwe zakelijke gasten en toeristen in Hengelo overnachten. Dit zijn deels gasten die nu niet of in mindere mate naar Hengelo komen (markt vergrotende effecten)."

De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding de concept nota van uitgangspunten aan te passen.

III CONCLUSIE EN VOORSTEL

De zienswijzen geven geen aanleiding om wijzigingen aan te brengen in het concept van de Nota van Uitgangspunten Hart van Zuid Businessdistrict. Voorgesteld wordt de NVU ter vaststelling aan te bieden aan de raad.

HART VAN ZUID DE KOPPELING HENGELO
NOTA VAN UITGANGSPUNTEN
1 juli 2022

Inhoudsopgave

INLEIDING	5
<i>Hart van Zuid De Koppeling</i>	<i>5</i>
GESCHIEDENIS.....	6
AMBITIE	8
<i>WEER LEVEN IN DE BROUWERIJ.....</i>	<i>9</i>
<i>DYNAMIEK.....</i>	<i>9</i>
<i>Eigentijds stedelijk bouwen.....</i>	<i>10</i>
WONEN WERKEN SLAPEN	12
<i>Programma en concept.....</i>	<i>13</i>
Kantoren.....	13
Doelgroep wonen.....	14
Startersappartementen/studio's	15
Markttoets & Marktruimte.....	15
Ruimte Structuur Milieu	18
Plangebied	19
<i>Fasering.....</i>	<i>19</i>
<i>Stedenbouwkundige visie.....</i>	<i>20</i>
De bestaande locatie	21
Groenstructuren	21
<i>Stedenbouwkundige invulling</i>	<i>21</i>
Hoofdstructuur.....	22
Beeldkwaliteit van de gebouwen	24
<i>Verkeer en parkeren.....</i>	<i>25</i>
Verkeersafhandeling	25
Mobiliteitsplan	25
F35.....	25
Duurzaamheid	25
<i>Plankaders.....</i>	<i>27</i>
Bestaand vastgoed, wat slopen, wat niet.....	27
Milieukaders, verkenning akoestiek, rail, bodem, externe veiligheid	27
Geluid doorgaand treinverkeer	27
Geluid spoorwegemplacement en omliggende bedrijven.	27
Trillingen.....	28
Externe veiligheid doorgaand treinverkeer en emplacement.....	28
Tot slotte	28

INLEIDING

INLEIDING

Hart van Zuid De Koppeling

Het Hart van Zuid De Koppeling staat aan de vooravond van grote veranderingen. De gemeente Hengelo en marktpartijen zijn momenteel volop in ontwikkeling met Hart van Zuid. De gemeente en VincentSpikker hebben de plannen voor Hart van Zuid De Koppeling handen en voeten gegeven. Zij investeren gezamenlijk in dit plangebied, met als doel om er een duurzame, aantrekkelijke woon-, werk- en ontmoetingsomgeving te creëren. Het district als een bruisende minicampus, in het hart van de stad, waar nieuwe bewoners graag wonen en zich kunnen ontplooien. Waar kantoorgebruikers met de trein of bus naar hun werk kunnen komen om geheel volgens de nieuwste kantoorinzichten te kunnen werken. En waar toeristen en zakelijke gebruikers kunnen landen in een modern hotel, voorzien van alle gemakken behorende bij deze dynamische tijd.

De bestaande kwaliteiten van de voormalige Hofstede MTS bieden volop kansen om dat mogelijk te maken. Behoud door ontwikkeling is het credo, waardoor slechts een klein deel van de huidige opstallen hoeft te worden gesloopt om ruimte te maken voor de nieuwe ontwikkeling. Uiteraard blijft een belangrijk deel van het monumentale entreegebouw van de voormalige school staan. En wordt getracht ook de gymzaal en de meeste lokalen langs de Parallelweg te behouden. De bestaande P+R-parkeergarage van de NS wordt in de nieuwe ontwikkeling ingepast.

Het plangebied zal na realisatie bestaan uit een mooie, gemengde invulling. Circa 10.000 m² b.v.o. aan bedrijfsmatige invulling (kantoor, faciliteiten, hotel) in combinatie met

circa 90 studio's en appartementen zorgen voor functies die elkaar perfect aanvullen, met nadruk op het kantorendeel. In de huidige plannen zitten circa 50 kleine studio's en 2 kamerappartementen aan de Trijpstraat en circa 40 appartementen voor het midden tot het hogere segment verdeeld over de twee woontorens aan de zijde van het Industrieplein. Met een centrale entree waarbij de receptie van het hotel ook de receptie voor de kantoren en de luxere appartementen zal zijn. Zo ontstaat een dynamisch werk-, woon-, en ontmoetingsmilieu in een uniek complex voor Hengelo! Het buitenterrein versterkt deze ervaring doordat er in het plangebied aanlandplekken zijn om binnen en buiten te werken, vergaderen of anderszins samen te zijn. Het gebied is semi-openbaar, waardoor het terrein in principe door iedereen kan worden gebruikt.

De vernieuwing van het Hart van Zuid De Koppeling is meer dan alleen maar “zo veel mogelijk bouwen”. Omdat het plangebied ingebed is tussen het spoor en de Parallelweg L.S. met het gezicht naar het Industrieplein, moet er zorgvuldig worden nagedacht over de juiste invulling van dit gebied. Dat stelt daardoor weer eisen aan de inrichting van de openbare ruimte en voorzieningenstructuur. Het Hart van Zuid De Koppeling zal na realisatie relatief veel groen hebben en zal een mooi tegenwicht zijn ten opzichte van de versteende noordzijde van het NS-station.

Wilhelminaschool

1944

H.T.S. ir. G. Hofstede School, Industriplein Mergelo (O.)
1960

GESCHIEDENIS

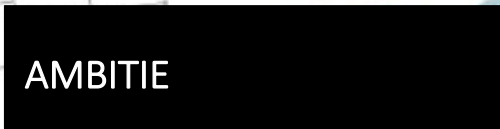
Hengelo was tot 1868, toen Charles Stork zijn ijzer- en metaalgieterij en draaijerij van Borne naar Hengelo verplaatste, een boerendorp. Vanuit het kleine centrum waaierden landwegen uit in het ommeland. Door de geroemde ondernemingsdrift van de familie Stork werd in de jaren tot aan de Tweede Wereldoorlog een belangrijk deel van de zuidzijde van het station, waaronder de locatie van het beoogde Hart van Zuid De Koppeling, bebouwd met fabriekshallen en bijbehorende kantoren. Hengelo floreerde en groeide mee met de ondernemerskracht van Stork.

De nijvere werknemers die bij Stork hebben gewerkt, werden voor een deel opgeleid in de eigen bedrijfsschool: de Wilhelminaschool aan de Industriestraat. De Wilhelminaschool werd geopend op 4 september 1918. Precies de datum waarop de Machinefabriek Gebr. Stork & Co. herdacht dat ze vijftig jaar daarvoor vanuit Borne naar Hengelo was gekomen. Het fabrieksonderwijs van deze

ondernemingen is overigens al veel ouder. Voor vakbekwaam personeel moesten ze vanaf het begin zelf zorgen.

Na het allesverwoestende bombardement in 1944 werd ook het gebied ten zuiden van het station en de spoorlijn zwaar getroffen. De Hengelose architect W. R. van Couwelaar ontwierp na de oorlog het Herbouwplan Zuid met het schoolgebouw van de Hofstede MTS. In de loop der jaren werd de school verder uitgebreid, tot de verschijningsvorm die het nu heeft. Een sterk horizontaal georiënteerd cluster van aaneengesloten bouwdelen, variërend van 1 tot 3,5 bouwlagen.

Sinds het ROC van Twente – De Gieterij – is opengesteld aan de Gieterij 200, verviel de schoolfunctie van de locatie Hofstede. Na de verhuizing van het ROC is in 2016 een deel van de bestaande gebouwen geschikt gemaakt als tijdelijke kantoorruimte in aanloop naar de nieuwe ontwikkelingen op deze plek.

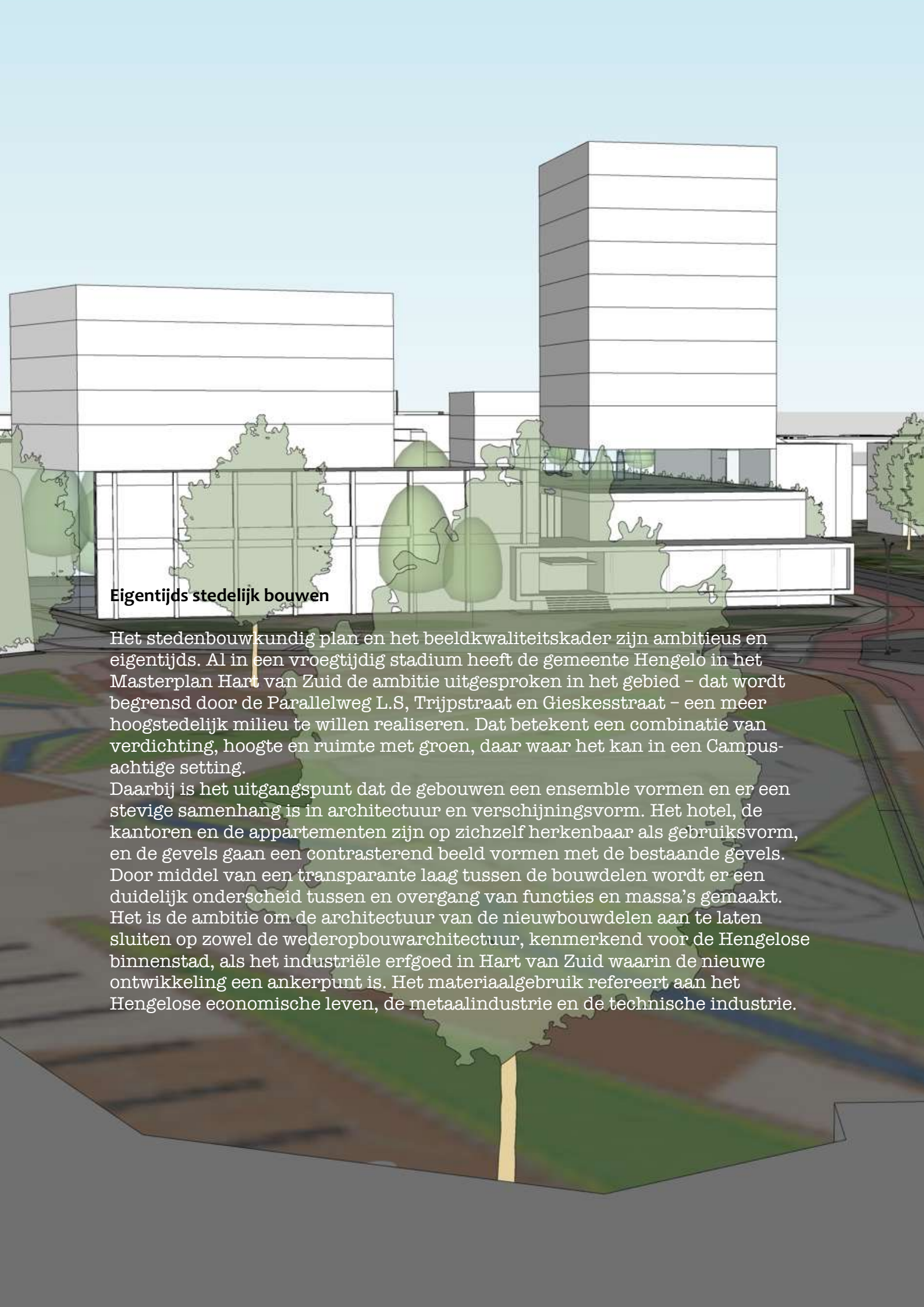

WEER LEVEN IN DE BROUWERIJ

Het gebied is redelijk verlaten. Doordat de voornamelijk leegstaande bebouwing de Gieskesstraat in het geheel en de Trijpstraat deels aan het oog onttrekt, is de sociale controle laag met de daarbij behorende negatieve effecten van met name drugshandel en -gebruik. Ook de P+R-parkeergarage van de NS, beheerd door Q-park, wordt aan het zicht onttrokken, waardoor de automobilist deze parkeergarage nooit “on top of mind” heeft.

DYNAMIEK

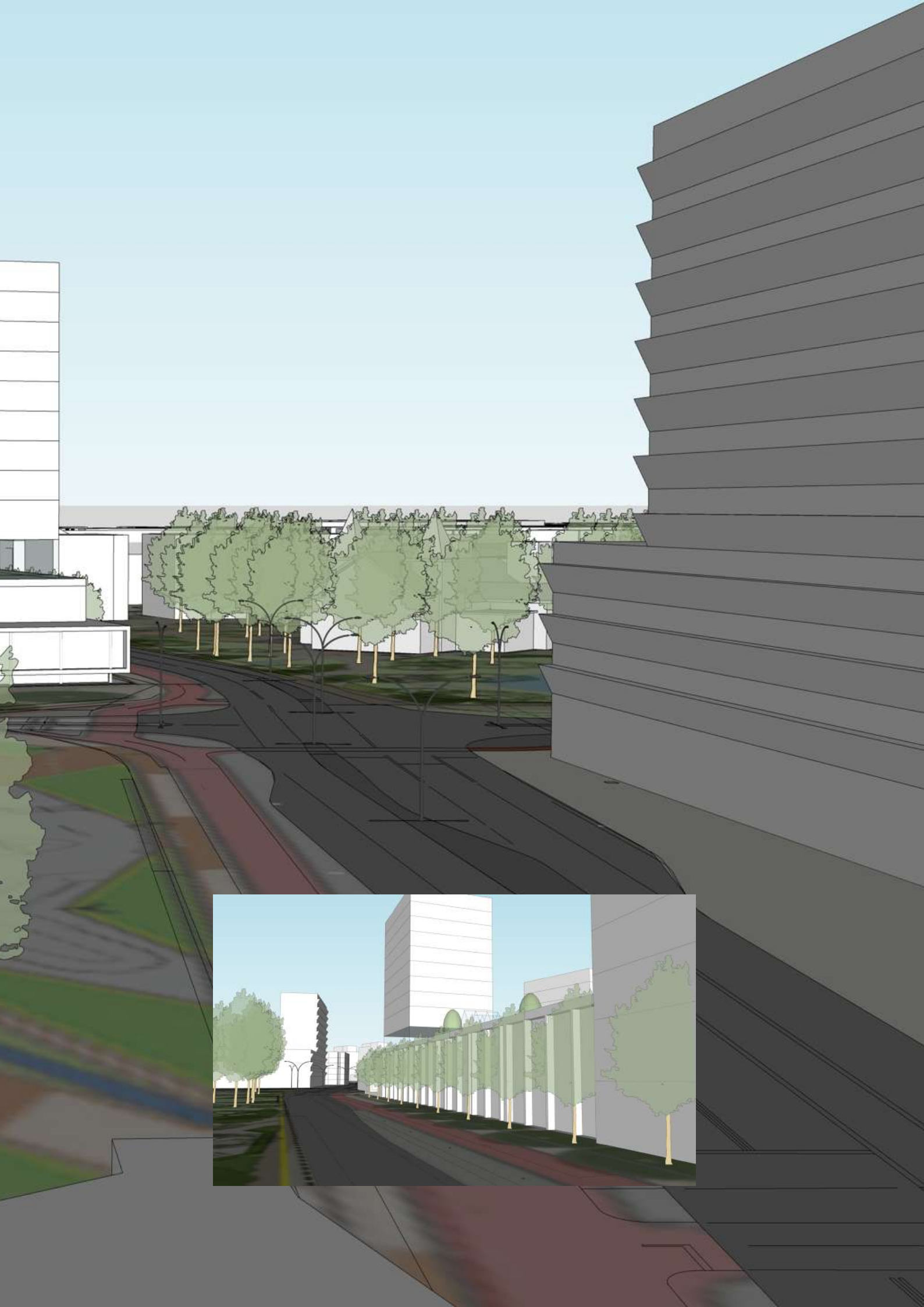
Door de vernieuwde dynamische invulling van het Hart van Zuid De Koppeling op deze locatie te ontwikkelen, krijgt het gebied en zijn omgeving een enorme impuls. Daar zullen ook de bewoners, omliggende ondernemers, het vernieuwde Verenigingsgebouw en de binnenstad van Hengelo de vruchten van kunnen plukken. De bedrijvigheid die wordt toegevoegd zorgt ervoor dat ook de toeleverende dienstensectoren haar weg naar het gebied zullen vinden. Kantoorgebruikers kunnen tijdens hun pauzes het stadscentrum bezoeken voor een broodje of een boodschap. De bezoekers van het hotel combineren wellicht een optreden van hun favoriete artiest in Metropool met een afterparty in de binnenstad, alvorens in het hotel te overnachten. En de nieuwe bewoners van de appartementen zullen genieten van alle faciliteiten dicht bij hun woning, met een fantastisch uitzicht over de stad.

Eigentijds stedelijk bouwen

Het stedenbouwkundig plan en het beeldkwaliteitskader zijn ambitieus en eigentijds. Al in een vroegtijdig stadium heeft de gemeente Hengelo in het Masterplan Hart van Zuid de ambitie uitgesproken in het gebied – dat wordt begrensd door de Parallelweg L.S, Trijpstraat en Gieskesstraat – een meer hoogstedelijk milieu te willen realiseren. Dat betekent een combinatie van verdichting, hoogte en ruimte met groen, daar waar het kan in een Campus-achtige setting.

Daarbij is het uitgangspunt dat de gebouwen een ensemble vormen en er een stevige samenhang is in architectuur en verschijningsvorm. Het hotel, de kantoren en de appartementen zijn op zichzelf herkenbaar als gebruiksvorm, en de gevels gaan een contrasterend beeld vormen met de bestaande gevels. Door middel van een transparante laag tussen de bouwdelen wordt er een duidelijk onderscheid tussen en overgang van functies en massa's gemaakt. Het is de ambitie om de architectuur van de nieuwbouwdelen aan te laten sluiten op zowel de wederopbouwarchitectuur, kenmerkend voor de Hengelose binnenstad, als het industriële erfgoed in Hart van Zuid waarin de nieuwe ontwikkeling een ankerpunt is. Het materiaalgebruik refereert aan het Hengelose economische leven, de metaalindustrie en de technische industrie.

WONEN | WERKEN | SLAPEN

Programma en concept

Vanuit een ambitieus Masterplan Hart van Zuid 2008 en het coalitieakkoord 2018-2022 van de gemeente Hengelo is afgesproken om een aantrekkelijk en stedelijk milieu te creëren op de locatie De Koppeling. In het collegeprogramma 2022 - 2026 wordt de ingeslagen koers van Hart van Zuid bevestigd. De lijn wordt doorgezet om de binnenstad en Hart van Zuid verder te brengen.

De invulling met circa 7.000 m² kantoren, 3.000 m² hotel van circa 60 - 80 kamers en circa 90 studio's en appartementen voldoet aan deze ambities en doelstelling.

Hotel

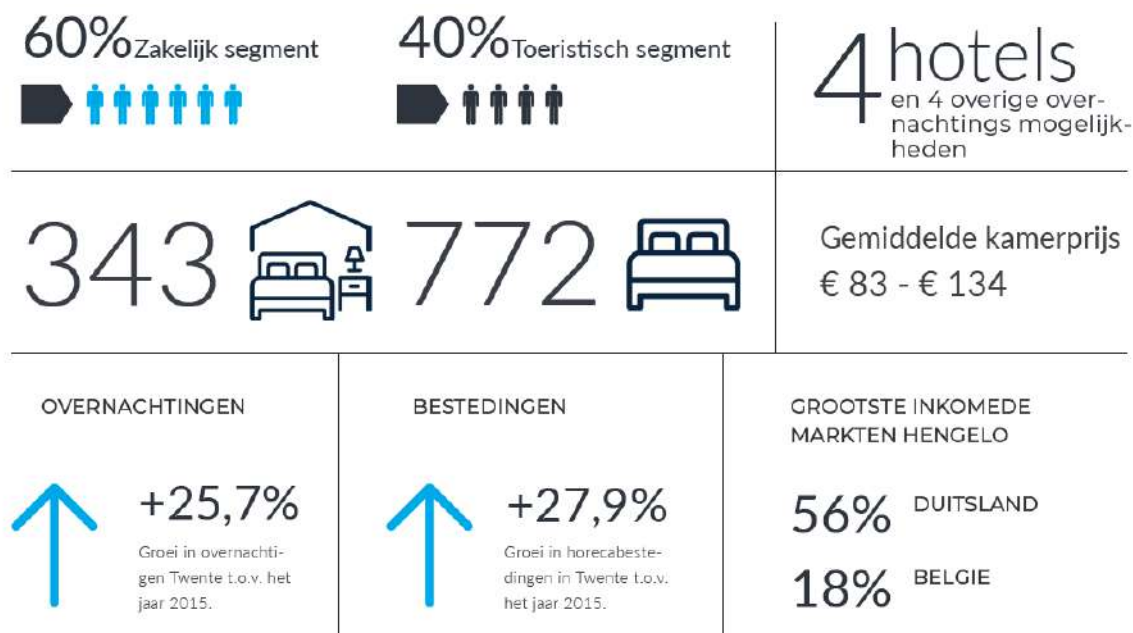
Het creëren van een modern en eigentijds hotel is een prima invulling/ ondersteuning op de 7.000 m² bedrijven/kantoren. Uit eerder onderzoek van HTC Advies (2019) bleek de locatie al snel haalbaar voor een hotel voor circa 80 kamers, gericht op het middensegment, en met name op de zakelijke gebruiker. Nader en verdiepend onderzoek naar de kwantitatieve en kwalitatieve marktruimte voor hotelkamers in Hengelo (ZKA 2022) bevestigt dit. Het hotel is het kloppend hart van

de gehele ontwikkeling, opent 's morgens als eerste de deuren en doet 's avonds het licht uit.

Vooralsnog is gekozen om te gaan voor het label IBIS Green. Dit label van de Accorgroup, en staat voor levendige hotels met betrokken mensen. Je vindt deze hotels over heel de wereld op vergelijkbare plaatsen als Hengelo. Middelgrote steden met een goed voorzieningsniveau in de directe nabijheid en voldoende uitdaging in de wijde omgeving. De doelgroep voor Ibis Green bestaat uit tweeërlei groepen: de zakelijke gebruikers op werkdagen en in het weekeinde voornamelijk toeristen. Dat sluit naadloos aan bij de verwachte hotelbezoeker voor Hengelo vanuit het HTC (2019) en het ZKA (2022) onderzoek. IBIS heeft daarnaast een grote duurzame agenda, welke goed aansluit bij het totale plan.

Kantoren

De kantorenmarkt vraagt tegenwoordig echt meer dan alleen maar "vierkante meters". Met name de "standaard"-kantoren, veelal ontwikkeld in de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw hebben hun glans verloren. Rechttoe-rechtaan kantoorruimte in uitleggegebieden in de periferie zijn daardoor zeer moeilijk in te vullen.

Wat juist erg in opkomst is onder kantoorhuurders, is het huren van duurzame kantoorruimte op plaatsen die eerst een andere functie hebben gediend. Een oude Melkfabriek, een Brouwerij, kortom gebouwen met karakter. Locaties waar je huurders vindt van zeer divers pluimage en waar de samenwerking en verbinding wordt opgezocht. En dat het liefst full-service en tegen het stadscentrum aan met voldoende openbaar vervoersmogelijkheden.

Daarom is er met de hotelexploitant een concept uitgewerkt, dat de gehele exploitatie van het vastgoed versterkt en zodoende ook het ambitieuze programma op de locatie haalbaar kan maken. Dat concept gaat uit van een full-service exploitatie voor zowel de kantoren als de woningen. En het hotel is vanzelfsprekend al full-service. De hoofdentree van de gebouwdelen ligt centraal en fungeert als balie voor zowel de bewoners van de woontoren, de bezoekers van de kantoren en natuurlijk het hotel.

De kantoorgebruikers richten zich op hun eigen werkvloer enkel op hun primaire werkzaamheden en voor bijvoorbeeld vergaderen, lunchen of presentatie maken ze gebruik van de gezamenlijke

faciliteiten, die door het hotel worden geserviced. De ruimtes worden gebruiksgereed gemaakt, koffie staat klaar, broodjes zijn geregeld, en achteraf wordt alles ook weer opgeruimd door de hotelexploitant. Als klanten of gasten zich melden, doen ze dat aan de hotelbalie en het hotel zorgt ervoor dat de persoon op de juiste plek in het gebouw komt.

Verzorgd wonen

De bewoners van de appartementen aan het industrieplein maken gebruik van dezelfde hotelbalie en service. Ze kunnen broodjes bestellen en de balie is ook pick-up punt voor bijvoorbeeld boodschappen, pakketjes en andere zaken. Tevens kan -indien gewenst- de balie ook de sleutel beheren van de woning, bijvoorbeeld voor schoonmaak of gewenste aanpassingen. De bewoners kunnen daarnaast gebruik maken van de vergaderruimtes van de kantoren en de eenvoudige fitnessruimte van het hotel, net als de kantoorgebruikers.

Doelgroep wonen

Doelgroep voor deze woonlocatie is een mix van starters/Young Professionals en de bovenkant van de woningmarkt.

De laatste groep zijn in de regel medioren die hun huis, vaak gelegen in de periferie van de Twentse steden en verder, verlaten om zorgeloos en verzorgd te gaan wonen.

Voor al het aanbod van de combinatie van wonen en de service zal een regionale en bovenregionale aantrekkingskracht hebben. Er zijn bijna geen vergelijkbare projecten in het oosten van het land te vinden die wonen op hoogstedelijk niveau combineren met letterlijk wonen op hoogte en een enorm hoog serviceniveau. En dat in combinatie met het internationale treinstation van Hengelo voor de deur! Nieuw Wonen Twente heeft de woonpropositie tegen het licht gehouden en ook Snelder Zijlstra Makelaars is er van overtuigd dat zowel Twente als Hengelo rijp is voor een dergelijk concept, zolang de prijs van de woningen enigszins in de pas blijven lopen met de marktontwikkelingen.

Startersappartementen/studio's

Aan de Trijppstraat zijn juist circa 50 startersappartementen en studio's bedacht die een geheel andere doelgroep kunnen aanspreken, de Urban Creators. Kleinere appartementen waar huurders goedkoop kunnen wonen en gezamenlijke faciliteiten hebben zoals bijvoorbeeld een washok met droger en een groot gezamenlijk dakterras. Een gezamenlijke

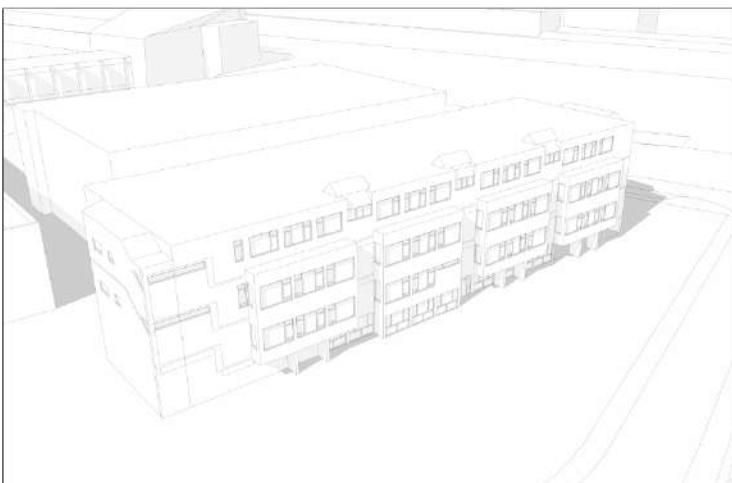
buitenruimte voor ontmoetingen en activiteiten maakt de ambiance compleet.

Markttoets & Marktruimte

Het totaalconcept is als zodanig ook besproken met Roy Duijn van Snelder Zijlstra bedrijfsmakelaars. In eerste instantie was hij zeer kritisch op nog meer kantoren in Hengelo, maar doordat:

- Het karakteristieke bestaande vastgoed voor het grootste deel behouden blijft, waardoor het aanbod voor de kantorenmarkt aanvullend en bijzonder is;
- De locatie strategisch gelegen is bij het Centraal Station Twente in combinatie met een goede parkeergarage en een uitstekende autobereikbaarheid via Laan Hart van Zuid heeft;
- De wijze waarop de exploitatie en de services van het hotel met name de kantoorgebruikers ontlasten en verrijken en daardoor een grote mate van toegevoegde waarde geeft;
- De in de plaats-stelling van kantoormeters naar deels hotel het absolute aantal m² toevoeging aan kantoormeters relatief beperkt is, en daardoor haalbaarder is;

is hij positiever geworden over de totaalontwikkeling. Ook in

zijn ogen is het totaalconcept van belang om de locatie te kunnen revitaliseren en de herontwikkeling succesvol te maken.

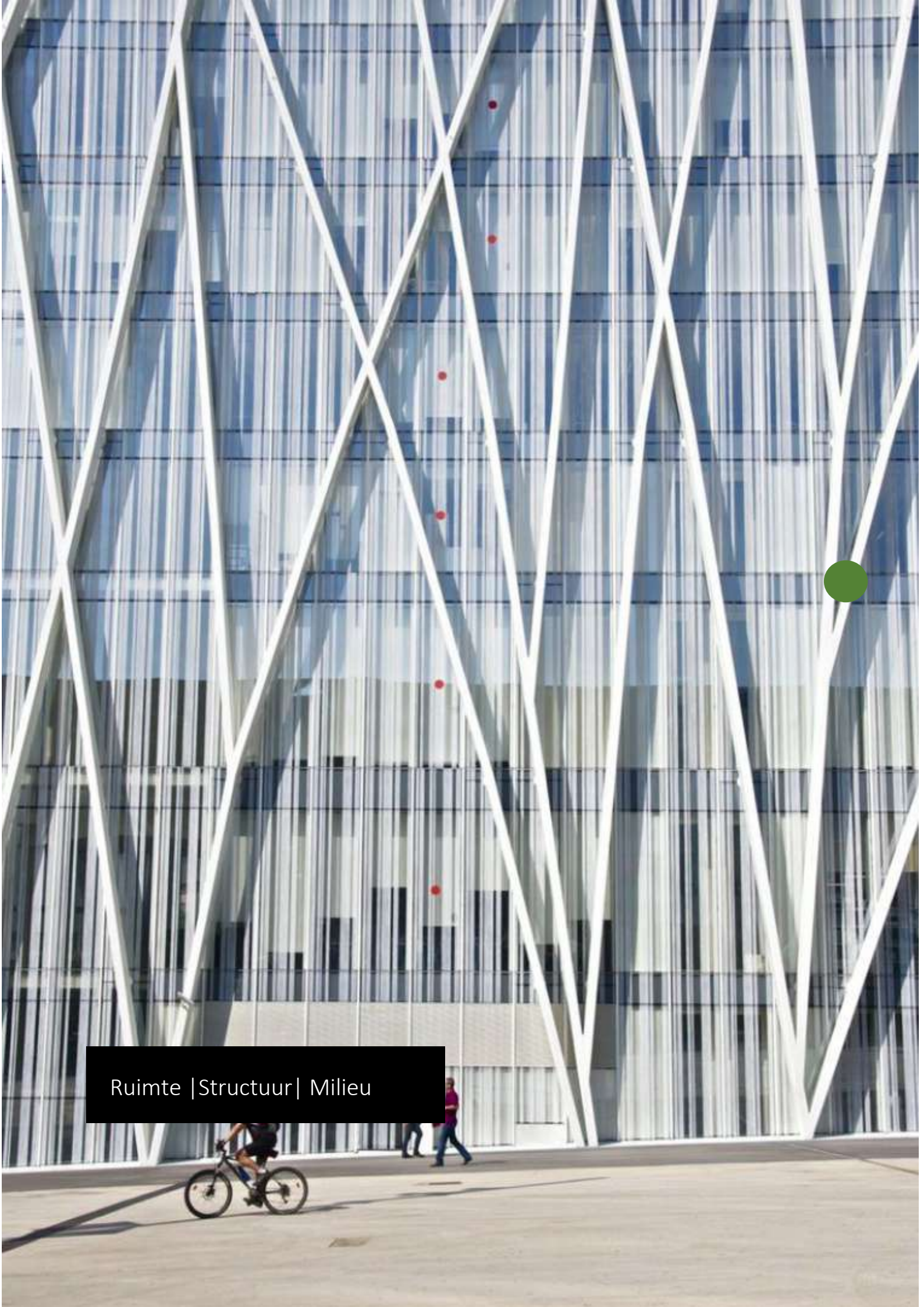
Bij aanvang van de uitwerking van de plannen in 2019 is een marktonderzoek gedaan door HTC Advies Foodservice en Hospitality. Uit dit onderzoek bleek dat de initiële gedacht om 90 hotelkamers bij het station te realiseren ambitieus is. HTC Advies heeft aangegeven dat er vertrouwen is in een extra marktruimte indien Hart van Zuid tot wasdom komt volgens de huidige plannen en het hotel meer dan een zakenhotel zal zijn en dat opereert binnen het midden tot luxe segment. Essentieel is dat dit hotel op een locatie moet komen, binnen een concept zoals dat nu voor de Hart van Zuid-De Koppeling in deze nota van uitgangspunten is bedacht.

Nader en verdiepend onderzoek naar de kwantitatieve en kwalitatieve marktruimte voor hotelkamers in Hengelo (ZKA 2022) bevestigt dit. Het onderzoek van ZKA geeft o.a. aan dat er, bij een beleidsrijk scenario (Hengelo ontwikkelt de binnenstad en Hart van Zuid conform de ambities in de Ontwerp Omgevingsvisie Hart van de stad) een kwantitatieve marktruimte is voor 95 a 105 kamers. Kwalitatief adviseert ZKA dat ingezet moet worden op nieuwe hotelcapaciteit in de binnenstad en/of de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid waarbij Hart van Zuid gericht is op de toeristische en zakelijke klant.

Door het opnemen van het hotel in de stedenbouwkundige massa van de kantoren en woonlagen is er een mate van flexibiliteit in de functies te creëren. Bouwlagen zijn uitwisselbaar van hotel naar kantoor naar woonlaag en weer terug. Voor te stellen is dat het hotel begint met 60 tot 80 kamers en na 5 of 10 jaar bij gebleken succes en bij een wens naar meer kamers eenvoudig een boven- of onderliggende kantoortvloer kan worden gebruikt voor een nieuwe laag hotelkamers. Of omgekeerd.

Ook denkbaar is dat – als de markt of wijzigende omstandigheden er om vragen – uitwisseling tussen een woonlaag en kantoorlaag plaats kan vinden. Dit maakt het voor de belegger en de huurder zeer interessant om in te kunnen spelen op zowel positieve als negatieve toekomstige ontwikkelingen en komt dit zowel de exploitatie als de algehele kantoor en hotelmarkt van Hengelo ten goede. Met bovenstaande in gedachten en de lopende fantastische herontwikkeling van Hart van Zuid, inclusief de onderhavige locatie, is een hotel van circa 60 - 80 kamers realistisch en ook financieel exploitabel.

Ruimte | Structuur | Milieu

Plangebied

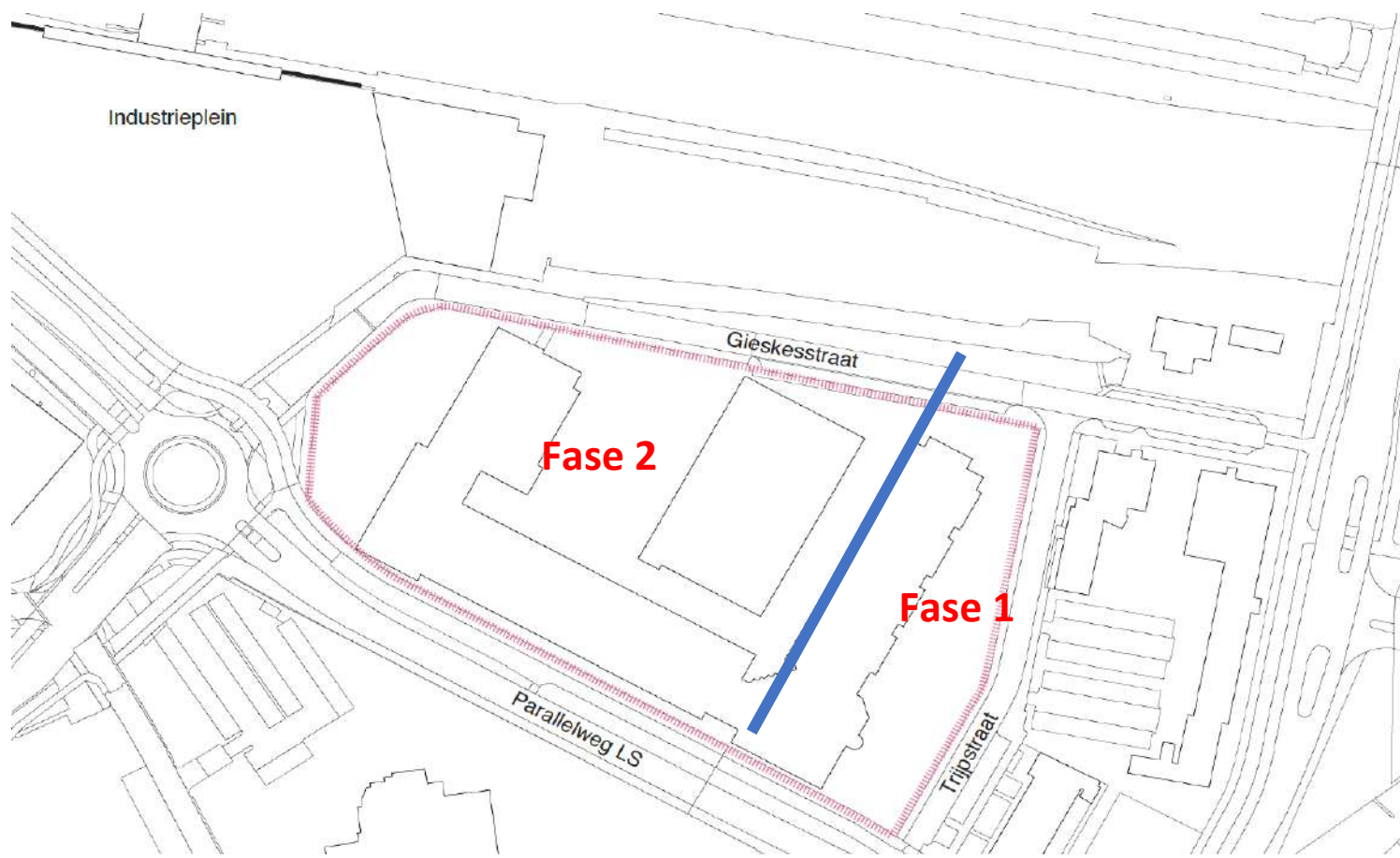
Het plangebied beslaat circa 1 hectare, en wordt begrensd door de Gieskesstraat, het Industrieplein, de Trijpstraat en de Parallelweg L.S. Ten noorden van het gebied ligt het rangeerterrein van ProRail, aansluitend aan het treinspoor en station. In het plangebied ligt de P+R Parkeergarage van de NS, die op dit moment wordt beheerd door Q-park. Het gebouw en onderliggende grond van de parkeergarage zijn in het verleden al ontwikkeld. Het vigerende bestemmingsplan voorziet in een maatschappelijke bestemming, in combinatie met een dienstwoning (wordt vooralsnog gehandhaafd). Om te komen tot een nieuwe bestemming, passend bij de ambitie voor de locatie is een bestemmingsplanwijziging nodig. De gewenste bestemmingen in het gebied zijn:

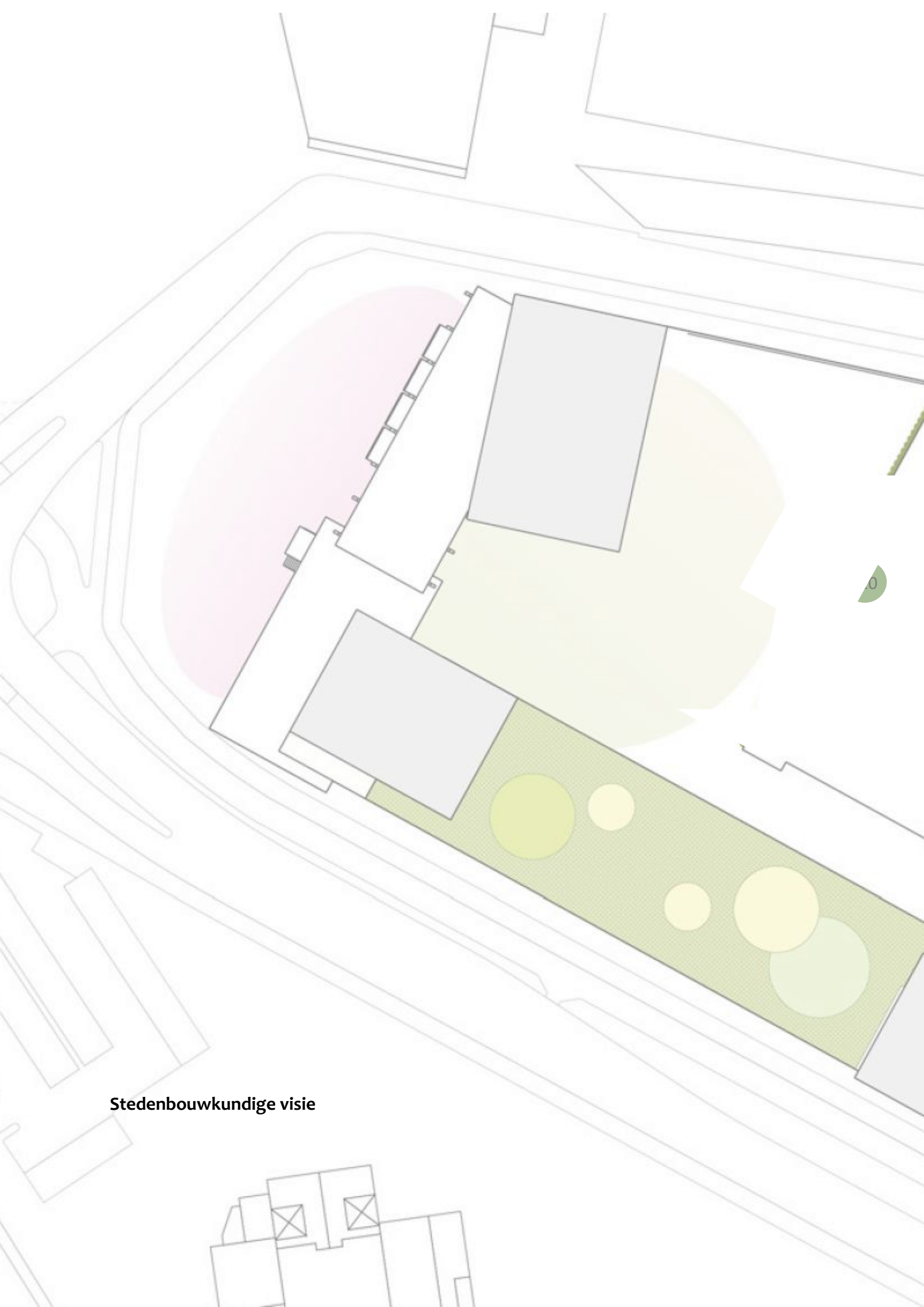
- Hotellerie, circa 3.000 m²
- Wonen, met 90 eenheden, circa 8.000 m² gbo
- Kantoor met baliefunctie, circa 7.000 m² bvo
- Parkeren passend bij het programma, met een aanvullend gebouwde voorziening. Hiervoor zal bij de verdere planuitwerking een parkeerbalans gemaakt moeten worden.

Dit programma zal landen in circa 9.000 m² bestaande bouw en uitbreiding van het plangebied met circa 9.000 m² nieuwbouw.

Fasering

Het ligt voor de hand om het plangebied in 2 fases te ontwikkelen vanwege de grootte van het project en de huidige marktruimte. Als de marktomstandigheden wijzigen, dan kan het ontwikkeltempo daarop worden aangepast.

Stedenbouwkundige visie

De bestaande locatie

De planlocatie ligt ten zuiden van de binnenstad en is gescheiden door de spoorlijn. Deze scheiding is aanzienlijk verminderd door de sterk verbeterde en verbrede onderdoorgang onder het spoor richting het centrum en door publieke functies als het poppodium Metropool. De randen van de locatie zijn zeer divers van functie en karakter, met aan de westzijde het industrieplein, de stations entree, poppodium Metropool en de kantoortoren aan het Industrieplein 1. De noordzijde met de Gieskestraat ligt parallel aan het spoor, de oostzijde met de Trijpstraat heeft een woonkarakter met voornamelijk appartementen in een groene omgeving. De zuidzijde met de Paralellweg LS heeft ook een parkachtig groen karakter met daarin het Vereenigingsgebouw dat is omgebouwd tot brasserie en boutique hotel.

Op de locatie staat het uit 1958 daterende voormalige Hofstede MTS gebouw waarin momenteel diverse tijdelijke huurders gehuisvest zijn. Het gebouw heeft geen monumentenstatus maar kan voor een deel worden gezien als representant van de Hengelose wederopbouw architectuur. Er is daarom een grondige studie uitgevoerd of en hoe bestaande bouwdelen in het plan kunnen worden ingepast. Ook de recent gebouwde parkeergarage die centraal in het gebied staat, zal in het plan worden opgenomen.

Groenstructuren

Aan de Paralellweg LS en de Trijpstraat wordt de locatie begrensd door bomenrijen. Langs de Gieskestraat bevindt zich een brede groenstrook evenwijdig aan de

spoorlijn. Deze groenstructuren zijn zeer waardevol vanwege de leeftijd van de bomen, de continuïteit van de groenstructuur en de aanwezigheid van groen in een sterk stedelijke omgeving. Het Vereenigingsgebouw met het omliggende park vormt een eigen wereld met een unieke kwaliteit ten opzichte van de omgeving. In het nieuwe stedenbouwkundige plan wordt gestreefd naar handhaving en versterking van deze bestaande groenstructuren en het toevoegen van nieuw 'groen' om de samenhang tussen de verschillende groenstructuren te versterken.

Stedenbouwkundige invulling

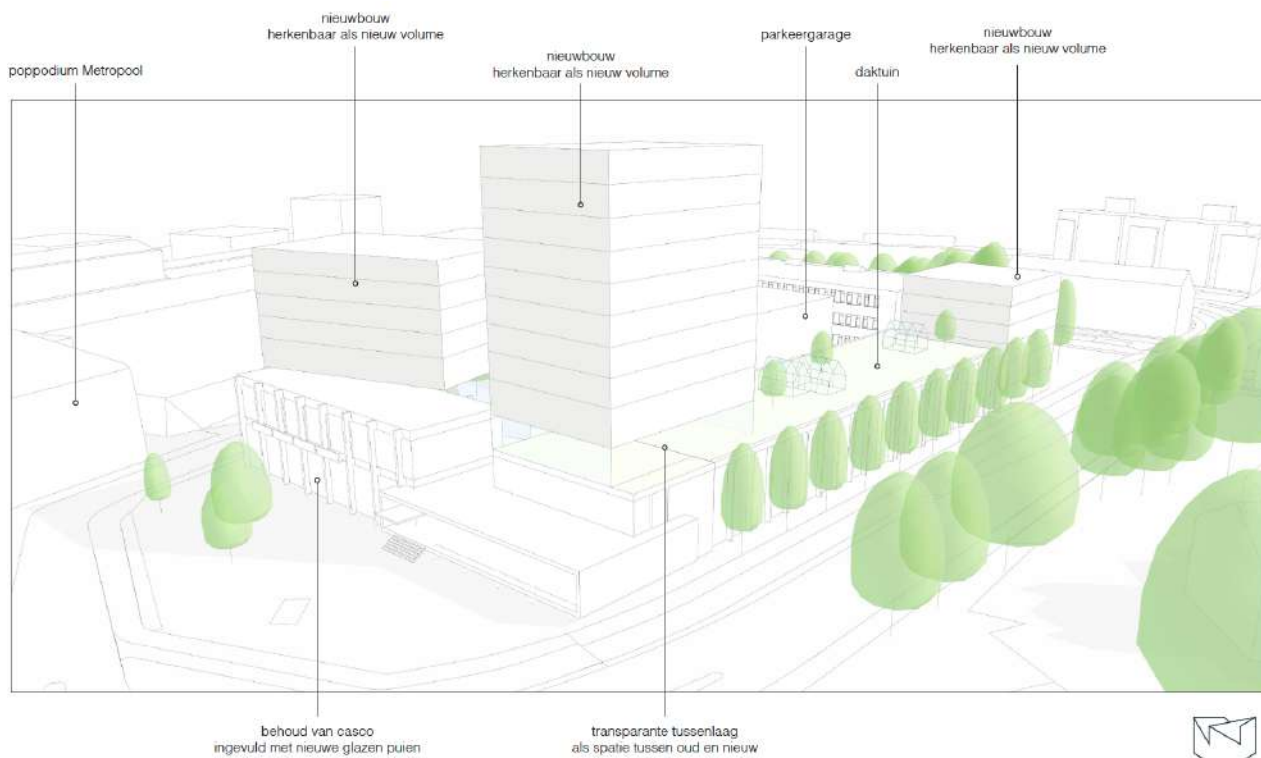
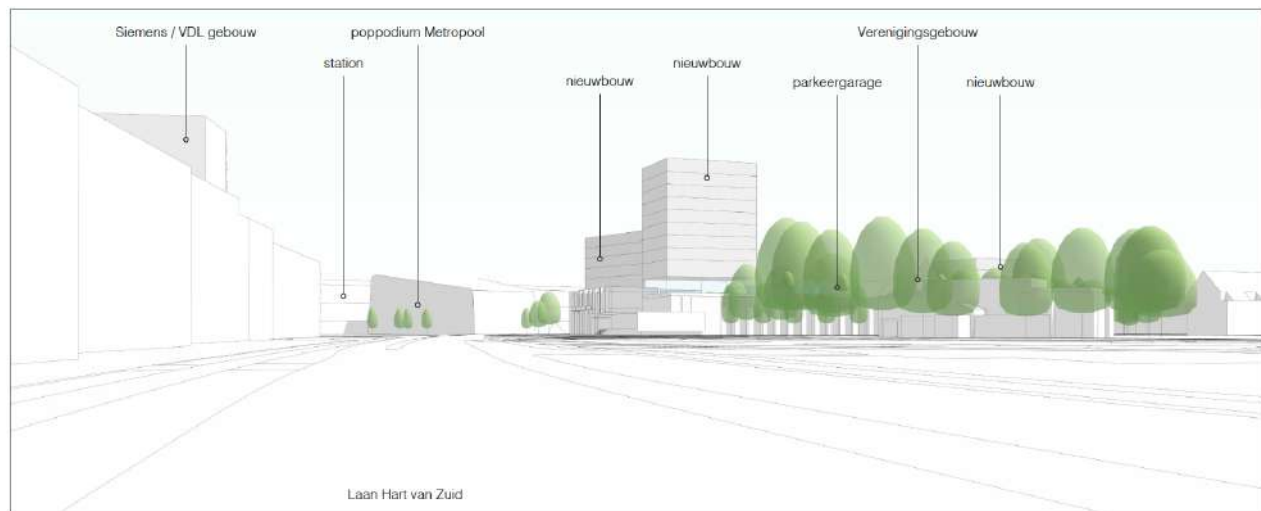
Het Industrieplein heeft aan de noord-, oost- en zuidwestkant een sterke wandwerking door de bestaande bebouwing. Uitgangspunt bij het stedenbouwkundige ontwerp is het maken van een duidelijke pleinwand aan de zuidoostzijde zodat het Industrieplein op een heldere manier begrensd wordt. Het huidige wegenpatroon blijft intact en vormt een belangrijk structurerend element voor de oriëntatie en geven de nieuwe bebouwing potentieel een 'adres'. Het plan bestaat uit de bestaande bouwvolumes die worden aangevuld dan wel opgetopt met onderscheidende nieuwbouw, gekoppeld aan de bestaande parkeergarage in een groene, campusachtige setting. De gebouwen markeren elk de hoeken van de kavel waarbij het hoogste volume op de plaats komt waar de Laan Hart Van Zuid aansluit op het Industrieplein. Het karakteristieke entreegedeelte van de voormalige MTS blijft behouden en wordt strategisch ingezet als onderdeel van dit hoogste volume. Door de

nieuwe bebouwing in de gevellijn te plaatsen van deze entree, behoudt het poppodium Metropool haar zelfstandige karakter. De gebouwen aan het Industrieplein worden met elkaar verbonden door de bestaande gymzaal met de optopping, welke de wandwerking aan het plein versterkt. Door het plan op te bouwen uit vier afzonderlijke bouwvolumes is redelijk goed mogelijk om deze gefaseerd uit te voeren. De volumes worden afgesneden om enerzijds maximale zichtlijnen te creëren en anderzijds de gebouwen slanker te laten ogen. Belangrijk voor het plan is dat er een visuele verbinding gelegd wordt tussen de binnenstad en de nieuwe ontwikkellocatie. De hoogte van de nieuwe bebouwing is daarbij van essentieel belang, maar zal de dominantie van de Lambertusbasiliektoeren zeker niet overstemmen. Door het hoogste volume circa 45 meter te maken is deze hoog genoeg om het gebouw zowel vanaf het centrum als vanaf Laan Hart van Zuid te ervaren, maar beduidend minder hoog dan de Lambertusbasiliek (80 meter). Hierdoor wordt duidelijk dat de stad aan de andere zijde van het spoor verder gaat.

Hoofdstructuur

De gebouwen kennen alle vier een stedelijke zijde richting de omgeving en een 'rustige' zijde richting het binnengebied waardoor het gevoel van een stedelijke campus ontstaat met de voeten in het groen. In deze groene binnenruimte is plek voor allerlei activiteiten welke gekoppeld zijn aan de functies van de gebouwen. Het voorplein wordt vormgegeven als een verlengde van het industrieplein. De bestaande groenstructuren blijven behouden

en worden met name aan de Parallelweg LS versterkt. Daarnaast worden er op het binnengebied bomen toegevoegd om het campusgevoel te ondersteunen. De bestaande parkeergarage is onderdeel van deze groene ruimte en het idee is om de zijden te bekleden met groen zodat er een natuurlijke eenheid ontstaat. Door groen te behouden en waar nodig toe te voegen en daarnaast het oppervlak van de verharding te minimaliseren ontstaan kansen voor waterberging op het bouwveld en wordt hittestress voorkomen. De locatie wordt aan alle zijden verbonden met de omgeving. Over de nieuwe campus lopen routes die aansluiten op de omgeving, zoals op het industrieplein en het naastgelegen park rondom het Vereenigingsgebouw. Deze routes zorgen voor samenhang op en rondom de locatie. Er is extra aandacht voor de ontsluiting van de parkeergarage, een goede oversteekbaarheid van de Parallelweg LS en de fietssnelweg F35.

Beeldkwaliteit van de gebouwen

De huidige gebouwen vormen samen een ensemble en zijn elk erg verschillend qua structuur en verschijningsvorm. Elk met een eigen tijdsbeeld.

Er is een architectonische samenhang tussen de bestaande gebouwen en de nieuw te bouwen bouwdelen moet deze samenhang gaan versterken. Ze zijn vormgegeven als eenduidige, alzijdige volumes. De diversiteit van het programma (hotel, woningen, kantoren) mag leesbaar zijn in de gevels, echter vormen ze tezamen een eenduidig beeld. De gebouwen hebben een stoer en robuust uiterlijk dat aansluit bij de stedelijke sfeer van het gebied. De nieuwe bebouwing staat op de grens van de wederopbouw-binnenstad en het industriële erfgoedgebied Hart van Zuid, het materiaalgebruik kan hier aan refereren. Te denken valt aan materialen als steen en glas. De buitenruimtes worden vormgegeven als loggia's en dakterrassen en zijn een zorgvuldig vormgegeven onderdeel van het gevelbeeld. De overgang tussen privé en openbaar is zorgvuldig vormgegeven. Duidelijk is de overgang van het bestaande vastgoed naar de toevoeging: een transparante laag markeert de overgang van bestaand naar nieuw.

Verkeer en parkeren

Verkeersafhandeling

Verkeersafhandeling Het ontwikkelgebied wordt ingekaderd door een aantal wegen, te weten de Gieskesstraat, Trijpstraat en de Parallelweg L.S.. Waar de Gieskesstraat en Trijpstraat verkeersluw zijn, is de Parallelweg L.S. met de fietssnelweg F35 als onderdeel van de wijkring wel een levendige en drukke straat. De afgelopen jaren zijn er enkele ingrepen geweest aan het Industrieplein en de Laan Hart van Zuid, waardoor het gebied er nu klaar voor de toekomst bij ligt. De verwachting is dat de druk op het verkeer uiteraard wel zal toenemen, maar dat het huidige wegennet rondom de locatie dit prima aankan. Er zal nog verder worden gepuzzeld of wellicht de Gieskesstraat van de Trijpstraat moet worden losgekoppeld, waardoor de parkachtige functie richting het spoor nog kan worden versterkt. Belangrijk is om het gehele gebied in ogenschouw te nemen. Het plan dient in basis natuurlijk te voldoen aan de parkeernota, waarbij nadrukkelijk wordt gekeken naar de parkeerbalans, uitgaande van functiemenging. We hebben immers te maken met een ontwikkeling, waarbij de parkeerdruk er altijd zal zijn, maar voor verschillende gebruikers op verschillende tijden. Dit en de aanwezigheid van de P+R parkeergarage van de NS, maakt de parkeeropgave interessant. Q-park heeft tot heden aangegeven circa 125 plaatsen beschikbaar te kunnen stellen, maar op welke wijze, hoeveel en hoe dit ook voor langere tijd kan worden geborgd is op dit moment nog niet duidelijk.

Tevens dient er goede aandacht te zijn voor de overgang van Industrieplein, Kiss & Ride-zone en de entree naar de parkeergarage.

Mobiliteitsplan

Er ligt ook de ambitie om te komen tot een goed mobiliteitsplan, omdat dit ook vanuit de nieuwe parkeernota wordt gevraagd. Doordat de locatie dicht bij het (bus)station ligt, zullen veel medewerkers en bezoekers met het openbaar vervoer komen. Uiteraard wordt dit meegenomen in de studie voor de parkeeroplossing. Ook deelauto's, deelscooters en deelfietsen zullen onderdeel van de planvorming zijn. Waar de maatschappij gaat van "bezit" naar "mobiliteit" zal de ontwikkelaar op deze binnenstadlocatie die mobiliteit zo veel mogelijk faciliteren. Dit kan zeer goed met bijvoorbeeld een marktpartij als MyTripper.

F35

De fietssnelweg F35 is een snelle, veilig en non-stopfietsverbinding van 62 kilometer van Nijverdal naar de Duitse grens met zijtakken van Almelo naar Vriezenveen en van Enschede naar Oldenzaal. De hoofdader van deze F35 loopt langs De Koppeling, in de volle lengte van het perceel. Er zal daarom goed aandacht moeten worden geschonken aan de integratie van de F35 en de overige verkeersstromen van, naar en rond het project.

Duurzaamheid

Sinds 2017 werkt Hengelo hard aan een gezonde, groene en energie neutrale stad. In dat jaar zijn de doelstellingen hiervoor vastgelegd

in Het Actieplan 'Nieuwe Energie Hengelo 2017-2021'. Het is een breed plan waarin de nadruk ligt op het vergroenen van de stad, het verduurzamen van de gebouwde omgeving, het realiseren van meer hernieuwbare energie en het realiseren van aardgasloze wijken. Hierin wordt samengewerkt met bedrijfsleven en inwoners. De ontwikkeling van Hart van Zuid De Koppeling sluit hier naadloos op aan. Daarnaast heeft de ontwikkelaar duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Al hun projecten die de laatste 5 jaar zijn opgeleverd, zijn gasloos. En voor hun meest recente ontwikkeling ontvangt het gebouw het certificaat Breeam-Excelent. Ook voor deze ontwikkeling gaat de ontwikkelaar voor het hoogst mogelijke duurzame label.

Bij een herontwikkeling van stedelijk gebied komt veel sloopafval vrij. Het kost veel energie om dit materiaal door vrachtwagens te laten afvoeren. Een enorme energiewinst valt te behalen door het afval in het gebied zelf te vergruizen en te hergebruiken. Het gebakken straatmateriaal in de buurt wordt zoveel mogelijk hergebruikt. Zoals gezegd, bij de herontwikkeling van het gebied staat duurzaamheid voorop. De locatie is door de positionering

naast een warmteverdeelstation van Ennatuurlijk direct voorzien van duurzame restwarmte van de Twentse industrie, wat natuurlijk een enorm pluspunt is. Maar ook naar alle andere aspecten van duurzaamheid zal worden gekeken. Er zal zoveel als mogelijk is zonnepanelen worden toegepast en dit kan worden gecombineerd met gevelelementen. Door circulair te werken, wordt ook een hoge mate van duurzaamheid behaald. Uit de sloop van de gebouwen komt materiaal tevoorschijn dat in veel gevallen kan worden gebruikt als grondstof voor de vervolgfase. Ook het omgaan met water verdient extra aandacht in het gebied. Retentie op het terrein is goed mogelijk. In samenhang met een goede infiltratie ontstaat dan een gebalanceerd waterbeheer. Daarbij is het belangrijk om verharding zo minimaal mogelijk toe te passen. Ook een mobiliteitsplan doet veel voor de duurzaamheid in het gebied. Een plan dat zich toespitst om zo weinig mogelijk auto's aan te trekken is o.a. goed voor CO₂, Nox, fijnstof, stank en geluid

Plankaders

Bestaand vastgoed, wat slopen, wat niet
Zoals al eerder in de
stedenbouwkundige afwegingen
aangegeven, wordt er in de
planvorming vanuit gegaan dat het
leeuwendeel van de bebouwing blijft
staan, indien dit technisch en
economisch mogelijk is.
Behoud door ontwikkeling is het
credo. Het entreegebouw blijft
bestaan, en deze zal haar functie als
entree van de herontwikkeling gaan
behouden. Dit fraaie bouwdeel, een
duidelijk toonbeeld van
wederopbouw-architectuur, zal in
de planvorming nagenoeg
ongewijzigd worden opgenomen.
Vooralsnog zal enkel de voormalige
aula op de hoek van de Parallelweg
L.S en Trijpstraat worden gesloopt.
Deze is niet in de voorgestelde
plannen in te passen. Vanwege haar
verschijningsvorm, hoogte en
vooral slechte staat heeft dit
bouwdeel voor de plannen geen
toegevoegde waarde.

Tevens is er de wens vanuit de
Ontwikkelkaart Hart van Zuid en
het supervisieteam om een
pleinwand aan de oostzijde van het
Industrieplein te creëren met
hoogte. Er is onderzocht of dit
mogelijk is door bijvoorbeeld de
sporthal te laten staan. Dit zorgt
voor een bijzondere confrontatie
tussen bestaand en nieuw, en is in
het oog van de betrokkenen een
spannende oplossing, die verder
onderzocht wordt.

Milieukaders, verkenning akoestiek, rail,
bodem, externe veiligheid

Er bestaat een aantal te
onderzoeken risico's voor de
veiligheid, die voortkomen uit de
ligging naast het spoor en het
rangeerterrein. Dit gaat met name

om het geluid van doorgaand
treinverkeer en het risico van
passerende en rangerende treinen
met gevaarlijke stoffen. Daarnaast
bestaat het risico van eventueel
explosiegevaar en plasbranden. Een
verder aandachtspunt is de
trillingen van treinen. Er moet
worden gekeken in welke mate deze
trillingen acceptabel zijn voor de
beoogde functies. Al deze risico's
worden door de ontwikkelaar in
kaart gebracht gedurende de
bestemmingsplanprocedure en
ontwerptraject van de gebouwen.

Geluid doorgaand treinverkeer

Als in een gebied geluidgevoelige
functies zoals bijvoorbeeld wonen
worden gerealiseerd, is het geluid
van het doorgaande spoor een
aspect waarmee rekening moet
worden gehouden. Er zal moeten
worden getoetst aan het
gemeentelijke geluidbeleid. De
geluidniveaus lijken op voorhand
voor Hart van Zuid-De Koppeling
niet zo hoog dat er onoverkomelijke
belemmeringen zijn. Voor de
planologische procedure zal met een
akoestisch onderzoek de exacte
geluidbelasting berekend moeten
worden. Deze berekening geeft dan
handvatten voor te nemen
maatregelen voor de diverse
bouwdelen.

Geluid spoorwegemplacement en omliggende bedrijven.

Het emplacement bij Station
Hengelo beschikt over een
omgevingsvergunning met daarin
geluidnormen voor treinen die
rangeren en worden opgesteld. Op
het gebied zelf liggen geen
vergunningpunten; wel op de flat
aan de Gieskesstraat net ten oosten
van het plangebied. Hieruit kan
worden afgeleid dat de

geluidbelasting als gevolg van de vergunning in de boordeling moet worden betrokken en dat mogelijk extra aandacht voor geluidwering in de gevels van woningen nodig is. De verwachting is niet dat dit grote belemmeringen zal geven.

In 2021 is, ten behoeve van het laten vervallen van de wettelijke geluidzone die over het gebied lag, een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de geluidbelasting als gevolg van de vergunde geluidruimte van omliggende bedrijven. De geluidbelasting aan de randen van het plan blijkt lager dan de ambitiewaarde uit het gemeentelijk geluidbeleid. Het vergunde geluid van omliggende bedrijven vormt dan ook geen belemmering.

Trillingen

In de Handleiding nieuwbouw en spoortrillingen van het ministerie van I&W wordt omschreven hoe om te gaan met spoortrillingen. Het ontwikkelteam heeft de Handleiding in bezit en neemt dit mee in de ontwikkelingsopgave. Er zal nog nader (trillings)onderzoek worden uitgevoerd. Uitgangspunt is dat er wordt voldaan aan de richtwaarden voor nieuwbouw zoals wordt geadviseerd in de Handleiding. De verwachting is dat hiervoor geen ingrijpende maatregelen nodig zijn.

Externe veiligheid doorgaand treinverkeer en emplacement

De externe veiligheid is vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen over het doorgaande spoor en het emplacement een aandachtspunt. Bij een calamiteit zijn drie ongevalsscenario's mogelijk: brand, explosie en gifwolk. De systematiek van de Omgevingswet onderscheidt daarom drie zogenoemde

aandachtsgebieden: een brandaandachtsgebied (30 meter van het spoor), een explosieaandachtsgebied (200 meter) en een gifwolkaandachtsgebied (300 meter). Binnen deze aandachtsgebieden moet worden afgewogen hoe met de kans op die ongevalsscenario's wordt omgegaan. Het plan ligt buiten het brandaandachtsgebied. De (kleine) kans op een explosie moet wel in de overwegingen ten aanzien van het ontwerp worden betrokken. De ontwerp omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid stelt dat binnen het explosie aandachtsgebied in beginsel geen zeer kwetsbare functies zoals scholen, kinderdagverblijven of verpleeghuizen worden gerealiseerd. De regionale brandweer zal ook in het traject worden betrokken.

Tot slotte

In deze nota van uitgangspunten voor Hart van Zuid De Koppeling hebben we u meegenomen met een uitwerking van een prachtig plan naar een haalbare voorstel. Met respect voor het bestaande en oog voor de nieuwste ontwikkelingen. Deze nota is het kader om te komen tot herontwikkeling. Deze herontwikkeling moet planologisch worden vormgegeven in een bestemmingsplan dan wel omgevingsplan, welke uiteindelijk ter vaststelling aan de gemeenteraad zal worden voorgelegd.

Als het bestemmingsplan wordt vastgesteld, de gebouwen zijn ontworpen en alle bijbehorende procedure zaken zijn afgewikkeld, kan de uitvoering starten. En dan kan het nieuw te realiseren De Koppeling tot wasdom komen.

29

DAD / A

vincertspikker

Samenvattend overzicht: De Koppeling

A. Ruimtegebruik			Opdrachtgever : S. Elferdink	
Exploitatiegebied	15.089	100,0%	Projectleider : K. v. Ekeris	
Te handhaven (trottoir)	1.029	6,8%	Planeconoom : G. Witvoet	
Verharding				
Water, wadi's en groen			Prijspeil : 01.01.2022	
Netto uitgeefbaar	14.060	93,2%	Startdatum : 01.01.2006	
			Einddatum : 31.12.2029	
			Rentepercentage : 1,54%	
			Disconteringsvoet : 2,00%	
			Mutatiedatum : 24.06.2022	
B. Programma				
Nog uit te geven: kantoren en bedrijf	In m ²	Aantal		
Nog uit te geven: woningbouw	9.958			
	8.601			
Omschrijving	Gerealiseerd t/m 2020	Gerealiseerd in 2021	Na 31.12.2021 te realiseren	Nieuwe opzet per 01.01.2022
C. Kosten				
1. Verwerving	4.415.614			4.415.614
2. Kosten civiel werk	220.880			220.880
3. Bouwkosten				
4. Plankosten	3.616.997	121.736	930.966	4.669.699
5. Beheerskosten	1.880.300	76.808	315.079	2.272.187
6.				
7. Saneringslasten en sloopkosten	205.992		288.750	494.742
9. Overige kosten				
<i>Totaal kosten (I)</i>	10.339.783	198.544	1.534.795	12.073.122
D. Bijdragen				
- Subsidies	4.340.500			4.340.500
- Algemene dienst				
- Reserve Grondbedrijf				
- Overige reserves en voorzieningen				
- Derden				
- Ontvangen huren en pachten	142.922	-16.369	-218.619	-92.067
- Overige bijdragen	4.019			4.019
<i>Totaal bijdragen (II)</i>	4.487.441	-16.369	-218.619	4.252.453
Netto kosten (I-II = III)	5.852.341	214.913	1.753.414	7.820.669
E. Opbrengsten				
- Woningbouw			2.237.266	2.237.266
- Bedrijvigheid				
- Kantoren			1.100.484	1.100.484
- Overig	453.190			453.190
<i>Totaal opbrengsten (IV)</i>	453.190		3.337.750	3.790.940
Nominale eindwaarde (IV-III)	-5.399.151	-214.913	1.584.336	-4.029.729
F. Tijdsinvloeden				
- Rente	-1.001.687	-96.653	-777.307	-1.875.647
- Kostenindexering			-81.034	-81.034
- Opbrengstenindexering			119.858	119.858
<i>Totaal tijdsinvloeden</i>	-1.001.687	-96.653	-738.483	-1.836.823
Eindwaarde	-6.400.839	-311.566	845.852	-5.866.552
Contante waarde 01.01.2022				-5.007.046
Boekwaarde		6.712.405		

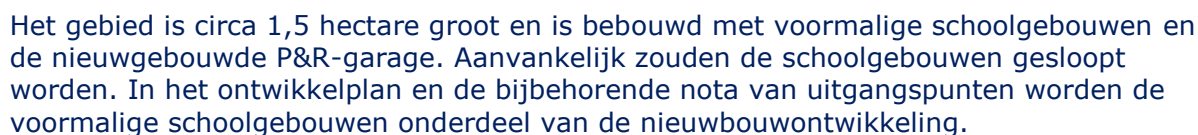
Uitgangspunten grondexploitatie de Koppeling Hart van Zuid

24 juni 2022

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Ruimtegebruik	3
Kosten	3
Bijdragen en subsidies	4
Opbrengsten	5
Fasering en tijdsinvloeden	5
Risico's	5

De Koppeling is onderdeel van Hart van Zuid en wordt begrensd door het Industrieplein, de Gieskestraat, de Trijpstraat en de Parallelweg L.S..

Het bouwplan voldoet aan de voorwaarden uit artikel 6.2.1, lid 1 van het besluit ruimtelijke ordening (Bro) en is daarmee een bouwplan dat verantwoord kan worden in de grondexploitatie.

Het contante waarde resultaat van de grondexploitatie is € 5.007.046 negatief per 1.1.2022.

De uitgangspunten die ten grondslag liggen aan deze deel grondexploitatie worden toegelicht. De grondexploitatie is een deelexploitatie van de grondexploitatie van Hart van Zuid. Tot slot worden de risico's toegelicht.

Het ruimtegebruik is gebaseerd op de gerealiseerde verkoop (P&R) en de afspraken over de ontwikkeling. Het te ontwikkelen gebied wordt volledig verkocht. Binnen Businessdistrict - de Koppeling wordt semi-openbaar gebied ontwikkeld dat in eigendom komt en blijft bij de toekomstige vastgoedeigenaren.

De kosten zoals opgenomen in de grondexploitatie zijn getoetst aan de limitatieve lijst uit de artikelen 6.2.3 t/m 6.2.5 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).

De grond is gekocht van het ROC van Twente. In de grondexploitatie zijn € 4.415.614 kosten verantwoord die zijn besteed aan de verwerving van grond. In de laatste actualisatie van de grondexploitatie werd nog rekening gehouden met de aankoop van Trijpstraat 22. Deze aankoop is niet meer nodig voor de uitvoering van het plan en het aankoopbedrag is daarom komen te vervallen.

De kosten van het civiel werk bestaan uit een € 220.880 boekwaarde die gerealiseerd is ten behoeve van de realisatie van de P&R garage. De nog te verkopen grond (met opstallen) wordt geleverd in de staat waarin het zich ten tijde van de levering bevindt. De ontwikkelaar sloopt en maakt bouwrijp, daar waar dat nodig is.

Historisch zijn € 3.738.733 plankosten gemaakt.

De te realiseren plankosten zijn ingeschat op € 931.000 aan de hand van de volgende opstelling:

Plankosten	
afronding ontwikkelplan	14.000
ruimtelijke ordening, opstellen bestemmingsplan en procedure	170.000
marketing en positionering	285.000
beheer en ontwikkeling vastgoed	160.000
Projectmanagement	217.000
Onvoorzien	85.000
totaal	931.000

De raming voor de ontwikkeling van het bestemmingsplan (of omgevingsplan) is bepaald op basis van de plankostenscan 2018.

Onder beheerkosten zijn € 1.957.000 investeringen in het bestaand vastgoed verantwoord. € 79.000 is geïnvesteerd in de gymzaal ter voorkoming van gevaarlijke situaties. € 1.181.000 is geïnvesteerd om de bebouwing geschikt te maken voor tijdelijk gebruik. Hiernaast is € 697.000 besteed aan beheer en onderhoud en zakelijke lasten. Voor de komende jaren wordt op afgerond € 315.000 beheerkosten gerekend.

In voorbereiding op de realisatie van de P&R-garage is afgerond € 161.000 besteed aan sloop en saneren. Er is € 45.000 besteed aan onderzoek naar en voorbereiding van de sloop van bouwdeel 3 aan de Trijpstraat.

Uit onderzoek is gebleken dat in de panden asbest en in de grond beperkt verontreiniging aanwezig is. De kosten van asbest- en bodemsanering worden gedragen door de ontwikkelaar tot een bedrag van € 200.000. Daarboven komen de kosten ten laste van de grondexploitatie. In de grondexploitatie is hiervoor, onder saneringslasten en sloopkosten een stelpost opgenomen van € 288.750.

Subsidies en bijdragen

Vanuit het budget Nota Ruimte heeft het rijk een subsidie verstrekt van € 14,5 miljoen aan Hart van Zuid. Hiervan is € 2.860.000 ten gunste gebracht aan de grondexploitatie van Businessdistrict – de koppeling.

De regio Twente heeft vanuit de agenda van Twente een subsidie verstrekt van € 1.137.500 voor de ontwikkeling van de Koppeling. Vanuit het ISV budget is € 343.000 ingezet voor marketing en promotie van Hart van Zuid.

De opbrengsten uit de verhuur van bouwdeel 5 en 6 van Industrieplein 2 bedragen afgerond € 127.000 tot en met 2021. Er is gerekend op een negatief verhuurresultaat van € 219.000 vanaf januari 2022. Naar aanleiding van het vertrek van het WTC is gezocht naar een alternatieve vorm van verhuurexploitatie die recht doet aan de doelstelling van het tijdelijk beheer, namelijk het creëren van 'reuring' en het trekken

van potentiële gebruikers naar Hart van Zuid. Deze alternatieve vorm is gevonden door een samenwerking aan te gaan met H164. Hiernaast zal het projectteam Hart van Zuid geregeld in het pand aanwezig zijn om informatie te verstrekken aan omwonenden en andere geïnteresseerden. Bij deze invulling zullen de opbrengsten uit verhuur naar verwachting lager zijn dan de kosten die gemaakt moeten worden om het gebruik mogelijk te maken. Bij voortgezet gebruik blijft het pand naar verwachting wel beschermd tegen vandalisme wat mede gezien het voorgenomen behoud van de panden zeer wenselijk is. In de raming van het verhuurresultaat is rekening gehouden met de hogere energielasten waarmee wij sinds begin 2022 geconfronteerd worden.

Grondopbrengsten

De raming van de grondopbrengsten is gebaseerd op een stichtingskostenopzet van de ontwikkelaar. De uitgangspunten van de ontwikkelaar zijn getoetst door een bouwkundig adviesbureau en een makelaar (zie bijlagen). Beiden achten de uitgangspunten reëel. De geraamde grondopbrengst is opgenomen in de anterieure overeenkomst als minimale koopsom. Na realisatie wordt getoetst of een marktconforme grondprijs betaald is. Mocht blijken dat de gerealiseerde residuele grondwaarde hoger ligt dan de betaalde koopsom, betaalt de koper 50% van de meerwaarde bij. Ook zijn afspraken gemaakt over het moment waarop de grond met opstallen overgenomen worden.

Fasering en tijdsinvloeden

Uitgangspunt is dat in 2022 de bebouwing aan de Trijpstraat (bouwdeel 3 en 7, fase 1) overgedragen wordt aan de ontwikkelaar. De bebouwing kan naar verwachting met een procedure conform artikel 4 van het besluit omgevingsrecht (4 bor) vergund worden. Voor de rest van het gebied wordt na de besluitvorming over de nota van uitgangspunten gestart met de ontwikkeling van een bestemmingsplan. Gelijktijdig gaat de ontwikkelaar aan de slag met de uitwerking van het bouwplan. Hiervoor wordt de coördinatieregeling toegepast. Naar verwachting zal het bestemmingsplan in 2024 onherroepelijk zijn. Binnen 6 maanden na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan zal fase 2 (bouwdelen 1, 5 en 6 met ondergrond) geleverd worden.

In de grondexploitatie is gerekend met de parameters die raad heeft vastgesteld in 2021. Er is gerekend met 1,54% rente.

De ramingen van kosten en opbrengsten hebben 1.1.2022 als prijspeil. De geraamde kosten worden per 1.1.2023 en per 1.1.2024 geïndexeerd met 3%. Hierna worden de geraamde kosten jaarlijks geïndexeerd met 2%. Voor de geraamde grondopbrengsten voor woningbouw is uitgegaan van indexering met 3% per 1.1.2023 en van 2% in de daaropvolgende jaren. Voor de overige opbrengsten is niet gerekend op indexering.

Risico's

- Er wordt bezwaar en beroep aangetekend tegen het bestemmingsplan waardoor de planning wijzigt en er meer plankosten gemaakt moeten worden.

Samenvattend overzicht: Centraal Station Twente (Industrieplein en Stationsplein)

A. Ruimtegebruik			Opdrachtgever : S. Elferdink	
Exploitatiegebied	27.291	100,0%	Projectleider :	
Te handhaven (trottoir)	22.528	82,5%	Planeconoom :	G. Witvoet
Verharding				
Water, wadi's en groen			Prijspeil :	01.01.2022
Netto uitgeefbaar	4.763	17,5%	Startdatum :	01.01.2006
B. Programma			Einddatum :	31.12.2022
	In m²	Aantal	Rentepercentage :	1,54%
Nog uit te geven: kantoren en bedrijven			Disconteringsvoet :	2,00%
Nog uit te geven: woningbouw			Mutatiedatum :	24.06.2022
Omschrijving	Gerealiseerd t/m 2020	Gerealiseerd in 2021	Na 31.12.2021 te realiseren	Nieuwe opzet per 01.01.2022
C. Kosten				
1. Verwerving	2.476.804			2.476.804
2. Kosten civiel werk	6.930.991			6.930.991
3. Bouwkosten				
4. Plankosten	732.485			732.485
5. Beheerskosten	30.028			30.028
6.				
7. Saneringslasten en sloopkosten				
9. Overige kosten	263.670			263.670
<i>Totaal kosten (I)</i>	10.433.978			10.433.978
D. Bijdragen				
- Subsidies	8.559.495			8.559.495
- Algemene dienst				
- Reserve Grondbedrijf				
- Overige reserves en voorzieningen				
- Derden	377.848			377.848
- Ontvangen huren en pachten				
- Overige bijdragen	500			500
<i>Totaal bijdragen (II)</i>	8.937.843			8.937.843
Netto kosten (I-II = III)	1.496.135			1.496.135
E. Opbrengsten				
- Woningbouw				
- Bedrijvigheid				
- Kantoren	793.100			793.100
- Overig	543.670			543.670
<i>Totaal opbrengsten (IV)</i>	1.336.770			1.336.770
Nominale eindwaarde (IV-III)	-159.365			-159.365
F. Tijdsinvloeden				
- Rente	-29.566	-2.853	-2.953	-35.373
- Kostenindexering				
- Opbrengstenindexering				
<i>Totaal tijdsinvloeden</i>	-29.566	-2.853	-2.953	-35.373
Eindwaarde	-188.931	-2.853	-2.953	-194.737
Contante waarde 01.01.2022				-190.919
Boekwaarde		191.784		

**Uitgangspunten deel (grond)exploitatie Centraal Station Twente
na afsplitsing van de deel (grond)exploitatie voor de Koppeling
Hart van Zuid**

24 juni 2022

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Ruimtegebruik	4
Kosten	4
Bijdragen en subsidies	4
Opbrengsten	5
Fasering en tijdsinvloeden	5
Risico's	5

Inleiding

Het Centraal Station Twente is onderdeel van Hart van Zuid en omvat het Stationsplein, het Industrieplein met de ontwikkeling van Metropool en de grond waarop een kantoor gebouwd is voor Siemens met adres Industrieplein 1.

Het gebied is circa 2,7 hectare groot en bestaat voor 82,5 % uit openbare ruimte. De overige 17,5 % is bebouwd met Metropool en een kantoorgebouw. De werkzaamheden en de uitgifte van de grond hebben plaatsgevonden voor 2016.

Het contante waarde resultaat van de grondexploitatie is € 190.919 negatief per 1.1.2022.

De gerealiseerde ontwikkelingen binnen Centraal Station Twente worden toegelicht. Er wordt voorgesteld een afgesplitste deexploitatie voor Centraal Station Twente vast te stellen en vervolgens af te sluiten.

Ruimtegebruik

Het ruimtegebruik is gebaseerd op gerealiseerde verkopen en werkzaamheden.

Kosten

De grond is gekocht van KMS BV, NS Poort en Prorail. In de grondexploitatie zijn € 2.476.804 kosten verantwoord die zijn besteed aan de verwerving van grond.

De kosten van het civiel werk bestaan uit boekwaarden:

civiel werk	boekwaarde	te realiseren	totaal
Bouw- en woonrijp maken Industrieplein-Metropool	1.076.549		
Bouw- en woonrijp maken kantoor Siemens	1.035.842		
	4.818.60		
Bouw- en woonrijp maken Stationsplein	0		
	6.930.99		
totaal	1		

In de grondexploitatie zijn de kosten van de tijdelijke inrichting van het Industrieplein en de herinrichting van het Stationsplein verantwoord. Dit betroffen, met de kennis van nu, investeringen (met maatschappelijk nut) die niet in de grondexploitatie verantwoord hadden mogen worden.

Historisch zijn € 732.485 plankosten gemaakt.

Onder beheerkosten zijn € 30.028 kosten gemaakt.

Onder overige kosten is een afdracht aan de reserve grondexploitaties verantwoord.

Subsidies en bijdragen

Voor de kosten van onderzoek naar Niet Gesprongen Explosieven op het Industrieplein heeft het rijk een subsidie verstrekt van afgerond € 170.000. De provincie Overijssel heeft € 600.000 bijgedragen aan de tijdelijke herinrichting van het Industrieplein en heeft afgerond € 7.099.000 bijgedragen aan de ontwikkeling van de kantoorontwikkeling met adres Industrieplein 1 en de herinrichting van het Stationsplein. De regio Twente heeft vanuit de agenda van Twente een subsidie verstrekt van € 394.000 voor de planontwikkeling en de tijdelijke herinrichting van het Industrieplein. Vanuit het ISV budget is € 163.000 bijgedragen. Vanuit IPSV heeft het rijk € 133.000 bijgedragen voor innovatief waterbeheer in samenhang met de tijdelijke herinrichting van het Industrieplein.

Vanuit 'de verbreding van de stationstunnel' is een bijdrage gedaan aan de tijdelijke herinrichting van het Industrieplein van afgerond € 388.000.

Bij het afscheid van Van Wijnen is een bijdrage gedaan vanuit andere deelplannen van Hart van Zuid van afgerond € 10.000.

Grondopbrengsten

In de grondexploitatie zijn afgerond € 1.337.000 grondopbrengsten verantwoord. De grondopbrengsten zijn gerealiseerd door de verkoop van grond voor de realisatie van Metropool en een kantoorgebouw.

Fasering en tijdsinvloeden

De werkzaamheden en grondverkoop hebben hoofdzakelijk plaatsgevonden in de jaren 2007 t/m 2015. Na de vaststelling van deze grondexploitatie, wordt deze grondexploitatie afgesloten.

Risico's

Niet van toepassing

CST en de Koppeling: vergelijk met herziening 2022

Omschrijving	CST (af te sluiten)	de Koppeling (NvU)	De Koppeling+CST 2022	Herziening 2022	Vershil
C. Kosten					
1. Verwerving	2.476.804	4.415.614	6.892.418	7.273.070	-380.652
2. Kosten civiel werk	6.930.991	220.880	7.151.871	8.368.585	-1.216.714
3. Bouwkosten					
4. Plankosten	732.485	4.669.699	5.402.183	5.536.499	-134.316
5. Beheerskosten	30.028	2.272.187	2.302.214	2.302.214	
6.					
7. Saneringslasten en sloopkosten		494.742	494.742	1.348.130	-853.387
9. Overige kosten	263.670		263.670	263.670	
<i>Totaal kosten (I)</i>	<i>10.433.978</i>	<i>12.073.122</i>	<i>22.507.099</i>	<i>25.092.168</i>	<i>-2.585.069</i>
D. Bijdragen					
- Subsidies	8.559.495	4.340.500	12.899.995	12.899.995	
- Algemene dienst					
- Reserve Grondbedrijf					
- Overige reserves en voorzieningen					
- Derden	377.848		377.848	377.848	
- Ontvangen huren en pachten		-92.067	-92.067	91.552	-183.619
- Overige bijdragen	500	4.019	4.519	4.519	
<i>Totaal bijdragen (II)</i>	<i>8.937.843</i>	<i>4.252.453</i>	<i>13.190.296</i>	<i>13.373.915</i>	<i>-183.619</i>
Netto kosten (I-II = III)	1.496.135	7.820.669	9.316.803	11.718.253	-2.401.450
E. Opbrengsten					
- Woningbouw		2.237.266	2.237.266	1.654.184	583.082
- Bedrijvigheid					
- Kantoren	793.100	1.100.484	1.893.584	4.218.100	-2.324.516
- Overig	543.670	453.190	996.860	996.860	
<i>Totaal opbrengsten (IV)</i>	<i>1.336.770</i>	<i>3.790.940</i>	<i>5.127.710</i>	<i>6.869.144</i>	<i>-1.741.434</i>
Nominale eindwaarde (IV-III)	-159.365	-4.029.729	-4.189.093	-4.849.109	660.016
F. Tijdsinvloeden					
- Rente	-35.373	-1.875.647	-1.933.008	-2.051.460	118.452
- Kostenindexering		-81.034	-81.034	-362.025	280.990
- Opbrengstenindexering		119.858	119.858	118.459	1.399
<i>Totaal tijdsinvloeden</i>	<i>-35.373</i>	<i>-1.836.823</i>	<i>-1.894.184</i>	<i>-2.295.025</i>	<i>400.841</i>
Eindwaarde	-194.737	-5.866.552	-6.061.289	-7.144.134	1.082.845
Contante waarde 01.01.2022	-190.919	-5.007.046	-5.197.965	-6.097.449	899.485

Verdiepend onderzoek hotelmarkt

Onderzoek naar het aanbod, vraag en marktruimte voor nieuwe
hotelcapaciteit in de gemeente Hengelo
EINDVERSIE

05-05-2022 | 's Hertogenbosch

Inhoud

Hoofdstuk 1. Introductie	3
1.1 Inleiding	4
Hoofdstuk 2. Huidige hotelmarkt	6
2.1 Inleiding	7
2.2 Huidig hotelaanbod	8
2.3 Gepland hotelaanbod	14
2.4 Huidige hotelvraag	16
Hoofdstuk 3. Marktruimte kwantitatief	18
3.1 Inleiding	19
3.2 Uitgangssituatie (2019)	20
3.3 Raming marktruimte	23
Hoofdstuk 4. Ontwikkelkansen kwalitatief	28
4.1 Inleiding	29
4.2 Wensen/behoefte marktsegmenten	30
4.3 Actuele ontwikkelingen en ambities	34
4.4 Kansrijke type concepten en locaties	36
Hoofdstuk 5. Conclusies en aanbevelingen	39
5.1 Conclusies	40
5.2 Aanbevelingen	41
Bijlagen	42

01

Introductie

1.1 Inleiding

Aanleiding en vraagstelling

Onlangs deed **ZKA Leisure Consultants** (ZKA) onderzoek naar de hotelmarkt in de provincie Overijssel. Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van Marketing Oost, in nauwe samenwerking met de provincie, gemeenten, KHN, de Congresregio's en Gastvrij Overijssel. De resultaten van dit onderzoek zijn gerapporteerd op deelregionaal niveau (voor gemeente Hengelo betekent dit de regio Twente).

Gemeente Hengelo heeft aan ZKA gevraagd een verdieping uit te voeren op dit provinciale onderzoek. Dit moet leiden tot inzicht in de marktkansen voor hotels in de gemeente Hengelo. De hoofdvraag is dan ook: *'wat is de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte/marktruimte aan hotelkamers in Hengelo en hoe verhoudt deze zich tot de bestaande voorraad/ het bestaande aanbod?'*. Naast deze hoofdvraag heeft de gemeente Hengelo de volgende deelvragen :

- Hoe is de hotelvraag opgebouwd (procentuele verdeling in toerisme, zakelijk en MICE¹)? En wat is de meest optimale verdeling?
- Wat is de indicatie/(vraag)prognose voor de middellange termijn? Hierbij houden we rekening met de impact van de coronacrisis op de hotelmarkt, alsmede de visie voor de komende jaren.

- Met welke type hotelconcepten kan de marktruimte (globaal/richtinggevend) worden ingevuld en wat zijn voor deze concepten de beste locaties?

In de beantwoording van deze deelvraag lichten we er een aantal deelgebieden in de gemeente Hengelo uit:

- In Hart van Zuid zou een hotel deel kunnen uitmaken van een multifunctionele/hybride ontwikkeling met woningen en kantoren nabij het Centraal Station Twente. Voor welke doelgroep(en) is een dergelijk hotel het meest geschikt? Wat zijn de concepten/formules die passen bij deze doelgroep(en)?
- Wat is de typologie van 'de oksel van Westermaat Campus' wanneer het de hotelmarkt betreft? Met andere woorden, voor welke doelgroep is een hotel in dit gebied het meest geschikt? Wat zijn de concepten/formules die passen bij deze doelgroep(en)?
- Tevens gaan we in op effect van historische locaties (zoals Hazemeijer), van belangrijke evenementlocaties (zoals Metropool), van de spoorzone op hotelovernachtingen.

¹ MICE heeft betrekking op de bijeenkostenmarkt en staat voor meetings, incentives, conventions en exhibits.

Met de antwoorden op deze vragen is een beargumenteerde afweging mogelijk van binnenkomende initiatieven. De gemeente heeft houvast in gesprekken met initiatiefnemers. Bovendien moeten de resultaten beschouwd worden als input voor de toetsing op de ladder voor duurzame verstedelijking. Aan de ladder voor duurzame verstedelijking moet voldaan worden als nieuwe initiatieven vragen om een wijziging van het bestemmingsplan.

NB: In deze rapportage geven wij geen advies over individuele initiatieven voor nieuwe hotelcapaciteit.

Uitgevoerde werkzaamheden

De analyses en aanbevelingen zijn gebaseerd op de volgende werkzaamheden en bronnen:

- Analyse en deskresearch relevante beleidsstukken over het functioneren en ontwikkeling van de Hengelse hotelmarkt en het doornemen van verschillende beleids-/gebiedsvizies met betrekking tot recreatie en toerisme;
- Analyse en uitwerking verschillende bronnen over de Hengelse hotelmarkt (o.a. CBS, toeristenbelasting toegespitst op de hotels);
- Vaststellen planvoorraad, in samenwerking met gemeente;
- Gesprekken met gemeente en aanvullende interviews met experts/stakeholders over de hotelmarkt (toerisme, bijeenkomsten, evenementen);
- Het analyseren van de respons vanuit het provinciale hotelmarktonderzoek gericht op de gemeente Hengelo;
- Deskresearch publicaties (lokaal/regionaal, sectoraal) voor vaststellen groeivoeten;
- Het uitwerken van bovenstaande stappen in deze rapportage.

Het rapport is als volgt opgebouwd:

- In **hoofdstuk 2** worden zowel het huidige hotelaanbod als de vraag naar hotelovernachtingen geanalyseerd. Tevens wordt ingegaan op het geplande aanbod. Dit hoofdstuk sluit af met een analyse van het functioneren van de hotels. Er wordt als het ware een 'foto' van de huidige markt gemaakt met als peiljaar 2019. Hierbij wordt ook naar de achter ons liggende periode gekeken, historische ontwikkelingen van vraag en aanbod zijn immers essentieel om uiteindelijk de juiste conclusies te trekken.
- De resultaten uit hoofdstuk 2 vormen de uitgangspunten voor het daaropvolgende **hoofdstuk 3**. In dit hoofdstuk wordt de marktruimte voor hotels geraamd. Allereerst wordt ingegaan op groeipotenties per marktsegment (toeristisch en zakelijk/MICE). Dit leidt tot de marktruimte voor extra hotels/hotelkamers voor de middellange termijn. Deze marktruimte is gekwantificeerd.
- In **hoofdstuk 4** gaan we op kwalitatieve wijze in op de ontwikkelkansen. Richtinggevend beschrijven we welke type hotelconcepten en locaties in onze optiek potentie hebben in aansluiting op de marktanalyse en actuele ontwikkelingen/ speerpunten in de gemeente Hengelo.
- De rapportage wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen (**hoofdstuk 5**).

02

Huidige hotelmarkt

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de hotelmarkt in de gemeente Hengelo. Peiljaar is 2019, een representatief jaar zonder beperkingen als gevolg van de coronacrisis. Niet alleen wordt de huidige situatie in beschouwing genomen, ook wordt ingegaan op ontwikkelingen gedurende de afgelopen jaren.

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd:

- Het huidige hotelaanbod (2.2.);
- Het geplande aanbod (2.3.);
- De omvang, samenstelling en ontwikkeling van de hotelvraag (2.4.);

2.2 Huidig hotelaanbod

Huidige aanbod gemeente Hengelo

In deze paragraaf wordt ingegaan op het huidige hotelaanbod in de gemeente Hengelo. In 2021 telde de gemeente 5 hotels die samen beschikken over 354 kamers. In de tabel hiernaast is het huidige aanbod op bedrijfsniveau opgesomd. De Vereeniging is ook opgenomen in het overzicht, deze is geopend in het najaar van 2021. Dit zorgde voor een beperkte aanbodgroei (+4% van aantal kamers). Behalve deze recente toevoeging is het aanbod de afgelopen jaren stabiel gebleven.

Het hotelaanbod in de gemeente Hengelo wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van twee grootschalige hotels en drie relatief kleinschalige hotels. Van der Valk heeft meer dan 200 kamers, terwijl ook City Hotel veel capaciteit heeft met 100 kamers. Daarnaast zijn er 3 hotels met 25 of minder kamers. De gemiddelde hotelcapaciteit in de gemeente Hengelo (71 kamers) is daarmee groter dan het gemiddelde in Overijssel (circa 29 kamers), maar ook groter dan het gemiddelde in Enschede (45 kamers).²

De kamerprijzen per nacht variëren tussen € 110 en € 150, afhankelijk van de tijd van het jaar (Tabel 2). Alleen Stravinsky Slapen is significant goedkoper dan de andere hotels.

² Bron: Provinciaal Hotelmarktonderzoek Overijssel (2021)

Tabel 1: Overzicht hotels gemeente Hengelo (2021)

NAAM	PLAATS	KAMERS	GOOGLE REVIEW SCORE
BOUTIQUEHOTEL 'T LANSINK	HENGEL	25	4,6
CITY HOTEL HENGEL	HENGEL	100	4,3
STRAVINSKY SLAPEN B.V.	HENGEL	14	4,1
VAN DER VALK HENGEL	HENGEL	203	4,4
GRAND CAFÉ & BOETIEKHOTEL DE VERÉÉNIGING	HENGEL	12	G.G.
TOTAAL	-	354	4,4

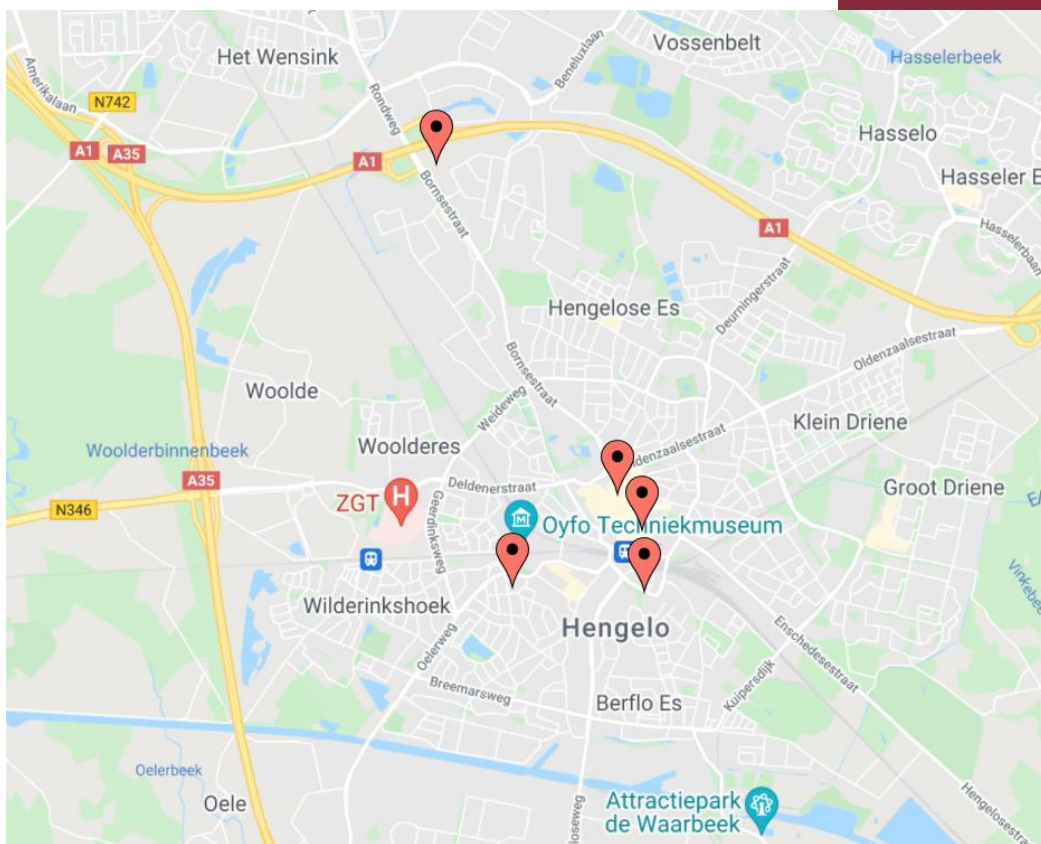
Tabel 2: Overzicht prijzen hotels gemeente Hengelo

NAAM	PRIJZEN HOOGSEIZOEN	PRIJZEN LAAGSEIZOEN
BOUTIQUEHOTEL 'T LANSINK	€ 125	€ 125
CITY HOTEL HENGEL	€ 145	€ 110
STRAVINSKY SLAPEN B.V.	€ 60	€ 60
VAN DER VALK HENGEL	€ 140	€ 109
GRAND CAFÉ & BOETIEKHOTEL DE VERÉÉNIGING	€ 150	€ 150

Prijzen voor reguliere 2-persoonskamer excl. ontbijt en toeristenbelasting. Prijzen gebaseerd op indicatie eigen website. Laagseizoen is een doordeweekse dag in maart, hoogseizoen een weekend in augustus.

Kaart hotelaanbod

Kaart 1: Locatie hotels gemeente Hengelo

Er is een driedeling zichtbaar in de geografische spreiding van de hotels over de gemeente:

- Ten noorden van de binnenstad aan de A1 ligt Van der Valk. Dit is het grootste hotel binnen de gemeente. De ligging is zeer gunstig voor het aantrekken van zakelijk bezoek, gezien de ligging aan de A1, en de nabijheid van de A35. Naast logies biedt Van der Valk ook uitgebreide wellness en vergadervoorzieningen aan.
- In het centrum van Hengelo, en ten noorden van het centraal station, zijn twee hotels gesitueerd, namelijk City Hotel en Stravinsky Slapen. Beide centrumhotels zijn in totaal goed voor 114 kamers. City Hotel is onderdeel van Eden Hotels, en tevens het grootste hotel in de binnenstad van Hengelo.
- Ten zuiden van het Centraal Station en de binnenstad zijn in en aan de rand van Hart van Zuid twee boetiekhotels gevestigd: 't Lansink en De Vereniging. De hotels zijn relatief kleinschalig beschikken over resp. 25 en 12 kamers. Beide hotels beschikken over een restaurant, waarvan 't Lansink zelfs een Michelinster heeft. Ook trouwen, vergaderen en events zijn in beide hotels mogelijk.

Een boetiekhotel wordt in de regel gekenmerkt heeft een luxueuze, eigenzinnige en intieme sfeer. Ze zijn kleinschalig en horen vaak niet tot een hotelketen. Door de kleinschaligheid beoogt een boetiekhotel een hoog serviceniveau met veel aandacht voor de gasten.

Andere relevante zaken om de 'foto' van de huidige markt scherp te stellen:

- **Veel ketenbinding:** In steden zien we vaak dat een groot aandeel van de aanwezige hotels is aangesloten bij een keten. Hengelo vormt hierop dus geen uitzondering. Bijna 86% van het kameraanbod is hier in handen van een ketenhotel. De twee grootste hotels van Hengelo zijn immers allebei aangesloten bij een keten: Van der Valk en Eden Hotels (City Hotel). Een goede doelgroepenspreiding is vaak belangrijk voor ketenhotels (toerisme en zakelijk). Deze hotels hebben immers relatief hoge kosten voor marketing en verschillende in pandige voorzieningen. Een bovengemiddelde bezetting is daarom noodzakelijk voor een gezonde exploitatie.
- **Voldoende kwaliteit van de hotels:** De Hengelose hotels sluiten voldoende aan bij de wensen/behoefte van de gast conform de scores op Google Reviews. Alle hotels scoren hoger dan een 4 op Google Reviews, en Boutiquehotel 't Lansink scoort zelfs een 4,6. Een score van 5 is het hoogst haalbaar op Google-reviews. Gemiddeld behalen de hotels een score van 4,4. Dit is net iets hoger dan bijvoorbeeld de gemiddelde score van de hotelsector in de gemeenten Enschede en Deventer, die beiden gemiddeld een 4,3 scoren.
- **Veel hotelaanbod over de gemeentegrens.** In de gemeenten Enschede (545 kamers) en Almelo (546 kamers) zijn de nodige hotels gevestigd die deels in dezelfde marktregio opereren als de hotels in Hengelo (bron: Provinciaal Hotelmarktonderzoek). In Enschede zijn bijvoorbeeld vestigingen van Van der Valk, Intercity en Fletcher en in Almelo zijn met Van der Valk Theaterhotel en Preston Palace twee van de grootste hotels in de provincie Overijssel gevestigd (gezaamenlijk ca. 400 kamers). De andere twee grote steden in Twente (Almelo en Enschede) beschikken over een behoorlijke hotelcapaciteit, veelal van ketenhotels die zowel de zakelijke als de leisure markt bedienen.
- **Zorgen over zakelijke vraag.** In de telefonische interviews met hoteliers is onder andere gevraagd naar hun zorgen voor de nabije toekomst. Het is opvallend dat hoteliers in Hengelo vaak aangeven zich zorgen te maken over de ontwikkeling van de zakelijke vraag in de gemeente. Ze geven aan dat enkele grote bedrijven (delen van) hun productieproces hebben verplaatst naar andere (lagelonen)landen. Het betreft dan met name zakelijke vraag van gasten actief op uitvoerend en productieniveau. Hierbij valt te denken aan bedrijven als bv. VML, Eaton, Stork, Siemens. Hoteliers geven aan te verwachten dat hierdoor de zakelijke vraag in de toekomst onder druk kan komen te staan. Uit cijfers van Stichting LISA (zie bijlage 2) blijkt dat het aantal banen in de gemeente Hengelo tussen 2016 en 2020 met gemiddeld 1,9% per jaar is gegroeid. Dit is conform het provinciale gemiddelde.

- **Kansen voor short-stay:** Een positief punt dat hoteliers noemen is de toenemende vraag naar short-stay. Sommigen van hen spelen hier ook op in door speciale arrangementen aan te bieden of met de inrichting van hun kamers, zoals suites met afzonderlijk slaap- en woongedeelte. Dit is een trend die we in veel steden in Nederland zien.
- **Veel in pandige voorzieningen:** Het is opvallend dat alle hotels in bepaalde mate verschillende voorzieningen en services aanbieden, naast de logiesfunctie. Het gaat bijvoorbeeld om een restaurant, zakelijke arrangementen, wellness, zalen, culinaire events, bruiloften of een uitgebreide bar. Dit zorgt voor een brede inkomstenmix.
- **Kleinschalig aanbod:** Naast het hotelaanbod zijn er in de gemeente Hengelo circa 10 B&B's te vinden (bron: Booking.com en Bedandbreakfast.nl). Het lijkt dus om beperkte aantallen te gaan, al is niet met zekerheid vast te stellen of dit aanbod helemaal volledig is. Een eerste conclusie is dan ook dat B&B's op dit moment niet van zodanige omvang zijn dat dit veel concurrentie oplevert voor de hotels. De B&B's hebben namelijk een aandeel van zo'n 5% van alle hotel en B&B kamers (rekenend met gemiddeld 2 kamers per B&B. Dit aandeel is erg bescheiden. In andere studies vinden we vaak een verhouding van circa 15%-20% B&B-kamers van het totaal.

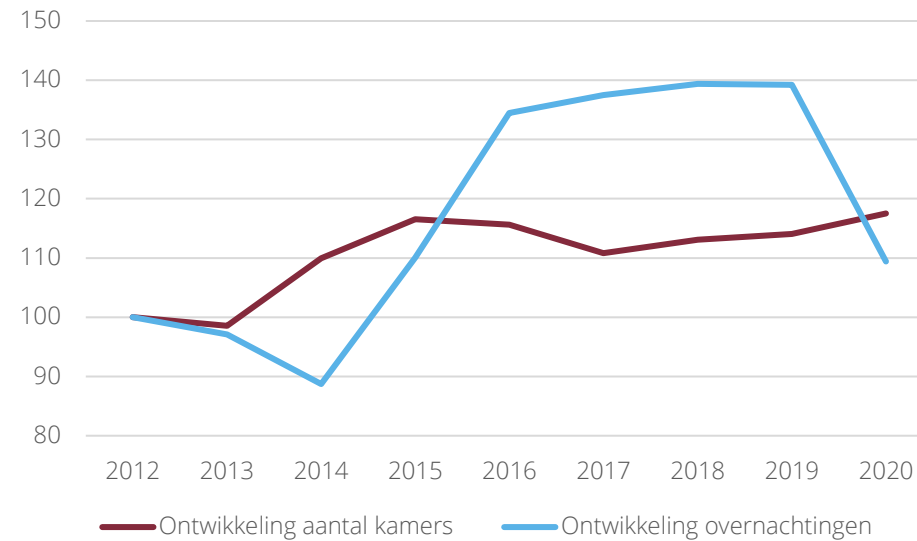
Huidige hotelaanbod provinciaal

De provincie Overijssel telt 223 hotels die samen beschikken over 5.317 kamers (bron: CBS). Ten opzichte van 2012 is zowel het aantal bedrijven als het aantal kamers toegenomen. De toename van het aantal kamers (+17%) was groter dan de toename van het aantal bedrijven (+9%). Dit betekent een vergroting van de gemiddelde schaal.

De groei van het aantal kamers vond met name plaats tussen de jaren 2013 en 2015. In de jaren daaropvolgend stabiliseerde de groei. Voor het aantal hotelovernachtingen geldt hetzelfde patroon, al groeide het aantal overnachtingen sterker dan het aantal kamers. Dit is een landelijke trend, waarin een periode van hoogconjunctuur heeft gezorgd voor een toenemende vraag naar hotelkamers, zowel door toeristen als zakelijke gasten.

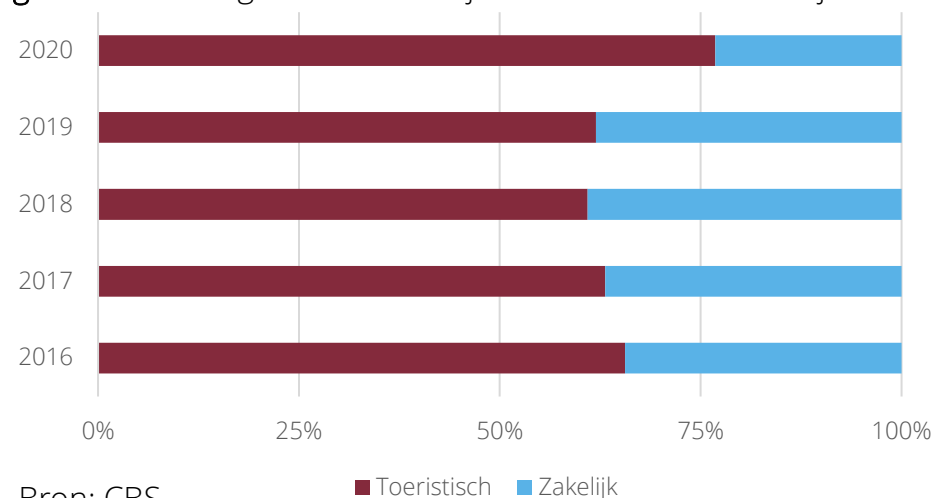
In 2020 is de vraag vanwege de coronamaatregelen sterk teruggezakt. Wel zien we dat de terugval op landelijke niveau sterker is geweest dan in Overijssel. Een verklaring hiervoor is dat toeristisch hotelbezoek dominant is in Overijssel. Circa 60% van het aantal hotelovernachtingen is toeristisch. Dit is in lijn met het landelijke gemiddelde, waar zo'n 61% van de hotelovernachtingen een toeristisch motief heeft. Het zijn vooral de provincies/regio's met veel zakelijke vraag en intercontinentaal toerisme die het hardst zijn getroffen door de coronamaatregelen. De meeste vraag naar hotelovernachtingen in Overijssel is binnenlands (ca. 80% in 2019, tegen 45% landelijk). De Overijsselse hotelsector is dus iets minder hard getroffen door de coronacrisis dan andere provincies. Desondanks kunnen voor individuele hotels de gevolgen zeer groot zijn geweest.

Figuur 1: Ontwikkeling vraag en aanbod Overijssel (index; 2012 = 100)

Bron: CBS

Figuur 2: Marktsegmentatie Overijssel toeristisch en zakelijk

Bron: CBS

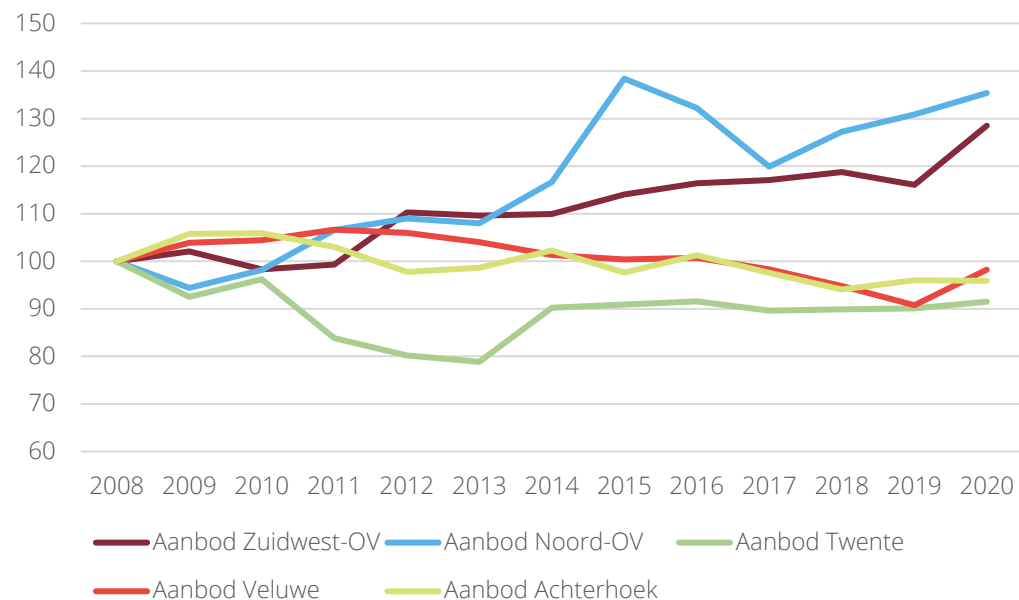
Huidig hotelaanbod regionaal

De gemeente Hengelo maakt onderdeel uit van de COROP-regio Twente. Dit is het laagste schaalniveau waarop het CBS aanbod-cijfers publiceert. Vanaf 2008 zien we een geleidelijke daling van het aantal kamers, gemiddeld met 0,4% per jaar. De daling vond echter vooral plaats in de periode 2008-2013. Na 2013 is sprake van een kortstondige stijging van het aantal hotelkamers in Twente, waarna het kameraanbod de afgelopen jaren is gestabiliseerd.

In de omringende COROP-regio's zien we een soortgelijk beeld. In de Veluwe en Achterhoek is het aantal kamers in de periode 2008-2020 namelijk gedaald. In deze beide regio's betreft het een daling van minder dan 1% per jaar. Het gaat waarschijnlijk om veel kleinschalige (familie)hotels die de afgelopen decennia hun deuren hebben gesloten. Desondanks lijkt het erop dat de laatste jaren wel weer een lichte groei heeft plaatsgevonden van het aantal hotelkamers in de drie regio's.

In Noord-Overijssel en Zuidwest-Overijssel is weer een ander patroon zichtbaar. Hier is het aantal hotelkamers jarenlang gegroeid. Vooral vanaf 2014 is er een zeer sterke groei van het aanbod zichtbaar. De populariteit en de groei van Zwolle en Deventer is duidelijk terug te zien in de cijfers.

Figuur 3: Ontwikkeling aanbod COROP-regio's (index; 2008 = 100)

2.3 Gepland hotelaanbod

Gepland aanbod gemeente Hengelo

ZKA heeft in samenwerking met de gemeente Hengelo de planvoorraad geïnventariseerd en gekwalificeerd. Hierbij worden vijf typen gepland aanbod onderscheiden:

1. Harde plannen;
2. Zachte plannen;
3. Plannen overige vormen van verblijfsaanbod;
4. Verborgene planologische ruimte;
5. Plannen over de gemeentegrens.

1. Harde plannen³

Er zijn momenteel geen concrete harde plannen voor nieuw hotelaanbod. Echter, Van der Valk heeft conform een vergunning uit 1999 de mogelijkheid voor uitbreiding van 40 kamers van de zuidelijke vleugel. Die is na een aanpassing in 2001 niet geheel uitgevoerd, maar juridisch gezien officieel nog wel te gebruiken. Bij de gemeente is geen initiatief bekend dat deze plancapaciteit op korte termijn ingevuld gaat worden.

2. Zachte plannen

Er zijn enkele plannen voor nieuwvestiging in de gemeente Hengelo:

- In het Hart van Zuid Businessdistrict wordt invulling gegeven aan een breed en samenhangend concept van in totaal 15.000 m² met een bijzondere mix van werken, wonen en een hotelfunctie van 60 – 80 kamers (bron: Nota van Uitgangspunten Hart van Zuid Business District d.d. 9 juni 2021).
- Hotel Stravinsky overweegt een uitbreiding met ca. 40 kamers in het centrum van Hengelo als onderdeel van de bovenverdieping van de Horecawand. Een wijziging van het bestemmingsplan is hiervoor noodzakelijk. Programmatisch is het ook mogelijk dat de bovenverdieping wordt ingevuld met woningen (bron: opgave gemeente Hengelo).

³ Plannen waarvan het bestemmingsplan onherroepelijk is en/of waarvoor een bouwvergunning is afgegeven.

3. Plannen overige vormen verblijfsaanbod

In de gemeente Hengelo zijn geen grote vakantieparken gevestigd. Wel zijn er een aantal (kleine) campings en chaletparken in Hengelo en vlak over de gemeentegrens gevestigd. Over het algemeen trekken deze vormen van verblijf een andere doelgroep dan hotels. Er kan echter soms wel wat overlap zitten tussen aanbieders van longstay, zeker indien hotels beschikken over schakelbare/familiekamers. City Hotel Hengelo beschikt bijvoorbeeld over speciale familiekamers, en De Vereniging beschikt over suites die ook geschikt zijn voor langer verblijf. Hier is dus sprake van enige branchevervaging tussen de hotel- en vakantieparkensector en daarom is het relevant de plannen bij overige verblijfsvormen te beoordelen.

4. Verborgten planologisch

Verborgten planologische ruimten moeten eveneens goed in beeld zijn om de marktruimte voor hotels inzichtelijk te krijgen. In theorie is hotelvestiging conform bestemmingsplan mogelijk in het centrum van Hengelo, echter in de praktijk is dit erg lastig te realiseren. Binnen horeca-categorie 1 is logies meestal niet toegestaan op verdieping, terwijl een hotel in de regel veel ruimtebeslag vraagt waarbij kamers op de verdieping nodig zijn. Onder bepaalde voorwaarden is logies-vestiging wel toegestaan met 4 Bor (kruimelregeling), zonder dat er een bestemmingsplanwijziging voor nodig is (bron: opgave gemeente).

5. Plannen over de gemeentegrens

Over het algemeen zijn er relatief weinig harde plannen in de regio Twente voor nieuwe hotelcapaciteit (bron: onderzoek ZKA 2021, peilmoment inventarisatie plannen bij gemeente, voorjaar 2021). In Enschede spelen een drietal harde plannen, met een gezamenlijk capaciteit van 67 kamers. Twee hiervan betreft nieuwe boetiek-hotels in de binnenstad van Enschede, en het derde plan is een uitbreiding van een bestaand ketenhotel in Enschede. Daarnaast heeft Hotel Jachtlust Hertme in de gemeente Borne concrete plannen voor een uitbreiding met 46 kamers. In de overige gemeenten in Twente is alleen sprake van zeer beperkte toevoegingen van nieuw hotelaanbod.

2.4 Huidige hotelvraag

Omvang hotelvraag

Op basis van de toeristenbelastingdata en het totaal aantal kamers zijn er **circa 132.000 persoonsnachten** geweest in 2019. Dit is een groei van 5% ten opzichte van het aantal persoonsnachten in 2018 en 22% ten opzichte van 2016. In 2020 daalde het aantal persoonsnachten met 36% tot circa 85.000. Deze daling is groter dan de gemiddelde daling in Overijssel. Deze bedroeg namelijk 28% van het aantal kamernachten (bron: CBS). Een verklaring hiervoor is dat de zakelijke markt relatief hard is geraakt door de coronacrisis (zie ook volgende pagina). De coronacrisis heeft dit marktsegment harder geraakt dan het toeristische marktsegment.

De jaarlijkse groei van het aantal persoonsovernachtingen in de gemeente Hengelo bedraagt ca. 7% over de periode 2016-2019. Dat is een forse jaarlijkse groei, in een periode dat er in Hengelo nauwelijks aanbodsimpulsen zijn geweest. Het is belangrijk te realiseren dat dit bereikt is in een tijd van economische hoogconjunctuur. Het is niet waarschijnlijk dat deze grote groeicijfers de komende jaren weer gehaald gaan worden. In bijlage 2 en bijlage 3 zijn de groeiverwachtingen per marktsegment uitgewerkt. Ter vergelijking, de groei van het aantal persoonsovernachtingen in de provincie Overijssel bedroeg in deze zelfde periode ca. 1,2% (bron: CBS Statline). In 2020 (en ook 2021) vond een daling plaats van het aantal overnachtingen. Het is de vraag in welk jaar de vraag naar hotelovernachtingen weer volledig hersteld zal zijn, en terug op het niveau van 2019. Ook de groeiprognoses zijn lager dan de historische groei in Hengelo (zie bijlagen 1 en 2).

Tabel 3: Overzicht hotelvraag gemeente Hengelo

JAAR	PERSOONSOVERNACHTINGEN
2016	108.000
2018	125.000
2019	132.000
2020	85.000

Bron: gegevens toeristenbelasting gemeente Hengelo

Zakelijke en toeristische marktsegment in evenwicht

In 2019 was zowel in de provincie Overijssel als de regio Twente het toeristische marktsegment naar verhouding groter dan het zakelijke/MICE segment (bron: CBS en Provinciaal Hotelmarktonderzoek). Echter, op basis van gesprekken met hoteliers en de exploitatiegegevens van hotels in Hengelo lijkt er meer zakelijk (55%) dan toeristisch (45%) bezoek te zijn. Deze verhouding vonden we eerder ook in de gemeente Enschede. De marktsegmentatie in Hengelo wijkt dus af van het provinciale en landelijke gemiddelde (resp. 38% en 39% zakelijke overnachtingen in 2019).

Bezetting

Op basis van het aantal persoonsovernachtingen conform de toeristenbelasting, de overnachtingsgegevens van enkele hotels in Hengelo en de verhouding zakelijke en toeristische overnachtingen kunnen we de gemiddelde kamerbezetting voor 2019 uitrekenen (zie ook kader rechts). Deze komt uit op circa 72% voor het jaar 2019. Het is waarschijnlijk dat de bezetting fors is gestegen ten opzichte van 2016, aangezien het aantal persoonsnachten flink is toegenomen en het aanbod in dezelfde periode stabiel is gebleven.

Omrekening van persoonsnachten naar kamernachten. Voor de berekening de bezetting en de marktruimte (zie volgend hoofdstuk) gaan we uit van het aantal kamernachten. Deze kunnen omgerekend worden vanuit het aantal persoonsnachten, een cijfer dat bekend is vanuit de toeristenbelasting. Hiervoor is het van belang dat de verhouding tussen zakelijke en toeristische nachten bekend is. Voor het percentage zakelijke nachten hanteren we een verhouding van 1,1 personen per kamer per overnachting, en voor een toeristische overnachting rekenen we met 1,9 personen per kamer per overnachting. Het aantal kamernachten kan vervolgens gedeeld worden door het aantal kamers (*365) voor het berekenen van gemiddelde kamerbezetting.

03

Marktruimte kwantitatief

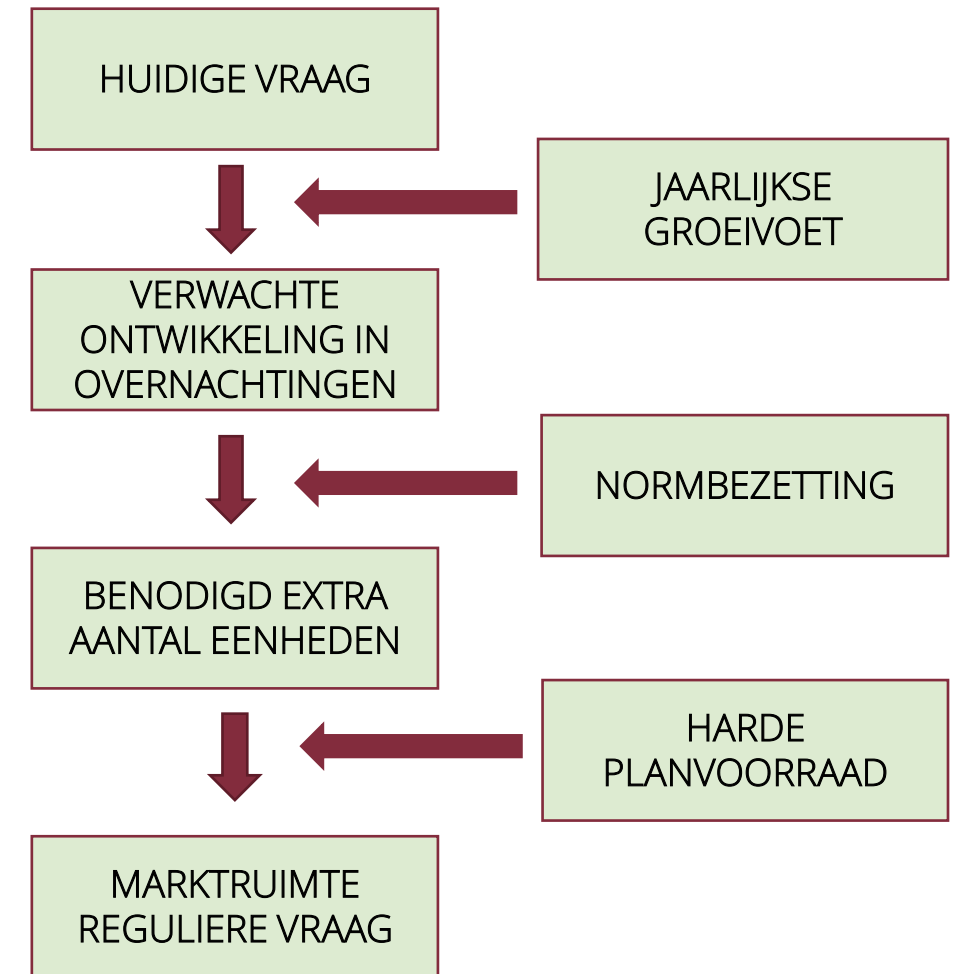
3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is de kwantitatieve marktruimte voor extra hotelaanbod in de gemeente Hengelo bepaald. Dit heeft betrekking op het jaar 2030, uitgaande van 2019 als peiljaar. Er is gekozen om 2019 op basisjaar te gebruiken, aangezien dit het laatste jaar is dat niet is beïnvloed door de coronamaatregelen. De jaren 2020 en 2021 zijn niet representatief om als basisjaar te gebruiken voor het berekenen van de toekomstige hotelvraag.

De berekende marktruimte gaat in op de 'reguliere' hotelvraag. Dit moet derhalve worden geïnterpreteerd als de potentie om regulier te kunnen groeien met het aanbod als gevolg van marktgroei. Wanneer een bijzonder, onderscheidend hotelinitiatief zorgt voor marktverruimende effecten dan komt dit nieuwe/additionele aanbod bovenop de berekende marktruimte.

De opbouw en omvang van de huidige hotelmarkt vormt het uitgangspunt voor de raming van de marktruimte. Deze uitgangssituatie is beschreven in 3.2. Vervolgens presenteren we de raming van de marktruimte, wat wordt afgezet tegen de harde planvoorraad (3.3.). In deze paragraaf gaan we ook dieper in op de randvoorwaarden waartegen de marktruimte geëvalueerd moet worden, en laten we met het scenario 'beleidsrijke groei' zien wat de gevolgen zijn voor de marktruimte in het geval van hogere groeicijfers wordt uitgegaan. Tot slot, aan de hand van een gevoeligheidsanalyse laten we zien met welk percentage de vraag dient te groeien om bepaalde aanbodsimpulsen te kunnen absorberen.

Figuur 4. Stappenplan raming marktruimte reguliere vraag

3.2 Uitgangssituatie (2019)

Aantal kamernachten

Het startpunt voor de marktruimtebepaling is het huidige aantal kamernachten in de gemeente Hengelo. Dit aantal is berekend op basis van het aantal persoonsnachten in 2019, waarbij we de verhouding aanhouden van 45% toeristisch en 55% zakelijk. De categorie 'zakelijk' bestaat zowel uit individueel zakelijk toerisme en meerdaags zakelijk bezoek (Tabel 4). Een nauwkeurig onderscheid tussen individueel en meerdaags zakelijk bezoek is niet altijd duidelijk vast te stellen voor de hotelier of receptioniste. Dit heeft geen invloed op de berekening van het groeipotentieel, omdat voor de zakelijke en het MICE segment wordt uitgegaan van eenzelfde groeipercentage (zie volgende pagina). De omrekeningen van persoons- naar kamernachten is gepresenteerd in nevenstaande tabel.

Berekening marktruimte

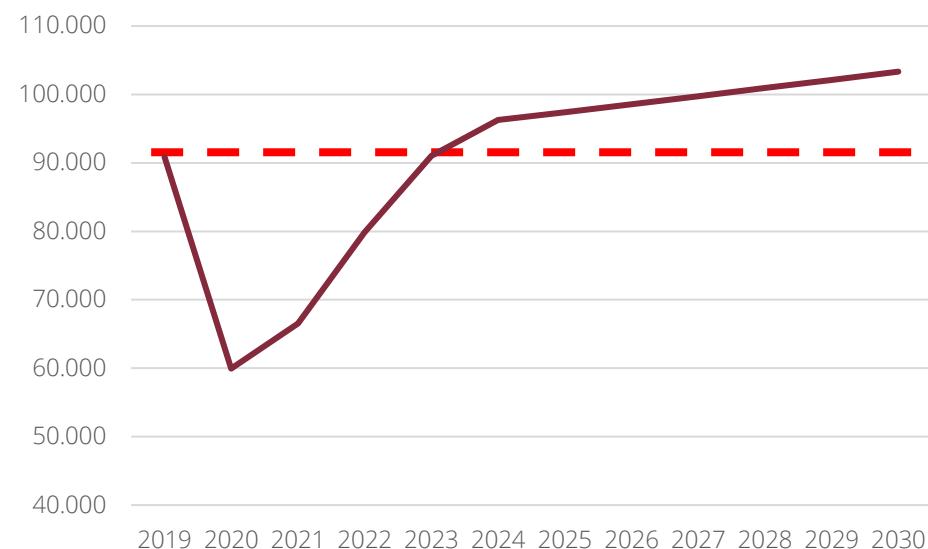
Vervolgens wordt op basis van de trendontwikkeling en marktvooruitzichten de groeivoet per marktsegment vastgesteld. In bijlage 1 en 2 zijn deze verder uitgewerkt. Deze groeivoeten gebruiken we om de toekomstige vraag te ramen. Als de toekomstige vraag (in 2030) berekend is kan aan de hand van een normbezetting de ruimte voor nieuwe initiatieven vastgesteld worden. De normbezetting is bepaald aan de hand van gegevens uit het Provinciale Hotelmarktonderzoek en onze kennis van de huidige markt (vele gevoerde gesprekken met hoteliers en brancheorganisaties als onderdeel van hotelmarkt-projecten elders). Van de berekende ruimte wordt de harde planvoorraad afgehaald, deze zijn in hoofdstuk 2 reeds opgesomd. De ruimte die resteert betreft ruimte voor nieuwe plannen en ontwikkelingen.

⁴ Doordat we rekenen met verschillende hersteljaren (zie volgende pagina) is de feitelijke jaarlijkse groei van de vraag lager, namelijk gemiddeld 1,2% over de periode 2019-2030.

Tabel 4: Marktsegmentatie en groeiprognoses hotelmarkt

MARKTSEGMENT	KAMERNACHTEN 2019	JAARLIJKS GROEIPROGNOSIS TOT EN MET 2030 VANAF HERSTELJAAR
TOERISTISCH	41.000	2%
ZAKELIJK/MICE	50.000	1,5%
TOTAAL	91.000	1,7%

Figuur 5: Prognose ontwikkeling hotelvraag 2019-2030

NB: Rode stippellijn vertegenwoordigt het niveau van de vraag in 2019

Groeiprognoses

Voor de berekening van de benodigde toekomstige hotelkamer capaciteit is de verwachte groei voor de komende jaren geraamd. Omdat de uiteindelijke mate van groei sterk afhankelijk is van factoren die op dit moment nog niet zeker zijn, presenteren we de marktruimte in een bandbreedte. De gemeente kan vervolgens periodiek (laten) monitoren of de onderkant of de bovenkant van bandbreedte de juiste onderlegger biedt. Op deze manier kan de gemeente goede actuele besluiten nemen over de marktpotentie en omgang met hotelplannen. De groeicijfers zijn vastgesteld op basis van bestaande economische groeiprognoses en overleg met de gemeente over lokale ontwikkelingen per marktsegment. Een uitwerking en onderbouwing van de groeiprognoses is te vinden in de bijlagen.

Door de coronacrisis hanteren we het jaar 2019 als basisjaar. De hotelsector is hard geraakt, en zowel in 2020 als 2021 was het aantal overnachtingen fors lager dan in 2019. Op basis van de huidige verwachtingen gaan we per marktsegment uit van een ander hersteljaar. Een hersteljaar definiëren daarbij als het jaar waarin het aantal kamernachten terugkeert naar het niveau van 2019. Pas in het daaropvolgende jaar volgt de eerste groei ten opzichte van het jaar 2019.

Voor de toeristische vraag verwachten we volledig herstel van de vraag in 2022, en voor zakelijke vraag in 2023. Gemiddeld komt de groei van de vraag daarmee uit op 1,2% per jaar over de periode 2019-2030 (zie figuur 5). Vanaf de genoemde hersteljaren komt de gemiddelde groei per jaar uit op 1,7%.

Norm kamerbezetting 65 tot 70%

Om het groeipotentieel voor hotelkamers te bepalen, zijn de huidige kamernachten vertaald naar het jaar 2030. De groeiprognoses per marktsegment zijn reeds vermeld. Het aantal kamernachten in 2030 wordt vertaald naar het aantal benodigde kamers aan de hand van een normatieve kamerbezetting. Ervaringscijfers en de resultaten uit de enquête hebben tot een normatieve kamerbezetting van 65% tot 70% geleid. In het vervolg wordt gerekend met het gemiddelde van 67,5%. In het vorige hoofdstuk werden deze percentages verder toegelicht.

Harde plannen

Het jaar 2019 geldt als basisjaar voor de berekening van de marktruimte, dit is toegelicht in paragraaf 3.1. De Vereeniging is in 2021 opgeleverd en maakt onderdeel uit van de harde planvoorraad, en dat het aantal kamers (12) in mindering wordt gebracht op de marktruimte. Dit geldt ook voor de harde plan capaciteit van Van der Valk, waar conform vergunning ruimte is voor 40 extra kamers. Deze kamers halen we ook van de marktruimte af.

Additionele vraag harde plannen

Het is de verwachting dat beide plannen in de harde planvoorraad de nodige eigen vraag met zich mee brengen. Voor Van der Valk geldt bijvoorbeeld dat ze in de regel een eigen publiek aantrekken, vanwege hun naamsbekendheid en sterke positie in de markt. Met een eventuele uitbreiding van Van der Valk wordt het aantrekkelijker om in Hengelo te overnachten voor bijvoorbeeld individueel zakelijk bezoek, die kiezen voor een overnachting centraal in Twente. Voor De Vereeniging geldt dat ze naast reguliere logies ook aantrekkelijk zijn voor short stay. Dit laatste is eveneens een eigen publiek, die naar verwachting slechts in beperkte mate concurrerend is met het huidige reguliere hotelbezoek in Hengelo.

Als (conservatieve) vuistregel geldt dat een hotel ca. 20% eigen vraag kan genereren, mits het concept in enige mate afwijkt van het huidige aanbod of beschikt over eigen onderscheidende locatiekwaliteiten. Deze vuistregel is gebaseerd op gesprekken met vele hoteliers in Nederland (actief in zowel binnensteden als buitengebieden). Van der Valk en De Vereeniging vertegenwoordigen gezamenlijk 52 kamers harde plancapaciteit. Uitgaande van een kamerbezetting van 70% en een eigen vraag van 20%, dan betekent dit dat ca. 8 kamers zich vullen met gasten die anders niet in Hengelo zouden overnachten. Deze 8 kamers zijn dus aanvullend, en kunnen worden verminderd op de plancapaciteit.

3.3 Raming marktruimte

Marktruimte tot en met 2030

Uitgaande van de normbezetting van 65-70% en de groeiprognoses is de marktruimte voor de hotelsector in de gemeente Hengelo geraamd. Uit de tabel hiernaast blijkt dat de marktruimte tot en met 2030 voor de **hotelmarkt circa 30 tot 40 kamers bedraagt**. Dit betekent een totale aanbodgroei van circa 23% in de periode 2019-2030, ofwel een jaarlijkse groei van circa 2%.

Het betreft het groeipotentieel voor het hotelaanbod op basis van reguliere vraag. De marktruimte wordt niet volledig ingevuld door de aanwezige planvoorraad. Dit betekent dat er ruimte is voor nieuwe hotelplannen. Het is belangrijk dat de markt in beweging blijft en dat er niet een te beschermde omgeving wordt gecreëerd. Bij de interpretatie van de marktruimte moet echter onder meer rekening gehouden worden met:

- Vanuit de zachte planvoorraad kunnen plannen inspelen op een nieuw concept en/of doelgroep die tot op heden niet of onvoldoende bediend wordt in Hengelo. Per plan moet dus een afweging worden gemaakt of het plan voldoende toegevoegde waarde heeft voor de stad.

Tabel 5: Berekening marktruimte hotelkamers

UITGANGSJAAR 2019	
KAMERNACHTEN 2030	103.000
BENODIGD AANTAL KAMERS	420
HUIDIG AANTAL KAMERS	342
REEDS GEOPEND (DE VEREENIGING)	12
MARKTRUIMTE	66
HARDE PLANVOORRAAD	- 40
EIGEN VRAAG HARDE PLANVOORRAAD	+ 8
RESTERENDE MARKTRUIMTE	CIRCA 30 - 40 KAMERS

Conform onze berekening bedraagt de marktruimte circa 30 – 40 kamers. Echter, in het geval Van der Valk besluit geen gebruik te maken van de mogelijkheid voor uitbreiding, dan ontstaat er meer marktruimte. Een ruimhartiger beleid is dan mogelijk, van circa 60 – 70 extra hotelkamers.

- Conform vergunning heeft Van der Valk ruimte voor een uitbreiding van 40 kamers. Deze potentiële uitbreiding heeft een behoorlijke impact op de marktruimte. De vergunning is echter meer dan 20 jaar geleden verleend, en tot op heden is er geen gebruik van gemaakt. Op moment van schrijven zijn er ook geen concrete plannen voor toevoeging van deze 40 kamers. Dit dient nauwlettend gemonitord te worden. Mocht Van der Valk aangeven geen gebruik te maken van de uitbreidingsruimte, dan is er wellicht ruimte voor extra hotelaanbod elders in de gemeente.
- Hoteliers geven aan dat er kansen liggen voor de short-stay markt. Toekomstig hotelaanbod kan hier op inspelen, bijvoorbeeld met kamers die specifiek op deze doelgroep gericht zijn. Dit kan extra vraag met zich mee brengen, die additioneel is aan de reguliere vraag naar hotelkamers.
- Het is mogelijk dat een deel van het huidige aanbod minder vitaal is en op termijn gaat stoppen met verhuur van kamers. Dit aanbod kan dan worden toegevoegd aan de resterende marktruimte. Hier zijn echter geen concrete aanwijzingen voor.
- Hengelo zet sterk in op nieuwe vraagimpulsen. Deze vraagimpulsen richten zich deels op dezelfde gasten als de huidige hotels in Hengelo, maar kunnen aanvullend ook leiden tot additioneel bezoek aan de stad. Ofwel, gasten aantrekken die zonder deze hotels niet of in mindere mate in Hengelo zou overnachten. Dit kan derhalve gepaard gaan met extra hotelvraag, die vooralsnog niet in de groeiprognoses is meegenomen. In het volgende hoofdstuk gaan we hier dieper op in.

Relatie tot Provinciaal Hotelmarktonderzoek

Deze raming is in overeenstemming met de marktruimte die is vastgesteld voor de regio Twente in het Provinciale Hotelmarktonderzoek. Hier is sprake van een behoorlijk grote ruimte voor extra hotelkamers, ca. 450 extra kamers in het realistische scenario. Feitelijk moeten de harde plannen van Van der Valk Hengelo hier nog van worden afgehaald, aangezien deze destijds in het Provinciale Hotelmarktonderzoek voor ons niet bekend was. Dan blijft er een harde planvoorraad over van ca. 410 kamers. Zowel de Twentse stedenband als de meer landelijk gelegen Twentse gemeenten maken aanspraak op de invulling van de marktruimte. Het Twentse buitengebied kent een sterk toeristisch profiel, met mogelijkheden om de stijgende vraag naar hotelovernachtingen in een authentieke, rustige en groene omgeving te accommoderen.

Ongeveer 40 kamers hiervan kunnen worden toebedeeld aan de gemeente Hengelo (conform onderhavige marktruimte-berekening). Dit is ongeveer 10% van de marktruimte in de regio Twente. Mocht er voor worden gekozen de plannen van Van der Valk niet mee te nemen in de berekening, dan kan zelfs 16% van de regionale marktruimte worden toegerekend naar de gemeente Hengelo. Deze percentages zijn in dezelfde orde van grootte als het aantal hotelkamers in de gemeente Hengelo (342 in 2019) ten opzichte van het aantal hotelkamers in de regio Twente (2.885 in 2019).

Scenario 'beleidsrijke groei'

Over de periode 2019-2030 is gerekend met een gemiddelde jaarlijkse groei van de vraag van 1,2%. Dit is inclusief een aantal jaren van herstel, waarin feitelijk sprake was van een negatieve groei. Uiteraard is het mogelijk dat de groei hoger uitvalt dan de prognoses. Dit kan het geval zijn als bijvoorbeeld:

- De ontwikkeling Hart van Zuid Businessdistrict volledig van de grond komt. Dit kan gepaard gaan met de vestiging van de nodige nieuwe bedrijvigheid en daardoor een extra groei van de zakelijke vraag.
- De spoorzone Hengelo-Kennispark-Enschede krijgt verder vorm en draagt bij aan een goede bereikbaarheid van Hengelo en regionale synergie. Hart van Zuid en de binnenstad profiteren hier op termijn van.
- De city marketing kan een extra impuls krijgen waardoor Hengelo aantrekkelijker wordt als toeristische bestemming voor bijvoorbeeld een city trip.

In dit scenario 'beleidsrijke groei' wordt de groei een procentpunt hoger geraamd dan in het scenario 'beleidsarme groei' (zie tabel 7). Omgerekend betekent dit een jaarlijkse gemiddelde groei van 1,9%, waarbij we dezelfde hersteljaren toepassen als in het scenario 'beleidsarme groei'.⁵ Als gevolg bedraagt het aantal kamernachten in 2030 dan ca. 111.000 (in plaats van 103.000 nachten zoals berekend in het scenario van 'beleidsarme groei'). **Dat staat dan gelijk aan een marktruimte van 60 – 70 kamers tot en met 2030, uitgaande dat de overige onderdelen van de berekening gelijk blijven.**

⁵ Dus toeristische vraag herstelt in 2022, en zakelijke/MICE vraag herstelt in 2023.

Tabel 6: Marktsegmentatie en groeiprognozes hotelmarkt

UITGANGSJAAR 2019	BELEIDSARME GROEI	BELEIDSRIJKE GROEI
KAMERNACHTEN 2030	103.000	111.000
BENODIGD AANTAL KAMERS	420	452
HUIDIG AANTAL KAMERS	342	342
REEDS GEOPEND (DE VEREENIGING)	12	12
MARKTRUIMTE	66	98
HARDE PLANVOORRAAD	- 40	- 40
EIGEN VRAAG HARDE PLANVOORRAAD	+ 8	+ 8
RESTERENDE MARKTRUIMTE	CIRCA 30 – 40 KAMERS	CIRCA 60 – 70 KAMERS

Tabel 7: Groeiprognozes per scenario

GROEI PROGNOSE	BELEIDSARME GROEI	BELEIDSRIJKE GROEI
TOERISTISCH	2%	3%
ZAKELIJK	1,5%	2,5%

Gevoeligheidsanalyse

In onze berekening van de marktruimte gaan we uit van een groei van de vraag van 1,2% per jaar in de periode 2019-2030. Dit is inclusief enkele jaren van negatieve groei vanwege de coronacrisis. Conform onze berekeningen zou dat ruimte opleveren voor 30 – 40 extra kamers in 2030.

In de nevenstaande tabel staan de groeiprognoses van de vraag opgesomd die benodigd zijn om een bepaalde aanbodgroei te kunnen absorberen, zonder dat dit leidt tot dalende bezettingen. De groeipercentages zijn de gemiddelde jaarlijkse groei van de vraag over de periode 2019-2030. In de wetenschap dat de groei in 2020 en 2021 negatief was, moet de vraaggroei dus nog hoger zijn om op de gemiddelde groei uit te komen zoals geprognostiseerd in de tabel.

In het geval beide harde plannen worden gerealiseerd (waarvan de Vereeniging inmiddels is geopend), dan is een jaarlijkse vraaggroei van 1,3% benodigd. Dit is conform de door ons geprognostiseerde groei tot en met 2030. In het geval de zachte plannen daar aan worden toegevoegd, dan is een vraaggroei van 3,6% benodigd. Dit is fors boven de door ons geprognostiseerde vraaggroei.

Tabel 8: Benodigde vraaggroei voor extra hotelaanbod (2030)

TYPE PLANNEN	AANTAL EXTRA KAMERS	BENODIGDE EXTRA JAARLIJKSE GROEI T/M 2030
REEDS GEOPEND + HARDE PLANNEN	52	1,3%
REEDS GEOPEND + HARDE + ZACHTE PLANNEN	162	3,6%

Reeds geopend = De Vereeniging (12 kamers)

Harde plannen = Van der Valk (40 kamers)

Zachte plannen = Hart van Zuid businessdistrict (70 kamers) en uitbreiding Stravinsky (40 kamers)

Meerdere aanbodsimpulsen zijn niet onmogelijk, maar moeten wel gepaard gaan met forse hogere groeicijfers dan door ons geprognostiseerd. In de periode 2016-2019 bedroeg de groei van de vraag bijna 7%. Echter, deze cijfers werden behaald in een relatief korte periode van sterke hoogconjunctuur. Het is onwaarschijnlijk dat deze groeicijfers de komende jaren behaald zullen worden, want de eerste jaren in de periode 2019-2030 gingen reeds gepaard met een negatieve vraaggroei. Een conservatieve aanbodgroei is daarom wenselijk, ook om de huidige hotels voldoende tijd te geven zich te herstellen van de coronacrisis.

04

Ontwikkelkansen kwalitatief

4.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk beoordeelden we in hoeverre er kwantitatief ruimte is voor extra hotelkamers in de gemeente Hengelo. In het verlengde hiervan gaan we in dit hoofdstuk op kwalitatieve wijze in op de ontwikkelkansen. *Richtinggevend* beschrijven we welke type hotelconcepten en locaties in onze optiek potentie hebben in aansluiting op de marktanalyse en actuele ontwikkelingen/speerpunten in de gemeente Hengelo.

We starten dit hoofdstuk met een uiteenzetting van de behoeften/wensen die de verschillende marktsegmenten hebben voor hotelconcepten en -locaties (4.2.). De huidige aanbodsamenstelling en de verschillen in groeiverwachtingen per segment geven al richting in kansrijke concepten en locaties. Dit leggen we vervolgens naast actuele (gebieds-)ontwikkelingen in Hengelo (4.3.) en gaan tot slot in op kansrijke type concepten en locaties voor de gemeente Hengelo (4.4.).

4.2 Wensen/behoefte marktsegmenten

De hotellerie wordt gekenmerkt door een brede marktsegmentatie van toeristen, zakelijk locatiegebonden vraag en meerdaagse bijeenkomsten. Deze marktsegmenten versterken elkaar in de week- en jaarspreiding. Doorgaans is evenwicht in de marktsegmentatie nodig voor hotels om de gewenste bezetting te realiseren en daarmee een duurzame rendabele exploitatie te voeren.

Zoals uit vorig hoofdstuk naar voren kwam, schatten wij de groeimogelijkheden voor toerisme gunstiger in dan voor de zakelijke markt (individueel en toeristen), zie tabel 7 in het vorige hoofdstuk. Hieronder en op de volgende pagina's gaan we in op de kansen per marktsegment.

Toerisme

De vrijetijdsmarkt wordt onderverdeeld in drie subgroepen: individuele toeristen, tours en informele groepen.

- **Individuele toeristen.** Het belangrijkste criterium voor deze doelgroep is de ligging in c.q. nabij toeristisch aantrekkelijke gebieden ten behoeve van uitstapjes, wandelen/fietsen, uitgaan, bezoek aan attracties en dergelijke. Ten aanzien van een hotel is een informele sfeer en een bepaald kwaliteitsniveau (circa drie sterren) van belang.

- **Tours.** Deze doelgroep neemt deel aan georganiseerde (bus)tours door Nederland. Deze vraag concentreert zich in Nederland met name in de Randstad. Touroperators geven aan dat toeristen in het kader van een georganiseerde tour doorgaans in een plaats willen overnachten waar in de avond de nodige horeca of uitgaansmogelijkheden zijn. Voor een hotel is voor deze doelgroep van belang: een informele sfeer, niveau circa drie sterren, een behoorlijke capaciteit (zowel wat betreft het aantal kamers als ontbijtruimte/restaurant) en parkeergelegenheid voor touringcars.
- **Informele groepen.** Hieronder worden groepen verstaan die een bijzondere aanleiding hebben om ergens te overnachten. Te denken valt aan reünies en een weekendje weg met een vereniging. Net als de individuele toerist zijn deze toeristen op zoek naar een locatie waar op relatief korte afstand veel te beleven is (zowel overdag als in de avond). Ten aanzien van het hotel is de aanwezigheid van gezamenlijke ruimtes en enige vrijetijdsvoorzieningen in de omgeving van belang.

Vertaling naar Hengelo. We zien de meeste ontwikkelkansen voor de individuele toeristen. Voor tours beoordelen wij de ontwikkelkansen minder positief, onder andere door de excentrische ligging in Nederland. Voor de informele groepen is er momenteel al geschikt aanbod, zo beschikt vrijwel ieder hotel in Hengelo reeds over zaalruimten.

Locatiegebonden zakelijke vraag

Het volgende marktsegment is de individuele locatiegebonden zakelijke vraag. Het gaat bij dit segment om personen die in het kader van een bezoek aan een bedrijf of instelling in de directe omgeving voor één of meerdere nachten een hotelkamer zoeken. Door de coronacrisis staat dit segment onder druk, waarom immers tijd en geld aan reizen besteden als daartoe minder noodzaak is? Dit is terug te zien in de groeiverwachtingen. We gaan ervan uit de markt herstelt en in 2023 weer het niveau van 2019 bereikt wordt. De verwachting is dat in de komende jaren de toeristische markt naar verhouding meer toeneemt dan de zakelijke markt. Dit is op deze wijze verwerkt in de cijfermatige groeiraming in het vorige hoofdstuk.

De belangrijkste criteria voor deze doelgroep zijn:

- Het niveau van het hotel dient doorgaans minimaal drie sterren te zijn. Voor gasten op (hoger) managementniveau gaat het om een hoger sterrenniveau (doorgaans 4-sterren of hoger);
- Het hotel dient op korte afstand c.q. reistijd van het te bezoeken bedrijf en/of instelling gevestigd te zijn;
- Voor gasten per auto is ruime, bij voorkeur gratis, parkeergelegenheid essentieel. Een deel van de zakelijke gasten reist met het OV en zoekt een hotel en met een goede OV bereikbaarheid.
- Het hotel dient over horeca te beschikken (of er moeten horecavoorzieningen in de directe omgeving aanwezig zijn).

Als onderdeel van de zakelijke markt noemen we specifiek de passantenvraag. Een segment dat niet per definitie strikt locatiegebonden is, maar voor een goede beoordeling nemen we dit mee in de afweging. Bij passanten gaat het zowel om individuen als groepen (veelal touringcars) die in het kader van een reis naar een verder gelegen bestemming onderdak zoeken voor één nacht. Deze passanten hebben overwegend een zakelijk reisdoel, ook is dit mogelijk van toeristische aard,

Vertaling naar Hengelo. In 2019 had 55% van de persoonsovernachtingen een zakelijk karakter. Uit de beschikbare gegevens per hotel weten we dat ieder hotel inspeelt op zakelijke vraag. Hotels hebben zakelijke vraag nodig voor een duurzame rendabele exploitatie. Wat zijn de groeiverwachtingen voor het zakelijke segment? Zoals in het voorgaande hoofdstuk vermeld (tabel 4 en toelichting in bijlage 2) zijn deze verwachtingen positief (+1,5% in het scenario 'beleidsarme groei' en +2,5% in het scenario 'beleidsrijke groei'). De gemeente Hengelo beschikt over een vrij ruim aanbod aan bedrijven. Een aanbod dat de laatste jaren is toegenomen (zie bijlage 2).

Echter, een aantal grotere bedrijven is uit Hengelo vertrokken of bracht bepaalde afdelingen elders onder (bv. VML, Eaton, Stork, Siemens). Niet uit te sluiten is dat dit de groeimogelijkheden beperkt. Ook heeft de opkomst van online overleggen tot gevolg dat men minder snel fysiek overlegd. Dit heeft impact op hotelvraag door zakelijke gasten, dit wordt onderschreven door banken als Rabobank, ING, ABN AMRO en vastgoed-experts als Colliers International. In de gemeente Hengelo spelen diverse ontwikkelingen die zakelijke vraag creëren (zoals de ontwikkeling van Hart van Zuid), waardoor een positieve ontwikkeling van de zakelijke vraag tussen 2019 en 2030 te verwachten is ondanks de veranderingen bij een aantal bedrijven en de deels andere overlegwijzen die zakelijke gasten hanteren.

Meerdaagse zakelijke bijeenkomsten

De belangrijkste criteria voor deze doelgroep zijn over het algemeen:

- Een rustige omgeving vanwege het werkkarakter dat meestal centraal staat;
- In geval van grootschalige meerdaagse bijeenkomsten en bijeenkomsten biedt een centrale locatie in het land voordelen;
- Een sterke voorkeur voor een all-in accommodatie met hotel, vergader- c.q. cursuszalen (inclusief technische faciliteiten) en restaurant;

- Recreatieve mogelijkheden (groene omgeving en/of faciliteiten in het hotel);
- Per auto en OV (met name trein) goed bereikbare locaties;
- Het niveau van het hotel dient minimaal drie sterren te zijn, maar bij voorkeur vier sterren (voor corporate congressen en kleinere zakelijke bijeenkomsten).

Vertaling naar Hengelo. Vrijwel alle hotels in Hengelo beschikken over meerdere zalen. Het (hotel)aanbod voor meerdaagse bijeenkomstenmarkt is goed op orde. Mede gezien de marktontwikkeling en de opkomst van hybride en digitale bijeenkomsten zien wij niet direct grote ontwikkelmogelijkheden voor dit marktsegment. Er zijn echter wel trends waar bestaande ondernemers op in kunnen zetten in samenwerking met (lokale) ondernemers of andere stakeholders als congresbureau en toeristische marketing. We sommen op de volgende pagina een aantal relevante trends en kansen op voor de gemeente Hengelo. Deze komen voort uit het provinciebrede onderzoek dat wij in 2021 verrichten in opdracht van Marketing Oost:

- **Groeimogelijkheden voor steden buiten de Randstad.** Door de geringe beschikbaarheid en hoge kosten in de Randstad wordt vaker uitgeweken naar andere locaties. Overijssel kan dan in beeld komen. Uit contact van landelijk actieve event- en meetingplanners werd duidelijk dat Hengelo niet de eerste Overijsselse stad is waar dan aan gedacht wordt, maar onder voorwaarde van een goede citymarketing en passende/adequate accommodaties liggen hier kansen.
- **De behoefte aan bijeenkomsten waar inhoud ('denken') gecombineerd wordt met actief ('doen')** neemt naar verwachting toe. Veel ondernemers zetten in op deze markt van incentives, teambuilding, training/workshops, etc. in. Hengelo heeft diverse toeristische/actieve mogelijkheden. Leuke programma's zijn denkbaar in samenwerking met theaters, het historische verhaal van de stad, etc. Van belang is om je accommodatie of regio onderscheidend in de markt te zetten. Dit draait uiteindelijk vooral om ondernemerschap en (lokale) samenwerking.
- **Gastronomische beleving is een duidelijke trend.** Als onderdeel van bijeenkomsten wordt de catering steeds belangrijker.

4.3 Actuele ontwikkelingen en ambities

Op grond van het voorgaande zijn de kansen voor nieuw hotelaanbod in onze optiek het grootst indien door de locatie en het concept vooral wordt ingezet op het toeristische segment, maar tegelijkertijd ook zakelijke gasten worden aangesproken. Een combinatie van marktsegmenten is nodig voor een rendabele business case.

Aanvullend zijn er kansen voor aanbod dat door de locatie en eigen faciliteiten inspeelt op de (latente) behoefte voor short-stay vraag.

Vanuit dit perspectief beoordelen we:

- De voorziene impulsen voor de binnenstad;
- De beoogde ontwikkeling van het Hart van Zuid gebied (met onder andere Metropool en het Hazemeijer gebied);
- Spoorzone.

Voorziene impulsen binnenstad

De binnenstad is het belangrijkste winkel- en horecagebied. Diverse impulsen zijn voorzien of in uitvoering. Doel is een vitale binnenstad te maken waar bezoekers graag komen en inwoners en ondernemers trots op zijn. Zonder uitpuittend te willen zijn wordt in het 'integrale actieplan voor een vitale Hengelse binnenstad' ingezet op een compact, herkenbaar stadshart en minder verspreid winkelaanbod en aanloopstraten met een onderscheidend karakter. Een bruisende binnenstad waar bezoekers worden 'vastgehouden' en langer verblijven met een brede mix aan functies en bezoekers.

Voor onderhavige vraagstelling zijn een aantal acties uit het actieplan relevant. Voor het marktplaats wordt een transformatie uitgevoerd tot een aangenaam verblijfsgebied. Aan het Burgemeester Jansenplein is de ontwikkeling tot een sfeervol evenementenplein en een 'horecawand' voorzien.

Gebiedsontwikkeling Hart van Zuid

Hart van Zuid is het stadsdeel tussen het stationsgebied en het Twentekanaal. Het gebied is goed bereikbaar per auto en per openbaar vervoer. Het internationaal treinstation grenst aan het noorden van het gebied en vanuit dit deel van Hart van Zuid is ook het centrum dichtbij. Diverse grote organisaties zijn gevestigd in Hart van Zuid. De oude fabriekspanden geven het gebied een eigen uitstraling. Het bedrijfsleven is sterk vertegenwoordigd in Hart van Zuid. Daarnaast zijn hier onderwijs- en culturele voorzieningen te vinden zoals het ROC Twente, Poppodium Metropool en het Hazemeijer gebied (met onder andere Techniekmuseum Oyfo). Ook het Verenigingsgebouw met het recent geopende Hotel De Vereniging bevindt zich in dit gebied, min of meer op de grens van het centrum/station en Hart van Zuid.

Plannen zijn er om dit gebied verder te ontwikkelen tot een aantrekkelijke en dynamische leef-, woon- en werkomgeving. Een bruisend gebied, in het hart van de stad, waar (nieuwe) bewoners graag wonen, zich kunnen ontplooien, maar waar ook toeristen en zakelijke gebruikers komen voor bezoek of overnachting. Hart van Zuid moet ontwikkeld worden tot een gebied dat echt anders is dan de rest van de stad.

Spoorzone

Rondom de stationsgebieden van Hengelo, Kennispark en Enschede is het streven een vestigingsmilieu te creëren voor wonen, werken, ontmoeten en studeren. Dit maakt de stationsomgeving van Hengelo, met Kennispark en Enschede, tot interessante ontwikkelingsgebieden. Gebieden die in de toekomst naar verwachting in belang toenemen gezien het OV gebruik dat een positieve ontwikkeling kent. Gebieden die derhalve belangrijk zijn voor de ontwikkeling en uitstraling van Hengelo.

4.4 Kansrijke type concepten en locaties

Potentieel kansrijke type locaties

Zowel voor de binnenstad als Hart van Zuid zijn ontwikkelplannen actueel en worden impulsen voorzien. Deze twee gebieden vormen samen het historisch hart van Hengelo, maar hebben duidelijk eigen kenmerken. We zien de binnenstad en Hart van Zuid daarom als samenhangend en complementair geheel, welke tevens de positionering van de stationsomgeving (spoorzone) in potentie versterkt.

Er moet ingezet worden op nieuwe hotelcapaciteit in de binnenstad en/of als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid. De binnenstad en Hart van Zuid zijn allebei aantrekkelijk voor toeristen. Met name Hart van Zuid sluit daarbij ook aan bij de wensen van zakelijke gasten. Het gebied is goed bereikbaar per auto en OV. Bedrijven met hotelvraag zijn in het gebied gevestigd. Maar ook is de binnenstad dichtbij en biedt vermaak en beleving, hier hebben zakelijke (en ook toeristische) gasten behoefte aan.

Verder inzoomend op het Hart van Zuid heeft vooral de noordzijde potentie. Hier is kruisbestuiving mogelijk tussen het gebied en de binnenstad. Een hotel draagt bij aan de gebiedsontwikkeling (of versnelt deze zelfs). Vanuit Hart van Zuid zijn het stationsgebied en de binnenstad eveneens gemakkelijk te bezoeken.

Onderstaand wordt, conform de vragen van de gemeente, ingegaan op de kansen voor de *'oksel van Westermaat campus'*. **De 'oksel van Westermaat Campus' is minder kansrijk voor nieuwe hotels.** Dit gebied heeft een sterke zakelijke focus en uitstraling. De bereikbaarheid per auto is goed. Er zijn bedrijven in de directe omgeving gevestigd. Zakelijke gasten zijn het belangrijkste marktsegment. Mogelijk komt dit gebied ook in beeld bij passanten. Gezien de minder positieve verwachtingen voor het zakelijke segment, een sterke concurrent met een sterke marktpositie dichtbij (Van der Valk) en de beperkte aantrekkingskracht op toeristen heeft dit gebied minder gunstige locatiekwaliteiten voor een nieuw hotel.

Ook gaan wij in op het effect van het Hazemeijer gebied en Metropool op overnachtingen:

- *Het Hazemeijer gebied* is een gebied met een eigen uitstraling en positie. Dit is geen trekker of primair bezoek-/verblijfsmotief voor bezoek van verder weg. Het is daarom minder kansrijk voor nieuwe hotels vergeleken met Hart van Zuid of de binnenstad. Echter, het voormalige industrieterrein biedt een bijzondere entourage en een extra dimensie aan Hengelo. Er zijn mogelijkheden voor een evenement, bijeenkomst of een bezoek aan Oyfo Kunstenschool en Techniekmuseum. Het Hazemeijer gebied geeft meer mogelijkheden voor een zakelijk- en toeristisch bezoek aan de stad. Er zal derhalve een positief effect op overnachtingen, met name voor hotelaccommodaties op korte afstand. Deze groeimogelijkheden zijn één van de uitgangspunten voor de gehanteerde groei prognoses.

- *Metropool* kan profiteren van de bestaande hotels en in de toekomst van mogelijke nieuwe hotels in de binnenstad of Hart van Zuid. Verblijfgasten kunnen Metropool bezoeken tijdens het verblijf in Hengelo. Daarmee zorgen de hotels voor gasten aan het Metropool. De programmering van het Metropool is echter niet dermate onderscheidend dat veel bezoek van buiten de regio worden aangetrokken, zoals bijvoorbeeld het geval is bij de Soldaat van Oranje in Valkenburg (Zuid-Holland) of Hanna van Hendrik bij Vliegvelde Twenthe. Een hotel met een directe koppeling aan het Metropool heeft derhalve geen meerwaarde, het volstaat dat er verblijfsmogelijkheden zijn in de directe omgeving.

Potentieel kansrijke type concepten

Zoals uit vorig hoofdstuk duidelijk werd is er tot en met 2030 marktruimte voor nieuwe hotels als gevolg van marktgroei, waarbij de 12 kamers van de Vereeniging in mindering zijn gebracht)

- Scenario 'beleidsarme groei': 66 kamers (78 kamers marktruimte -/- 12 kamers van de Vereeniging)
- Scenario 'beleidsrijke groei': 98 kamers (110 kamers marktruimte -/- 12 kamers van de Vereeniging)

In overleg met de gemeente Hengelo is de planvoorraad met peilmoment april 2022 als volgt:

- Hard plan: 40 kamers van der Valk. Rekenend met 20% aanvullende vraag betekent dat met 32 kamers gericht wordt op reguliere vraag
- Overige plannen in de binnenstad (Stravinsky) en Hart van Zuid: 110 kamers.

Zoals gesteld zijn vooral de binnenstad en het gebied Hart van Zuid kansrijk voor nieuwe hotels. De planvoorraad in de binnenstad en Hart van Zuid (van der Valk, Stravinsky, Hart van Zuid) bij elkaar opgeteld heeft een omvang van 150 kamers. Het initiatief op de Westermaat campus is niet inbegrepen in deze 150 kamers. De planvoorraad van 150 hotelkamers overstijgt de marktruimte in zowel het scenario 'beleidsarme groei' als in het scenario 'beleidsrijke groei' van respectievelijk 66 en 98 kamers. Wanneer echter geen rekening wordt gehouden met de plancapaciteit bij van der Valk heeft de planvoorraad een omvang van 110 kamers. Dit benadert de marktruimte in het scenario 'beleidsrijke groei'. Uitgangspunt voor dit scenario 'beleidsrijke groei' is dat de ontwikkeling Hart van Zuid volledig van de grond komt. Hart van Zuid is dan een aantrekkelijke locatie om te wonen, werken, leren en recreëren. Dit maakt Hart van Zuid tot een fijne verblijfslocatie voor meerdaags bezoek aan de stad, draagt bij aan een bruisende stationsomgeving en levert tevens meer bezoek op voor het stadscentrum. In dat geval is het reëel dat er nieuwe vraag wordt aangesproken die nu niet of in mindere mate naar Hengelo komt.

Zoals gesteld heeft het gebied Hart van Zuid aanknopingspunten voor zakelijke en toeristische vraag. Het is belangrijk dat zowel toeristen als zakelijke gasten in een hotelconcept vinden wat ze zoeken. Dit wordt vooral gerealiseerd door een hotel op middenklasse/luxe niveau (3-4*). Zakelijke gasten zoeken doorgaans naar hotels op dit niveau.

De gebiedsontwikkeling Hart van Zuid zorgt ervoor dat nieuwe zakelijke gasten en toeristen in Hengelo overnachten. Dit zijn deels gasten die nu niet of in mindere mate naar Hengelo komen (marktvergroten effecten).

Niet alleen de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid heeft marktvergroten effecten. Een nieuw of ondervertegenwoordigd concept heeft ook dergelijke potenties en kan nieuwe gasten aanspreken door het geboden concept. Specifiek in Hengelo zijn er, vanuit de uitgevoerde marktanalyse, kansen voor:

- Een volwaardig stadshotel
- Hotels geschikt voor short-stay met bijvoorbeeld een eigen kitchenette op de kamer
- Hotels die zich (mede) richten op groeps- en gezinsmarkt door schakelbare of grotere familiekamers.

Het is echter aan de initiatiefnemer om aantoonbaar te maken waarom een concept voorziet in een behoefte en de markt kan vergroten. De bevindingen uit deze rapportage kunnen gebruikt worden als input voor deze onderbouwingen.

05

Conclusies en
aanbevelingen

5.1 Conclusies

Op grond van het voorgaande trekken we de volgende conclusies over het aanbod, het functioneren en de marktruimte voor de hotelsector in de gemeente Hengelo:

- In 2019 telde de gemeente Hengelo 342 kamers. Met de toevoeging van De Vereeniging (opening 2021) is het aantal kamers inmiddels toegenomen met 12, tot een totaal van 354 kamers. Dit is een beperkte groei. Ongeveer een derde van het aanbod is gelegen in de binnenstad van Hengelo.
- De kamerbezetting in 2019 bedroeg ruim 70%. In de jaren daarvoor nam het aantal hotelovernachtingen jaarlijks met ca. 6-7% toe. Dit is een forse vraaggroei op de hotelmarkt in Hengelo die is bereikt in een aantal jaren van hoogconjunctuur. Het is niet reëel dat deze mate van groei op korte termijn geëvenaard gaat worden. Het aanbod bleef in de laatste jaren stabiel. Dit heeft geresulteerd in een toenemende kamerbezetting. Dit suggereert dat er pre-Covid-19 sprake was van een volwassen markt, met voldoende rek voor nieuwe toetreders.
- Voor de komende jaren is zowel in het scenario 'beleidsarme groei' als in het scenario 'beleidsrijke groei' ruimte voor meer hotelkamers. Hierbij is rekening gehouden met de impact als gevolg van de coronacrisis. Deze marktruimte is berekend op respectievelijk 60-70 kamers (beleidsarme groei) en 95-105 kamers (beleidsrijke groei). De 12 kamers van de Vereeniging zijn inmiddels geopend en verrekend in deze marktruimte.
- Voor nieuwe hotelcapaciteit moet vooral ingezet worden op de initiatieven als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid en in de binnenstad. Er zijn momenteel twee initiatieven actueel voor de binnenstad en Hart van Zuid met een gezamenlijke omvang van 110 kamers. Deze planvoorraad van 110 kamers benadert de marktruimte in het scenario 'beleidsrijke groei'.
- In bovengenoemde cijfers is de harde plancapaciteit bij van der Valk van 40 kamers niet inbegrepen. Deze plancapaciteit heeft formeel een hard karakter, maar geldt al ruim 20 jaar. De gemeente ziet geen aanleiding dat er op korte termijn gebruik gemaakt wordt van deze harde plancapaciteit. Wanneer deze 40 kamers wel onderdeel is van de planvoorraad, dan is de totale planvoorraad bij Van der Valk, binnenstad en Hart van Zuid 150 kamers, dit overstijgt de marktruimte.

5.2 Aanbevelingen

Wij bevelen het volgende aan:

- Een besluit te nemen hoe met harde plancapaciteit bij van der Valk wordt omgegaan. Wanneer besloten wordt dit voor de korte termijn niet als hard plan te beschouwen (het speelt tenslotte al ruim 20 jaar en er is geen uitzicht op snelle realisatie) ontstaat er meer marktruimte (+40 kamers).
- De gebiedsontwikkeling Hart van Zuid en de voorziene impulsen in de binnenstad voort te zetten. Wanneer deze ontwikkelingen volledig van de grond komen dan is het scenario 'beleidsrijke groei' van toepassing.
- Indien verwacht wordt dat de plancapaciteit bij van der Valk niet op korte termijn gerealiseerd wordt en deze derhalve geen onderdeel is van de berekende marktruimte dan benadert de marktruimte in het scenario 'beleidsrijke groei' (98 kamers) de planvoorraad (110 kamers). Dit verschil is niet van dien aard dat er grote ongewenste concurrentie ontstaat als de plannen gehonoreerd worden. Er zal geen sprake zijn van marktverdringing en indien nieuwe initiatieven vragen om het doorlopen van de ladder voor duurzame verstedelijking dan wordt deze met succes doorlopen. Uitgangspunt is wel dat de gebiedsontwikkeling tot wasdom komen en de plancapaciteit van der Valk niet wordt meegerekend.
- Initiatiefnemers vragen om plannen te onderbouwen met de analyses uit deze rapportage als input. Dit geldt zowel voor het geplande aanbod zoals opgesomd in deze rapportage als voor nieuwe initiatieven indien deze zich aandienen de komende jaren.
- Aanvullend moet bezien worden op welke vlakken het samengestelde toeristische product versterkt kan worden (leisure, marketing). Op termijn hebben alle hotels hier profijt van. Dit geldt ook voor acquireren en versterken van bedrijvigheid met bovenregionaal bereik en (inter)nationale medewerkers en relaties. Mocht dit succesvol zijn, dan kan ook ruimhartiger worden omgegaan met het toestaan van nieuw hotelaanbod in de gemeente.

06

Bijlagen

Bijlage 1: perspectief marktsegment 'toerisme'

Perspectief toeristische markt

De toeristische markt kent de volgende relevante ontwikkelingen op (inter-)nationaal en regionaal niveau:

- Vóór de uitbraak van de coronacrisis waren branche-vertegenwoordigers en instanties als NBTC Holland Marketing en de United Nations World Tourism Organization (UNWTO) positief over de groei van het toerisme. Het UNWTO voorspelde dat het aantal inkomende toeristen in Europa in de komende jaren jaarlijks met 3 tot 4% zou blijven groeien (UNWTO 2019). De impact van de coronacrisis is echter fors, en het UNWTO verwacht dat het internationaal toerisme, zeker bij grote afhankelijkheid van (inter-)continentaal vliegverkeer, pas vanaf de tweede helft van 2021 gaat herstellen en 2,5 tot 4 jaar nodig gaat hebben om op het niveau van 2019 terug te keren.
- NBTC Holland Marketing ging in haar perspectief op het jaar 2030 nog uit van een binnenlandse groei van het toerisme van gemiddeld 1,9% per jaar en een buitenlandse groei van gemiddeld 3,7% per jaar. Ook het NBTC gaat ervan uit dat het volledige herstel van de toeristische markt in Nederland nog tot 2024 gaat duren.
- Hengelo is minder dan bijvoorbeeld Amsterdam afhankelijk van (inter-)continentaal vliegverkeer, het buitenlands toerisme dat Hengelo aantrekt is zoals gesteld in hoofdstuk 2 met name uit onze buurlanden afkomstig. Voor Hengelo verwachten we daarom een relatief voorspoedig herstel van de toeristische vraag (2022).
- In deze verwachting speelt mee dat Hengelo in toenemende mate als een aantrekkelijke bestemming voor een weekendje weg wordt gezien. Met het levendige centrum met een gevarieerd horeca-aanbod heeft de gemeente het nodige te bieden. Er is wel enige onzekerheid over het consumentengedrag in de komende jaren: blijven binnenlandse vakanties in trek, of gaan Nederlanders toch weer relatief snel in het buitenland op vakantie?

Conclusie

We gaan uit van een iets lagere voorspelling dan van het NBTC, namelijk dat het toerisme de komende jaren met circa 2% per jaar zal groeien. Dit komt vooral door de positieve vooruitzichten voor de binnenlandse markt. Het kan echter nog wel enkele jaren duren voordat de continentale markt volledig is hersteld. Dit heeft een dempend effect op de groeiprognoze.

Bijlage 2: perspectief marktsegment 'zakelijk' en MICE

Perspectief zakelijke en MICE markt

- Vóór de coronacrisis was de economische groeiverwachting op de middellange termijn altijd een goede indicator voor de ontwikkeling van de hotelvraag, omdat zakelijke hotelvraag sterk gecorreleerd is met economische activiteit. Het Centraal Planbureau verwacht voor de jaren 2022-2025 een gemiddelde jaarlijkse groei van het Bruto Binnenlands Product van 1,5%. Daarbij gaan de meeste economen ervan uit dat in 2021 al een behoorlijk herstel van de schade door de coronacrisis wordt gerealiseerd.
- Belangrijk voor de zakelijke hotelvraag is in hoeverre het gedrag van de zakelijke markt terugkeert naar de oude routines. De meeste bedrijven hebben belangrijke en positieve ervaringen opgedaan met digitaal werken en digitaal ontmoeten, waardoor naar verwachting een deel van de meetings in de toekomst een andere vorm gaat krijgen. Dit wordt niet alleen onderschreven door banken als de Rabobank en ING en vastgoed-experts als Colliers International. Hierin speelt mee dat hotels niet alleen omzet mis zullen lopen vanuit hotelovernachtingen, maar ook aan F&B. Het wegblijven van een deel van de zakelijke vraag remt bovendien de RevPAR, de zakelijke gast was namelijk bereid meer te betalen voor een kamer.
- De MICE-markt is eveneens sterk gelieerd aan de algehele groei van de economie. Sinds de uitbraak van de coronacrisis is de MICE-markt fysiek grotendeels stil komen te liggen. Sommige congressen zijn afgelast, andere congressen zijn doorgeschoven naar een ander jaar. Omdat nog onduidelijk is hoe de crisis zich op de korte termijn zal ontwikkelen blijft zeker voor 2021 nog veel onduidelijkheid bestaan.
- Vast staat wel dat de markt in de tussentijd versneld is omgevormd met meer nadruk op digitale evenementen. Het is de verwachting van experts in de sector dat hybride modellen met deels een fysieke en deels een digitale component ook in de komende jaren de boventoon blijven voeren.
- Het trans-Europese vervoersnetwerk – de TEN-T corridor - is een gepland netwerk van wegen, spoorwegen, luchthavens en waterinfrastructuur in de Europese Unie. Er zijn plannen dat Hengelo aan een van de wegen komt te liggen, waarmee het een centralere plek krijgt in het Europese vervoersnetwerk. Mogelijk kan dit gepaard gaan met een (beperkte) stijging van de hotelvraag, aangezien Hengelo aantrekkelijker wordt als vestigingsstad. Wij verwachten momenteel echter niet dat dit dermate veel extra hotelgasten oplevert, dit is geen reden uit te gaan van bovengemiddelde groeiverwachtingen voor het zakelijke marktsegment.

- Het aantal banen in Hengelo is sinds 2016 jaarlijks met circa 1,9% toegenomen (zie tabel 9). Het aantal bedrijfsvestigingen is zelfs nog harder gegroeid, namelijk jaarlijks met 3,3%. De groeicijfers zijn ongeveer gelijk aan het provinciale gemiddelde (bron: Stichting LISA).
- Enkele grote werkgevers in Hengelo hebben de afgelopen jaren een deel van hun productieproces verplaatst naar andere landen. Het gaat bijvoorbeeld om VML, Eaton, Stork, Siemens. Dit gaat gepaard met een afname van het aantal banen, vooral op het gebied van productie en uitvoering.

Conclusie

De verwachting is dat de economie de komende jaren gaat herstellen. Dit komt de zakelijke en uiteindelijk ook de MICE-vraag ten goede. We verwachten een groei voor beide markten met 1,5%. Dit is conform de groei van het BBP voor de komende jaren, hierin verdisconteren we namelijk de afkoeling van de economie in de jaren 2020 en 2021.

Tabel 9: Banen en vestigingen gemeente Hengelo

JAAR	AANTAL BANEN	AANTAL VESTIGINGEN
2016	47.440	6.770
2017	48.470	7.040
2018	49.940	7.150
2019	50.700	7.370
2020	51.220	7.720
GROEI 2016-2020	1,9%	3,3%

Bron: Stichting LISA 2016-2020

ZKA LEISURE CONSULTANTS

Brugstraat 1A

5211 VS 's Hertogenbosch

088 - 210 02 50

info@zka.nl

www.zka.nl

Bennie Roelands

Joost Gieling

Bedr ijfsk ode	Grootboek rekening	Kostensoort	Ink.-Uitg (I - U)	Structureel	Bedrag Begrotingsjaar	Bedrag jaar +1	Bedrag jaar +2	Bedrag jaar +3	Bedrag jaar +4	Omschrijving
1	68203711	320050	U	N	-409678					Aframen budgetten project 711 Industrieplein CS
1	68203711	360000	I	N	35000					Aframen budgetten project 711 Industrieplein CS
1	68203711	380700	U	N	-159792					Aframen budgetten project 711 Industrieplein CS
1	68203711	380809	U	N	-78770					Aframen budgetten project 711 Industrieplein CS
1	68203711	740010	U	N	-106324					Aframen budgetten project 711 Industrieplein CS
1	68203711	750010	I	N	10000					Aframen budgetten project 711 Industrieplein CS
1	68203999	750050	I	N	-799564					Aframen budgetten project 711 Industrieplein CS
1	3200	750050	U	N	-799564					Aframen budgetten project 711 Industrieplein CS
1	3999	900000	I	N	-799564					Aframen budgetten project 711 Industrieplein CS
1	60500000	740010	U	N	106324					Aframen budgetten project 711 Industrieplein CS
1	60500000	510002	U	N	-106324					Aframen budgetten project 711 Industrieplein CS
1	3202	720500	I	N	-6097449					Aanpass voorz IEGG project 711 Ind.pln CS
1	68201000	720500	U	N	-6097449					Aanpass voorz IEGG project 711 Ind.pln CS
1	69809150	710100	U	N	6097449					Aanpass voorz IEGG project 711 Ind.pln CS
1	80000150	710101	I	N	6097449					Aanpass voorz IEGG project 711 Ind.pln CS
1	68203711	750010	I	N	191784					Afsluiten complex 711 Industriepln CS
1	68201000	750010	U	N	191784					Afsluiten complex 711 Industriepln CS
1	69809150	710100	I	N	191784					Afsluiten complex 711 Industriepln CS
1	80000150	710101	U	N	191784					Afsluiten complex 711 Industriepln CS
1	68203999	750050	U	N	191784					Afsluiten complex 711 Industriepln CS
1	3200	750050	I	N	191784					Afsluiten complex 711 Industriepln CS
1	3999	900000	U	N	191784					Afsluiten complex 711 Industriepln CS
1	68203717	310000	I	N	563549					Budgetten de Koppeling 717
1	68203717	320050	U	N	23100					Budgetten de Koppeling 717
1	68203717	360000	I	N	-65025					Budgetten de Koppeling 717
1	68203717	380700	U	N	186193					Budgetten de Koppeling 717
1	68203717	380809	U	N	110278					Budgetten de Koppeling 717
1	68203717	740010	U	N	103371					Budgetten de Koppeling 717
1	68203717	750010	I	N	-10000					Budgetten de Koppeling 717
1	68203999	750050	U	N	65582					Budgetten de Koppeling 717
1	3200	750050	I	N	65582					Budgetten de Koppeling 717
1	3999	900000	U	N	65582					Budgetten de Koppeling 717
1	60500000	740010	U	N	-103371					Budgetten de Koppeling 717
1	60500000	510002	U	N	103371					Budgetten de Koppeling 717
1	3202	720500	I	N	5007046					Aanpassing voorz. De Koppeling
1	68201000	720500	U	N	5007046					Aanpassing voorz. De Koppeling
1	69809150	710100	I	N	5007046					Aanpassing voorz. De Koppeling
1	80000150	710101	U	N	5007046					Aanpassing voorz. De Koppeling
1	89999999	900000	U	N	898619					Tegenboeking rubr. 7
1	3999	900000	I	N	1090403					Tegenboeking rubr. 3

Bedr ijfsk ode	Grootboek rekening	Kostensoort	Ink.-Uitg (I - U)	Structureel	Bedrag Begrotingsjaar	Bedrag jaar +1	Bedrag jaar +2	Bedrag jaar +3	Bedrag jaar +4	Omschrijving
1	68203711	310000	I	J	0	0	-1772644	0	0	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	68203711	310000	U	J	0	0	0	0	-428551	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	68203711	310002	I	J	0	0	-1370000	0	0	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	68203711	320040	U	J	-72790	-212691	0	-560352	-151803	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	68203711	320050	U	J	0	-271060	0	0	-536978	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	68203711	360000	I	J	0	0	0	0	0	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	68203711	380700	U	J	-164586	-169524	-172914	-117582	-119933	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	68203711	380809	U	J	-64906	-66853	-51143	-52166	-17736	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	68203711	740010	U	J	-116846	-121501	-132591	-87646	-98889	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	68203999	750050	I	J	-419128	-841629	2785996	-817746	-1353890	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	3200	750050	U	J	-419128	-841629	2785996	-817746	-1353890	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	3999	900000	I	J	-419128	-841629	2785996	-817746	-1353890	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	60500000	740010	U	J	116846	121501	132591	87646	98889	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	60500000	510002	U	J	-116846	-121501	-132591	-87646	-98889	Aframen budgetten proj 711 Industr.pln CS
1	68203717	310000	I	J	0	0	1793575	0	0	Budget project 717 de Koppeling
1	68203717	310002	I	J	0	0	1100484	0	0	Budget project 717 de Koppeling
1	68203717	320050	U	J	83276	0	199975	0	0	Budget project 717 de Koppeling
1	68203717	360000	I	J	-69892	-73702	0	0	0	Budget project 717 de Koppeling
1	68203717	380700	U	J	239724	246915	100741	51378	52406	Budget project 717 de Koppeling
1	68203717	380809	U	J	113586	100280	0	0	0	Budget project 717 de Koppeling
1	68203717	740010	U	J	102361	111737	119940	81849	83901	Budget project 717 de Koppeling
1	60500000	740010	U	J	-102361	-111737	-119940	-81849	-83901	Budget project 717 de Koppeling
1	60500000	510002	U	J	102361	111737	119940	81849	83901	Budget project 717 de Koppeling
1	68203999	750050	I	J	608839	532634	-2473403	133227	136307	Budget project 717 de Koppeling
1	3200	750050	U	J	608839	532634	-2473403	133227	136307	Budget project 717 de Koppeling
1	3999	900000	I	J	608839	532634	-2473403	133227	136307	Budget project 717 de Koppeling

Geachte dames en heren,

Dank dat ik tijd heb gekregen om namens City Hotel Hengelo mijn betoog te kunnen doen omtrent de ontwikkeling van het nieuwe hotel in het Masterplan Hart van Zuid.

We hebben in augustus reeds een schriftelijke zienswijze ingediend waarin wij onze zorgen hebben geuit over de realisatie van het nieuwe hotel. We zijn erg blij dat onze vraag voor extra onderzoek is opgevolgd. Echter interpreteren wij de conclusie van het onderzoek anders dan schrijvers van het masterplan.

We hebben het Masterplan goed doorgelezen en wij concluderen hieruit dat de gemeente de wens heeft een hotel te realiseren als onderdeel hiervan. Voor de haalbaarheid van het hotel op deze locatie zijn ondertussen twee onderzoeken uitgevoerd. Als we het laatste hotelonderzoek lezen, zien wij dat in 2019 de hotels in Hengelo gemiddeld net 72% bezetting hebben gehaald. Dat betekent dat bij City Hotel Hengelo, aan de andere kant van het centraal station, iedere nacht gemiddeld 28 kamers leeg hebben gestaan, in heel Hengelo waren dit in het jaar 2019, 36.179 kamers die leeg stonden. Op basis van deze aantallen lijken er toch kamers genoeg in Hengelo.

Als we kijken naar de raming van de marktruimte tot en met 2030, dan kan er een hotel bij komen van 60-70 kamers, ALS de andere hotels ten minste 65-70% bezetting blijven draaien en ALS Van der Valk geen 40 kamers bijbouwt waarvoor ze een vergunning hebben. Tevens staat het volgende beschreven, Bij de interpretatie van de marktruimte moet echter ondermeer rekening gehouden worden met de zachte planvoorraad, de plannen voor een nieuw hotel moet inspelen op een nieuw concept en of doelgroep die tot nu niet of onvoldoende bediend wordt in Hengelo. Het is onduidelijk welke doelgroep dit dan is. Zowel voor de langverblijver, de zakelijke losse overnachting, het romantische weekendje weg en het vriendenuitje zijn zeer geschikte locaties in onze prachtige gemeente. Dus waarom een hotel bij bouwen?

Als we kijken naar de zakelijke markt, waarop dit hotel zich ook gaat richten dan wil ik u het volgende meegeven. De afgelopen jaren zijn diverse grote internationale bedrijven zoals Flowserve en Siemens vertrokken. Juist internationale grotere bedrijven zorgen voor overnachtingen. Kleinere en meer lokale bedrijven dragen slechts zeer beperkt bij aan het aantal overnachtingen. We steunen de Gemeente in hun doel om meer bedrijven naar Hengelo te halen. De angst dat er niet voldoende kamers in en om Hengelo aanwezig zijn lijkt, in ieder geval de eerste jaren, zeker niet het geval. Mocht de Gemeente dit anders zien, dan is een gedegen actieplan om meer internationale bedrijven naar Hengelo te krijgen zeer nodig. Als hier de eerste vruchten van geplukt worden, dan is een extra hotel mogelijk een goede optie,

In het plan wordt de nadruk gelegd op de jongerencultuur en het bedrijfsleven. U weet hoe hoog de woningnood is onder de studenten. Naar onze mening zou de realisatie van studentenwoningen, eventueel in de vorm van een hotel beter aansluiten.

Dank voor uw aandacht

Behandelvorschlag

Onderwerp	Participatie Denkkader		
Zaaknummer	3467519	Portefeuillehouder	Steen / Gerrits
Belangrijkste beslissing/-besprekingspunten	De gemeenteraad wordt voorgesteld om: 1. Het participatie denkkader vast te stellen. 2. Participatie voor initiatiefnemers bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten niet als aanvraagvereiste bij een omgevingsvergunningaanvraag te verplichten.		
Historie	Een aantal ontwikkelingen maakt dat er behoefte is aan een denkkader participatie: - Participatie is een continue ontwikkeling. De coronapandemie leidde in 2020 ertoe dat er meer behoefte is aan kennis, expertise en eenduidigheid over digitale participatie (vormen). Kennis over participatievormen leidde ook tot de vraag in hoeverre er een eenduidig kader was vastgesteld waarin participatie wordt vormgegeven in Hengelo. - Het onderzoek van de Rekenkamercommissie Hengelo (14 juli 2021) geeft aan dat het als organisatie aansluiten bij initiatieven van inwoners maatwerk is. In de politieke markt van 6 september 2021 werd duidelijk dat de organisatie zoekend is wat handvatten moet bieden in een participatieproces. Handvatten waren daarom gewenst. - Op 29 september 2021 heeft de raad het college opdracht gegeven om de conclusies uit het Rekenkamercommissie onderzoek uit te voeren. Op basis van dit onderzoek is in december 2021 een dialoogproces gestart met raad, college, ambtenaren en inwoners. Het doel van dit proces is dat een bewustzijn in handelen ontstaat op het gebied van participatie dat de basis is voor het denkkader participatie. In dit kader zijn er de afgelopen periode vijf werksessies georganiseerd. - In het coalitieakkoord 2022-2026 is het betrekken van inwoners een belangrijk thema. Dit maakt het kader van waaruit participatie in Hengelo vorm krijgt wenselijk. - Per brief (januari 2022 - 3255221) is de raad geïnformeerd over de procesmatige afstemming tussen het dialoogproces, denkkader participatie en de verbinding met de Omgevingswet.		

Politieke Markt	4 oktober 2022			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Jeanet Nijhof-Leeuw	Coen Hartendorp	Vergaderkamer 5	Bestuur / Fysiek	75 min
Doel van de sessie	Oordeelsvormend			
Behandeladvies	De raadsleden wordt een oordeel gevraagd over het voorliggende voorstel tot vaststellen van het Denkkader Participatie. Aan het begin van de sessie zal de wethouder een korte inleiding verzorgen. Daarna is er ruimte voor eventuele insprekers, waarna de fracties een oordeel wordt gevraagd over het voorliggende voorstel. De fracties wordt gevraagd om in hun inbreng ook in te gaan op de volgende vragen uit het college: - Hoe maakt u als raad zelf dit denkkader concreet? - Wat hebben jullie nodig als raad om te werken met het denkkader? En welke rol in het borgen?			

Spreekrecht publiek	ja ☒ nee ☐	duur: maximaal 5 minuten
--------------------------------	---	--------------------------

Raad	Datum	
Doel van de sessie		
Behandeladvies		
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3467519	Meijer, Stèphan	FAC-AC	Hanneke Steen & Gerard Gerrits
ONDERWERP			
3467519 - Raadsadvies Participatie denkkader 3467519			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Aanleiding

De inwoner staat centraal, dat is wat in Hengelo het uitgangspunt is. Mensen willen vaker, en op verschillende manieren invloed uitoefenen op hun omgeving of situatie. Dat vraagt doorlopend contact en interactie. Hiermee werken we aan vertrouwen bij mensen en werken we samen aan een fijne en prettige manier van samenleven in Hengelo. Een denkkader waarin we als Hengelo aangeven hoe we betrokkenheid en invloed van inwoners op alles wat we als gemeente doen ontbreekt tot dusver. Daarom is dit denkkader participatie gemaakt.

Doel

Participatie is niet nieuw in Hengelo. Als gemeente zijn we gewend om met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, (keten)partners en andere betrokkenen het gesprek aan te gaan en samen te werken. Participatie vraagt om maatwerk en een bewuste afweging. Daarom biedt het vast te stellen denkkader participatie houvast voor inwoners, bestuurders en medewerkers van de gemeente. Met dit denkkader kunnen we bewuste keuzes maken in de omvang, het niveau en de vorm van participatie en geeft het helderheid in de onderlinge verwachtingen.

Wat ging er vooraf aan het denkkader?

Een aantal ontwikkelingen maakt dat er behoefte is aan een denkkader participatie:

- Participatie is een continue ontwikkeling. De coronapandemie leidde in 2020 ertoe dat er meer behoefte is aan kennis, expertise en eenduidigheid over digitale participatie (vormen). Kennis over participatievormen leidde ook tot de vraag in hoeverre er een eenduidig kader was vastgesteld waarin participatie wordt vormgegeven in Hengelo.
- Het onderzoek van de Rekenkamercommissie Hengelo (14 juli 2021) geeft aan dat het als organisatie aansluiten bij initiatieven van inwoners maatwerk is. In de politieke markt van 6 september 2021 werd duidelijk dat de organisatie zoekend is wat handvatten moet bieden in een participatieproces. Handvatten waren daarom gewenst.
- Op 29 september 2021 heeft de raad het college opdracht gegeven om de conclusies uit het Rekenkamercommissie onderzoek uit te voeren. Op basis van dit onderzoek is in december 2021 een dialoogproces gestart met raad, college, ambtenaren en inwoners. Het doel van dit proces is dat een bewustzijn in handelen ontstaat op het gebied van participatie dat de basis is voor het denkkader participatie.
- In het coalitieakkoord 2022-2026 is het betrekken van inwoners een belangrijk thema. Dit maakt het kader van waaruit participatie in Hengelo vorm krijgt wenselijk.
- Per brief (januari 2022 - 3255221) is de raad geïnformeerd over de procesmatige afstemming tussen het dialoogproces, denkkader participatie en de verbinding met de Omgevingswet. Zie onderstaand.

Verbinding met de Omgevingswet

Vanuit de Omgevingswet is de doelstelling om participatie duidelijk(er) vorm te geven, waarbij vroegtijdig betrekken van belang is. Op grond van een in de Eerste Kamer aangenomen motie moeten gemeenten beleid opstellen waarin zij aangeven hoe zij participatie bij beleidsontwikkelingen en visievorming op grond van de Omgevingswet vormgeven. De gemeente moet vooraf beschrijven hoe zij met participatie wil omgaan en laat vervolgens in haar besluitvormingsprocedure zien hoe zij dat bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie, een omgevingsprogramma of het omgevingsplan heeft toegepast. Dit is vormvrij. De wetgever benadrukt dat participatie maatwerk is en dat het aan de initiatiefnemer is om een 'adequate vorm van participatie' te kiezen.

Specifiek voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (activiteiten die niet passen binnen het omgevingsplan) kan participatie verplicht worden gesteld door de gemeenteraad. In dat geval kan een omgevingsvergunningaanvraag buiten behandeling worden gelaten als de initiatiefnemer aangeeft dat hij geen participatie heeft toegepast. Benadrukt wordt dat dit niet betekent dat gestuurd kan worden op de participatievorm of de inspanningen van de initiatiefnemer.

Tijdens het proces van het denkkader participatie, is ook gestart met de Hengelose participatie uitwerking op basis van de Omgevingswet. Deze uitwerking is daarmee gebaseerd op het (vast te stellen) denkkader participatie. Het stappenplan voor initiatiefnemers, inclusief checklist beschrijft wat er verwacht wordt van initiatiefnemers bij het starten van een initiatief. Om integraliteit op participatie en de verbinding met de Omgevingswet te benadrukken is de uitwerking voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten ook in hetzelfde (vast te stellen) denkkader toegevoegd.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Het 'participatie denkkader' vast te stellen, want:

- 1.1 Het denkkader geeft houvast in de afweging om participatie te starten.

Participatie vraagt om maatwerk en een bewuste afweging. Daarom biedt het vast te stellen denkkader randvoorwaarden om af te wegen of participatie zinvol is voor inwoners. Dit zorgt voor bewuste keuzes in de omvang, het niveau en de vorm van participatie en het geeft helderheid in de onderlinge verwachtingen. Bestuurders en medewerkers van de gemeente gebruiken vervolgens het beschreven stappenplan om te komen tot een afgewogen participatieaanpak. Stapsgewijs komen belangrijke onderdelen voorbij, zoals het doel van participatie en de mate van invloed dat inwoners krijgen.
- 1.2 Het denkkader geeft richting aan hoe we inwoners centraal stellen in ons handelen.

Het uitgangspunt is dat we, volgens onze leidende motieven, persoonlijk, duidelijk, betrouwbaar en respectvol zijn in ons contact en handelen. Het denkkader onderstreept de ambitie uit het coalitieakkoord 2022-2026 waarin de gemeente zo goed en passend mogelijk in contact willen zijn met inwoners, zodat Hengelo de transparante overheid is waar mensen zich gehoord en gezien voelen.
- 1.3 Het denkkader onderschrijft dat participatie al veel in Hengelo gebeurt.

Participatie is niet nieuw in Hengelo. Als gemeente zijn we gewend om met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, (keten)partners en andere betrokkenen het gesprek aan te gaan en samen te werken. Denk daarbij aan projecten en trajecten zoals het nieuwe Marktplaatsplein, van Grijs naar Groen, Woningbouw Beckum, de Omgevingsvisie 1^e en 2^e fase en het betrekken van zorgaanbieders in het opstellen een nieuwe aanbesteding in het sociaal domein.
- 1.4 Het denkkader tot stand is gekomen op basis van gesprekken met inwoners, raadsleden, collegeleden en ambtenaren.

In verschillende werksessies en gesprekken - en advisering op proces van de raadsvoorbereidingswerkgroep – is dit denkkader tot stand gekomen. De methodiek om stapsgewijs om te komen tot een participatieaanpak is geïnspireerd op de participatiemethodiek Relevant Gesprek©. Gebruik is gemaakt van participatievisie en -informatie van de VNG, Movisie en van onder andere de gemeenten Amsterdam, Almere, Doetinchem, Utrecht en Veenendaal.
- 1.5 Het denkkader is een basis om doorlopend met elkaar te leren.

Het denkkader is geen antwoord op elke situatie of project. Het dient als basis voor het gesprek en gestructureerde afweging op hoe participatie eruit kan zien. Participatie is in elk project of traject anders, omdat bijvoorbeeld belanghebbenden of omstandigheden verschillend zijn. Gedurende het proces kunnen aanpassingen nodig zijn om in te kunnen spelen op dat wat gezegd wordt en dat wat er speelt. Bovendien is het niet zeker wat uit een participatieproces komt als resultaat. Als een proces beperkte opbrengsten oplevert of er weinig opkomt is, dan is het participatieproces niet per definitie 'mislukt'. Het denkkader geeft daarom op een gestructureerde manier de basis voor een evaluatiegesprek nadat een participatieproces is afgerond.
- 1.6 De gemeenteraad is bevoegd om het denkkader vast te stellen.

Het college van burgemeester en wethouders stelt het denkkader voor Hengelose participatie vast, met een bijbehorend besluit en advies aan de gemeenteraad. Zij is vervolgens wettelijk bevoegd om het denkkader vast te stellen.

Participatie voor initiatiefnemers bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten niet als aanvraagvereiste bij een omgevingsvergunningaanvraag te verplichten, want:

- 2.1 Stimuleren in plaats van reguleren is gebaseerd op de basishouding uit het denkkader participatie.

Het verplichten van participatie voor initiatiefnemers kan, maar we stellen voor om te stimuleren. De basishouding is dat initiatiefnemers worden gestimuleerd om participatie vorm te geven, voordat de aanvraag wordt ingediend. Dit sluit aan bij de grondhouding dat we aansluiten bij de situatie en een proces maatwerk is. Vooraf opgezette voorwaarden zijn daardoor niet uniform te maken. In de

bijlagen van het denkkader is beschreven wat we in Hengelo van initiatiefnemers verwachten als iemand een vergunningsaanvraag wil indienen.

Op grond van 2.1 tot en met 2.5 wordt voorgesteld participatie door initiatiefnemers niet te verplichten en als aanvraagvereiste op te nemen bij een omgevingsvergunning. Verwacht wordt dat het stimuleren van participatie leidt tot de gewenste participatie van initiatiefnemers én een regeldruk die het mogelijk maakt een formele omgevingsvergunning aanvraag af te handelen binnen de beslistermijn van 8 weken. Er is een checklist opgenomen in het denkkader om initiatiefnemers te ondersteunen in het stimuleren.

2.2 Participatie kan besluitvorming van een vergunningsaanvraag versnellen.

Participatie gaat vooraf aan de formele aanvraag bij de gemeente. Het toepassen van participatie in een proces kan leiden tot een beter plan en soepelere besluitvorming. Bovendien is de kans op bezwaar en beroep kleiner. De initiatiefnemer kan in dat geval eerder starten met zijn initiatief.

2.3 Vertrouwen naar initiatiefnemers is de basis in ons handelen.

Bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (activiteiten die niet passen binnen het omgevingsplan) is het wenselijk om vooraf de af te wegen belangen in beeld te brengen. Het is de vraag of het verplichten van participatie hiervoor een geschikte werkwijze is. Een initiatiefnemer die participatie serieus neemt hoeft je niet te verplichten, want diegene ziet zelf wat de meerwaarde van participatie is.

2.4 Schijnparticipatie is niet wenselijk.

Het verplichten van 'goede' of 'passende' participatie door initiatiefnemers is moeilijk af te dwingen en te toetsen. Participatie is immers vormvrij. Een initiatiefnemer kan bijvoorbeeld aangeven dat een betrokkene is geïnformeerd, zonder dat de betrokkene daadwerkelijk invloed heeft gehad op het initiatief. Het is dan 'voor de Bühne' (schijnparticipatie), in plaats van echte participatie. De initiatiefnemer voldoet daarmee echter wel aan de formele verplichting. Schijnparticipatie moet worden voorkomen.

2.5 Verplichten van participatie leidt tot onnodige en onduidelijke ambtelijke controleprocessen.

Wanneer participatie wordt verplicht, wordt het een ontvankelijkheidscriterium en een in een eventuele bezwaar- en beroepsprocedure te beoordelen punt. Gemeenten moeten in dat geval achteraf beoordelen of de door de aanvrager gevoerde participatie voldoende is geweest om de aanvraag in behandeling te nemen. Participatie is maatwerk, vraagt een bewuste afweging en is afhankelijk van de situatie, waardoor het vaststellen of participatie op een 'goede' of 'passende' wijze heeft plaatsgevonden nauwelijks te toetsen is. Het leidt daarmee tot extra regeldruk en onzekerheid bij eventuele bezwaar en beroepsprocedures.

2.6 Er is een bestaande formele mogelijkheid om een initiatiefnemer te bewegen tot participatie.

Mocht de initiatiefnemer niet uit eigen beweging participatie hebben toegepast, dan kan het college afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaren op de behandeling van de omgevingsvergunningaanvraag (de uitgebreide besluitvormingsprocedure van 26 weken). Dit kan bij een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsactiviteit, maar alleen als het gaat om:

- een activiteit die grote impact heeft of kan hebben op de fysieke leefomgeving, en;
- waar tegen naar verwachting verschillende belanghebbenden bedenkingen zullen hebben.

Door eerst een ontwerpbesluit te nemen dat de mogelijkheid te bieden daar zienswijzen op in te dienen, worden deze belangen alsnog opgehaald. Vervolgens kunnen ze door het college bij de besluitvorming worden betrokken.

Communicatie & participatie

In de Hengelo's Weekblad zijn inwoners uitgenodigd om deel te nemen aan de werksessies – dialoog participatie. Aangezien het gaat om het gesprek op een abstracter niveau om te komen tot een denkkader, is afgewogen om niet breed in te zetten op deelname uit de stad. Bovendien is het denkkader een afweging die gemaakt wordt als ambtenaar en bestuurder. Zij zijn daarom in de totstandkomingsfase ook de hoofdbetrokkenen. Daarnaast zijn interne gesprekken gevoerd met ambtenaren die veel en vaker ervaring hebben met participatietrajecten.

De methodiek om stapsgewijs om te komen tot een participatieaanpak is geïnspireerd op de participatiemethodiek Relevant Gesprek®. Met deze academie is ook gesproken over de Hengelose werkwijze. Verder is gebruik gemaakt van participatievisies en -informatie van de VNG, Movisie en van onder andere de gemeenten Amsterdam, Almere, Doetinchem, Utrecht en Veenendaal. Waarbij de gemeente Veenendaal ook deel heeft genomen aan één van de werksessies – dialoog participatie.

Risico's

Het denkkader geeft geen oplossing of antwoord voor elke situatie of plan. Daarom is een terugkerend dialoog en/of evaluatie van participatieprocessen van belang. Uitkomsten kunnen aanleiding zijn om het denkkader aan te passen.

Vervolg

Na vaststelling van het denkkader wordt een uitvoeringsplan / implementatie gemaakt, waarin geïnventariseerd wordt waaraan behoefte is. Bijvoorbeeld: het verstrekken van toolbox met daarin participatievormen, welke organisaties zijn goed in het faciliteren van participatie, welke ambtenaren intern kunnen en willen processen begeleiden en wat is de scholingsbehoefte op participatie? De uitkering van participatie voor de Omgevingswet vraagt ook implementatie in hoeverre we initiatiefnemers willen attenderen op het stimuleren van participatie en hoe dat te faciliteren. Het college heeft de bevoegdheid om aan de implementatie uitvoering te geven. De regisseur dienstverlening heeft participatie in het takenpakket en de opdracht om de uitvoering van het denkkader vorm te geven. Naast ook de ambtelijke opdrachtnemers die de implementatie van de Omgevingswet vormgeven.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Het college stelt voor om:

1. Het participatie denkkader' vast te stellen.
2. Participatie voor initiatiefnemers bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten niet als aanvraagvereiste bij een omgevingsvergunningaanvraag te verplichten.

FINANCIËLE ASPECTEN

Het werken met het denkkader vraagt een implementatie(plan) en mogelijk aanvullende tools ter ondersteuning van het gebruik. Dit geldt zowel voor de ambtelijke organisatie, als voor raadsleden, collegeleden en wellicht ook inwoners. Welke behoeften op dit vlak zijn, is nu nog niet bekend en zal opgenomen worden in het nog op te stellen implementatieplan. We zien het verder toepassen van het denkkader participatie als een belangrijk onderdeel van het collegeprogramma. Daarom nemen we de benodigde financiële dekking voor de korte termijn mee in de strategische agenda in de Beleidsbegroting 2023-2026. Wij verwachten voor 2022-2023 een totaalbedrag van ongeveer € 75.000 nodig te hebben.

BIJLAGE(N)

- Denkkader participatie

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3467519	meijer, stèphan	FAC-AC	
ONDERWERP			
3467519 - Raadsadvies Participatie denkkader 3467519			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De gemeenteraad besluit:

1. Het participatie denkkader' vast te stellen.
2. Participatie voor initiatiefnemers bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten niet als aanvraagvereiste bij een omgevingsvergunningaanvraag te verplichten.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De inwoner staat centraal, dat is wat in Hengelo het uitgangspunt is. Mensen willen vaker, en op verschillende manieren invloed uitoefenen op hun omgeving of situatie. Dat vraagt doorlopend contact en interactie. Hiermee werken we aan vertrouwen bij mensen en werken we samen aan een fijne en prettige manier van samenleven in Hengelo. Een denkkader waarin we als Hengelo aangeven hoe we betrokkenheid en invloed van inwoners op alles wat we als gemeente doen ontbreekt tot dusver. Daarom is dit denkkader participatie gemaakt.

Participatie is niet nieuw in Hengelo. Als gemeente zijn we gewend om met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, (keten)partners en andere betrokkenen het gesprek aan te gaan en samen te werken. Participatie vraagt om maatwerk en een bewuste afweging. Daarom biedt het vast te stellen denkkader participatie houvast voor inwoners, bestuurders en medewerkers van de gemeente. Met dit denkkader kunnen we bewuste keuzes maken in de omvang, het niveau en de vorm van participatie en geeft het helderheid in de onderlinge verwachtingen.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

Hengelo is van en voor mensen!

Denkkader participatie

september 2022

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

Inhoud

1 Doorlopend in contact	pag. 3
2 Samen Hengelo maken	pag. 4
3 Rollen & samenwerking	pag. 5
4 Afwegingskader participatie	pag. 6
5 Stappenplan participatieaanpak	pag. 8
 Bijlage 1 Stappenplan initiatiefnemer	 pag. 11
Bijlage 2 Checklist voor initiatiefnemer	pag. 12

1 Doorlopend in contact

We leven in een tijd van verandering, waarbij veranderingen inwoners bijvoorbeeld maatschappelijk of financieel kunnen raken. Als gemeente Hengelo moeten we kunnen inspelen op deze veranderingen en daarop voorbereid zijn. Mensen willen vaker, en op verschillende manieren invloed uitoefenen op hun omgeving of situatie. Dat vraagt contact en interactie met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, (keten)partners en andere betrokkenen. Hiermee werken we aan vertrouwen bij mensen en werken we samen aan een fijne en prettige manier van samenleven in Hengelo.

Dit denkkader biedt houvast voor inwoners, bestuurders en medewerkers van de gemeente. Met dit denkkader kunnen we bewuste keuzes maken in de omvang, het niveau en de vorm van participatie en het geeft helderheid in de onderlinge verwachtingen.

Samen was én is de basis

Participatie is niet nieuw in Hengelo. Medewerkers van de gemeente zijn gewend om met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, (keten)partners en andere betrokkenen het gesprek aan te gaan en samen te werken. Dit gebeurt op verschillende manieren, afhankelijk van het onderwerp. Bijvoorbeeld bij de inrichting van meer groen in straten, veiligheid in de wijk, gezondheid, de ontwikkelingen in de binnenstad en Hart van Zuid en energieopwekking. Daarnaast praten en beslissen inwoners ook mee over meer abstractere onderwerpen, zoals een visie op de toekomst van de stad.

Onze houding

De inwoner staat centraal in het handelen van ons als gemeente. Het uitgangspunt daarbij is dat we, volgens onze leidende motieven, **persoonlijk, duidelijk, betrouwbaar** en **respectvol** zijn in ons contact en handelen. Bijvoorbeeld door duidelijk te zijn over wat al vastligt en aansluiting te zoeken bij verschillende doelgroepen (persoonlijk). Goed contact en samenwerking begint bij luisteren en vragen stellen (respectvol). We willen dichtbij mensen staan door aan te sluiten bij wat hen raakt. We willen laagdrempelig zijn in ons contact, aansluiten bij wat er speelt in de wijk en aanspreekbaar zijn op ons handelen. De terugkerende vraag is: hoe kunnen we zo goed en passend mogelijk in contact staan met inwoners? Zoals in het coalitieakkoord 2022-2026 beschreven staat:

"Hengelo moet een stad zijn van en voor de mensen. Een stad waarin iedereen zich geborgen voelt. Inwoners, bedrijven, instellingen en partners van de gemeente Hengelo moeten zich herkennen in ons beleid".

Participatie vraagt om maatwerk en een bewuste afweging hoe we inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, (keten)partners en andere betrokken betrekken. Het denkkader is daarom met name voor bestuurders en medewerkers van de gemeente om de stad te betrekken bij beleid of de uitvoering. De bijlage in het denkkader is vooral extern gericht op inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, (keten)partners en andere betrokkenen die zelf met participatie aan de slag willen gaan, maar niet precies weten hoe ze dit het beste kunnen aanpakken.

Onze basishouding:

"Hoe kunnen we zo goed en passend mogelijk in contact zijn met inwoners, zodat we die transparante overheid zijn waar mensen zich gehoord en gezien voelen."

2 Samen Hengelo maken

Ambitie

In Hengelo willen we proactief de samenwerking met de samenleving opzoeken. Met inwoners, organisaties, ondernemers, (keten)partners en andere betrokkenen. Dat betekent dat we hen centraal zetten. We luisteren en zijn doorlopend in gesprek met de stad. Samen maken we Hengelo!

In Hengelo staan we open voor en geven we de mogelijkheid dat iedereen kan meedenken, meedoen en invloed kan uitoefenen op gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan. Ook geven we hen de mogelijkheid om een eigen initiatief te realiseren. We willen meewegen met ideeën of inbreng vanuit de stad, natuurlijk kijkend naar wat praktisch kan en wettelijk mag (ja, mits).

Participatie betekent volgens de Van Dale: "het hebben van aandeel in iets - deelname". Vanuit het Latijn vertaald gaat het om het 'actief deelnemen' aan iets.

We spreken in dit denkkader van 'inwoners'. Daarmee bedoelen we alle deelnemers die bij een participatieproces kunnen worden betrokken: inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, (keten)partners en overige betrokkenen.

Verschil bewoner- en overheidsparticipatie

Om goed samen te werken met de stad, is duidelijkheid nodig over wat we onder participatie verstaan. In Hengelo hanteren we het volgende:

- **Bewonersparticipatie** = een inwoner doet of denkt mee op initiatief van de gemeente. Denk daarbij aan initiatieven die te maken hebben met een project, de uitvoering ervan of het maken van beleid of een visie.
- **Overheidsparticipatie of bewonersinitiatieven** = als een initiatief van een inwoner komt en de gemeente meedoet en/of -denkt. Als gemeente geven we de ruimte en maken waar mogelijk verbindingen. De basishouding is 'ja, mits'. Dat betekent dat in goed overleg wordt gezocht naar mogelijkheden en naar een eenduidige interpretatie van wetten en regels, waarbij ieders belang ertoe doet.

De bijlage 'stappenplan initiatiefnemer' in dit denkkader beschrijft hoe initiatiefnemers participatie kunnen aanpakken als zij, in plaats van de gemeente, starten met een idee of plan.

Participatie is meer dan formele inspraak

Het bieden van een formele inspraakprocedure (ter inzagelegging) is een middel waardoor inwoners hun mening kunnen geven. Deze formele, wettelijk geregelde inspraak vindt plaats nádat een plan is gemaakt. Op dat moment begint de formele, wettelijke procedure voor besluitvorming.

Belanghebbenden kunnen dan via inspraak (tijdens de ter inzagelegging) hun mening laten horen en er is in deze fase (meestal) minder ruimte voor beïnvloeding.

Participatie gaat verder, waarbij we vroeg in het proces (actief) inwoners betrekken. Zoals bij het vormgeven van beleid, ruimtelijke ontwikkelingen en/of de uitvoering ervan. Of dat wij als gemeente (vroegtijdig) betrokken zijn bij een initiatief vanuit de samenleving.

Voorbeelden om mee te doen

In Hengelo hebben we verschillende (vastgelegde) werkwijzen waarin inwoners mee kunnen denken, praten of doen. Dit naast de mogelijkheden die georganiseerd worden voor betrokkenheid bij een project of plan waarvoor een participatieplan gemaakt wordt (zie hoofdstuk 3 en 4). Of waar een inwoner zelf met een initiatief komt.

De (vastgelegde) werkwijzen zijn bijvoorbeeld:

- het leggen van contact met de gemeenteraad, wijkraad, adviesorgaan of bewonerscommissie.
- het delen van een mening door in te spreken tijdens een Politieke Markt.
- het opstarten van een referendum bij voldoende steun.
- de mogelijkheid voor het uitdaagrecht (*right to challenge*), waardoor inwoners worden uitgedaagd om een uitvoerende gemeentetaak over te nemen als zij denken dit beter te kunnen.
- het indienen van zienswijzen, bezwaar en beroep. Als gemeente zijn we verplicht om besluiten te publiceren. Dat is het geval bij vergunningen en ontheffingen, bestemmingsplannen, algemene mededelingen van de gemeente of inspraakmogelijkheden.
- het meedenken van kinderen met de gemeente over een thema op school of op het stadhuis onder de noemer 'Baas boven Baas'.
- het meedoen met het HengeloPanel, waarbij inwoners een aantal keer per jaar een digitale vragenlijst van de gemeente invullen.

3 Rollen & samenwerking

In Hengelo willen we een constructieve samenwerking waarin ieder zijn eigen rol heeft. Inwoners delen hun kennis van de buurt, ideeën en energie. Ambtenaren zoeken contact met inwoners op en faciliteren hen door de wijk in te gaan, te luisteren naar wat er speelt, proactief te handelen en hun expertise in te zetten bij initiatieven. Het college van burgemeester en wethouders is toegankelijk, zichtbaar en geïnformeerd in voorbereiding en uitvoering. Zij zijn helder en transparant over wat wel en niet kan. Specifiek heeft de burgemeester een zorgplicht als het gaat om de kwaliteit van bewonersparticipatieprocessen in de gemeente (op basis van de Gemeentewet). De gemeenteraad biedt ruimte in zijn kaderstelling en stelt zo nodig goed gemotiveerd zijn mening en kaders bij als het participatieproces daartoe aanleiding geeft. Participatie maakt dat we er als Hengelo beter van worden.

Politieke samenwerking

Participatie vraagt een goede afstemming tussen alle betrokkenen en duidelijkheid over rollen. De betrokkenheid van de gemeenteraad bij participatie maakt verschil. Inwoners die zien dat de gemeenteraad betrokken en nadrukkelijk aanwezig is bij een proces, voelen zich serieus genomen. Tegelijkertijd kan het ook verwachtingen geven bij inwoners. Dit bewustzijn is belangrijk. De rol van de gemeenteraad tijdens een participatieproces is het meegeven van het kader (in termen van het participatieniveau, geld en planning). Niet een rol op de inhoud ('wat'). Belangrijk is ook dat de gemeenteraad van tevoren duidelijk maakt wat ze met de uitkomsten van een participatieproces gaat doen. Bovendien is het uitgangspunt dat de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders echt ruimte geven aan participatie door samen te werken met inwoners. Het geven van kaders op het proces aan de ambtelijke organisatie, zonder het meegeven van oplossingen vooraf.

Meningsverschillen blijven bestaan

De samenleving verwacht van de gemeente Hengelo dat veel zaken gewoon goed geregeld zijn. Denk aan het onderhoud van groen, zorg en welzijn, infrastructuur, de riolering, een veilige woonomgeving, een goed voorzieningenniveau en een goede financiële huishouding.

Een vorm van participatie in de gemeente is de gemeenteraadsverkiezing die eens in de vier jaar plaatsvindt. Inwoners geven dan een aantal het vertrouwen om namens hen in de gemeenteraad plaats te nemen. Deze volksvertegenwoordigers benoemen wethouders om het dagelijks bestuur van de gemeente te vormen (het college). Het college en de gemeenteraad behartigen het algemeen belang, rekening houdend met alle individuele belangen in de samenleving.

Als het algemene (of maatschappelijk) belang groter is dan het individuele belang, is het aan de gemeenteraad of aan het college van burgemeester en wethouders om besluiten in het algemeen belang te nemen. Daarbij dient te worden opgemerkt dat meningsverschillen over plannen en besluiten altijd blijven bestaan.

Adviesorganen

In Hengelo hebben we ook formeel ingestelde adviesorganen die elk een specifieke opdracht hebben en/of advies geven over specifieke onderwerpen, gebieden of wetten. Zoals de bewonersorganisaties/wijkraden en adviesorganen voor het sociaal domein. Deze adviesorganen zijn van belang als spreekbuis en vertegenwoordiging van inwoners in Hengelo (op specifieke thema's). Dat vraagt van de samenstelling van deze adviesorganen dat ze ook voeling hebben met de samenleving en daarmee in gesprek zijn. Bovendien is een brede, inclusieve vertegenwoordiging van inwoners in Hengelo het uitgangspunt. In een veranderende samenleving, waarin inwoners vaker en op verschillende manieren zelf invloed willen uitoefenen op hun omgeving of situatie, is het belangrijk om bewust te zijn in hoe de adviesorganen hier zich in verhouden.

In een participatieaanpak wordt afgewogen welke partijen wenselijk zijn om te betrekken tijdens het participatieproces. Een adviesorgaan kan één van de betrokkenen zijn in een participatieproces.

In Hengelo spannen we ons in voor een brede betrokkenheid, waarbij we waar nodig een beroep kunnen doen op door ons ingestelde of gefinancierde adviesorganen die contact leggen of hebben met inwoners of partijen in de stad.

4 Afwegingskader participatie

In Hengelo kiezen we ervoor om samen met inwoners plannen te maken en naar hen te luisteren. Het contact, gesprek of het participatieproces moet zinvol zijn voor inwoners en aansluiten bij hun belevingswereld. We wegen zorgvuldig af. Voordat we starten met een participatieproces, maar ook tijdens het proces. Hierdoor weten deelnemers van een participatieproces waar ze aan toe zijn en wat het doel is van de participatie.

Randvoorwaarden voor bewonersparticipatie

Om te bepalen of **bewonersparticipatie** zinvol is om te doen, maken we een bewuste afweging. Het moet daarom voldoen aan elk van de volgende randvoorwaarden:

1. Participatie draagt bij aan:
 - a. het maken van een plan, beleid, of uitvoering, en/of;
 - b. het verbeteren van de leefomgeving, en/of;
 - c. het creëren van betrokkenheid en/of het in gesprek zijn met inwoners.
2. Het onderwerp is voor de inwoners relevant en sluit aan bij hun belevingswereld. Dit kan verschillend zijn per doelgroep.
3. Inwoners hebben werkelijk invloed.
4. Er is voldoende (voorbereidings)tijd, ambtelijke tijd en budget om participatie te faciliteren. Dit vraagt om keuzes en/of prioritering.

➔ *Voldoet een plan of project aan de genoemde randvoorwaarden? Volg dan het stappenplan van hoofdstuk 5 om te komen tot een participatieaanpak.*

Randvoorwaarden bij overheidsparticipatie

Bij **overheidsparticipatie**, oftewel bij initiatieven van inwoners sluiten wij als gemeente aan als betrokke. Hiervoor is geen blauwdruk te maken om te komen tot een keuze of in het meedoen met het initiatief van een inwoner (de initiatiefnemer). De basis is dat een inwoner *zich gehoord voelt, vanuit de 'ja, mits gedachte'*. We luisteren naar wat het initiatief inhoudt en kijken samen naar de mogelijkheden en waar de betrokkenheid ligt. Dus meedenken hoe het initiatief verder te helpen is en/of in welk bestaand proces het past. Of wat er nodig is om een idee te helpen realiseren dat niet binnen de kaders past. Of als er geen ondersteuning wordt toegezegd, dat we uitleggen waarom de gemeente geen rol in het initiatief kan of wil spelen. Zodat de inwoner begrijpt waarom de gemeente niet aan het initiatief mee kan doen.

Communicatie en onderlinge afstemming zijn belangrijk, waarbij een initiatiefnemer een nadrukkelijke rol heeft in het betrekken van inwoners of andere betrokkenen in het proces. Als gemeente willen we dit stimuleren.

Uitgangspunten

Participatie:

- *is geen doel op zich.* Het is het een middel om een achterliggend doel te bereiken, zoals verbetering van beleid of begrip voor een project.
- *is altijd maatwerk.* Het is een complex proces, dat niet altijd vooraf te overzien is en aanpassing tussentijds kan vragen.
- *leidt er niet altijd toe dat de meerderheid van de betrokkenen het inhoudelijk eens is met het uiteindelijke resultaat.* Een afweging voor het algemeen belang blijft nodig. Bovendien kunnen meningsverschillen over plannen en besluiten altijd blijven bestaan.
- *mag inwoners niet overvragen.* We willen voorkomen dat inwoners te vaak over onderwerpen bevraagd worden. Inwoners hebben een eigen keuze om niet deel te nemen aan een participatieproces. Wat we wel hopen, is dat met een meer eenduidige afweging en aanpak van participatie, we meer mensen uitnodigen om (weer) mee te doen.
- *vraagt aanpassingsvermogen en flexibiliteit in:*
 - **Proces:** het proces kan worden aangepast om in te kunnen spelen op dat wat gezegd wordt en dat wat er speelt.
 - **Persoonlijke eigenschappen:** om een participatieproces goed te kunnen begeleiden, moet de organisator in staat zijn om zich te verplaatsen in de ander en echt te luisteren wat er gezegd wordt.
 - **Uitkomsten** (verwachtingen): het is niet zeker wat uit een participatieproces komt als resultaat. Als een proces beperkte opbrengsten oplevert of er weinig opkomst is, dan is het participatieproces niet per definitie 'mislukt'.
- *vraagt contact en communicatie tijdens het hele participatieproces,* met duidelijkheid over wat de mogelijkheden zijn voor inwoners.

Voorbeeld: Anthoniusstraat

De Anthoniusstraat is een karakteristieke straat, welke als een van de eerste straten in Nederland ingericht was als woonerf. De bestrating in de straat was aan onderhoud toe. De gemeente had budget beschikbaar om te herstraten. Als gemeente zijn we het gesprek aangegaan met de bewoners over het herstraten. Uit die gesprekken bleek dat er veel klachten waren over de inrichting van de straat en beplanting. Samen met een groep actieve bewoners zijn we als gemeente om tafel gaan zitten en zijn ideeën uit de straat opgehaald. De gesprekken hebben uiteindelijk geleid tot een nieuw ontwerp van de openbare ruimte, waarmee de aanpak van de riolering, vergroening en bestrating gelijktijdig is opgepakt. In het ontwerp staat behoud van de karakteristieke sfeer van de straat centraal.

Voorbeeld: Thiemsland

Met de regeling Van Grijs naar Groen willen we als gemeente Hengelo graag alle wijken in Hengelo vergroenen. Een aantal inwoners in de wijk Thiemsland heeft daarom zelf het initiatief genomen om van een versteend plein een groene plek te maken. De driehoek tussen Bevrijderslaantje, Wessex en Hampshire is daarom vergroend doordat inwoners het voorstel hebben ingebracht.

Het resultaat

5. Stappenplan participatieaanpak

Na het vaststellen of bewonersparticipatie zinvol is aan de hand van de randvoorwaarden, maken we een participatieplan aan de hand van onderstaand stappenplan¹. Onderstaande stappen zijn ook richtinggevend voor inwoners die een initiatief willen realiseren. De bijlage 'stappenplan initiatiefnemer' biedt extra handvatten specifiek voor deze initiatiefnemers.

In Hengelo doorlopen we onderstaande stappen per fase waarin een project of beleidsontwikkeling zich bevindt om te komen tot een participatieaanpak:

1. Waarom in gesprek?

- *Wat wil je weten?* Is het eigenlijk wel een participatievraag? In de praktijk kan het zijn dat sommige vragen meer communicatie- dan participatievragen zijn. Bij participatie geldt dat het onderdeel is van een proces waarbij ook beïnvloeding mogelijk is, en informeren een onderdeel is van het proces.
- *Wat is je participatiedoel?* Het **participatiedoel** geeft aan wat het resultaat moet zijn van het participatieproces en geeft duidelijkheid over de onderlinge verwachtingen. Het doel helpt bij het kiezen van de participatievorm (aan de hand van het participatieniveau - zie ook stap 4). Denk aan deze vijf doelen:
 1. *bewustwording*; inwoners bewust maken van een ontwikkeling.
 2. *kwaliteit*; verbeteren van beleid, omgeving of uitvoering.
 3. *begrip*; werken aan betrokkenheid en/of de acceptatie van een nieuw idee, aanpak of project.
 4. *eigenaarschap*; inwoners meenemen in een ontwikkeling en stimuleren om er zelf mee aan de slag te gaan.
 5. *democratisch proces*; het in gesprek zijn met inwoners, samen aan vertrouwen werken.
- *Wat is het participatieniveau?* Bij elke doelstelling past een ander niveau van bewonersparticipatie. Het niveau kan worden bepaald aan de hand van de participatiepiramide.

Participatieniveaus

De randvoorwaarden maken dat het niet altijd mogelijk is om een grote mate van participatie te kiezen (participatieniveaus). Hoe strakker de kaders zijn, des te minder ruimte er is voor invloed. De impact van een project of proces speelt ook mee in de keuze voor een participatieniveau (gaat het om grote transformatie of een kleine verbetering). In Hengelo onderscheiden we vier niveaus van participatie, dit geeft aan welke mate van invloed inwoners hebben in een project of proces. Inwoners zouden ook kunnen aangeven welke mate van invloed ze willen hebben.

• Informeren

Als een proces alléén gericht is op informeren, dan is het geen participatie maar communicatie. Als gemeente informeren we inwoners als onderdeel van een proces om te komen tot nieuw beleid, een nieuw plan of nieuwe regelingen. Inwoners krijgen inzage in de (openbare) informatie waar ze naar vragen.

• Meedenken (raadplegen en adviseren)

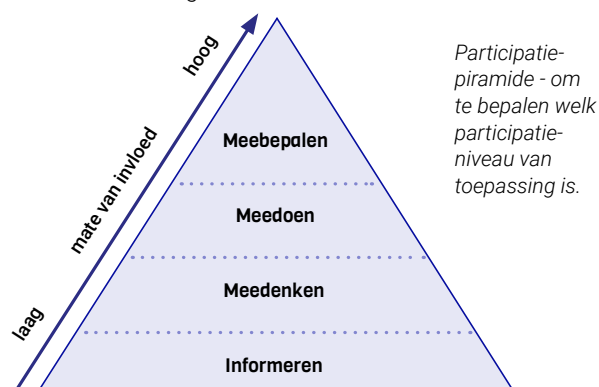
Als gemeente verzamelen we ideeën, wensen, meningen, ervaringen of voorkeuren van inwoners. Dit kan ook een gezamenlijk advies zijn van een groep inwoners. Het kan zijn dat de gemeente anders besluit dan de voorkeur van inwoners die meegedacht hebben. Als het alleen om raadplegen gaat, dan is het niet altijd mogelijk of noodzakelijk om een motivering te geven over hoe inbreng is verwerkt (zoals bij een poll of enquête).

• Meedoen (co-creatie)

Inwoners werken mee aan het beleid, project of de uitvoering. Inwoners staan dicht bij de gemeentelijke organisatie. Zij dragen actief bij aan het maken en uitvoeren van een plan. Er is een grote mate van invloed op de inhoud.

• Meebepalen (meebeslissen)

Inwoners beslissen mee over het beleid of het project. Inwoners maken deel uit van een projectteam of stuurgroep. Inwoners hebben maximale invloed op de inhoud. Het college en de gemeenteraad geeft de keuze aan de deelnemende inwoners en verbindt zich hieraan tijdens de besluitvorming.

¹ Gebaseerd op de methodiek 'Relevant Gesprek' ©

Voorbeeldvragen om te komen tot een keuze in het participatieniveau:

- Heeft de gemeente veel speelruimte omdat er minder is vastgelegd in plannen en beleid? Dan zijn er ook veel mogelijkheden voor zeggenschap en veel ruimte om als inwoner te beïnvloeden. Dan is het niveau *meebepalen* of *meedoen* een passend niveau.
- Heeft een besluit of plan grote gevolgen voor veel inwoners of een buurt? Dan is een uitgebreid participatieproces logisch op het niveau van minimaal *meedenken*. Als er óók veel speelruimte is dan *meebepalen* of *meedoen*.
- Heeft een besluit of plan gevolgen voor een bepaalde groep, dan wordt die groep actief betrokken. Dan is het niveau *meedenken* minimaal nodig, waarbij *meebeslissen* of *meedoen* ook wenselijk kan zijn als de speelruimte er is.

2. Waarover in gesprek?

- *Wat is de informatiebehoefte van je doelgroep?* Op basis van een omgevingsanalyse breng je per doelgroep in kaart welke informatie wenselijk is.
- *Is het relevant voor je doelgroep?* Belangrijk is om het onderwerp relevant te maken voor de doelgroep door een kernboodschap te maken. Dus een vertaling van beleidstaal naar begrijpelijke taal. Zodat inwoners zich aangesproken voelen en willen meepraten over het onderwerp. Niet het beleid, maar de beleavingswereld (praktijk) van de inwoner is het onderwerp.

3. Wie met wie in gesprek?

- *Wie nodig je uit?* Inwoners, ondernemers, scholieren, maatschappelijke instellingen? Wat weet je van het publiek? Waar kun je ze vinden? Verplaats je in hun beleavingswereld.

Nodig niet iedereen uit, maar maak keuzes aan de hand van je doel. Niet elk onderwerp is voor iedereen (op het zelfde moment) relevant. Het kan ook zijn dat je later in het participatieproces een ander publiek uitnodigt, omdat dat beter aansluit bij dat moment.

Een voorbeeld is de aanpak van de 'warmtewerkplaatsen'. Hier is bewust gekozen voor een aanpak voor de hele stad en per thema. Inwoners hebben dan de keuze om deel te nemen per thema.

- *Wie is een goede afzender?* Want wij als gemeente hoeven in bepaalde situaties niet altijd de meest logische afzender te zijn. Zijn partners (mede) afzender? Door ook andere afzender en kanalen in te schakelen kom je mogelijk in contact met inwoners die vaak niet deelnemen aan een gesprek. Bijvoorbeeld een inwoner nodigt zelf burens in de straat uit en/of ondertekent de uitnodiging.

4. Hoe in gesprek?

- Op basis van het doel (stap 1), je onderwerp (stap 2) en je publiek (stap 3) kies je een geschikte manier waarop je het gesprek voert of samen gaat werken.
- De gekozen gespreksvorm of manier van samenwerken is afhankelijk van het doel.
- Een project of proces kent meerdere fasen, kies per fase het gewenste participatieniveau (afhankelijk van je doel van het participatieproces). Je begint bijvoorbeeld met informeren. Naarmate het project concreter wordt, kun je opschalen naar meedenken of meedoen (co-creatie): bijvoorbeeld samen met omwonenden/gebruikers een speeltuin inrichten. Het abstractieniveau van de onderwerpen speelt bij deze afweging een belangrijke rol.

Uitvoering:

Organiseer het!

Dat betekent het regelen van praktische zaken als locatie en ondersteuning. Ook is het inzetten van juiste communicatie en kanalen belangrijk om inwoners te kunnen bereiken. Als je weet waar je je publiek kunt vinden (zoals stap 2), dan kun je ze gericht uitnodigen. Maak je communicatie en afzender persoonlijk, duidelijk, betrouwbaar en respectvol, door bijvoorbeeld de informatie met naam, contactgegevens en/of zelfs met foto te ondertekenen.

Geef altijd een update & terugkoppeling

Participatie beperkt zich niet tot één moment of gesprek. Het is bij voorkeur een proces waarin er doorlopend contact is tussen ons als gemeente en inwoners. Door tussentijds bijvoorbeeld een update te sturen wordt iedereen op de hoogte gehouden.

Inwoners willen graag weten wat de uitkomsten zijn van de inbreng. Een terugkoppeling kan al voldoende zijn door een bericht bijvoorbeeld online te plaatsen of te publiceren of gericht een bericht te sturen, afhankelijk van het publiek.

Evalueer (doorlopend) de aanpak

Tijdens het participatieproces is het van belang om te blijven checken of de randvoorwaarden nog voldoen en of de aanpak nog passend is bij de situatie. Is er bijvoorbeeld nog voldoende budget en capaciteit? Past de gespreksvorm op het moment van tussentijds evalueren nog bij de betrokkenen?

Als een project of proces is afgerond, dan is het belangrijk om gezamenlijk met betrokkenen te evalueren. Het gaat dan om het terugkijken op proces; heeft de participatieaanpak geleid tot een passende aanpak in de praktijk? Doorloop dan met elkaar het stappenplan. Dit kan als projectgroep gezamenlijk zijn of bijvoorbeeld tijdens het afsluitende participatiemoment met deelnemers.

Wanneer is participatie geslaagd?

Het slagen van participatie hangt af van de participatieaanpak (o.a. de doelen) en wat er van tevoren is afgesproken. Het resultaat hangt bijvoorbeeld niet af van een hoge opkomst van inwoners. Het gaat erom dat er verschillende meningen gehoord zijn en afgewogen.

Voorbeeld: zonneveld Boeldershoek

De Boeldershoek is aangewezen als 'energiegebied', na een uitgebreid proces waarin inwoners van Hengelo en buurgemeenten hebben deelgenomen. Om te komen tot een participatieaanpak is per fase in het proces bepaald welk participatieniveau past, met daarbij het doel van de participatie en met wie er gesproken gaat worden. Bijvoorbeeld in de ontwerpfase kunnen omwonenden en omliggende bedrijven meedoen (of co-creëren) als het gaat over hoe het zonneveld eruit moet komen te zien zodat het in de rest van het gebied past.

Ik heb een initiatief!

Waar begin ik en hoe betrek ik anderen daarbij?

Het begin

Je wilt bijvoorbeeld een boom kappen, een erfafscheiding of een woning bouwen, een evenement organiseren of je bedrijf veranderen. Om je initiatief te realiseren is het belangrijk om te weten welke mensen relevant zijn om te betrekken.

Stap 1: Waarom ga je in gesprek?

Denk dan na over wie de betrokkenen zijn bij je initiatief. Wie gaat er iets van merken en wie kan jou misschien helpen het initiatief soepel tot uitvoering te brengen?

Let op: Jouw initiatief kan gevolgen hebben voor een ander. Denk aan de schaduw die verdwijnt na het kappen van een boom, het uitzicht dat verandert na een verbouwing of het geluid van een evenement. Bespreek dit met betrokkenen.

Stap 2: Met wie ga je in gesprek?

Checklist: Het betrekken van burens of andere betrokkenen bij jouw initiatief wordt in Hengelo aangehouden. Dit noemen we participatie. Om je hierin te ondersteunen kun je gebruik maken van de checklist die na dit stappenplan staat. Dit is niet verplicht, maar kan je wel enorm helpen.

Stap 3: Hoe ga je in gesprek?

Hoe kun je mensen betrekken?

- Mensen laten weten dat je een initiatief hebt.
- Mensen laten meedenken over jouw initiatief.
- Mensen laten meewerken aan jouw initiatief.
- Mensen laten meebeslissen over jouw initiatief.

Stap 4: Hoe verwerk ik de uitkomsten van het gesprek?

Nadat je in gesprek bent gegaan, kun je jouw initiatief misschien aanpassen aan de hand van de reacties. Hierdoor word je initiatief waarschijnlijk beter en heb je veel minder kans op klachten en bezwaren achteraf, waardoor je mogelijk sneller een besluit hebt voor je initiatief.

Stap 5: Wie heb ik betrokken en wat heb ik opgehaald?

Vergunning nodig? Schrijf bij de aanvraag op wie je bij jouw initiatief hebt betrokken en wat je met hun inbreng hebt gedaan. Dit kan helpen!

Stap 6: Gaat het om een vergunning of melding?

Om te bepalen of je voor jouw initiatief een vergunning nodig hebt of een melding moet doen, kun je terecht bij de gemeente Hengelo of op www.omgevingsloket.nl

Checklist voor initiatiefnemer

Hieronder staat de checklist die je kunt gebruiken voor stap 2 van het stappenplan uit bijlage 1. Het is zoals gezegd niet verplicht om deze checklist te gebruiken, maar het kan je wel enorm helpen! Probeer de vragen hieronder zo concreet en volledig mogelijk te beantwoorden. Het beantwoorden van alle vragen is geen verplichting. Voor een klein initiatief hoeft de beantwoording van deze vragen minder uitgebreid te zijn dan bij een groter initiatief. Houd rekening met de privacy van de mensen waarover je het hebt.

Initiatiefnemers zijn inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, (keten)partners en overige partijen die zelf met een initiatief aan de slag willen gaan.

1. Waar gaat het over?	1.1 Wat is de bedoeling van jouw initiatief? (Wat wil je bereiken?) 1.2 Wat wil je precies gaan doen en hoe wil je dat aanpakken? 1.3 Hoe zorg je ervoor dat iedereen de benodigde informatie heeft?
2. Belangenanalyse	2.1 Wat kunnen de gevolgen van je initiatief zijn voor je omgeving? 2.2 Voor wie gaat je initiatief iets veranderen/betekenen? 2.3 Waar kunnen zij over meedenken of ideeën over inbrengen? 2.4 Hoe ver gaat die inbreng (informereren, meedenken, meewerken of meebeslissen)?
3. Participatieaanpak	Maak een participatieaanpak waarin je het onderstaande verwerkt. 3.1 Welke personen en/of organisaties moet je betrekken op basis van punt 2. 3.2 Hoe benader je de betrokkenen? 3.3 Op welke manier verwerk je de inbreng van betrokkenen? 3.4 Hoe koppel je de reacties aan de verschillende mensen terug? Nadat je hebt bepaald wie je gaat betrekken en hoe je dit gaat doen is het verstandig dat je dit participatieplan met de verschillende betrokken personen/organisaties deelt, zodat iedereen weet waar ze aan toe zijn.
4. Verslag	In een verslag leg je vast welke stappen je precies hebt gezet en wat je met de reacties van de betrokkenen hebt gedaan. Het maakt niet uit in welke vorm je dit doet, als de stappen maar goed te volgen zijn.
5. Werkwijze en verdere uitwerking verslag	5.1 Bespreek jouw initiatief volgens de participatieaanpak uit punt 3. 5.2 Wat vinden de betrokkenen gezamenlijk belangrijk? 5.3 Hoe past het initiatief binnen die gezamenlijke belangen? 5.4 Pas jouw initiatief aan waar wenselijk en mogelijk. 5.5 Schrijf op hoe het eindresultaat tot stand is gekomen. 5.6 Geef indien van toepassing aan waarom je geen gevolg hebt gegeven aan bepaalde suggesties die zijn gedaan door betrokkenen. Je maakt je verslag compleet. Dit definitieve verslag bestaat uit het verslag van punt 4 aangevuld met de antwoorden op de vragen onder punt 5.
6. Aanvraag of melding indienen	Bij de vergunningaanvraag of melding kun je bijvoorbeeld de participatieaanpak en het verslag als bijlage meesturen.

Colofon

September 2022. Uitgave van de gemeente Hengelo. Aan de inhoud van deze brochure kunnen geen rechten ontleend worden.

In verschillende werksessies en de gesprekken met inwoners, gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders en ambtenaren is dit denkkader tot stand gekomen. Dit methodiek van het denkkader is geïnspireerd op de participatiemethodiek Relevant Gesprek®. Er is gebruik gemaakt van participatievisies en -informatie van de VNG, Movisie en van onder andere de gemeenten Amsterdam, Almere, Doetinchem, Utrecht en Veenendaal.

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van der Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

Hengelo is van en voor mensen!

Denkkader participatie

september 2022

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

Echtheid van dit digitale document controleren? www.hengelo.nl/controleeruwdocument

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Aanleiding

De inwoner staat centraal, dat is wat in Hengelo het uitgangspunt is.

Hengelo is van en voor mensen!

Denkkader participatie

www.hengelo.nl

Vraag 1: Waarom niet ter inzage gelegd voor participatie & zienswijzen ?

Vraag 2: Wat is de juridische status van het denkkader ?
Een verordening ?

In verschillende werksessies en gesprekken - en advisering op proces van de raadsvoorbereidingswerkgroep - is dit denkkader tot stand gekomen. De methodiek om stapsgewijs om te komen tot een participatieaanpak is geïnspireerd op de participatiemethodiek Relevant Gesprek©. Gebruik is gemaakt van participatievisie en -informatie van de VNG, Movisie en van onder andere de gemeenten Amsterdam, Almere, Doetinchem, Utrecht en Veenendaal.

VNG Voorbeeld Verordening Participatie [en uitdaagrecht] (nieuw) en Handreiking

Hengelo is van en voor mensen!

Denkkader participatie

september 2022

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

PARTICIPATIE & HET UITDAAGRECHT

- de mogelijkheid voor het uitdaagrecht (*right to challenge*), waardoor inwoners worden uitgedaagd om een uitvoerende gemeentetaak over te nemen als zij denken dit beter te kunnen.

**Vraag 3: wat meer aandacht voor
het uitdaagrecht ?**

In verschillende werksessies en gesprekken - en advisering op proces van de raadsvoorbereidingswerkgroep - is dit denkkader tot stand gekomen. De methodiek om stapsgewijs om te komen tot een participatieaanpak is geïnspireerd op de participatiemethodiek Relevant Gesprek®. Gebruik is gemaakt van participatievisie en -informatie van de VNG, Movisie en van onder andere de gemeenten Amsterdam, Almere, Doetinchem, Utrecht en Veenendaal.

Participatie nivo:

We hebben een nieuwe boom !

Participatie proces:

Wij willen er graag een bankje bij, zoals met de burens besproken

Beeld: © RVO

Handreiking participatie in duurzame-energieprojecten

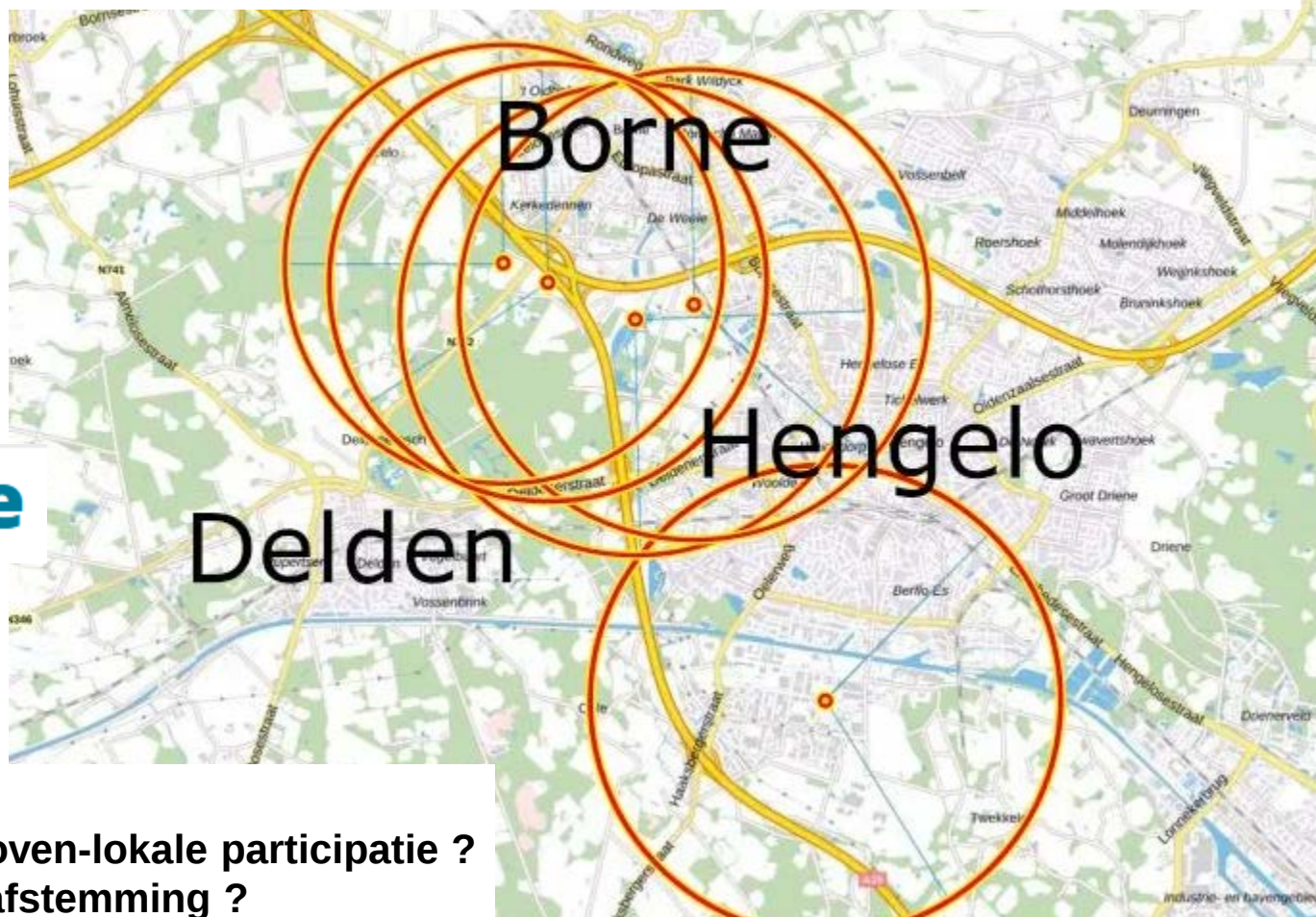
Burgerparticipatie bij energieprojecten: hoe werkt het?

Elk energieproject doorloopt in grote lijnen hetzelfde proces, of het nu de ontwikkeling van een windpark is, de plaatsing van zonnepanelen of het verkennen van een geschikte locatie voor geothermie. Onderstaand stroomschema geeft dit proces met de verschillende fases en verschillende vormen van betrokkenheid van stakeholders weer:

'De wereld houdt niet op bij jouw gemeentegrens'

Participatie

Vraag 4:
Hoe is voorzien in boven-lokale participatie ?
Inter-gemeentelijke afstemming ?

Onderwerp Lijst bindend advies en participatieplicht
Zaaknummer 172138
Vergadering 14 september 2021

De raad van de gemeente Hof van Twente;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;
gelet op artikel 16.15a 16.15b van de Omgevingswet;

besluit:

onderstaande lijst vast te stellen:

No	Categorieën van gevallen	Bindend adviesrecht	Verplichte participatie
1	Voorzieningen voor grootschalige opwek van (duurzame) energie, zoals windturbines, zonnevelden en/of biomassa centrales (grootschalig = als de energieopbrengst meer is dan voor eigen gebruik)	✓	✓
2	Het bouwen van meer dan 5 woningen	✓	✓
3	Openbare (nuts)voorzieningen		✓
4	De aanleg van weg- en waterinfrastructuur	✓	✓
5	Een uitbreiding of verbouwing van een gebouw voor maatschappelijke, bedrijfs- en kantoor doeleinden en detailhandel van meer dan 50% van het bestaande bruto vloeroppervlak	✓	✓
6	Een wijziging van gebruik naar maatschappelijke, bedrijfs- en kantoor doeleinden, detailhandel, toeristisch-recreatieve en horecadoeleinden van meer dan 50% van het huidige vloeroppervlak	✓	✓
7	Antenne installaties met een hoogte meer dan 40 meter.	✓	✓

Dit besluit treedt in werking op het tijdstip waarop de Omgevingswet in werking treedt.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Hof van Twente d.d. 14 september 2021.

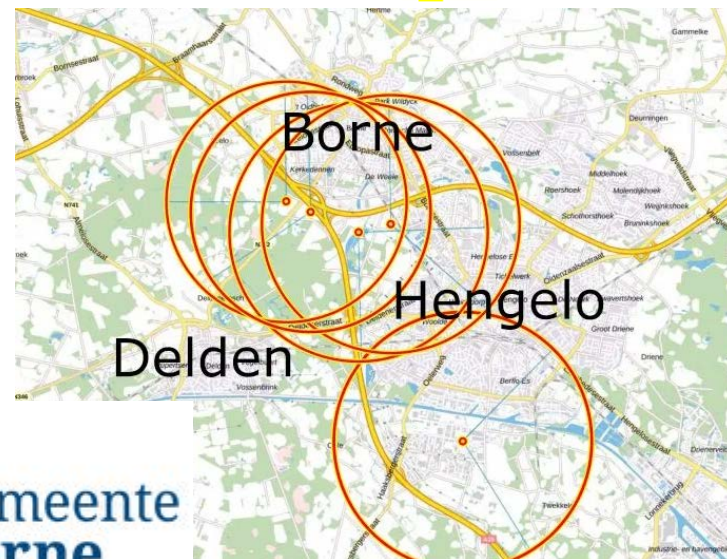
De raad van Hof van Twente,
de griffier,

de voorzitter,

mr. A. Venema

drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel MPM

In verschillende werksessies en gesprekken - en advisering op proces van de raadsvoorbereidingswerkgroep - is dit denkkader tot stand gekomen. De methodiek om stapsgewijs om te komen tot een participatieaanpak is geïnspireerd op de participatiemethodiek Relevant Gesprek©. Gebruik is gemaakt van participatievisie en -informatie van de VNG, Movisie en van onder andere de gemeenten Amsterdam, Almere, Doetinchem, Utrecht en Veenendaal.

Gemeente
Borne

MEEDOEN DOOR MAATSCHAPPELIJKE- EN FINANCIËLE PARTICIPATIE

Het uitgangspunt in Borne is dat belanghebbenden in de gemeente moeten kunnen meepraten over initiatieven zodat er sprake is van begrip voor de opgave en voor de maatschappelijke acceptatie van de initiatieven. En dat inwoners kunnen profiteren van deze initiatieven. In financiële zin en/of in de vorm van bijdragen aan de leefbaarheid van de buurt rondom een initiatief. Deze uitgangspunten zijn ontstaan in samenspraak met bewoners op de avond met meedenkers. Voorafgaand aan de start van een initiatief beschrijft de initiatiefnemer in een participatieplan op welke wijze het participatieproces wordt vormgegeven. Het participatieplan moet minimaal voldoen aan de 'Gedragscode zon op land' (2019) en/of de 'Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land' (2016)²¹. De initiatiefnemer legt het participatieplan ter advies voor aan de gemeente en de uitkomsten van het participatieproces worden ambtelijk getoetst aan de criteria die in het toetsingskader komen te staan.

Lokaal en coöperatief eigendom

De inwoners van Borne moeten zeggenschap kunnen hebben over en financieel kunnen participeren in een initiatief. Wij streven naar minimaal 50% lokaal en coöperatief eigendom.

Het participatieplan moet minimaal voldoen aan de 'Gedragscode zon op land' en/of de 'Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land' en wordt ambtelijk getoetst.

Gedragcode bevestigt belangrijke rol van omgeving bij ontwikkeling windparken op land

Gedragcode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land

Een brede coalitie van wind-, bewoners-, natuur- en milieuorganisaties heeft de richtlijnen vernieuwd voor het plaatsen van windmolens op land in de Gedragcode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land. Windmolens op land zijn nodig om de doelen van het klimaatakkoord van Parijs te halen, maar in de praktijk is dat vaak een hele uitdaging; zowel technisch, financieel als maatschappelijk. Nieuw in deze versie: de deelname van de belangenvereniging NLVOW, de uitwerking van lokaal eigenaarschap en er is extra aandacht voor natuur & landschap.

**Holland
Solar**

[Home](#) [Wie we zijn](#) ▾ [Wat we doen](#) ▾ [Leden](#) [Nieuws](#) [Contact](#)

[Over zonne-energie](#) ▾ [Marktcijfers](#) ▾ [Veelgestelde vragen](#) ▾ [Gedragscodes](#) ▾ [Publicaties](#)

Sinds 1983 dé branchevereniging van de Nederlandse zonne-energiesector

Gedragscode Zon op Land

Op 13 november 2019 hebben negen partijen de Gedragscode Zon op Land getekend. Het gaat om de brancheorganisatie Holland Solar, de vereniging van omwonenden van energieprojecten NLVOW, Energie Samen, Greenpeace, Milieudefensie, Natuur & Milieu, de Natuur en Milieufederaties, Natuurmonumenten, en de Vogelbescherming. Samen vertegenwoordigen deze organisaties meer dan 2 miljoen Nederlanders, 400 energiecoöperaties, 1000 lokale natuur- en milieugroepen, vele bewonersgroepen en 170 bedrijven in de zonne-sector.

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3467519	meijer, stèphan	FAC-AC	
ONDERWERP			
3467519 - Raadsadvies Participatie denkkader 3467519			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De gemeenteraad besluit:

1. Het participatie denkkader' vast te stellen.
2. Participatie voor initiatiefnemers bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten **niet als aanvraagvereiste bij een omgevingsvergunningaanvraag te verplichten.**

- 2.5 *Verplichten van participatie leidt tot onnodige en onduidelijke ambtelijke controleprocessen.* Wanneer participatie wordt verplicht, wordt het een ontvankelijkheidscriterium en een in een eventuele bezwaar- en beroepsprocedure te beoordelen punt. Gemeenten moeten in dat geval achteraf beoordelen of de door de aanvrager gevoerde participatie voldoende is geweest om de aanvraag in behandeling te nemen. Participatie is maatwerk, vraagt een bewuste afweging en is afhankelijk van de situatie, waardoor het vaststellen of participatie op een 'goede' of 'passende' wijze heeft plaatsgevonden nauwelijks te toetsen is. Het leidt daarmee tot extra regeldruk en onzekerheid bij eventuele bezwaar en beroepsprocedures.

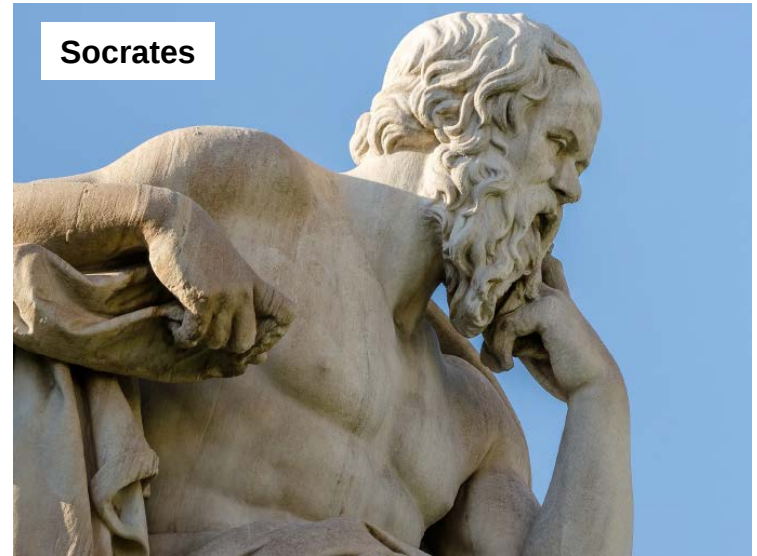
Vraag 5: Wilt u participatie verplichten voor grootschalige opwek van energie * :

Het participatieplan moet minimaal voldoen aan de 'Gedragscode zon op land' en/of de 'Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land'

De beoordeling daarvan is **ook** een gemeente taak: een burger belang.

* een combinatie van de definitie van Hof van Twente en de gedragscode zoals Borne

Socratische vraag

Zienswijzen:

Een zienswijze is vormvrij

Reflecteren, doorvragen, samen nadenken:

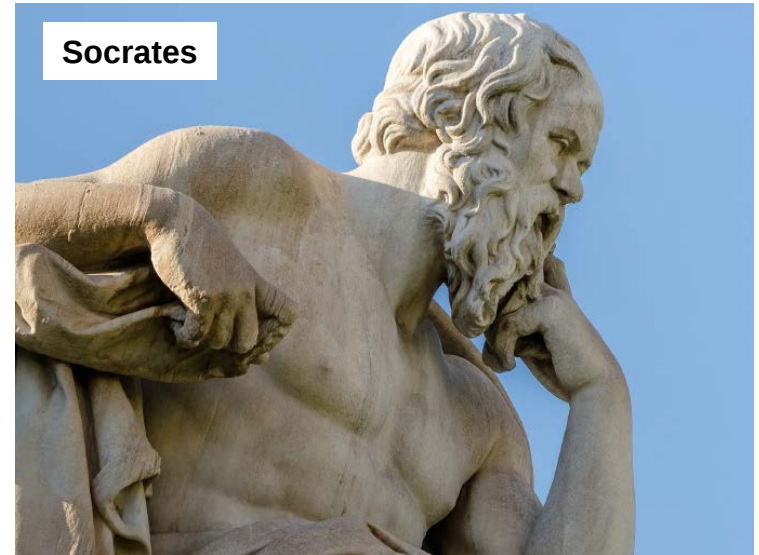
Socratische vraag

Omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021-2030

“Gelet op de hoeveelheid vragen en de omvang van het document is het niet doenlijk om op alle punten in te gaan.”

Ontwerp transitievisie warmte

Een zienswijze is bedoeld om een persoonlijke visie te geven op een voorliggend document. Het stellen van vragen maakt onderdeel uit van de participatieprocedure

confrontatie met denkfouten, drogredenen, eigen onwaarheden en tegenstellingen in het denken.

Zienswijzen:

Een zienswijze is vormvrij

Reflecteren, doorvragen, samen nadenken:

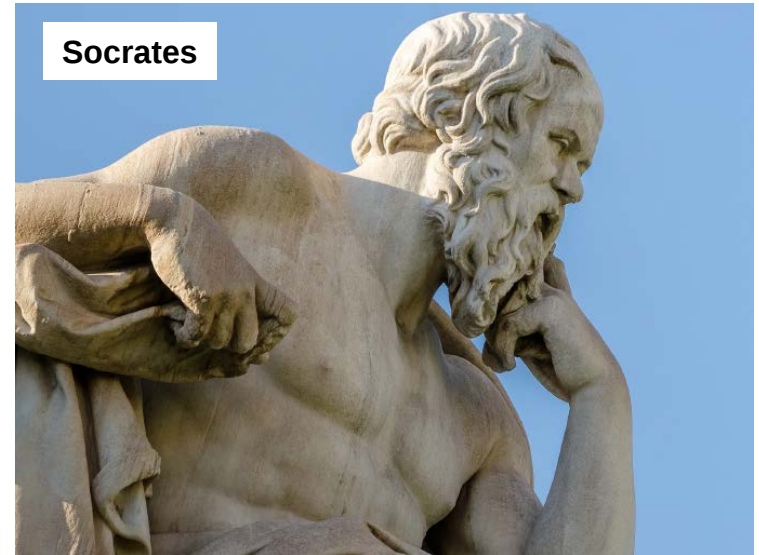
Socratische vraag

wordt genegeerd.

Vraag 6:

Krijgt de participatie nota een "handreiking zienswijzen" ?

om zodoende "ongewenste vormen van zienswijzen" te voorkomen.

confrontatie met denkfouten, drogredenen, eigen onwaarheden en tegenstellingen in het denken.

Plato laat het hoofd hangen. Hij is bedroefd vanwege het afscheid van zijn leermeester Socrates. Maar bovenal is hij diep teleurgesteld in de stad en in de democratie.

de dood van Socrates (1787) - Jacques-Louis David

Behandelaanvraag

Onderwerp	Transformatieplan Sociaal Domein		
Zaaknummer	3462621	Portefeuillehouder	Jacqueline Freriksen
Belangrijkste beslissingen/-besprekingspunten	De raad wordt onder meer voorgesteld om het volgende besluit te nemen: 1. Kennisnemen van het 'Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo' 2. Vaststellen van de aanvullende kaders van het Nieuw Hengelo's Model, zoals verwoord in hoofdstuk 3 van dit transformatieplan 3. De onderdelen en taakstellingen uit het Beleidsprogramma, het Maatregelenpakket en de Innovatiefiches opnemen in het transformatieplan 4. De verantwoording over het transformatieplan laten lopen via de reguliere P&C-cyclus 5. Om een zachte landing te realiseren, in te stemmen met het verlagen van de taakstellingen in de periode 2022-2025 en het hierdoor ontstane begrotingstekort te dekken conform onderstaande inzet van dekkingsbronnen, zoals beschreven in onderstaande paragraaf "financiële aspecten".		
Historie	In Beleidsprogramma sociaal 2021-2025 is aangegeven dat Hengelo inwoners zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk een antwoord willen bieden op hun (hulp-) vraag. Het onlangs aangetreden college van de gemeente Hengelo heeft deze koers in haar collegeprogramma bestemd en aangegeven dat zij de zorg en ondersteuning vanuit het sociaal domein dicht bij de inwoner wil organiseren. In het 'Transformatieplan. Voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo.' staat de koers voor het sociaal domein voor de komende jaren uitgewerkt. Hierover is op 12 juli jl. met uw gemeenteraad gesproken in een beeldvormende politieke markt naar aanleiding van een drietal scenario's. Tijdens de politieke markt bleek dat scenario 2, het Nieuw Hengelo 's Model, op de meeste draagvlak kan rekenen binnen de gemeenteraad. Wel vroeg de raad (binnen dit model) aandacht voor preventieve interventies. De optie om binnen dit model het armoedebeleid aan te passen door verlaging van de inkomensgrens (van 120%) werd door de gemeenteraad in meerderheid als onbespreekbaar beschouwd. De input uit deze politieke markt is verwerkt in het voorliggende transformatieplan. Dit gehele plan ligt ter kennisgeving aan de gemeenteraad voor en op onderdelen vraagt het college om vaststelling ervan. Het transformatieplan vormt de onderlegger voor de Beleidsbegroting 2023-2026. De uitgangspunten en scenario's zijn in de week van de politieke markt ook voorgelegd aan de Adviesraad Sociaal Domein Hengelo en de Cliëntenraad Minima & WMO en in een gesprek toegelicht. Zij hebben hierop hun advies gegeven en vragen gesteld. Op maandag 26 september is er voor de raadsfracties de mogelijkheid geweest tot het stellen van technische vragen in een technisch beraad.		

Politieke Markt	4 oktober 2022			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Sander Janssen	Anke Haarhuis	Raadzaal	Sociaal	180 min
Doel van de sessie	Oordeelsvorming			
Behandeladvies	- Korte opening/ toelichting portefeuillehouder op hetgeen voorligt (<i>Geen presentatie</i>): - Eventuele insprekers - Oordeelsvormende ronde langs de fracties			

	Korte pauze - Reactie college - Ruimte voor aanvullende vragen <i>Eventuele tweede en derde termijn in de raad.</i>	
Spreekrecht publiek	ja	Duur: maximaal 5 minuten per inspreker. Bij een grote hoeveelheid insprekers kan de voorzitter bepalen de inspraaktijd te verkorten.

Raad	Datum	
Doel van de sessie		
Behandeladvies		
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3462621	Moes, Marcel Donderwinkel, Astrid	MSO-SD	Jacqueline Freriksen Marie-Jose Luttkholt Claudio Bruggink
ONDERWERP			
3462621 - Transformatieplan sociaal domein			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

In 2015 zijn de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning en Participatiewet overgedragen van het Rijk naar de gemeenten. Hiermee kwam een forse inhoudelijke en financiële opgave bij gemeenten te liggen. We hebben de afgelopen jaren hard gewerkt om onze inwoners de juiste ondersteuning te kunnen bieden. Samen met onze partners in de stad en in de regio.

Beleidsprogramma sociaal kaderstellend

In Beleidsprogramma sociaal 2021-2025 is aangegeven dat wij inwoners zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk een antwoord willen bieden op hun (hulp-) vraag. Het onlangs aangetreden college van de gemeente Hengelo heeft deze koers in haar collegeprogramma bestendigd en aangegeven dat zij de zorg en ondersteuning vanuit het sociaal domein dicht bij de inwoner wil organiseren. Zij wil er verder voor zorgen dat inwoners meer verantwoordelijkheid, ruimte en mogelijkheden krijgen om zelf te zorgen voor zorg, werk en bestaanszekerheid. Een gedegen sociale basis en goede basis- en maatwerkondersteuning moet hen hiertoe in staat stellen.

Transformatieplan vraagt om aanvullende kaders

De visie en uitgangspunten van het Beleidsprogramma sociaal staan nog steeds overeind, maar een verregaande transformatie van het sociaal domein is nodig om met deze uitgangspunten een financieel houdbaar sociaal domein te bereiken.

We zien verder dat de ingezette koers nog onvoldoende antwoord geeft op de financiële opgave waar wij de komende jaren voor komen te staan. De behoefte van inwoners aan ondersteuning vanuit de gemeente is de afgelopen jaren gegroeid, net als de kostenontwikkeling in het sociaal domein. In combinatie met kortingen op de budgetten in het sociaal domein staan we voor de opgave om het sociaal domein in de toekomst financieel betaalbaar te houden. Dit vraagt dat we fors bijsturen en andere keuzes gaan maken. Binnen de door de raad vastgestelde inhoudelijke en financiële kaders.

In het 'Transformatieplan. Voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo.' staat de koers voor het sociaal domein voor de komende jaren uitgewerkt. Hierover is op 12 juli jl. met uw gemeenteraad gesproken in een beeldvormende politieke markt naar aanleiding van een drietal scenario's. De input uit deze politieke markt is verwerkt in het bijgaande transformatieplan. Dit gehele plan ligt ter kennisgeving aan u voor en op onderdelen vragen wij om vaststelling ervan. Het transformatieplan vormt de onderlegger voor de Beleidsbegroting 2023-2026.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Naar een nieuwe uitvoeringsmodus

De kaders voor de herinrichting van het sociaal domein worden gevormd door het Beleidsprogramma sociaal 2021-2025, zoals uw gemeenteraad deze in april 2021 heeft vastgesteld. Deze kaders blijven zoals hierboven aangegeven actueel en vormen het uitgangspunt van onze uitvoering.

Binnen deze kaders zullen er echter wel andere uitvoeringskeuzes gemaakt moeten worden om een antwoord te hebben op (toekomstige) inhoudelijke en financiële opgaven. Ondanks de reeds genomen maatregelen is doorgaan op de huidige voet namelijk financieel onhoudbaar.

Daarom heeft het college, binnen de ruimte die de landelijke en lokale politieke kaders biedt, gezocht naar regelknoppen en daarbij een inschatting gemaakt van het financieel effect van deze knoppen. Het college heeft op basis hiervan gekozen om:

- In te zetten op preventie in plaats van het repareren van problemen;
- In te zetten op normaliseren in plaats van ontzorgen.
- Ondersteuning zoveel mogelijk generiek aan te bieden, maar waar nodig en (financieel) kansrijk, ondersteuning te organiseren voor specifieke doelgroepen;
- Ondersteuning te versoberen en kritisch te kijken waar deze echt nodig is;
- Fors in te zetten op het (door-)ontwikkelen van basisvoorzieningen en hiermee maatwerk te

- besparen;
- Zorg en ondersteuning zoveel mogelijk lokaal te organiseren en in te kopen/subsidiëren en alleen regionaal in te kopen waar het verplicht is of duidelijk in belangrijke mate bijdraagt aan meer grip en kostenbesparing;
- In te zetten op kaderstellende financiële resultaatgerichte afspraken aan de voorkant, maar ook ruimte te laten in de uitvoering voor de menselijke maat waar dat echt nodig is;
- Zorg en ondersteuning te organiseren bij een beperkt aantal partners die dit het best kunnen, uitgaande van een goede balans tussen kwaliteit en financiën;
- De uitgaven in het sociaal domein binnen de daarvoor bestemde budgetten te houden.

Op basis van deze richting of uitgangspunten heeft het college een drietal scenario's voor een toekomstbestendig Sociaal Domein geformuleerd, om te bespreken met uw gemeenteraad en de adviesraden.

Politieke markt

Op 12 juli jl. heeft een beeldvormende politieke markt plaatsgevonden, waarin de drie scenario's voor de transformatie in het sociaal domein is besproken. De scenario's dienden als denkrichting met een inschatting van het financieel effect op de kostenontwikkeling van het sociaal domein.

1. Nieuw sociaal contract

In dit scenario gaan we uit van het huidige stelsel met regionaal ingekochte ondersteuning met aanbieders en partijen, maar met een ander verwachtingspatroon tussen inwoner, aanbieder en gemeente. In het scenario wordt sterk ingezet op normaliseren, versoberen, betaling van eigen bijdragen, andere verwachtingspatronen (mensen worden meer op zichzelf en hun eigen levenssfeer teruggeworpen), zakelijker werken en het verhogen van het kostenbewustzijn bij de inwoner, aanbieder en de gemeente.

2. Nieuw Hengelo's Model

In dit scenario gaan we uit van het creëren van oplossingen voor hulpvragen dichtbij de inwoner zelf, in zijn of haar gewone leven. Het liefst in algemeen toegankelijke voorzieningen. We gaan voor kaderstellend zakelijk partnerschap met een beperkt aantal partijen voor ondersteuning, andere governance en besturingsfilosofie en we zorgen dat arbeidspotentieel wordt herkend in de wijk. Er wordt sterk ingezet op een wijkgerichte sociale basis, basisvoorziening en algemene voorzieningen. Maatwerk wordt alleen in noodzakelijke gevallen ingezet.

3. Geleide transformatie

In dit scenario gaan we uit van het zo vroeg mogelijk aanpakken van problemen. We investeren fors in preventie en concentreren ons op preventieve maatregelen waar het grootste financieel effect is te behalen. Dit combineren we met normaliseren en versoberen. De sterke inzet op preventie betekent ook dat de effecten van het beleid vaak pas op termijn zichtbaar worden. Het nieuwe beleid is per direct van toepassing voor de nieuwe instroom, voor bestaande cliënten wordt het nieuwe beleid gefaseerd ingevoerd.

Elk scenario was een uitgebalanceerd pakket aan activiteiten met een sterke onderlinge samenhang. Elke aanpassing op elementen in dit samenhangende pakket heeft direct een inhoudelijk en financieel effect op de andere onderdelen in dat scenario en ontkracht daarmee de effecten van het scenario. Een keuze voor een bepaald scenario betekent dan ook een keuze voor activiteiten die in lijn liggen met de filosofie achter het scenario.

De gemeenteraad is gevraagd het college input mee te geven voor de uitwerking van de uitgangspunten én (een van) de scenario's in een transformatieplan.

Tijdens de politieke markt bleek dat scenario 2, het Nieuw Hengelo's Model, op de meeste draagvlak kan rekenen binnen uw gemeenteraad. Wel vroeg u (binnen dit model) aandacht voor preventieve interventies. De optie om binnen dit model het armoedebeleid aan te passen door verlaging van de inkomensgrens (van 120%) werd door de gemeenteraad in meerderheid als onbespreekbaar beschouwd.

Participatie en communicatie

De uitgangspunten en scenario's zijn in de week van de politieke markt ook voorgelegd aan de Adviesraad Sociaal Domein Hengelo en de Cliëntenraad Minima & WMO en in een gesprek toegelicht. Zij hebben hierop hun advies gegeven en vragen gesteld. Met de Adviesraad heeft hierover ook nog een gesprek plaatsgevonden. We hebben hierin geconstateerd dat we inhoudelijk niet ver van elkaar liggen. De Cliëntenraad noch de Adviesraad hebben een voorkeur voor een scenario aangegeven. Grote delen van de adviezen van beide raden vindt u terug in het transformatieplan. Wij betrekken de Advies- en Cliëntenraad bij de verdere vervolgstappen en nemen hun advies ook mee bij de totstandkoming van het uitvoeringsplan.

Wij sturen u ter informatie beide adviezen mee, evenals de reactie van ons college op deze adviezen.

Ook de partners hebben wij in de week van de politieke markt geïnformeerd. Met partners hebben wij vorig jaar al gesproken over toekomstbestendige voorzieningen en zakelijk partnerschap (in het zogenaamde HHM traject), twee van de opgaven uit het Beleidsprogramma sociaal. In dat traject is met verschillende aanbieders daarover gesproken. Daaruit bleek dat bij hen een behoefte was aan een duidelijke visie op het sociaal domein en zakelijk partnerschap. Dat ligt nu voor en zal de basis zijn van het vervolgproces om samen te komen tot samenwerkingen en partnerschappen.

Transformatieplan

Scenario 2, het Nieuw Hengelo's Model, is naar aanleiding van de bespreking in uw gemeenteraad als basismodel genomen voor de uitwerking van het 'Transformatieplan. Voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo'. Uw input is bij de uitwerking van dit transformatieplan meegenomen. Ook grote delen van de adviezen van de Cliëntenraad Minima en Wmo en Adviesraad Sociaal Domein vindt u terug in het transformatieplan.

Het transformatieplan met een samenhangende aanpak begint met een samenvatting, waarin wij ons specifiek richten tot de inwoner van Hengelo. Hoofdstuk 1 geeft een inleiding en hoofdstuk 2 gaat over wat wij in Hengelo zien en wat de cijfers ons zeggen. Daarna beschrijven wij de aanpak van het Nieuw Hengelo's Model (hoofdstuk 3). In hoofdstuk 4 gaan wij in op de sturing in het Nieuw Hengelo's Model en de kritische succesfactoren, om vervolgens de inrichting van ons model te beschrijven (hoofdstuk 5). De financiering en inkoop van het Nieuw Hengelo's Model komen in hoofdstuk 6 aan de orde. Daarna beschrijven wij hoe wij de samenwerking met partners willen organiseren (hoofdstuk 7) en wat het Nieuw Hengelo's Model betekent voor de organisatie (hoofdstuk 8). Hoe wij over de transformatie communiceren met onze inwoners, partners en binnen de gemeentelijke organisatie komt aan de orde in hoofdstuk 9. Tot slot beschrijven wij in hoofdstuk 10 wat het Nieuw Hengelo's Model doet met onze financiële huishouding, om ten slotte in te gaan op de risico's van dit transformatieplan (hoofdstuk 11).

Wij adviseren u kennis te nemen van het 'Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo'.

Aanvullende kaders: het Nieuw Hengelo's Model (hoofdstuk 3)

In hoofdstuk 3 van het transformatieplan worden aanvullende kaders geschetst die de basis vormen voor de transformatie in Hengelo. In dit hoofdstuk is het Nieuw Hengelo's Model beschreven.

De basis voor de transformatie naar een Nieuw Hengelo's Model wordt gevormd door de volgende vier belangrijke elementen:

1. Normaliseren: Wij werken aan een inclusieve stad, waar mensen erbij horen, ertoe doen, meedoen en zelfredzaam zijn. Mensen hebben onderweg in het leven weleens tegenslag. Wij zijn het ontwend om het hier samen op school, op het werk, in onze vrije tijd over te hebben en te ontdekken dat wij niet de enigen zijn, maar dat ook anderen dit meemaken. Wij gunnen alle inwoners dat ondersteuning in hun eigen omgeving (informeel) en met hulp van de sociale basis en basisondersteuning volstaat, zodat geïndiceerd maatwerk ondersteuning niet of minder nodig is. Wij zullen dit zoveel mogelijk stimuleren en de sociale basis daarvoor versterken.
2. Preventie: Preventie in het sociaal domein is het voorkomen van problemen bij inwoners in het opgroeien of zelfredzaam zijn en vermindert problemen in een vroeg stadium. Onze focus is daar waar de grootste uitgaven in de zorg en ondersteuning zijn en de grootste resultaten te halen zijn.
3. Wijkgerichte aanpak: Wij willen naar een wijkgerichte aanpak en een infrastructuur, die maakt dat de sociale basis en de basisondersteuning beter wordt benut en maatwerk ondersteuning minder nodig is. De behoefte en de identiteit van de wijken staat voorop. Daarbij willen wij gebruik maken van de bestaande infrastructuur en voorzieningen, door deze te versterken en te faciliteren.
4. Nieuw zakelijk partnerschap: Aflopende contracten in de komende jaren bieden kansen om vanuit strategisch partnerschap met een gedeelde verantwoordelijkheid voor de financiële houdbaarheid van het sociaal domein nieuwe afspraken te maken, zowel inhoudelijk als financieel. Wij maken afspraken met een beperkt aantal aanbieders. Essentieel hierbij is dat er vanuit dezelfde opgave verantwoordelijkheid wordt gedeeld en dat het partnerschap vanuit vertrouwen ontstaat. Aanbieders krijgen hierbij autonomie en ruimte om doelmatig en slimmer (innovatief) te werken, maar binnen duidelijk afgesproken kaders. Daar hoort ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het gemeenschapsgeld bij, en een financiering en monitoring die niet direct gekoppeld is aan afspraken op casusniveau.

Deze elementen vormen een samenhangend geheel aan interventies die het sociaal domein dichterbij de inwoner brengt en betaalbaar houdt. Qua dienstverlening aan onze inwoners bouwen we aan de volgende

driedeling:

1. De sociale basis

De sociale basis is het geheel van informele sociale verbanden (buurten, groepen, verenigingen, netwerken, gezinnen) aangevuld en ondersteund vanuit de gemeente, organisaties, diensten en voorzieningen. Samen maken ze het mogelijk dat inwoners kunnen participeren in sociale relaties op een manier die hun welzijn, capaciteiten en individueel potentieel verbetert. De gemeente Hengelo heeft hierin vooral een faciliterende en voorwaardenscheppende rol.

2. Basisondersteuning

Voor inwoners die zich niet redden met steun vanuit het eigen netwerk en/of sociale basis kijken wij of extra ondersteuning nodig is vanuit de basisondersteuning. Deze wijkgerichte basisondersteuning bestaat uit individuele ondersteuning vanuit wijkteams en groepsgerichte basisondersteuning in de wijk.

3. Maatwerkondersteuning

Als basisondersteuning (tijdelijk) niet toereikend is, maken we gebruik van maatwerkondersteuning. Hiermee bedoelen we ondersteuning voor specifieke doelgroepen of een type aanbod dat minder geschikt is om vorm te geven als basisondersteuning in de wijk. Vaak omdat het specialistisch en/of individueel is en op maat aangeboden moet worden.

Investeren

Wij realiseren ons dat de kosten voor de baten uit gaan, om deze transformatie te kunnen bewerkstelligen. Om de gewenste financiële opgave te kunnen invullen zullen we zowel incidenteel als structureel moeten investeren. Incidenteel in de vorm van het transformatiebudget. Structureel in kosten om "het anders te gaan doen". De transformatie kost tijd wat maakt dat de financiële opgave de komende jaren moet worden verlaagd om deze uiteindelijk structureel te kunnen invullen.

In de financiële paragraaf is enerzijds het transformatiebudget opgenomen en anderzijds het ingroeipad om te komen tot de structurele invulling.

Wij vragen uw gemeenteraad deze aanvullende kaders (Nieuw Hengelo's Model, hoofdstuk 3) vast te stellen en de financiële gevolgen die uit dit voorstel komen te verwerken in de Beleidsbegroting 2023-2026.

In het transformatieplan geven wij vervolgens per domein concreet invulling aan het Hengelo's model (H5). In dit hoofdstuk geven wij aan op welke wijze het college voornemens is uitvoering te geven aan de kaders zoals verwoord in het Nieuw Hengelo's Model.

Verantwoording

Het Transformatieplan is een plan voor de transformatie van het gehele sociale domein. Hier brengen we zowel nieuwe als bestaande programma- en ontwikkelactiviteiten in de lijn onder, bundelen we ze en lijnen we ze uit. Zo maken we een efficiëncyslag ten opzichte van de huidige situatie, waarin het Beleidsprogramma, het Maatregelenpakket en Innovatiefiches elk nog hun eigen organisatie-, sturings- en verantwoordingsstructuren kennen. Deze onderdelen en taakstellingen zijn nu opgenomen in het transformatieplan. Het transformatieplan heeft een overkoepelende sturings- en verantwoordingsstructuur, waardoor het geheel overzichtelijker wordt. De verantwoording over het transformatieplan verloopt binnen de reguliere P&C-cyclus.

Wij stellen u voor de onderdelen en taakstellingen uit het Beleidsprogramma, het Maatregelenpakket en de Innovatiefiches op te nemen in het Transformatieplan. En de verantwoording over het Transformatieplan te laten lopen via de reguliere P&C-cyclus.

Vervolgproces en communicatie/ participatie

Met het Transformatieplan heeft het college de ontwikkelrichting voor het sociaal domein voor de komende jaren neergelegd. Dit transformatieplan is voor de gemeente de basis voor de dialoog met inwoners en partners, inclusief de Advies- en Cliëntenraad. Een dialoog die leidt tot gedeelde uitgangspunten en een doorleefde visie op en vooral ook de verdere uitwerking van het sociaal domein in Hengelo. Bij die dialoog betrekken wij ook nadrukkelijk ervaringsdeskundigen. Hiermee geven wij uitvoering aan de motie: "Geen preventie zonder ervaring; inzet ervaringsdeskundigen", aangenomen door uw gemeenteraad op 10 november 2021.

Om deze uitwerking goed te organiseren, maken wij een uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan geeft concreet weer:

- Welke deelprojecten het transformatieplan kent
- Wat de inhoudelijke en financiële doelstellingen daarin zijn

- Wat de maatschappelijke effecten zullen zijn
- Welke actie en inzet wanneer en met wie wordt gepleegd om dit doelstellingen te behalen
- In welke governance en met welke uitvoeringsafspraken wij dat gaan doen
- En op welke wijze de dialoog en vervolgproces met inwoners en partners vormgegeven wordt.

Dit uitvoeringsplan zal later dit jaar worden vastgesteld door het college. Het is een meerjarig plan waaraan wij zullen werken. Meerjarig omdat wij de een aantal jaren nodig hebben om de inhoudelijk veranderingen en financieel ombuigingen tot stand te brengen. Dit betekent dat wij niet volgend jaar of over twee jaar weer grote beleidswijzigingen en beleidsnota's zullen voorleggen. Wel zullen wij mogelijk komen met bijstellingen als gevolg van (landelijke) ontwikkelingen en mogelijk voortschrijdende inzichten.

BESPREEK - EN BESLISPUNTEN

1. Kennisnemen van het 'Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo'
2. Vaststellen van de aanvullende kaders van het Nieuw Hengelo's Model, zoals verwoord in hoofdstuk 3 van dit transformatieplan
3. De onderdelen en taakstellingen uit het Beleidsprogramma, het Maatregelenpakket en de Innovatiefiches opnemen in het transformatieplan.
4. De verantwoording over het transformatieplan laten lopen via de reguliere P&C-cyclus
5. Instemmen met het verlagen van de taakstellingen in de periode 2022-2025 en het hierdoor ontstane begrotingstekort te dekken conform onderstaande inzet van dekkingsbronnen, zoals beschreven in onderstaande paragraaf "financiële aspecten". Dit betekent specifiek de volgende reservemutaties:
 - a. Onttrekkingen uit de Algemene Reserve beklemd deel Sociaal Domein: €1.260.381 (2023) en €3.178.293 (2024).
 - b. Onttrekkingen uit de Algemene Reserve: €951.640 (2024), €1.215.526 (2025)
 - c. Toevoeging aan de Algemene Reserve: €807.807 (2026).

FINANCIËLE ASPECTEN

Financieel:

In de afgelopen jaren zijn er diverse taakstellingen ontstaan binnen het Sociaal Domein als gevolg van toenemende kostenontwikkelingen. Een deel hiervan wordt gecompenseerd door extra (Rijks) inkomsten (batenkant), deze zijn echter voor de jaren vanaf 2024 nog onzeker. Voor het bedrag wat overblijft zit een deel buiten onze invloedssfeer (abonnementstarief), dit kunnen we alleen realiseren als er aanpassingen worden gedaan in wet- en regelgeving. Voor het transformatieplan richten we ons op de financiële opgave die aan de lastenkant aanwezig is, hier hebben we immers zelf in bepaalde mate invloed op (met uitzondering van het abonnementstarief). Wij laten de taakstelling voor het abonnementstarief (€1,3 mln) daarom staan en betrekken deze niet in deze opgave.

De opgave voor het transformatieplan is als volgt:

Waar moeten we mee aan de slag?					
Uitgaven	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal opgave na Zomerbrief 2022 - 2026	1.389	2.094	4.778	7.182	8.194
Correctie ingevulde interventie		-10	-10	-10	-10
Landelijke afhankelijkheid: Abonnementstarief				-1.300	-1.300
Lokaal op te lossen --> Transformatieplan	1.389	2.084	4.768	5.872	6.884

Deze opgave is, op basis van uitvoering van dit transformatieplan, uiteindelijk structureel in te vullen echter niet in het tempo zoals dat nu in de jaarschijven is weergegeven. Om het besparingspotentieel vanuit het Transformatieplan te kunnen realiseren zullen namelijk ook investeringen moeten worden gedaan. Deze investeringen zijn noodzakelijk, maar dempen het netto besparingspotentieel. Voor het ingroeipad is daarom financiële dekking nodig.

Naast het ingroeipad is er budget nodig om de transformatie te realiseren. Dit budget bestaat uit voorbereidingskosten (planvorming in 2022) en uitvoeringskosten (2023-2026).

Dit ziet er als volgt uit:

	2023	2024	2025	2026
Opgave Transformatieplan	€ 2.084.000	€ 4.768.000	€ 5.872.000	€ 6.884.000
Besparingspotentieel transformatieplan (-/-)	-€ 972.750	-€ 935.100	-€ 4.077.700	-€ 6.894.000
Benodigd transformatiebudget incidenteel (+/+)	€ 1.104.500	€ 1.270.000	€ 360.000	€ 10.000
Benodigde dekking	€ 2.215.750	€ 5.102.900	€ 2.154.300	€ 0

De voorbereidingskosten in 2022 zullen we betrekken bij de 2^e Beleidsrapportage 2022. Naar verwachting kunnen deze worden gedekt uit reeds beschikbaar gestelde incidentele middelen en daarmee budgettair neutraal worden verwerkt.

Voor de benodigde dekking stellen wij de volgende bronnen in volgorde voor:

1. Nog bestaande stelposten in programma 9 waarop middelen staan die we vanuit het Gemeentefonds hebben ontvangen en waarvan we op dit moment inschatten deze niet aanvullend op onze bestaande begroting nodig te hebben
2. Algemene Reserve – beklemd deel Sociaal Domein (restant momenteel ca. €4,4 mln)
3. Algemene Reserve.

De afgelopen jaren zijn we behoudend geweest in ons financiële beleid en hebben een spaarpot om een zachte landing mogelijk te maken als we te maken hebben met ingewikkelde vraagstukken. Daar is dit er 1 van. We gebruiken daarom voor dekking van dit ingroeipad onder meer de Algemene Reserve. We gebruiken hiervoor niet het begrotingssaldo.

De dekkingsbronnen zetten we als volgt over de jaarschijven in:

	2023	2024	2025	2026
Benodigde dekking	€ 2.215.750	€ 5.102.900	€ 2.154.300	€ 0
1 Aframen stelposten Gemeentefonds	-€ 956.020	-€ 974.356	-€ 939.343	-€ 809.003
2 Algemene Reserve beklemd deel Sociaal Domein	-€ 1.260.381	-€ 3.178.293		
3 Algemene Reserve	€ 0	-€ 951.640	-€ 1.215.526	€ 807.807
Afronding	€ 651	€ 1.389	€ 569	€ 1.196
Saldo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

U ziet in 2026 een toevoeging in plaats van een onttrekking aan de Algemene Reserve. Dit komt door het aframen van de stelposten waarbij er niet direct dekking nodig is vanuit dit transformatieplan.

Financieel verwerken we dit als volgt in de Beleidsbegroting 2023-2026:

1. We ramen de bestaande taakstellingen af
2. We voeren het besparingspotentieel op als nieuwe taakstelling
3. We voeren het transformatiebudget op als incidentele uitgaven
4. We verwerken de dekking zoals hiervoor beschreven.

Focus van dit plan en onze taakstelling is gericht op de huidige begrotingsperiode, waarbij wij de opgave naar 2026 als een tussenresultaat zien. Wij adviseren om, bij eventuele overschotten of tekorten volgend jaar, niet steeds de taakstelling aan te passen. De transformatie is een continue opgave, waarbij wij nu de focus hebben op 2026 en op zijn vroegst – tenzij niet onvoorziene omstandigheden hiertoe vragen – in 2025 met een nieuwe doorkijk/ herijking van de periode 2027 en verder komen.

BIJLAGE(N)

- Transformatieplan, voor een toekomstbestendig Sociaal Domein voor Hengelo.
- Advies op scenario's Cliëntenraad Minima en Wmo
- Advies op scenario's Adviesraad sociaal domein
- Reactie op adviezen Cliëntenraad en Adviesraad

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3462621	donderwinkel, astrid	MSO-SD	
ONDERWERP			
3462621 - Transformatieplan sociaal domein			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. Kennisnemen van het 'Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo'
2. Vaststellen van de aanvullende kaders van het Nieuw Hengelo's Model, zoals verwoord in hoofdstuk 3 van dit transformatieplan
3. De onderdelen en taakstellingen uit het Beleidsprogramma, het Maatregelenpakket en de Innovatiefiches opnemen in het transformatieplan
4. De verantwoording over het transformatieplan laten lopen via de reguliere P&C-cyclus
5. Instemmen met het verlagen van de taakstellingen in de periode 2022-2025 en het hierdoor ontstane begrotingstekort te dekken conform onderstaande inzet van dekkingsbronnen, zoals beschreven in onderstaande paragraaf "financiële aspecten". Dit betekent specifiek de volgende reservemutaties:
 - a. Onttrekkingen uit de Algemene Reserve beklemd deel Sociaal Domein: €1.260.381 (2023) en €3.178.293 (2024)
 - b. Onttrekkingen uit de Algemene Reserve: €951.640 (2024), €1.215.526 (2025)
 - c. Toevoeging aan de Algemene Reserve: €807.807 (2026).

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Als een inwoner om welke reden dan ook moeite heeft om zelfstandig mee te doen in de maatschappij, dan mag het op de overheid rekenen. Of dat nou tijdelijk is, voor altijd, of omdat het ouder wordt. De gemeente ziet het als een belangrijke taak om Hengeloërs bij te staan als dat nodig is. Van huishoudelijke ondersteuning tot hulp bij schulden, van Regiotaxi tot zinvolle daginvulling.

De komende jaren gaat er wel het een en ander veranderen. Enerzijds omdat we de gemeente weer terug in de wijken willen brengen, anderzijds is er ook een financiële noodzaak. De kosten van de voorzieningen en het aantal mensen dat hier gebruik van maakt, nemen steeds meer toe. Als de gemeente niets doet, komt de gemeente jaarlijks 8 tot 11 miljoen euro tekort. Dat zou betekenen dat we de zorg voor mensen die dat echt nodig hebben straks wellicht niet meer kunnen garanderen. En dat willen we uiteraard voorkomen. Daarom gaan we het sociaal domein anders organiseren. Door te zorgen voor meer voorzieningen in de wijk, dichterbij de Hengeloërs. Daarom is de gemeenteraad akkoord gegaan met de aanvullende beleidskaders van het Nieuw Hengelo's Model zoals verwoord in het 'Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo'.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

Transformatie- plan

Voor een toekomstbestendig
Sociaal Domein
voor Hengelo

CONCEPT

Versie college B en W van 13
september 2022 t.b.v. verdere
raadsbehandeling in oktober -
november 2022

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

Een sociaal Hengelo, nu en in de toekomst

Samenvatting: Een sociaal Hengelo, nu en in de toekomst

Als u om welke reden dan ook moeite heeft om zelfstandig mee te doen in de maatschappij, dan mag u op de overheid rekenen. Of dat nou tijdelijk is, voor altijd, of omdat u ouder wordt. De gemeente ziet het als een belangrijke taak om Hengeloërs bij te staan als dat nodig is. Van huishoudelijke ondersteuning tot hulp bij schulden, van Regiotaxi tot zinvolle daginvulling.

De komende jaren gaat er wel het een en ander veranderen. Enerzijds omdat we de gemeente weer terug in de wijken willen brengen, anderzijds is er ook een financiële noodzaak. De kosten van de voorzieningen en het aantal mensen dat hier gebruik van maakt, nemen steeds meer toe. Als we niets doen, komt de gemeente jaarlijks 8 tot 11 miljoen euro tekort. Dat zou betekenen dat we de zorg voor mensen die dat echt nodig hebben straks wellicht niet meer kunnen garanderen. En dat willen we uiteraard voorkomen. Daarom gaat de gemeente het sociaal domein anders organiseren. Door te zorgen voor meer voorzieningen in de wijk, dichterbij de Hengeloërs. Maar ook door een groter beroep te doen op mensen zelf.

Normaliseren

Soms problematiseren we misschien wel een beetje teveel. Iedereen lijkt tegenwoordig wel perfect te moeten zijn, maar we zijn gelukkig allemaal verschillend en iedereen heeft wel iets. En dat het soms in het leven tegenzit, is eigenlijk heel normaal. Daarvoor zou je ook een normale oplossing kunnen zoeken. Een oudere zus die haar broertje af en toe helpt met zijn huiswerk, een voetbalcoach waar een jongere zijn verhaal kwijt kan als het thuis niet zo lekker loopt. We zouden tegenslag moeten zien als iets dat bij het gewone leven hoort en vaker oplossingen zoeken in de eigen omgeving. Dit noemen we normaliseren.

De gemeente wil al met al weer meer gaan inzetten op een stevige basis dichtbij huis. Een goed netwerk in de wijk voorkomt veel problemen: school, sport, vrijwilligerswerk, thuiszorg, ontmoetingsplekken. Wij verwachten dat er op die manier minder mensen een beroep hoeven te doen op ondersteuning. En dat betekent dat we de zorg voor kwetsbaren, voor Hengeloërs die dat echt nodig hebben, kunnen waarborgen. Want laat dat heel duidelijk zijn: de gemeente wil er altijd zijn voor inwoners die het zonder ondersteuning niet redden.

Dit vraagt wel iets van ons allemaal. Van inwoners vragen we om iets vaker zelf oplossingen te zoeken. Van maatschappelijke organisaties vraagt het een andere manier van werken. Van Hengeloërs die van sociale voorzieningen gebruik maken, vragen we vaker een eigen bijdrage. En van de gemeente zelf vraagt het een cultuuromslag en het op een andere manier organiseren van de ondersteuning. Zo houden we Hengelo ook in de toekomst sociaal.

Het Nieuw Hengelo's Model

De nieuwe manier van werken noemen we het 'Nieuw Hengelo's Model'. Dit zijn de belangrijkste vier kenmerken:

1. *Normaliseren*: gewone problemen oplossen in het normale, dagelijkse leven. Wij zien tegenslag als iets dat erbij hoort. We maken problemen niet te groot door er meteen een etiket op te plakken en we zoeken eerst hulp in onze eigen omgeving.
2. *Preventie*: wat je voorkomt, hoeft je achteraf niet te herstellen. Preventie vermindert de behoefte aan zwaardere zorg. Dat scheelt niet alleen in de kosten, maar voor mensen zelf is het voorkomen van problemen natuurlijk ook veel prettiger.
3. *Wijkgerichte aanpak*: de gemeente dichterbij de Hengeloërs. We willen meer gebruik maken van wat er in de wijk al is: van scholen en zwembaden tot wijkcentra en huisartsenpraktijken. We organiseren ondersteuning dicht bij huis, in een vertrouwde omgeving en in aansluiting op het gewone leven van de Hengeloër.
4. *Nieuw zakelijk partnerschap*: een kleiner aantal organisaties en een ander contract. Door de financiering op een andere manier te organiseren, geven we deze organisaties meer ruimte om hun eigen keuzes te maken, maar ook meer verantwoordelijkheid. We gaan minder afrekenen op individuele trajecten, maar kijken meer naar het resultaat als geheel.

Schematisch ziet het Nieuw Hengelo's Model er zo uit:

Sociale Basis

Een brede, sociale basis vormt het belangrijkste onderdeel van het model. Daaronder vallen alle aspecten en voorzieningen die bij het dagelijks leven horen. Van school en werk tot buurtzorg en sportverenigingen. De gemeente gaat deze voorzieningen (nog) meer organiseren in de wijk zelf, laagdrempelig en dichtbij inwoners. Het idee hierachter is dat we zo problemen voorkomen, dat er minder specialistische ondersteuning nodig is en dat we op die manier ook kosten kunnen besparen.

Onder de basisondersteuning vallen ook groepsactiviteiten, zoals daginvulling en andere activiteiten waar professionele begeleiding bij aanwezig is. Voorbeelden hiervan zijn de BSO+ (extra ondersteuning binnen de buitenschoolse opvang) en de Wijkhuizen, waar ouderen elkaar kunnen ontmoeten en samen activiteiten ondernemen. Van inwoners die dit kunnen missen gaat de gemeente bij deze activiteiten een bijdrage vragen.

De basisondersteuning sluit aan bij het gewone leven van inwoners en kan - afhankelijk van de behoefte - ook per wijk verschillen.

Basisondersteuning

Voor de inwoners voor wie de sociale basis niet voldoende is, organiseert de gemeente basisondersteuning. Deze ondersteuning vindt ook zoveel mogelijk plaats in de wijk. De wijkteams vervullen hier een belangrijke rol in. Inwoners kunnen zich op één plek in de wijk melden. Of het nou gaat om vragen over opvoeden, schulden, eenzaamheid of verslaving. Het wijkteam kijkt vervolgens wat er nodig is. Het team kan ook doorverwijzen naar andere instanties of organisaties.

Maatwerkondersteuning

Tot slot is er maatwerkondersteuning mogelijk als andere vormen van ondersteuning (tijdelijk) niet voldoende zijn. U kunt hierbij denken aan specialistische en individuele ondersteuning, zoals huishoudelijke hulp en de jeugdreclassering. Met een stevige sociale basis en de basisondersteuning op orde, verwacht de gemeente dat inwoners minder een beroep hoeven te doen op maatwerkondersteuning.

Tussen de sociale basis, de basisondersteuning en de maatwerkondersteuning lopen geen strakke grenzen. Er vindt overal wisselwerking plaats. We doen een tandje erbij als dat nodig is, en we halen dat er weer af zodra dat kan.

Wat verandert er voor u?

We kunnen nog niet precies zeggen wat u persoonlijk van deze veranderingen gaat merken. Op basis van dit transformatieplan maakt de gemeente een uitvoeringsplan. Daarin worden zaken meer concreet gemaakt. Uiteindelijk zal het voor ieder een net even anders uitpakken en is het mede afhankelijk van de ondersteuning waar u nu gebruik van maakt.

Globaal gaat het om de volgende veranderingen:

Ondersteuning dichterbij huis

- De gemeente gaat u helpen en uitleg geven over hoe u makkelijker in uw eigen omgeving oplossingen kunt zoeken.
- We gaan de ondersteuning veel meer in uw eigen wijk organiseren. U kunt naar de dichtstbijzijnde locatie met eigen vervoer, hulp uit de omgeving of met georganiseerd vervoer. Zo ontmoet u makkelijker mensen uit uw eigen buurt.
- Er komen straks meer activiteiten samen in één gebouw. Denk aan sporten, cultuur, een lunchvoorziening, fysiotherapie of een computercursus. Ook dit vergroot de mogelijkheid om andere mensen uit de wijk te ontmoeten.

Ondersteuning betaalbaar houden

- De gemeente gaat u vaker inzicht geven in de kosten van een bepaalde voorziening zodat u daar een beter beeld van heeft.
- U zult vaker worden gevraagd om een eigen bijdrage als u daartoe in staat bent, of om zelf een oplossing te zoeken in uw eigen omgeving.
- U krijgt wellicht met een andere aanbieder te maken, omdat de gemeente met minder partners gaat samenwerken.
- Het kan straks voorkomen dat u niet meer alles meteen kunt declareren, maar bonnetjes opspaat tot u een drempelbedrag heeft bereikt. Hiermee bespaart de gemeente op administratiekosten.
- Misschien komen er – op termijn – minder mogelijkheden voor bijzondere bijstand. Nog steeds komt iedereen die minder dan 120% van het sociaal minimum verdient hiervoor in aanmerking, maar misschien veranderen de regelingen of worden ze in aantal verminderd.

- Het Rijk heeft de regels voor huishoudelijke ondersteuning veranderd. Als er een mogelijkheid is, dan zou de gemeente graag de inkomensafhankelijke bijdrage weer invoeren. Op deze manier blijft deze hulp ook in de toekomst beschikbaar voor mensen met een lager inkomen.

Nieuwe initiatieven

- Problemen van mensen vragen soms om ongebruikelijke oplossingen. Om te voorkomen dat deze ongebruikelijke oplossingen stranden in een woud van wetten en procedures zet de gemeente de Doorbraakmethode in, zodat we mensen sneller en beter kunnen helpen.
- Voor een deel van de jongeren die nu een maatwerk aanbod krijgen, gaan we meer naschoolse activiteiten in de wijk organiseren. Zo is maatwerk in de toekomst minder nodig.
- Voor ouderen komen er trainingen om langer fit en zelfstandig te blijven. U kunt bijvoorbeeld oefenen met fietsen, inclusief het op- en afstappen en de fiets uit de schuur halen. Deze trainingen zijn een voorwaarde om voor huishoudelijke ondersteuning in aanmerking te komen.
- De gemeente gaat inwoners bewuster maken van de consequenties van ouder worden, zodat u zich hier beter op kunt voorbereiden. Als u bijvoorbeeld op tijd op zoek gaat naar een gelijkvloerse woning, heeft u straks geen traplift nodig.

Om u een nog beter idee te geven, kunt u in het transformatieplan de (geanonimiseerde) verhalen lezen van een aantal Hengeloërs, om te zien wat er voor hen in de toekomst verandert.

Veranderen kost tijd

Al met al gaat er de komende jaren veel gebeuren op sociaal gebied in Hengelo. Het is echt een andere manier van kijken: vaker oplossingen zoeken in het dagelijks leven, ondersteuning dichterbij huis en zorgen dat we sociale voorzieningen betaalbaar houden en beschikbaar voor iedere Hengeloër die dat nodig heeft.

We zijn met de voorbereidingen niet over één nacht ijs gegaan en dat gaan we met de uitvoering ook niet doen. De oude en de nieuwe manier zullen zeker nog wel een tijdje naast elkaar bestaan. En als er voor u dingen wijzigen, dan zullen we u hier goed bij begeleiden. Misschien verandert uw daginvulling en gaat u straks niet meer naar een zorgboerderij, maar naar een plek in uw eigen buurt. We snappen dat dit wennen kan zijn en dat dit tijd en aandacht vraagt.

De gemeente is zich ervan bewust dat de veranderingen onze inwoners raken. De ondersteuning wordt anders, maar valt niet weg. We gaan meer aansluiten bij het gewone leven, zo dicht bij mogelijk en met zo min mogelijk bureaucratie. We begrijpen ook dat deze nieuwe werkwijze niet voor iedere inwoner de beste oplossing is. Heel kwetsbare inwoners blijven we daarom altijd met een op maat gemaakt aanbod ondersteunen.

Verhalen over de veranderingen

Het Transformatieplan geeft kaders en richting voor de veranderingen in het Sociaal domein. Om u een nog beter idee te geven van wat de veranderingen betekenen, leest u in het hoofdstuk 5 een aantal (geanonimiseerde) verhalen van Hengeloërs, om te zien wat er voor hen in de toekomst verandert. Hieronder hebben we deze voorbeelden nog even voor u op de rij gezet.

Jayden (10 jaar)

Gaat naar groep 7 van het reguliere onderwijs. Jayden komt vaak te laat op school en heeft moeite om de dag door te komen in de klas zonder anderen te storen bij hun werk. Daarnaast lijkt Jayden wat ongeremd in het contact met leeftijdsgenootjes, waardoor er soms conflicten ontstaan tussen

hem en andere leerlingen. In de huidige situatie zouden Jayden en zijn ouders een indicatie krijgen voor jeugdhulp en daarvoor naar één of meerdere aanbieders moeten voor ondersteuning. In de nieuwe situatie schakelt een leerkracht de schoolzorgondersteuner (SZO'er) in. De SZO'er werkt op school en heeft een achtergrond in de zorg. Er vinden enkele gesprekken plaats met Jayden, zijn ouders (Richard en Bianca) en de leerkracht. De schoolzorgondersteuner merkt dat er thuis meer aan de hand is: de ouders hebben veel ruzie en Jayden heeft het gevoel dat hij hen tot last is, waardoor hij zich vaak terugtrekt op zijn kamer. Daarnaast zijn er ook regelmatig ruzies tussen Jayden en zijn moeder Bianca over het treuzelen/slecht luisteren van Jayden in bijvoorbeeld de ochtend. De SZO'er denkt dat er meer nodig is in de thuissituatie en bespreekt met de ouders de mogelijkheid van extra ondersteuning vanuit het wijkteam. De gezinswerker uit het wijkteam komt bij de ouders op huisbezoek en het blijkt dat er op verschillende leefgebieden problemen zijn. Dat zorgt dagelijks voor ruzies. De gezinswerker spreekt met de ouders af om de problemen samen met hen in kaart te brengen en aan te pakken. De ouders voelen zich vertrouwd met deze aanpak en hebben weer meer vertrouwen in de toekomst.

Melissa (24)

Woont samen met haar vriend in de Berflo Es. Melissa heeft op dit moment geen werk, het lukt haar niet om werk te houden. In haar jeugd heeft ze problemen gehad en zijn er veel hulpverleners betrokken geweest. Ze voelt zich niet goed, maar wil het nu graag helemaal zelf oplossen.

Regelmatig drinkt ze te veel, het begint met een glaasje om rustig te worden, maar

het worden er steeds meer en de dag eindigt vaak in een ruzie met haar vriend. De burens hebben zelfs al eens de politie gebeld tijdens zo'n ruzie. Ze is hier erg van geschrokken. Melissa gaat naar de huisarts, die verwijst haar naar de verslavingszorg. In gesprek met deze expert wordt duidelijk dat niet de alcohol, maar een gebrek aan structuur in haar leven het eigenlijke probleem is. In de bestaande situatie zou Melissa een indicatie krijgen voor individuele begeleiding thuis en mogelijk dagbesteding op een locatie ergens in of buiten Hengelo. In de nieuwe situatie gaat de medewerker verslavingszorg met Melissa naar de GGZ-locatie in de wijk. Melissa volgt nu enkele ochtenden in de week een programma, gericht op talentontwikkeling. Daarnaast schenkt ze twee avonden in de week koffie bij de ouderensoos in haar eigen buurt. Zo helpt zij andere inwoners in haar wijk en dat geeft haar het gevoel dat ze iets bijdraagt. Na de zomervakantie wil Melissa een opleiding tot helpende gaan doen bij het ROC.

Caithlyn (16 jaar)

Verblijft in een trainingshuis vanuit Ambiq. Caithlyn heeft voorheen in een pleeggezin en verschillende behandelsettings gewoond. Caithlyn is op dit moment dusdanig zelfstandig en stabiel dat er toegewerkt wordt naar zelfstandig wonen (met ambulante begeleiding). Een enorme

stap voor Caithlyn gezien het verleden, maar juist ook een positieve ontwikkeling gezien de enorme drive van Caithlyn om weer meer regie te krijgen over haar eigen leven. De begeleider van het trainingshuis vult samen met Caithlyn een toekomstplan in. In een gesprek tussen Caithlyn, de begeleider en de regisseur van de gemeente, komen ze tot de conclusie dat Caithlyn alles redelijk goed op de rit heeft en nauwelijks gebruik hoeft te maken van de 24-uurs nabijheid binnen het trainingshuis. Ze besluiten in te zetten op doorstroom naar een eigen woning met ambulante begeleiding vanuit een jeugdhulpaanbieder en de basisondersteuning. Caithlyn is erg blij met het vertrouwen in haar eigen toekomstplan. Ze krijgt hierdoor ook meer zelfvertrouwen dat ze de volgende stap richting zelfstandigheid kan maken. Door de samenwerking tussen de ambulante jeugdhulpverlener en de gezinswerker uit het wijkteam heeft Caithlyn het gevoel dat haar plan ook goed uitgevoerd kan worden en er kennis is over zorg en wonen in de wijk.

Wim (82 jaar)

Woont in de Hasseler Es en is sinds een jaar weduwnaar. Wim heeft twee kinderen die verder weg wonen. Ze komen hem in het weekend regelmatig opzoeken en zorgen dat Wim door de week thuis de boodschappen bezorgt krijgt. De huishoudelijke

hulp merkt op dat Wim nog maar weinig het huis uit komt en moeizamer gaat lopen. Bovendien oogt hij een stuk minder kwiek en vrolijk als eerder. In de bestaande situatie zou Wim een indicatie voor dagbesteding krijgen, met daaraan gekoppeld een indicatie voor vervoer. De dagbesteding zit wat verder weg, soms zelfs buiten Hengelo. In de nieuwe situatie neemt de huishoudelijke hulp contact op met het wijkcentrum. Een medewerker gaat bij Wim langs. Wim voelt zich eenzaam en zou graag weer wat meer leven in de brouwerij willen. Alleen zijn buurvrouw spreekt hij nog wel eens, die brengt ook zo nu dan een boodschapje. De medewerker van het wijkcentrum spreekt met Wim af dat hij drie ochtenden per week naar het Kulturhoes komt om mee te doen met de activiteiten daar. De buurvrouw kan hem brengen. Met automaatje komt hij weer thuis. In het Kulturhoes ontmoet Wim mensen uit zijn eigen wijk. Misschien kent hij sommigen van hen al. In een later stadium ontmoeten ze elkaar wellicht ook nog buiten de activiteiten om. Daarnaast gaat Wim bij de fysiotherapeut aan de slag met Powerful ageing zodat hij, op goede dagen, zelf de wandeling naar het buurthuis of de supermarkt weer kan maken.

Anja (54 jaar)

Heeft een LAT-relatie. Ze woont in een appartement van de woningbouw. Ze heeft een brief gekregen dat ze uit de woning gezet gaat worden. Haar schulden zijn het afgelopen jaar opgelopen, Anja schaamde zich en heeft dit niet besproken met iemand. De post weggooien was de enige manier om niet verder in paniek te raken. Ze vertelt haar vriend dat ze haar woning gaat verliezen. Samen met haar vriend komt ze naar het wijkcentrum. Een medewerker schuldhulpverlening gaat met Anja in gesprek en haar situatie wordt in kaart gebracht.

Jacob is een alleenstaande man van 56 jaar

Die zich na een mislukt avontuur in het buitenland weer in zijn voormalige woonplaats Hengelo heeft gevestigd. Gedesillusioneerd meldt Jacob zich bij Werk en Inkomen voor het aanvragen van een

uitkering. Hoewel hij wettelijk gezien in de gelegenheid gesteld moet worden een aanvraag in te dienen, gaan wij de aanvraag nu niet meteen in gang zetten. De focus ligt op het zo snel mogelijk vinden van werk. Jacob ontvangt eerst een uitnodiging voor een voorlichtingsbijeenkomst. Daar krijgt hij de boodschap dat de kortste weg naar inkomen in zijn geval betaald werk is en dat de gemeente er alles aan gaat doen om hem daarbij te helpen. De gegevens die de gemeente eventueel nodig heeft voor het vaststellen van het recht op een uitkering kan hij alvast eenvoudig digitaal inleveren. Een week na de algemene voorlichtingsbijeenkomst volgt een persoonlijk gesprek met een klantmanager van de gemeente, gespecialiseerd in de begeleiding naar werk van 50-plussers. Uit zijn netwerk van werkgevers heeft de klantmanager twee passende vacatures voor Jacob en meldt hij Jacob alvast aan voor een sollicitatietraining een week later. Mocht een van de vacatures meteen een succes blijken, kan afmelden immers altijd nog. De klantmanager houdt een vinger aan de pols of Jacob ondersteuning nodig heeft bij het solliciteren, of de vacatures wellicht meteen tot een baan leiden en of er alsnog (tijdelijk) een uitkering moet worden toegekend. In het laatste geval vindt er op korte termijn opnieuw een persoonlijk gesprek plaats waarbij tevens een werkcoach (al dan niet van SWB) aanwezig is om verder in te zoomen op de mogelijkheden van betaald werk.

Bij deze verhalen is gebruik gemaakt van stockfoto's.

Colofon

September 2022. Uitgave van de gemeente Hengelo.

Transformatieplan voor een toekomstbestendig Sociaal Domein voor Hengelo

CONCEPT

Versie college B en W van 13 september 2022

t.b.v. verdere raadsbehandeling in oktober - november 2022

Inhoud

1.	Inleiding	10
2.	Analyse: Wat zien wij	12
3.	Nieuw Hengelo's Model	14
4.	Sturing in het Nieuw Hengelo's Model	19
5.	Inrichting van het Nieuw Hengelo's Model	22
6.	Financiering en contractering	39
7.	Oriënteren op samenwerkingen en partnerschappen	40
8.	Transformeren in de organisatie	42
9.	Communicatie	44
10.	Financiële paragraaf	47
11.	Risicoparagraaf	50
Bijlage I	Afkortingen en begrippenlijst	54
Bijlage II	Een nadere analyse van de cijfers per domein	58
Bijlage III	Uitgangspunten voor transformatie	61

1. Inleiding

De inwoner centraal en de gemeente terug in de wijken, dat is een belangrijke ambitie in het Collegeprogramma 2022-2026 van de gemeente Hengelo. Wij willen de zorg en ondersteuning vanuit de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet dan ook dichterbij de inwoner organiseren. We doen hierbij een groter beroep op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners voor zorg, werk en bestaanszekerheid. De gemeente neemt hierin de rol van facilitator: wij zorgen ervoor dat inwoners de ruimte en mogelijkheden hiertoe krijgen via de sociale basis en de basis- en maatwerkondersteuning.

Dit transformatieplan is echter niet alleen inhoudelijk gedreven. Ook gezien onze financiële situatie moet het anders. De uitgaven van gemeenten voor het sociaal domein stijgen door. Dat blijkt uit een recent onderzoek van BDO in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Divosa en het Netwerk Directeuren Sociaal Domein (NDSO). Zowel de kosten voor jeugdhulp als de Wmo-kosten van gemeenten stijgen flink. Op dit moment lijkt de groei van de kosten die samenhangen met de Participatiewet te stabiliseren. Dit blijft echter afhankelijk van de stand van de economie.

Onze jaarcijfers laten ook zien dat de uitgaven van jeugdhulp blijven stijgen en dat de budgettaire kaders daarmee overschreden worden. Ook de uitgaven voor de uitvoering van de Wmo zijn de afgelopen jaren fors toegenomen en zullen als gevolg van demografische ontwikkelingen in Hengelo verder stijgen. Aan de inkomstenkant zien wij de komende jaren een teruglopende omvang van het BUIG budget.

Het sociaal domein in Hengelo wordt in de toekomst financieel onhoudbaar als wij daar niet fors op gaan sturen. In de Zomerbrief gaven wij aan dat dit vraagt om vergaande keuzes.

Daarom zijn wij opnieuw aan de tekentafel gaan zitten en hebben wij vanuit verschillende invalshoeken naar onze keuzes voor het sociaal domein gekeken en besloten tot een reset van het Hengelose stelsel. Wij hebben geconstateerd dat wij veel goede activiteiten (in gang) hebben (gezet), maar onvoldoende effectief en in samenhang met elkaar. Daarom moet het anders. Wij hebben daarbij ook advies opgehaald bij de gemeenteraad, de Adviesraad sociaal domein en de Cliëntenraad Minima en Wmo.

De uitkomsten van de reset hebben wij verwoord in dit transformatieplan. Een transformatieplan dat voor de gemeente de basis is voor de dialoog met onze partners en inwoners in de stad over de toekomst van het sociaal domein. Een dialoog die leidt tot gedeelde uitgangspunten en een doorleefde visie op en uitwerking van het Nieuw Hengelo's model. Wij willen ons samen met onze partners en de inwoners van Hengelo hard maken voor het geheel van de veranderingen, niet alleen voor de losse onderdelen (losse projecten) waar partners bij betrokken zijn. Daarbij maken we nieuwe afspraken en sluiten we nieuwe contracten. Alleen dan kunnen wij met elkaar bouwen aan een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo.

Dit transformatieplan staat niet op zichzelf, maar raakt ook andere afspraken in het collegeprogramma. Zo wil het college inwoners en de gemeenteraad betrekken bij het vormgeven van beleid en het meer op maat – per wijk – werken (de gebieds- of wijkgerichte aanpak). Ditzelfde geldt voor de totstandkoming van een gedragen Omgevingsvisie, waarin de integrale langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving wordt opgenomen. Deze thema's zijn van invloed op de transformatie van het sociaal domein, en andersom.

Het gewone leven

Een van onze uitgangspunten in dit transformatieplan is normaliseren. Het leven bestaat uit hoogtepunten en tegenslagen. Hiermee bedoelen we dat we gewone problemen weer meer in het normale, dagelijkse leven willen oplossen. Wij gunnen alle inwoners dat er bij tegenslag vanuit hun eigen omgeving (informeel) ondersteuning is en dat zij zelf hulp kunnen vinden in de sociale basis en basisondersteuning (toelichting in hoofdstuk 3). Zodat maatwerk ondersteuning niet nodig is. Wij zullen dit zoveel mogelijk stimuleren en de sociale basis daarvoor versterken.

Wij realiseren ons dat de keuzes die wij in dit transformatieplan maken onze inwoners raken. Wij houden oog voor de menselijke maat en hebben aandacht voor een warme overdracht van 'oud' naar 'nieuw'. Wij blijven mensen ondersteunen, maar deze ondersteuning wordt wel anders. Meer aansluitend bij het gewone leven, zo dichtbij mogelijk en met zo min mogelijk bureaucratie.

Wij begrijpen dat deze wijze van ondersteunen niet voor iedereen een oplossing is. Heel kwetsbare inwoners moeten, zullen en willen we blijven ondersteunen. Daarom blijft maatwerkondersteuning voor kwetsbare inwoners altijd beschikbaar.

Leeswijzer

Dit transformatieplan begint met een samenvatting, waarin wij ons specifiek richten tot de inwoner van Hengelo. Hoofdstuk 2 gaat over wat wij in Hengelo zien en wat de cijfers ons zeggen. Daarna beschrijven wij de aanpak van het *Nieuw Hengelo's Model*, zoals wij dat hebben 'getekend' (hoofdstuk 3). In hoofdstuk 4 gaan wij in op de sturing in het Nieuw Hengelo's Model en de kritische succesfactoren, om vervolgens de inrichting van ons model te beschrijven (hoofdstuk 5). De financiering en inkoop van het Nieuw Hengelo's Model komen in hoofdstuk 6 aan de orde. Daarna beschrijven wij hoe wij de samenwerking met partners willen organiseren (hoofdstuk 7) en wat het Nieuw Hengelo's Model betekent voor de organisatie (hoofdstuk 9). Hoe wij over de transformatie communiceren met onze inwoners, partners en binnen de gemeentelijke organisatie komt aan de orde in hoofdstuk 10. Tot slot beschrijven wij in hoofdstuk 11 wat het Nieuw Hengelo's Model doet met onze financiële huishouding, om ten slotte in te gaan op de risico's van dit transformatieplan (hoofdstuk 12).

2. Analyse: Wat zien wij

2.1. Trends en ontwikkelingen

Wij nemen u in deze paragraaf kort mee in de trends en (kosten)ontwikkelingen die wij zien bij Jeugd, Wmo en BUIG-budget. In [bijlage II](#) vindt u een nadere analyse van (financiële) cijfers per domein.

De gemeente Hengelo ziet (en rapporteert) al jaren dat de kosten voor jeugdhulp sterk oplopen, waarbij het aantal jeugdigen in zorg soms licht afneemt, soms licht stijgt, maar de gemiddelde kosten per jeugdige fors stijgen. Wij zien onder andere dat de casuïstiek steeds complexer wordt (bijvoorbeeld door meer complexe echeidingen en financiële zorgen in gezinnen; niet alleen corona-gerelateerd) en dat niet in alle situaties de juiste ondersteuning direct voorhanden is (denk aan de wachtlijsten in de Jeugd-GGZ en de mismatch tussen vraag en aanbod), waardoor tijdelijk andere ondersteuning wordt ingezet en trajecten intensiever en langer worden. Wij verwachten dat de jeugdhulpkosten nog steeds blijven stijgen (als wij niks doen), terwijl onze begroting voor de komende jaren een dalende lijn laat zien.

Bij de Wmo daarentegen zien wij nog steeds een toename in aantallen. Wij zien dat het bij de huishoudelijke ondersteuning om een forse toename gaat, als gevolg van de invoering van het abonnementstarief). Het aantal inwoners dat gebruik maakt van groeps- en individuele begeleiding stijgt gestaag, maar daar hebben wij wel een verschuiving gezien van zwaardere naar lichtere ondersteuning. De stijging van het aantal inwoners is in lijn met onze verwachtingen, want wij hebben immers te maken met een behoorlijke vergrijzing. De gemeente Hengelo heeft de structurele tekorten binnen de Wmo tot nu toe opgevangen met incidentele voordelen (middelen beschermd wonen).

Met betrekking tot de gebundelde uitkering (BUIG) voor de bekostiging van de uitkeringen, zien wij een doelgroep die steeds breder en complexer is. Dit vraagt om intensievere begeleiding. Daar komt bij dat het Rijk steeds vaker een beroep doet op gemeenten voor de uitvoering van verschillende regelingen. Denk aan de afhandeling toeslagenaffaire en energietoeslag. Tegenover dit alles staat dat wij niet langer een 'voordeelgemeente' zijn. Wij ontvingen aanzienlijk meer aan bijdrage van het Rijk dan wij in werkelijkheid uitgaven.

2.2. Hengelose en algemene ervaringen en observaties

Naast bovenstaande trends en ontwikkelingen gebruiken wij onze ervaringen en observaties, maar ook lessons learned vanuit andere gemeenten, voor de reset van ons systeem:

- Innovatie met aanbieders blijkt ingewikkeld als dit moet functioneren naast het huidige inkoopmodel. (Voorliggende) voorzieningen sluiten daardoor nog niet altijd aan op de behoeften van inwoners en bestaande voorliggende voorzieningen hebben onvoldoende capaciteit;
- Uitzonderingen daargelaten, zoeken aanbieders in Wmo en Jeugdzorg nog onvoldoende samenwerking met het voorliggend veld. Een prikkel daarvoor ontbreekt;
- Daarnaast ervaren professionals en management niet altijd de ruimte voor afspraken op lokaal niveau als zij werken voor meerdere gemeenten of regio's.
- We merken dat één samenhangende en integrale ondersteuning van individu of gezin vaak moeilijker gaat naarmate er meer aanbieders nodig zijn.
- Een minder versnipperd zorglandschap zorgt voor minder bureaucratie;
- Investeren in goed partnerschap lukt minder goed je meer dan 300 aanbieders hebt;
- Aanbieders uitdagen om samen verantwoordelijkheid te nemen en te zorgen voor een toekomstbestendig en financieel duurzaam stelsel lukt niet als je blijft afrekenen op aantal trajecten en duur van trajecten;
- Administratieve lasten blijven hoog in een inkoopmodel waarbij je blijft afrekenen op aantal trajecten en duur van trajecten;
- Er is in de samenwerking nog onvoldoende gemeenschappelijk beeld over welke informatie (met welk doel en met welke grondslag) in het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) wel mag worden gedeeld. Daardoor is beleidsmatig onvoldoende zicht op wat daadwerkelijk noodzakelijk is en of op- en afschalen dan wel uitstroom wordt belemmerd;
- We merken dat aanbieders als gevolg van wachtlijstproblematiek en krapte op de arbeidsmarkt ook vanuit hun rol over toekomstbestendigheid van de zorg nadenken.

Samenvattend hebben wij enerzijds te maken met veelal te weinig gevoelde (mede) verantwoordelijkheid van aanbieders om te komen tot innovatie en een financieel houdbaar en verantwoord stelsel. Anderzijds willen we positieve ervaringen en lessons learned behouden zien wij dat er aanbieders zijn die op zoek zijn naar antwoorden op wachtlijstproblematieken en de tekorten aan personeel. Wij zien dat als een kans om afspraken te herijken.

2.3. De financiële opgave

Het structurele beeld, een fors tekort op het gebied van Wmo en jeugdhulp, dat wij bij de Kadernota 2022 voorzagen wordt bij de jaarrekening 2021 bevestigd. Bij de Kadernota hebben wij het volgende geschreven: *...Uit deze analyse komt duidelijk naar voren dat zonder aanvullende maatregelen en zekerheid omtrent extra rijksinkomsten we het risico lopen tot € 11 miljoen jaarlijks uit de pas te lopen ten opzichte van onze begroting.*

Het grootste deel van 'de € 11 miljoen' dient gerealiseerd te worden door extra inkomsten van het Rijk en andere partijen. Denk daarbij aan de extra inkomsten voor jeugdhulp o.b.v. de uitkomsten van de 'Commissie van Wijzen' (n.a.v. AEF-rapport over de tekorten in de jeugdzorg), de inkomsten die wij verwachten vanuit centrumgemeente Enschede in verband met onderbesteding middelen beschermd wonen en de financiële effecten van (gedeeltelijke) afschaffing van het abonnementstarief Wmo.

Het restant is, zo is in de Kadernota 2022 gesteld, op te lossen door het nemen van maatregelen in de lokale invloedssfeer, met name door te sturen op volumeontwikkeling. Via diverse, grotendeels nog in te vullen, maatregelen. Van € 2,429 miljoen in 2022 oplopend tot € 5,772 miljoen in 2026.

Dit ziet er in een tabel als volgt uit:

<i>bedragen * 1000</i>	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal Kostenontwikkeling Wmo en Jeugd	-11.317	-11.113	-10.729	-10.703	-10.703
in mindering: extra (rijks)inkomsten Wmo en Jeugd	8.579	7.157	6.169	5.656	4.879
Budgettair effect	309	184	-46	-13	52
Nog op te lossen in het sociaal domein	-2.429	-3.772	-4.606	-5.060	-5.772

Naast de taakstellingen vanuit de Kadernota 2022 staan er nog oude taakstellingen van voor 2022 open die gerealiseerd moeten worden. Samen met de bijstellingen vanuit de Zomerbrief en de toevoeging van het jaar 2026 aan de reeks, maakt dat de financiële opgave er voor de jaren 2022-2026 als volgt uit ziet:

	2022	2023	2024	2025	2026
Op te lossen volgens kadernota 2022-2025	2.429	3.772	4.606	5.060	5.772
Correctie verloop coroneffect	-1.200	-900	-600	-300	
Nog openstaande "oude" taakstellingen	727	1.027	1.727	2.077	2.077
Begroting 2022 - 2025: bijstelling middelen jeugdzorg (AEF)		345	345	345	345
Zomerbrief 2022-2026 Abonnementstarief		-1.300	-1.300		
Zomerbrief 2022-2026 Beschermd wonen		-850			
Zomerbrief 2022-2026 Bijstellingen 2022 incidenteel	-567				
Nog op te lossen in het sociaal domein	1.389	2.094	4.778	7.182	8.194

Er vanuit gaande dat vanaf 2025 de 1,3 miljoen van het abonnementstarief 'verzilverd kan worden' (hetzij door afschaffing van het abonnementstarief, hetzij door volledige compensatie vanuit het Rijk), gaan wij voor de komende jaren met de volgende financiële opgave aan de slag:

Waar moeten we mee aan de slag?					
Uitgaven	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal opgave na Zomerbrief 2022 - 2026	1.389	2.094	4.778	7.182	8.194
Correctie ingevulde interventie		-10	-10	-10	-10
Landelijke afhankelijkheid: Abonnementstarief				-1.300	-1.300
Lokaal op te lossen --> Transitieplan	1.389	2.084	4.768	5.872	6.884

Afhankelijkheid

Daarbij moeten wij opmerken dat de extra middelen vanuit het AEF-rapport tot en met 2023 zijn verwerkt in de circulaire (dus de volledige toezegging vanuit het Rijk over de compensatie conform de commissie van wijzen).

Vanaf 2024 hebben wij hierover dus nog geen zekerheid, maar wij hebben deze extra middelen al wel volledig opgenomen in de begroting.

Vanaf 2024 hebben wij hierover dus nog geen zekerheid, maar wij hebben deze extra middelen al wel volledig opgenomen in de begroting.

3. Nieuw Hengelo's Model

3.1. Visie en uitgangspunten

Met het vaststellen van het Beleidsprogramma sociaal 2021-2025 (april 2021) heeft de gemeenteraad de visie en uitgangspunten van eerder beleid bevestigd. De visie van Hengelo is als volgt:

“In Hengelo willen wij dat inwoners zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk een antwoord kunnen vinden op hun (hulp)vraag. Inwoners bepalen zelf wat nodig is en doen zoveel mogelijk zelf, met behulp van hun netwerk. Komen zij er zelf en met lichte ondersteuning toch niet uit? Dan krijgen zij professionele ondersteuning op maat, passend bij hun mogelijkheden en specifieke situatie.”

De uitgangspunten in het beleidsprogramma 2021-2025 zijn als volgt:

- Iedereen moet mee kunnen doen in de samenleving
- Versterken van eigen kracht van inwoner (en zijn/ haar omgeving)
- Zorg en ondersteuning op maat, informeel en formeel gaat hand in hand
- Inwoner (gezin) staat centraal, integrale aanpak (Jeugdwet, Wmo en Participatiewet)
- Eén huishouden (één gezin), één plan en waar nodig één regisseur
- Verhogen doelmatigheid en minder bureaucratie
- Ruimte voor en vertrouwen in professionals
- Lokaal wat lokaal kan
- Behoud het goede
- Zakelijk partnerschap.

Aanvullend op deze uitgangspunten hebben college en gemeenteraad besloten het gewone leven centraal te stellen, de ondersteuning te verweven in het gewone leven en niet andersom. Het volgende staat daarover onder andere in het beleidsprogramma:

In het leven van onze inwoners gaat veel goed, maar is het ook normaal dat zaken tegen zitten. Bij opgroeien hoort vallen en opstaan, bij ouder worden horen lichamelijke ongemakken, bij een slechte conjunctuur hoort werkloosheid. En ook eenzaamheid en ziekte zijn onlosmakelijk verbonden met het leven. Sommige problemen zijn niet op te lossen. Veel problemen gaan (op een gegeven moment) vanzelf weer over. We vinden het normaal dat mensen zoveel mogelijk zelf een oplossing vinden voor de problemen. De hulp van mensen uit de omgeving hoort hierbij. Waar nodig kan een professional helpen om deze oplossing te vinden.

Deze, door de raad vastgestelde kaders, blijven het vertrekpunt van onze uitvoering. Toch ontkomen wij er niet aan dat wij binnen deze kaders de accenten verleggen. Wij scherpen de visie en uitgangspunten daarom op de aanpak verder aan.

3.2. Basis voor transformatie

In de eerste fase van het proces van transformeren, zijn wij vanuit onze visie en uitgangspunten nagegaan aan welke knoppen wij kunnen draaien om het sociaal domein betaalbaar te houden. Wij zijn gekomen tot een aantal knoppen die betrekking hebben op het WAT en HOE voor de transformatie: WAT mag de samenleving verwachten en welke fundamentele keuzes kunnen worden gemaakt over het HOE. Van daaruit hebben wij uitgangspunten geformuleerd die aan de basis liggen van de keuzes die wij maken. De uitgangspunten zijn te vinden in [bijlage III](#).

De basis voor de transformatie in Hengelo bestaat voor ons uit vier belangrijke onderdelen:

1. **Normaliseren:** Wij werken aan een inclusieve stad, waar mensen erbij horen, ertoe doen, meedoen en zelfredzaam zijn. Mensen hebben onderweg in het leven weleens tegenslag. Wij zijn het ontwend om het hier samen op school, op het werk, in onze vrije tijd over te hebben en te ontdekken dat wij niet de enigen zijn, maar dat ook anderen dit meemaken. Dat dit bij het gewone leven hoort. Vooral de jongere generatie krijgt het tegenovergestelde mee. Door de individualisering en beeldvorming in sociale media, lijkt de druk om perfect te zijn in uiterlijk, prestaties, sociale contacten fors toe te nemen en de drang aan dat keurslijf te voldoen wordt steeds groter. Het kan voor hen ook nog eens voelen als je eigen falen of die van je ouders als je niet aan dat perfecte plaatje voldoet.

Deze ontwikkeling wordt extra versterkt door de medische wereld. In het handboek voor de medische wereld over wat normaal gedrag is of niet, is het aantal psychische ziektebeelden verdrievoudigd. Het effect is dat veel mensen het etiket psychische beperking opgeplakt krijgen en de individuele specialistische ondersteuning ingaan, in plaats van de ruimte krijgen om op school of op het werk gevoelens met elkaar te delen of gewoon af en toe eens flink de energie kwijt te raken door sporten of bewegen. Het krijgen van een label leidt er ook toe dat iemand zichzelf niet meer 'normaal' vindt en bang is niet meer geaccepteerd te worden, stigma kan tot uitsluiting leiden. Wij gunnen alle inwoners dat ondersteuning in hun eigen omgeving (informeel) en met hulp van de sociale basis en basisondersteuning volstaat, zodat geïndiceerd maatwerk ondersteuning niet of minder nodig is. Wij zullen dit zoveel mogelijk stimuleren en de sociale basis daarvoor versterken.

2. **Preventie:** Preventie in het sociaal domein is het voorkomen van problemen bij inwoners in het opgroeien of zelfredzaam zijn en vermindert problemen in een vroeg stadium. Investeren in preventie loont doordat maatschappelijke doelen behaald worden maar op langere termijn ook bespaard wordt op zwaardere zorg. Een geschikt huis in een veilige wijk, werk of een zinvolle daginvulling, inkomsten, schuldenvrije huishouding, sociale contacten, gezondheid, mobiel kunnen zijn: basiselementen om veel zorgvragen te voorkomen en herstel te bevorderen, bij voorkeur te organiseren in de sociale basis. Zoals wij in onze preventievisie hebben vastgesteld (november 2019) ligt onze focus op: (doelgroep)gericht en bewezen effectieve interventies in relatie tot onze financiële opgaven (dus daar waar de grootste uitgaven in de zorg en ondersteuning zijn en de grootste resultaten te halen zijn) en op de beweging van losse interventies naar een stelselgerichte aanpak. Wij leggen een deel van de verantwoordelijkheid daarvan ook neer bij de partners als dit logisch is of leidt tot beter resultaat.
3. **Wijkgerichte aanpak:** Wij willen – waar mogelijk – de basisondersteuning organiseren in de buurten en wijken waar mensen wonen. Dus dicht bij huis, in een vertrouwde omgeving en in aansluiting op het gewone leven van de Hengeloër, terwijl je tegelijkertijd oog blijft houden voor de kwetsbare inwoner. Wij zien kans om vanuit een wijkgerichte aanpak een infrastructuur neer te zetten, waardoor de sociale basis en de basisondersteuning beter wordt benut en maatwerk ondersteuning minder nodig is. De behoefte en de identiteit van de wijken staat voorop. Daarbij willen wij gebruik maken van de bestaande infrastructuur en voorzieningen, door deze te versterken en te faciliteren. Denk aan scholen, wijkcentra, huisartsenpraktijken, paramedici, zorginstellingen als Carint, Tactus, RIBW, maar ook culturele voorzieningen, ontmoetingsplekken in de openbare ruimte, speeltuinen, het zwembad, sportverenigingen etc.
4. **Nieuw zakelijk partnerschap:** Aflopende contracten bieden kansen om vanuit strategisch partnerschap met een gedeelde verantwoordelijkheid voor de financiële houdbaarheid van het sociaal domein om nieuwe afspraken te maken, zowel inhoudelijk als financieel. Wij maken afspraken met een beperkt aantal aanbieders. Met deze aanbieders gaan wij lokaal fors investeren in de sociale basis en de basisondersteuning, om ervoor te zorgen dat veel meer inwoners met hun (hulp)vraag 'voorliggend' en dichterbij geholpen kunnen worden. Essentieel hierbij is dat er vanuit dezelfde opgave verantwoordelijkheid wordt gedeeld tussen aanbieders en de gemeente en dat het partnerschap vanuit vertrouwen ontstaat. Aanbieders krijgen hierbij autonomie en ruimte om doelmatig en slimmer (innovatief) te werken, maar binnen duidelijk afgesproken kaders. Een van die kaders is het 'normaliseren'. De omslag naar normalisering heeft fundamentele gevolgen voor de werkwijze, waarbij dus nieuwe afspraken met de gemeente nodig zijn. Daar hoort ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het gemeenschapsveld bij, en een financiering en monitoring die niet direct gekoppeld is aan afspraken op casusniveau.

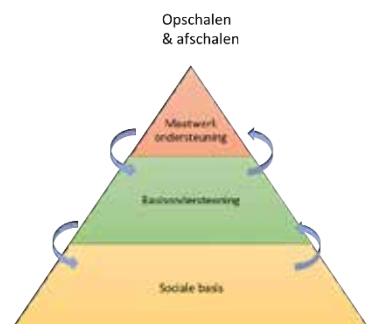
Wij denken partnerschap meteen gedeelde verantwoordelijkheid voor de financiële houdbaarheid van het sociaal domein het beste te kunnen bereiken door over te gaan op de taakgerichte uitvoeringsvariant. Voor een deel van onze ondersteuning – bijvoorbeeld het subsidiëren van Wijkkracht – doen wij dit ook al. In hoofdstuk 6 lichten wij de taakgerichte uitvoeringsvariant nader toe. Belangrijk bij deze uitvoeringsvariant is de dialoog met partners over het vormgeven van samenwerking en partnerschap. Hierover meer in hoofdstuk 7.

Nieuw zakelijk partnerschap geldt ook voor bestaande (subsidie)relaties en prestatieafspraken met andere partners in de stad, zoals met de SWB, onderwijsinstellingen, Wijkkracht en Welbions. Wij gaan ook bij subsidiëren uit van gezamenlijke inrichting en governance op het stelsel dat nodig is, daar waar de sociale

basis ontoereikend is. Dit kan betekenen dat wij andere prestatieafspraken maken of stoppen met activiteiten en subsidies als deze onvoldoende bijdragen aan de sociale basis.

3.3. Nieuw Hengelo's Model

Wij kiezen ervoor de zorg en ondersteuning meer lokaal – in de wijken – te organiseren. Wij zien de volgende driedeling in onze zorg en ondersteuning:

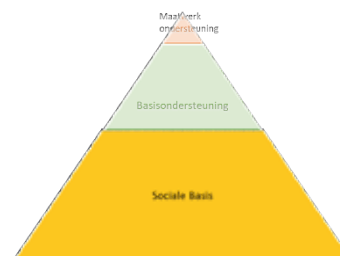
- Sociale basis
- Basisondersteuning
- Maatwerkondersteuning

Meerwaarde hiervan is dat inwoners snel en blijvend in beeld zijn, de begeleiding direct toegankelijk en laagdrempelig is, wij makkelijk kunnen bijschalen en afschalen, er ruimte voor professionals is, er prikkels voor creatieve oplossingen zijn en minder administratieve lasten.

3.3.1. De sociale basis

Het woord zegt het al; de sociale basis is het fundament in de Hengelose wijken. Met de sociale basis bedoelen wij het geheel van informele sociale verbanden (buurten, groepen, verenigingen, netwerken, gezinnen) aangevuld en ondersteund vanuit de lokale overheid, organisaties, diensten en voorzieningen. Samen maken ze het mogelijk dat inwoners kunnen participeren in sociale relaties op een manier die hun welzijn, capaciteiten en individueel potentieel verbetert.¹

Het gaat om voorzieningen die altijd en voor iedereen voor handen zijn, zoals onderwijs, kinderopvang, sport- en cultuurvoorzieningen, welzijnsactiviteiten, openbare gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg. Maar ook activiteiten voor en door inwoners in bijvoorbeeld een wijkcentrum of sportkantine en betekenisvolle relaties tussen inwoners, professionals en de overheid als verbindende factor. Voorzieningen dus die een grote bijdrage leveren aan het normaliseren en aan preventie. Zaak dus om deze sociale basis te versterken.

In de sociale basis ontmoeten formeel en informeel elkaar. Initiatieven van inwoners en professionals sluiten idealiter goed op elkaar aan. Maar het hart wordt gevormd door actieve inwoners die zich vrijwillig inzetten voor elkaar, de wijk en de stad.

Positieve Gezondheid

Positieve Gezondheid is een bredere kijk op gezondheid, uitgewerkt in zes dimensies.

In de wijk Slangenbeek werken gemeente, professionals en maatschappelijke organisaties samen vanuit dit concept.

De gemeente Hengelo heeft voornamelijk een faciliterende en voorwaardenscheppende rol in de sociale basis. Wij stellen beleidskaders vast, helpen inwonersinitiatieven op weg, treden op als verbinder, verstrekken subsidies of stellen vastgoed beschikbaar. Daarnaast heeft de gemeente een meer sturende rol als het gaat over het bewaken van de openbare orde en veiligheid of als inrichter en onderhouder van de openbare ruimte.

In de sociale basis staat algemeen welbevinden en gezondheidsbeleving van onze inwoners centraal, waarbij gezondheid meer is dan niet ziek zijn.

¹ Repetur, Jansen en Van Pelt, 2019.

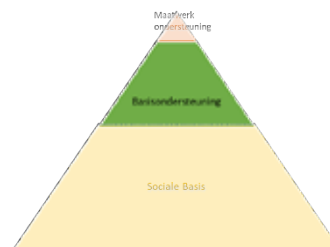
Gezondheid beschouwen wij daarbij breed, vanuit het gedachtengoed van positieve gezondheid (zie kader)². Met deze bredere benadering dragen wij (preventief) bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Wij kijken naar wat iemand wél kan. Om zo veel mogelijk eigen regie te voeren.

Een voorbeeld is werk. Dankzij werk kan een inwoner voorzien in het eigen levensonderhoud. Werkenden zijn gezonder dan niet werkenden. Daarnaast zorgt werk voor sociale contacten en maakt het dat je ergens onderdeel van uitmaakt.

3.3.2. De basisondersteuning

Wanneer inwoners zich niet redden met steun van het eigen netwerk en/ of de sociale basis, kijken wij of extra ondersteuning nodig is vanuit de basisondersteuning. Deze wijkgerichte ondersteuning bestaat uit twee onderdelen:

1. Individuele ondersteuning vanuit wijkteams
2. Groepsgerichte basisondersteuning in de wijk.

Ad. 1) De wijkteams vervullen een belangrijke rol binnen de basisondersteuning. Deze zullen bestaan uit de huidige wijkteams van Wijkkracht, consultants (en regisseurs) van de gemeente en uit professionals werkzaam bij aanbieders. Er zal één voordeur zijn waar inwoners zich kunnen melden, maar daarachter zal een verdeling zijn in jeugd & gezin en Wmo & schuldhulpverlening. Ook verwijzing naar participatie of werk en inkomen vindt hier plaats. De wijkteams bieden ondersteuning en zorg dichtbij huis en op maat aan de inwoner, die – waar dit kan – zelf de regie voert over de hulp die hij of zij krijgt.

De medewerkers van de wijkteams kijken samen met de inwoner wat nodig is om – vanuit positieve gezondheid – mee te kunnen doen in de samenleving. Zij kunnen de inwoners over een breed front van dienst zijn, van vragen over opvoeden & opgroeien, geld of schulden, tot eenzaamheid en verslaving. Zij zoeken de ondersteuning voor de inwoners zoveel mogelijk in de eigen woon- en leefomgeving; in aansluiting op het gewone leven. Zo licht en normaal mogelijk waar het kan, maatwerkondersteuning waar dat niet kan. We spreken dan van een passende ondersteuning voor onze inwoners.

Door een nauwe samenwerking tussen partijen uit de sociale basis, de basisondersteuning en de maatwerkondersteuning, zijn de wijkteams de spil in het dynamische ‘zorglandschap’ in Hengelo.

Ad. 2) Met groepsgerichte basisondersteuning in de wijk bedoelen wij het brede veld van dagactiviteiten en ontmoeting waarbij extra professionele ondersteuning geboden wordt (in aansluiting op de sociale basis). Tijdelijk of voor langere tijd, met het oog op ontwikkelingsmogelijkheden van een inwoner of ter voorkoming van achteruitgang. Het gaat om ondersteuning bij bepaalde problemen, voor een bepaalde groep inwoners, soms met een bepaald maximum en, *waar mogelijk*, tegen een eigen bijdrage. Deze basisondersteuning moet zo goed mogelijk aansluiten bij het gewone leven en de behoeften van de inwoners in de wijk. En kan dus per wijk verschillen, afhankelijk van de populatie en problematiek in de wijk.

Basisondersteuning in ontwikkeling

Wij beginnen niet bij nul met het opzetten van de basisondersteuning. Er zijn al een aantal mooie voorbeelden waar wij trots op mogen zijn:

1. De BSO+; waar extra ondersteuning ‘gewoon’ onderdeel is van de opvang;
2. De Wijkhuizen; waar ouderen, vitaal en kwetsbaar, samen komen voor ontmoeting en zinvolle daginvulling;
3. De inloop bij Mozart waar psychisch kwetsbare inwoners terecht kunnen voor een luisterend oor, advies of een gezellige kop koffie;
4. AVEM-groepen (Allochtone vrouwen en mannen) waar inwoners met een migratieachtergrond ondersteuning krijgen bij wegwijs worden in de Nederlandse cultuur.

Er is een continue wisselwerking tussen de ondersteuning vanuit de wijkteams en de groepsgerichte basisondersteuning in de wijk. En daarbij is altijd oog voor het versterken van de sociale basis.

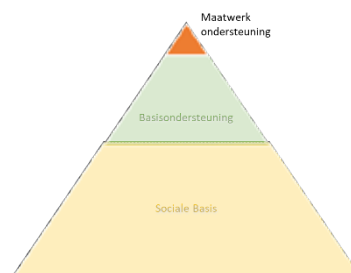
² Grondlegger van Positieve Gezondheid is de arts Machteld Huber. De beweging positieve gezondheid wordt vormgegeven vanuit het Institute for Positive Health. Voor meer informatie: www.iph.nl.

3.3.3. De maatwerkondersteuning

Daar waar de basisondersteuning (tijdelijk) niet toereikend is, maken wij gebruik van maatwerkondersteuning. Ondersteuning voor een aantal doelgroepen of een type aanbod dat minder geschikt is om vorm te geven als basisondersteuning in de wijk. Vaak omdat het specialistisch en/of individueel is en op maat aangeboden moet worden. Denk daarbij aan bijvoorbeeld jeugdbescherming en jeugdreclassering bij jeugd, maar ook aan huishoudelijke ondersteuning bij inwoners thuis.

Met het verstevigen van de sociale basis, het vormgeven van de basisondersteuning en het normaliseren als belangrijk onderdeel van transformatie, is het de bedoeling dat de inwoners van de gemeente Hengelo minder een beroep hoeven te doen op maatwerkondersteuning. Ook het vormgeven van zakelijk partnerschap met een gedeelde voorantwoordelijkheid voor de financiële houdbaarheid van het sociaal domein heeft effect op de afspraken die wij met de aanbieders van maatwerkondersteuning maken.

Voor de maatwerkondersteuning is een indicatie of verwijzing nodig. Vanuit het wijkteam (hulpmiddelen, huishoudelijke ondersteuning, lichte jeugdhulp), het Cimot (maatschappelijke opvang, beschermd wonen) en onze gemeentelijke toegangsteams (inkomensondersteuning, specialistische jeugdhulp). Ook bij de maatwerkondersteuning willen wij normaliseren en kijken wij kritisch wat nodig is. Wij indiceren alleen wanneer het strikt noodzakelijk is en niet langer dan nodig.

4. Sturing in het Nieuw Hengelo's Model

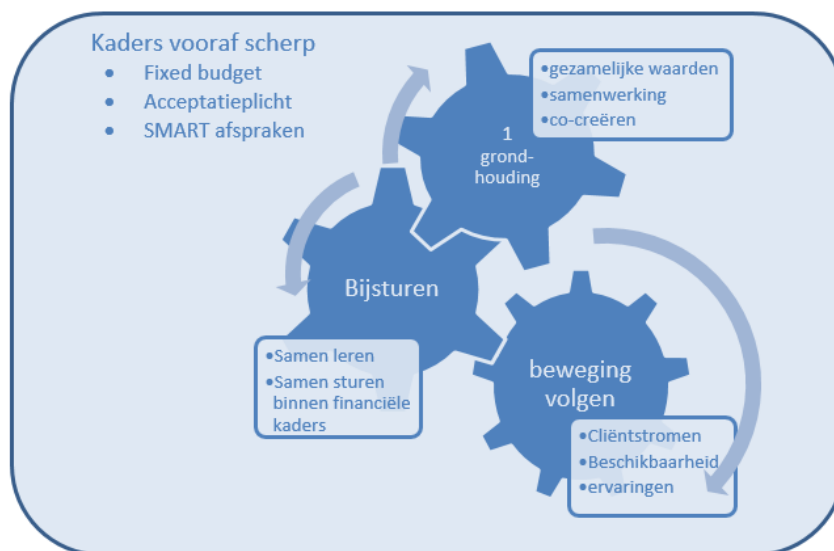
De balans die wij met dit transformatieplan zoeken tussen inhoud en financiën is bepalend voor de strategie van onze organisatie en daarmee ook voor de sturing op en vanuit onze organisatie. Sturing op een samenwerkend stelsel waarin partnerschap binnen een financieel kader centraal staat.

Volgens verschillende theorieën op control moet de strategie enerzijds kaderstellend zijn voor het gedrag en de samenwerking en anderzijds moet het stimuleren tot creatief ondernemerschap en bijsturing. De kritische succesfactoren voor het sociaal domein moeten in belangrijke mate hierop betrekking hebben.

In het Nieuw Hengelo's Model zien we vier groepen van kritische succesfactoren voor een succesvol zakelijk partnerschap:

1. Kaders vooraf scherp;
2. Één grondhouding (gezamenlijke waarden);
3. Beweging volgen en monitoren;
4. Ruimte voor bijsturen binnen kaders.

Deze vier kritische succesfactoren vormen samen vier 'hefbomen' om de spanning te managen tussen de beheersing van kaders enerzijds en de werkprocessen, benodigde ruimte voor bijsturen en ondernemerschap anderzijds.

4.1. Kaders vooraf scherp

Onze ervaring heeft geleerd dat de implementatie van een omvangrijk inkoopmodel in het sociaal domein veel tijd vraagt. Die vraagt nog meer tijd als vooraf niet alle facetten tot in detail duidelijk zijn. Daarom zorgen wij vooraf voor heldere doelen, kaders en afspraken. Denk daarbij aan:

- a. De afbakening van de taken, te bereiken maatschappelijke effecten en financiële doelen
- b. Bepaling en inschatting van volume en budget (fixed budget);
- c. Acceptatieplicht voor aanbieders;
- d. Bepaling wijze van toegang en de voorwaarden voor toegang inclusief de betrokkenheid en wijze van samenwerking met de gemeente in de dagelijkse uitvoering op casusniveau en in bedrijfsvoering;
- e. Bepaling van de bekostigingsvariant (bijvoorbeeld populatiebekostiging/functiebekostiging, capaciteitsbekostiging);
- f. Keuze van het aantal aanbieders (alleen verantwoordelijk), een consortium dat gezamenlijk verantwoordelijk is of een groep aanbieders die ieder verantwoordelijk zijn voor een taak;
- g. Vormgeving verantwoording (inhoud, niveau verantwoording, wijze verzamelen informatie ten behoeve van terugkijken en vooruitkijken) en frequentie;
- h. Inrichting contract en contractmanagement: duur van het contract, verdelen en toekennen van het budget, welke onderwerpen tussentijds herijking behoeven, vormgeven en invullen van accounthouderschap en eventuele prestatieafspraken met beloning voor een bepaald resultaat;
- i. Het niveau van data- en gegevensuitwisseling (waarbij onze visie over de AVG vooraf vaststaat; daar schrijf je op in) en de wijze waarop.
- j. Werkwijze in relatie tot indicering huisarts en Gertificeerde instelling.

4.2. Eén grondhouding

Eén van de kritische succesfactoren voor het slagen van het Nieuw Hengelo's Model is het hebben van één gezamenlijke grondhouding, waarbij de waarden, de leidende principes van de gemeente Hengelo de basis vormen voor een goede samenwerking.

Wij willen met partners werken vanuit dezelfde grondhouding en gedeelde waarden. De basis is vertrouwen in de ander. Wij zijn open, nieuwsgierig en onderzoekend. Dat betekent dat wij persoonlijk, respectvol, betrouwbaar en duidelijk willen zijn ons werk. Dat zijn onze leidende motieven.

In samenwerking betekent dat dat wij onzekerheden duiden, doorvragen, verschillen in waarden en uitgangspunten uitspreken, elkaar accepteren en respecteren.

Inhoudelijk zijn gemeente en partners gezamenlijk verantwoordelijk voor eventuele ondersteuning aan een individu of gezin. Samenwerking is het uitgangspunt. Een inwoners kan niet worden losgelaten tot het gewenste of afgesproken resultaat is bereikt of continuïteit in ondersteuning is geborgd. Wij staan voor een goede overgang naar de sociale basis en het normale leven.

Het uitgangspunt is dat de gemeente Hengelo met een beperkt aantal partners zoveel mogelijk lokaal investeert in een toekomstbestendige basisinfrastructuur, die is gebaseerd op een goede langdurige samenwerking met zakelijk partnerschap. Daarom hanteren wij bij de ontwikkeling van de lokale voorzieningen en het proces met toekomstige partners de volgende leidende principes:

- Samen verantwoordelijk voor een kwalitatief en financieel gezond sociaal domein/ stelsel
- Zo min mogelijk administratieve lasten, zoveel mogelijk tijd voor de inwoner.
- Eenvoud voorop: een overzichtelijk en minder versnipperd zorglandschap.
- Partnerschap vraagt transparantie, wederzijds vertrouwen en samen sturen en bijsturen
- Voorliggende voorzieningen en gecontracteerde ondersteuning gaan hand in hand
- We ondersteunen zo snel mogelijk en nabij mogelijk
- De AVG is geen belemmering maar vraagt om motivatie om gegevens met de juiste grondslag te kunnen delen.

Komen tot gezamenlijke waarden is uitgangspunt

Wij willen investeren in goede langdurige samenwerking. Daarom zullen wij in het vervolgproces van deze transformatieopgave met toekomstige partners de leidende principes voor de dagelijkse uitvoering in de samenwerking en de bedrijfsvoering daarin gezamenlijk ontwikkelen en opstellen.

4.3. Beweging volgen

De 'klassieke' manier van sturen – met vooraf gestelde doelen, langcyclische monitoring en verantwoording achteraf – werkt binnen de complexiteit van het sociaal domein onvoldoende. Overheidshandelen kan lang niet altijd in cijfers worden uitgedrukt, omdat de ontwikkeling in het sociaal domein nu eenmaal onvoorspelbaar en continu in beweging is. De behoefte aan het verhaal bij de cijfers wordt steeds groter. In plaats van te focussen op wat wij willen meten, verschuiven wij de aandacht naar wat wij willen bereiken: op de bedoeling.

Belangrijk element in het Nieuw Hengelo's Model is dat we leren van bewegingen in het Hengelose sociaal domein, niet alleen als gemeente, maar samen met inwoners en partners. We zijn immers alleen samen in staat om zo optimaal mogelijke ondersteuning te verzorgen binnen de financiële kaders als we daar samen op sturen. De basis voor leren en ontwikkelen is goede informatie. Dat vraagt om:

- ***Kwantitatieve informatie***
Kwantitatieve informatie is onmisbaar om data-gedreven te kunnen werken en leren. De cijfers die ons helpen om de beweging in kaart te brengen verrijken we met duiding in de vorm van uitwisseling van ervaringen en verhalen. Dat brengen we bij elkaar vanuit verschillende organisaties, om van daaruit overstijgende effecten te zien en met elkaar te verklaren. Bij deze informatie gaat het om het bereik van voorzieningen (aantallen inwoners, cliëntstromen), de beschikbaarheid van voorzieningen (wachttijden), de ervaringen (cliëntvervals- en klanttevredenheidsonderzoeken) en om het budget.
- ***Kwalitatieve informatie***
Naast kwantitatieve informatie is ook kwalitatieve informatie van belang. Voorbeeld hiervan zijn de zgn. rondetafelgesprekken die wij voor jeugd uitgevoerd hebben na en naar aanleiding van de cliëntvervals- en klanttevredenheidsonderzoeken. Maar ook verdiepende gesprekken met de Cliëntenraad Minima en

Wmo en de Adviesraad sociaal domein kunnen hieraan bijdragen. Evenals gesprekken met ervaringsdeskundigen en tussen professionals onderling, zoals casuïstiek besprekingen en procesevaluaties. Wat gaat er goed? Wat kan er beter? Het samen leren en bouwen aan het Nieuw Hengelo's Model is onmisbaar.

Lerend stelsel

Vanuit een gezamenlijk doel treden wij (blijvend) met partners en inwoners in dialoog over de stappen die nodig zijn om de ambitie te bereiken. En om terug te kijken of de stappen die gezet zijn bijdragen of dat bijsturing noodzakelijk is. Het doorgronden van de ontwikkelingen en trends in het sociaal domein wordt sterker als het leren en verbeteren vorm krijgt in samenspel tussen gemeenten, aanbieders en inwoners. De dialoog moet inzicht geven in wat werkt en ook wat juist niet werkt.

Daarvoor is het belangrijk dat wij vanuit drie perspectieven kijken naar informatie (zowel de kwantitatieve als kwalitatieve informatie): vanuit de gemeente, de partners en de inwoners. Om continu te leren en te verbeteren, is er tijd en ruimte nodig. Dit vraagt om zowel leren van de dingen die goed gaan als van de dingen die niet goed gaan en het volgen van gezamenlijk uitgedachte en ingerichte processen.

Voorgaande vraagt om een omslag. Het is een veranderaanpak die echt tijd en investering vraagt. Kern is dat wij op een andere manier omgaan met beschikbare informatie. Door samen informatie te duiden en te vertalen naar lessen. Dit vraagt om een cultuuromslag en afspraken over een consistente inrichting van de informatievoorziening en dialoog. Met andere woorden: afspraken over de governance van een lerend stelsel. Daar houden wij rekening mee in de totstandkoming van afspraken en contracten.

4.4. Bijsturen

Elke partner is medeverantwoordelijk voor een kwalitatief en financieel gezond sociaal domein. Wij gaan uit van het goede, willen samen tot een oplossing komen en draagvlak creëren. En luisteren naar elkaar, leven ons in en gaan met elkaar in gesprek. Wij zijn wendbaar, zelfbewust en innovatief zowel op samenwerking, organisatieniveau als op casusniveau.

Management en medewerkers van gemeente en betrokken partners voelen zich verantwoordelijk voor het bereiken van het resultaat en realisatie van prestatieafspraken.

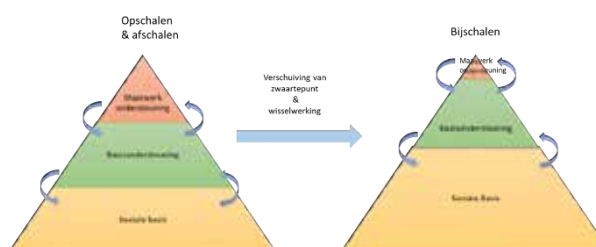
Onderdeel van het partnerschap is een intensieve gesprekscyclus over zowel inhoudelijke opgaven als over de besteding van het budget. Ook wordt het gesprek gezamenlijk met het bredere zorglandschap, inclusief ervaringsdeskundigen, gevoerd: welke ontwikkelingen zien wij in de breedte, hoe spelen wij hier gezamenlijk op in en welke effecten heeft dit voor de (gewenste) inzet van de partner(s), de basisondersteuning en de maatwerkondersteuning. Ook is ontwikkeling van de instroom en uitstroom aan de orde in de gesprekken. Daarbij wordt op basis van monitoring voor elke periode (x aantal maanden) inzicht gegeven in (verwachte) uitstroom en eventuele knelpunten rondom uitstroom (zoals we dat bijvoorbeeld in het toekomstplan vastleggen).

Wij organiseren maandelijkse sturing- en ontwikkelingsgesprekken tussen gemeente en partners. Minimaal twee keer per jaar vindt er een bestuurlijk gesprek plaats. Wij vinden deze bijsturing van belang voor de zowel de lokaal ingekochte ondersteuning als de regionaal ingekochte ondersteuning.

5. Inrichting van het Nieuw Hengelo's Model

De basis van het Nieuw Hengelo's Model zoals in hoofdstuk 3 is beschreven is echt anders dan wij nu doen: dichterbij het gewone leven, in de wijk en algemeen toegankelijker. Daarvoor versterken wij de sociale basis en investeren wij in de groepsgerichte en individuele basisondersteuning. Dit zal leiden tot een vermindering van het gebruik van de maatwerkondersteuning.

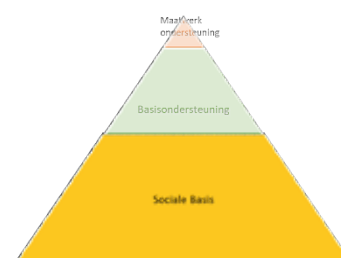
Daarmee wordt de inhoud en de locatie van de ondersteuning aan onze inwoners anders, de toegang tot de ondersteuning verandert, evenals de afspraken die wij hierover met onze partners maken.

In dit hoofdstuk beschrijven wij eerst hoe wij de ondersteuning binnen het Nieuw Hengelo's Model (dus de sociale basis, de basisondersteuning en de maatwerkondersteuning) inrichten voor de verschillende domeinen. Om daarna te kijken wat deze transformatie betekent voor de toegang en voor de partners. De betekenis van de transformatie voor onze eigen organisatie hebben we verwoord in hoofdstuk 8.

5.1. Sociale basis versterken

Hoe sterker de sociale basis, hoe beter de leefbaarheid en de zelfredzaamheid in een wijk en hoe beter de ondersteuning aansluit bij het gewone leven van de inwoner (normaliseren). Door een sterke sociale basis zijn onze inwoners beter in staat zelf de vraagstukken die zij tegenkomen op te pakken. Veel inwoners redden zichzelf prima en zoeken even steun in hun eigen netwerk of in de 'sociale basisvoorzieningen' in onze gemeente. De kernopgave is om de sociale basis op zo'n manier te versterken en toegankelijk te maken dat iedereen – dus ook de kwetsbare inwoner – 'gewoon' kan meedoen en prettig kan samenleven in de wijk en stad.

Concreet betekent dit het volgende:

- **Wij gaan bewustwording creëren bij onze inwoners, onze partners en ons zelf.** Bewustwording over wat inwoners zelf kunnen doen in het oplossen van de (hulp)vragen en de mogelijkheden die de sociale basis daarvoor biedt. Bewustwording ook over dat de gemeente niet (langer) alles oplost en vergoedt en over wat de kosten zijn van (aanvullende) basisondersteuning. Dit vraagt om goede communicatie en vindbaarheid van de informatie over de sociale basis. Maar ook een mindset bij professionals.
Dit doen we enerzijds door inwoners inzicht te geven in het investeringsbudget en hiermee een verantwoordelijkheidsgevoel en bewustzijn te creëren. Wij informeren enerzijds in de afgegeven beschikking wat de hulp en/of ondersteuning kost. Anderzijds investeren wij in het uitvoeren van een kosten-batenanalyse door professionals in het sociaal domein, zowel de huidige als toekomstige professionals (intern, met onze partners en met onderwijsinstellingen).
- **De wijkteams gaan inwoners actief wijzen op en toeleiden naar de sociale basis.** Daarbij gebruiken wij positieve gezondheid als gedachtengoed om inwoners optimaal in hun kracht te zetten. Wij sluiten daarbij aan bij de mogelijkheid om te normaliseren. Wij vragen ook van partners dit te doen.
- **Versterken van de sociale basis en de juiste ondersteuning en activiteiten daarvoor handen hebben.** Samen met inwoners en professionals bouwen wij aan een omgeving waarin inwoners zich optimaal kunnen ontwikkelen. In onderstaand overzicht geven wij een beeld van wat wij verstaan onder sociale basis, zonder hierin uitputtend te zijn.
Wij gebruiken het principe van sociale kwaliteit daarbij als basis. Sociale kwaliteit ontstaat wanneer op het niveau van de samenleving is voldaan aan vier voorwaarden (met bijbehorende waarden):
 1. Socio-economische zekerheid (sociale rechtvaardigheid)
 2. Sociale inclusie (gelijkwaardigheid)
 3. Sociale cohesie (solidariteit)
 4. Sociale empowerment (menselijke waardigheid)

Samen met professionals en inwoners in de wijken vertalen wij dit in maatschappelijke doelen en maken wij afspraken over de wijze waarop wij daaraan samenwerken. Wanneer beleid en praktijk (professionals en inwoners) bijdragen aan de (voor)waarden van sociale kwaliteit is er sprake van een sterke sociale basis. Een sterke sociale basis en sociale kwaliteit versterken elkaar dus.

Preventie

Een stevige sociale basis normaliseert en werkt preventief. Het kan voorkomen dat inwoners een beroep doen op basis- of maatwerkondersteuning. In de vastgestelde preventievisie staat welke keuzes wij hebben gemaakt met betrekking tot doelgroep en thema's.

Van werk gaat over het algemeen een preventieve werking uit. Dat geldt ook voor vrijwilligerswerk.

Werkenden zijn gezonder dan niet-werkenden, werk zorgt voor sociale contacten en het maakt dat je ergens onderdeel van bent. Op deze manier heeft (vrijwilligers)werk een preventieve werking op de andere voorzieningen binnen het sociaal domein. Vanuit de Participatiewet zetten wij daarom instrumenten in die moeten voorkomen dat mensen buiten het arbeidsproces vallen.

Omdat wij al investeren in evidence based preventie en omdat veel interventies pas op de lange termijn effect hebben – terwijl wij op korte termijn een financiële opgave hebben – is preventie slechts één van de onderdelen van transformatie. Het staat ten dienste van andere onderdelen in dit transformatieplan. Met het accent op beeldvorming en bewustwording over normaliseren; bij inwoners, partners én onszelf.

Vanuit de universele en selectieve preventie gaan wij de volgende acties in gang zetten:

- **Wij blijven de nadruk leggen op selectieve preventie.**
In Hengelo is niet iedereen even gezond. Deze gezondheidsachterstanden hangen samen met zaken als schulden, armoede, onzekere arbeidssituatie, te duur of ongezond wonen, een ongezonde of onveilige omgeving, onvoldoende toegankelijke voorzieningen, schooluitval of laaggeletterdheid. Ook bij bepaalde levens-events kunnen gezondheidsproblemen zich manifesteren (denk aan scheidingen, verlies van baan enzovoorts). Door duurzaam, integraal en wijkgericht in te zetten op de aanpak van gezondheid, stimuleren we dat onze inwoners gezond zijn en naar vermogen mee kunnen doen. Daarmee zetten we in op de transitie van zorg en ziekte, naar gedrag en gezondheid. We besteden nu al veel aandacht aan sport, meedoen, gezonde leefstijl en een goede start in het leven (denk JOGG, Kansrijke Start, Preventieakkoord, Sportakkoord). Vanuit deze lokale aanpakken zetten we stevig in op het versterken van de sociale basis middels een wijkgerichte, preventieve, positieve en integrale aanpak. Wij focussen op de identiteit van een wijk door het ontwikkelen van een profiel, om op die manier vroegtijdig in te kunnen steken en aan te kunnen sluiten bij de behoeften in de wijk. Projecten die we al kennen zijn een gezonde start (1^e 1000 dagen) en JOGG (jongeren op gezond gewicht). Wij zijn van mening dat wij met het lokale preventieakkoord een mooie stevige basis in de wijk creëren, een belangrijke voorwaarde voor de te ontwikkelen basisondersteuning.
- **Wij gaan de komende tijd volop inzetten op een preventieteam.** Het preventieteam biedt ons nu al de kans om volop te investeren op de inhoud van het transformatieplan. Om goed vorm te kunnen geven

aan het transformatieplan, zien wij het preventieteam op termijn opgaan in de basisondersteuning. Op welke wijze willen wij met onze partners in co-creatie vormgeven. Wij verwachten door de focus vanuit het transformatieplan een heldere opdracht te kunnen verstrekken aan het preventieteam om alvast een stevige basis te creëren voor de te vormen basisondersteuning. Wij trachten hiermee al vroegtijdig en gericht te sturen op een duurzaam en betaalbaar jeugdhulpstelsel vanuit onze transformatiegedachte.

- **Wij investeren in bewezen preventieve interventies en focussen op dichterbij het gewone leven, in de wijk en algemeen toegankelijk.** Om dit nog meer vorm te geven maken wij gebruik van positieve gedragsbeïnvloeding. Deze nieuwe manier van activeren voeren wij door in al onze communicatie met de inwoners en in de relatie met onze partners, om een positief effect in de maatschappij te verwezenlijken. Niet alleen met de partners die wij (vanuit preventiemiddelen) financieren (denk daarbij aan scouting, sport- en cultuurverenigingen, de vroegtijdige voorschoolse educatie (VVE), de beweegmakelaar, wijkcentra, Wijkkracht, Jeugdgezondheidszorg, etc.), maar ook met partners die wij niet financieren, maar die wel onderdeel uitmaken van onze sociale basis (zoals onderwijs, kinderopvang, huisartsen en verloskundigen).
- **Wij verkennen samenwerking met bedrijven en organisaties die jeugd in dienst hebben.** Om te onderzoeken of zij ook iets voor de jongeren in Hengelo kunnen betekenen. Hiermee creëren wij niet alleen een hoger verantwoordelijkheidsgevoel bij de inwoner, maar ook een gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid in de stad en letterlijk meer mogelijkheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan grote regionale partners als Grolsch en Stork, Zuivelhoeve, Johma, maar ook aan landelijke ketens (bv. supermarktketens) die al initiatief nemen in bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding bij op de plek van de bijbanen van jongeren. Met al deze partners zien wij kansen om nog preventiever in te steken met uitgangspunten vanuit het wetenschappelijk bewezen IJslands preventiemodel.
- **Met het oog op de actualiteit (energiearmoede en inflatie) richten wij als pilot een voorziening in waar mensen terecht kunnen als ze in financiële problemen (dreigen te) komen.** Wij krijgen vanuit verschillende partners signalen over inwoners die in financiële problemen komen. Deze voorziening zal laagdrempelig – in de wijk – aanwezig zijn. Werkzaamheden die in deze voorziening worden ondergebracht, zijn een inkomsten-/uitgavencheck, advies en ondersteuning en doorverwijzing. We voorkomen hiermee op zeer korte termijn grotere financiële problematiek én mogelijk verdere escalatie, bijvoorbeeld het inzetten van basis- of maatwerkondersteuning.

Het IJslandse preventiemodel

Dit is een aanpak gebaseerd op wetenschappelijke inzichten om middelengebruik (alcohol, tabak en drugs) door jongeren te voorkomen en welbevinden onder jongeren te verbeteren. Deze preventieaanpak is primair gericht op het creëren van een positieve leefomgeving, waarin jongeren gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien.

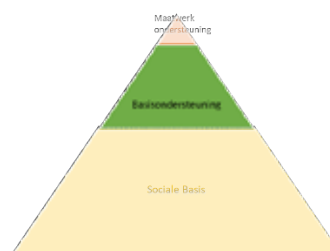
5.2. Basisondersteuning ontwikkelen

Utrechtse aanpak

Het lijkt erop dat de gemeente Utrecht, in tegenstelling tot veel andere steden in Nederland, in staat is om kwalitatief goede zorg te leveren en een budgettair beheersbare transformatie te realiseren. De Utrechtse aanpak stoelt op een aantal consequent doorgevoerde principes. Eenvoud, ruimte voor professioneel handelen, leren en ontwikkelen (samen met partners) zijn leidend in hun sturing. De ervaringen van Utrecht geven ons handvatten om een stevig (budgettair beheersbaar) Nieuw Hengelo's Model neer te kunnen zetten.

De meest fundamentele keuzes van het Nieuw Hengelo's Model betreffen de basisondersteuning. Wij hebben hierin

projectmatig en incidenteel al stappen gezet, maar de keuzes die wij nu maken gaan verder. Bij het maken van de keuzes hebben wij gebruik gemaakt van onze eigen ervaringen en van de ervaringen en beleidskeuzes van andere gemeenten. Met name de aanpak van de gemeente Utrecht is voor ons een voorbeeld (zie kader), maar ook het Beleidskader Normaliseren van de gemeente Tilburg heeft ons geïnspireerd.³

³ Raadsvoorstel "het nieuwe normaal", Beleidskader Normaliseren, Gemeente Tilburg, maart 2021.

De basisondersteuning gaan wij (door)ontwikkelen in nauwe samenwerking met aanbieders in de stad, om zo steeds beter ondersteuning getransformeerd te organiseren. En ook met de (grote) wijkcentra in Hengelo, want deze ontwikkeling heeft gevolgen voor hun rol, programmering en bezetting. Hieronder beschrijven wij de inrichtingskeuzes die wij maken op de verschillende sociale domeinen. Hoewel wij streven naar integraliteit binnen het sociaal domein, ontkomen wij er niet aan per domein keuzes te maken. Het verschil in doelgroepen en problematieken is vaak zodanig, dat dit nodig is.

5.2.1 Basisondersteuning jeugdhulp

- **Wij werken binnen de wijkteams met gezinswerkers die werken vanuit de leefwereld van het gezin.**

Wij organiseren het wijkteam zo dichtbij mogelijk voor onze inwoners en daarbij sluiten wij, waar passend, aan op reeds bestaande structuren zoals onder andere BRAM (begeleide omgang bij echtscheiding), pedagogische gezinsbegeleiding, etc. Binnen het wijkteam werken gezinswerkers afgestemd op specifieke problematiek van kinderen en gezinnen in de wijk, hierin is maatwerk nog steeds mogelijk maar alleen als de situatie hierom vraagt. In dit team werken gezinswerkers die werken vanuit de leefwereld van het gezin, want gezinnen hebben namelijk zelden vraagstukken die op zichzelf staan en die je niet op zichzelf staand moet willen oplossen.

Voor de oudere jeugd richten wij stedelijke teams in het onderwijs op. Deze sluiten het beste aan bij de leefwereld en ontwikkelingsfase van de jongere, voor wie de wijk niet langer het 'speelveld' is. Veelvoorkomende hulpvragen die bij het wijkteam of stedelijke teams terecht komen zijn vragen op het gebied van geld of schulden, opvoeden & opgroeien, eenzaamheid, verslaving, wonen en relaties. Bij de meeste hulpvragen kan het wijk- en stedelijk team zelf ondersteuning bieden.

- **Wij maken gebruik van de doorbraakmethode,** waarin de hulpvraag van onze inwoner centraal staat en onderliggende problematiek aan bod komt⁴.

De doorbraakmethode geeft professionals instrumenten om maatwerkoplossingen makkelijker, beter en goedkoper te maken. Wij denken op deze manier goed aan te kunnen sluiten bij onze inwoners, toe te werken naar een duurzame en efficiëntere oplossing. Wij willen hierin uitgaan van het benutten van mogelijkheden die het gezin, netwerk of de sociale basis al biedt en niet enkel en alleen een individuele oplossing realiseren. De geleerde lessen vanuit een individuele situatie kunnen wij namelijk meenemen en implementeren in de werkwijze van de basisondersteuning en deze dus optimaliseren passend bij de behoefte in de wijk. Zo denken wij toe te werken naar een algemene basisondersteuning met waar nodig maatwerkoplossingen.

- **Onze aanpak voor multi-probleemgezinnen (GRIP-methode) gaan wij doorontwikkelen.** Wij werken al enige jaren met het GRIP-team, die middels een goedwerkende (Wraparound Care) methode vele

Jayden (10 jaar) gaat naar groep 7 van het reguliere onderwijs. Jayden komt vaak te laat op school en heeft moeite om de dag door te komen in de klas zonder anderen te storen bij hun werk. Daarnaast lijkt Jayden wat ongeremd in het contact met leeftijdsgenootjes, waardoor er soms conflicten ontstaan tussen hem en andere leerlingen. In de huidige situatie zouden Jayden en zijn ouders een indicatie krijgen voor jeugdhulp en daarvoor naar één of meerdere aanbieders moeten voor ondersteuning.

In de nieuwe situatie schakelt een leerkracht de schoolzorgondersteuner (SZO'er) in. De SZO'er werkt op school en heeft een achtergrond in de zorg. Er vinden enkele gesprekken plaats met Jayden, zijn ouders (Richard en Bianca) en de leerkracht. De schoolzorgondersteuner merkt dat er thuis meer aan de hand is: de ouders hebben veel ruzie en Jayden heeft het gevoel dat hij hen tot last is, waardoor hij zich vaak terugtrekt op zijn kamer. Daarnaast zijn er ook regelmatig ruzies tussen Jayden en zijn moeder Bianca over het treuzelen/slecht luisteren van Jayden in bijvoorbeeld de ochtend.

De SZO'er denkt dat er meer nodig is in de thuissituatie en bespreekt met de ouders de mogelijkheid van extra ondersteuning vanuit het wijkteam. De gezinswerker uit het wijkteam komt bij de ouders op huisbezoek en het blijkt dat er op verschillende leefgebieden problemen zijn. Dat zorgt dagelijks voor ruzies. De gezinswerker spreekt met de ouders af om de problemen samen met hen in kaart te brengen en aan te pakken. De ouders voelen zich vertrouwd met deze aanpak en hebben weer meer vertrouwen in de toekomst.

⁴ Doorbraakmethode (www.doorbraakmethode.nl) is ontwikkeld door het instituut voor publieke waarden (www.publiekewaarden.nl). Uit een belevingsonderzoek van de Hogeschool van Amsterdam (2020) in Den Haag geeft 81% van de mensen aan dat hun algemene kwaliteit van leven hoger is na een doorbraak.

multi-probleem gezinnen ondersteunt en goede resultaten behaalt op de korte en lange termijn. Echter hebben wij hier nog wel een ontwikkelslag te maken richting onze basisondersteuning. Het GRIP-team richt zich nu bijvoorbeeld op multi-probleem waarin wij merken dat op- en afschalen van GRIP-gezinnen naar lichtere vormen van ondersteuning nog niet goed genoeg lukt. Wij willen de GRIP-aanpak, het functieprofiel met bijbehorende competenties en gedachte centraal stellen in onze basisondersteuning en een lichtere GRIP-variant realiseren met de inzet van gezinswerkers in de basisondersteuning. Wij onderzoeken op welke wijze het GRIP-team integreert of verbinding krijgt met de basisondersteuning. Dit pakken wij in co-creatie met onze partners op.

[Aanvullend halen wij stedelijk specialistische hulp naar de wijken.](#) Op de scholen, bij huisartsen of thuis.

- [Bij de doorontwikkeling van het jeugdhulpteam \(JHT\) binnen het onderwijs omarmen wij samen met onze partners het transformatieplan als stip op de horizon.](#) Vervolgens zullen wij in de uitvoering in co-creatie met het onderwijs en (jeugdhulp)partners verder bouwen in het licht van deze gedachte. Wij zullen insteken op een stevige sociale basis en basisondersteuning in de wijk, waar het onderwijs natuurlijk plek en verbinding heeft. Wij gaan in dit scenario ervan uit dat de baten van het Jeugdhulpteam ook (deels) bij het onderwijs belanden en daarmee gaan wij ervan uit dat het onderwijs (financieel) bij zal blijven dragen aan de doorontwikkeling van de Jeugdhulpteams. Wij blijven doorontwikkelen op het gebied van de Jeugdhulpteams, omdat wij van mening zijn dat zich nu de mogelijkheid voordoet om een stevige verbinding en/of integratie mogelijk te maken met de basisondersteuning (in de wijk en stedelijk) en wij al ervaring op kunnen doen op natuurlijke wijze. Ook het toewerken naar een collectieve financiering van zorg in onderwijstijd is een ontwikkeling om rekening mee te houden.
- [Het Expertisecentrum Jonge Kind \(EJK\) behoudt haar rol en expertise en wij zoeken in co-creatie naar de juiste verhouding van de consulterende rol van het EJK ten opzichte van de wijkteams.](#) We zien het Expertisecentrum Jonge Kind als een waardevolle partij voor het vroegtijdig signaleren van (ontwikkelings-)problematiek bij het jonge kind en zijn of haar gezin. Het EJK heeft een verbindende rol in met name het voorschoolse en met het onderwijs en Jeugdgezondheidszorg. Het EJK wordt met regelmaat ingeschakeld in het meedenken en begeleiden naar de juiste ondersteuning. De rol en expertise blijft behouden, maar wij zullen in co-creatie moeten zoeken naar de juiste verhouding van de consulterende rol van het EJK ten opzichte van de andere professionals in het wijkteam.
- [De samenwerking met het voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en het mbo zetten we steviger neer vanuit de stedelijke teams;](#) Wij willen de reeds bestaande samenwerking met het voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en mbo behouden, maar breder en steviger neerzetten. Denk aan de reeds bestaande samenwerkingen met onder andere het CT Storck College en de samenwerking met het ROC. Ook het jongerenwerk zal plek moeten krijgen binnen deze stedelijke teams. Ten aanzien van het speciaal onderwijs zullen we in co-creatie moeten kijken wat er vanuit de stedelijke teams of het wijkteam opgepakt kan worden, waarbij we uit willen gaan van een logische zorglijn voor onze inwoners en professionals. Denk bijvoorbeeld aan de verbinding van het JHT met het speciaal onderwijs.
- [Wij vervangen OB1 door een nieuw aanbod en voorkomen dubbelingen tussen de individuele- en groepsbegeleiding van jeugdigen en jongeren.](#) We werken met partners die al een door ons gefinancierd collectief aanbod hebben, van tijdelijke aard en voor bepaalde groepen jeugdigen en jongeren in Hengelo. Wij gaan deze diensten beter benutten en/of nieuw groepsgericht aanbod ontwikkelen, als alternatief van wat nu nog OB1 (en mogelijk deels OB2) is binnen het Twents ondersteuningsmodel (zowel individuele- als groepsbegeleiding). Ook gaan wij dubbelingen, waarbij jeugdigen en jongeren zowel individuele- als groepsbegeleiding ontvangen, afbouwen en voorkomen. Wij leggen in eerste instantie de focus op het optimaal benutten van de groepsgerichte aanpak en/of ondersteuning. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het bestaande BSO+ aanbod, dat als doordeweeks alternatief ingezet kan worden voor groepsbegeleiding vanuit de OB1. De BSO+ heeft namelijk een doordeweeks aanbod voor jeugdigen uit het primair onderwijs. In de weekenden zijn er nog onvoldoende mogelijkheden voor deze jeugdigen binnen de sociale basis. Hierop zullen wij moeten acteren en dit verder ontwikkelen met onze partners.

- **Wij ontwikkelen binnen de sociale basis en basisondersteuning alternatieven voor jongeren van 12 tot 15 jaar.** Deze jongeren kunnen na schooltijd, in weekenden of in vakanties moeilijk ergens terecht in Hengelo. Daarbij komt dat jeugdhulp in essentie niet is bedoeld voor opvang, maar deze jongeren (soms) nog niet alleen kunnen thuisblijven waardoor ouders beperkingen ervaren in hun mogelijkheden om te werken. Aanvullend op en in afstemming met de sociale basis ontwikkelen wij basisondersteuning om op termijn alternatieven voor deze jongeren beschikbaar te hebben, zodat maatwerkondersteuning niet langer nodig is. Waar de sociale basis een voldoende duurzaam alternatief is, achten wij de inzet vanuit de basisondersteuning niet noodzakelijk.

5.2.2 Basisondersteuning Wmo

- **Wij zetten een volledige overgang in naar wat nu nog de OB1 binnen het Twents Ondersteuningsmodel is. Wij kopen dit taakgericht in met een beperkt aantal aanbieders.** Elke wijk kent straks haar eigen basisvoorzieningen voor ontmoeting, activering en ondersteuning. Professionele partners werken daarbij samen met inwoners en vrijwilligers aan een divers activiteitenaanbod voor inwoners in de wijk. Een groot aantal inwoners die eerder nog afhankelijk waren van Wmo begeleiding kunnen zonder indicatie in hun eigen wijk ondersteuning krijgen van professionals. De inwoner kan naar de dichtstbijzijnde locatie, met eigen vervoer, hulp uit de omgeving of van een vrijwilliger of door de inzet van vervoer. Zo ontstaan er levendige wijkvoorzieningen met een mix van bezoekers. Dit komt de inclusie en sociale cohesie ten goede. Een deel van het huidige budget investeren wij in het realiseren van basisvoorzieningen en voor een klein deel in dat van maatwerkvoorziening (zie 5.3.2). Maar het overgrote deel buigen wij om en daarmee vangen wij een deel van de tekorten binnen het sociaal domein mee op.
- **Wij ontwikkelen algemene voorzieningen in de wijken en integreren bestaande voorzieningen waar mogelijk.** Met het project Versterken Voorliggend doen wij goede ervaringen op met de Wijkhuizen. Hieruit trekken wij lessen die wij benutten bij het maken van nieuwe keuzes. Elke wijk kent haar eigen populatie en voorzieningen. Wij kiezen daarom voor een wijkgerichte benadering en onderzoeken daarbij hoe wij bestaande voorzieningen optimaal kunnen integreren. Denk daarbij aan de wijkcentra, hoofdlocaties en kuierlocaties van de welzijnsorganisatie, maar bijvoorbeeld ook ontmoetingsruimtes gekoppeld aan het verenigingsleven (sport en cultuur). De bestaande structuur is daarbij niet leidend. Afhankelijk van de behoefte van de inwoners in de desbetreffende wijk, wordt het aanbod aangevuld met ondersteuning en activiteiten uit de sociale basis zoals bijvoorbeeld sporten, een cultureel programma, fysiotherapie, een lunchvoorziening of ondersteuning bij de digitale wereld. Voor de aanvullende diensten (koffie, lunchvoorziening, sporten) betaalt de inwoner zelf.⁵

Melissa (24) woont samen met haar vriend in de Berflo Es. Melissa heeft op dit moment geen werk, het lukt haar niet om werk te houden. In haar jeugd heeft ze problemen gehad en zijn er veel hulpverleners betrokken geweest. Ze voelt zich niet goed, maar wil het nu graag helemaal zelf oplossen.

Regelmatig drinkt ze te veel, het begint met een glaasje om rustig te worden, maar het worden er steeds meer en de dag eindigt vaak in een ruzie met haar vriend. De burens hebben zelfs al eens de politie gebeld tijdens zo'n ruzie. Ze is hier erg van geschrokken.

Melissa gaat naar de huisarts, die verwijst haar naar de verslavingszorg. In gesprek met deze expert wordt duidelijk dat niet de alcohol, maar een gebrek aan structuur in haar leven het eigenlijke probleem is. In de bestaande situatie zou Melissa een indicatie krijgen voor individuele begeleiding thuis en mogelijk dagbesteding op een locatie ergens in of buiten Hengelo. In de nieuwe situatie gaat de medewerker verslavingszorg met Melissa naar de GGZ-locatie in de wijk.

Melissa volgt nu enkele ochtenden in de week een programma, gericht op talentontwikkeling. Daarnaast schenkt ze twee avonden in de week koffie bij de ouderensoos in haar eigen buurt. Zo helpt zij andere inwoners in haar wijk en dat geeft haar het gevoel dat ze iets bijdraagt. Na de zomervakantie wil Melissa een opleiding tot helpende gaan doen bij het ROC.

⁵ Voor een algemene voorziening is het mogelijk een eigen bijdrage te vragen. Zaak is dan wel dat deze in de (betreffende) verordening zijn opgenomen als algemene voorziening én dat hiervoor een eigen bijdrage wordt gevraagd. Let wel, ook hiervoor geldt dat dit onder het abonnementsstarief valt.

Wij maken nieuwe afspraken en zorgen dat de randvoorwaarden aanwezig zijn. Met passende sturing en financiering.

- **Wij gaan individuele wijkgerichte ondersteuning vanuit de Wmo intensiveren, in aansluiting op de inzet vanuit de wijkteams van Wijkkracht.** Wanneer een inwoner een hulpvraag heeft, meldt hij of zij zich bij het wijkteam. Consulenten van de gemeente zullen daarbij plaats nemen in de wijkteams, om aan de voorkant samen met de inwoner te kijken wat opgelost kan worden via het eigen netwerk en de sociale basis (en evt. basisondersteuning). Er is een groep inwoners waarbij kortdurend meer ondersteuning nodig is om de vraag helder te krijgen of hem/haar op de juiste plek te krijgen of voor wie het voldoende is om kortdurend ondersteuning te bieden (waardoor een langdurig traject niet nodig is). Hiervoor maken wij gebruik van de “kickstart aanpak”, een aanpak waarbij de Wmo consulenten in de wijk zitten en de kortdurende ondersteuning bieden waar nodig en toe leiden naar (maar ook ondersteunen daar waar nodig) een passende oplossing. Het voordeel van deze werkwijze is dat een inwoner niet gelijk in een langdurig traject in de basisondersteuning terecht komt, maar dat er eerst praktische ondersteuning ingezet wordt ter voorkoming hiervan.

5.2.3 Basisondersteuning Wmo-huishoudelijke ondersteuning

- **Wij zetten actief in op reablement om de instroom in de huishoudelijke ondersteuning (HO) te beperken.** Na het beschouwen van alle opties komen wij tot de conclusie dat het beperken van de instroom de enige mogelijkheid is om de uitgaven binnen de begroting te houden. Daarvoor zetten wij actief in op reablement. Een manier om samen met een inwoner te werken aan herstel van zijn of haar leven en zelfredzaamheid. En daarmee ook aan eenzaamheid. Het heeft als doel om mensen zo onafhankelijk mogelijk te maken van ondersteuning en hulpmiddelen. Ook hier begint het gesprek met de inwoner in de wijk, waar hij of zij zich meldt bij de consulenten van het wijkteam (formele melding, die nu bij de gemeente wordt gedaan). Indien nodig wordt de inwoner met de zogenaamde kickstart-aanpak aan de hand genomen om te kijken wat er nodig is. Heeft de inwoner ondersteuning nodig bij het zelf vinden van een huishoudelijke hulp of een andere praktische oplossing, dan biedt het wijkteam deze. Of de inwoner wordt gestimuleerd om de benodigde vaardigheid te leren (bijvoorbeeld kook- of computercursus, gymnastiek of training om sterker te worden). Reablement dus. Een voorbeeld van reablement is de training Powerful Ageing (zie kader).

Reablement beperkt zich niet alleen tot de huishoudelijke ondersteuning.

Reablement

Denemarken loopt in Europa voorop met reablement. Daar is deze benadering van ouder worden een wettelijke voorwaarde voordat zorg wordt ingezet. Ruim 60 procent van de Denen die reablement krijgt, is na maximaal drie maanden weer zelfredzaam. Het reablement-model wordt in Nederland, Noorwegen, Australië, Engeland en Nieuw-Zeeland aangeboden onder de noemer ‘herstelgerichte zorg’.

Powerful Ageing

Deze training bestaat uit een snelheid- en wendbaarheidstraining, functionele activiteiten, balans, reactiesnelheid en (explosieve) krachttraining. Het is gevarieerd en taak- en doelgericht. Als voorbeeld: het gaat bijvoorbeeld niet alleen over trainen met fietsen, maar ook over de fiets uit de schuur kunnen halen en het op- en afstappen. De ervaring bij gemeenten in het land is dat ongeveer 50% van de groep die wordt doorverwezen naar een training Powerful Ageing, het eerste jaar geen beroep hoeft te doen op huishoudelijke ondersteuning en het tweede jaar 40%.

5.2.4 Basisondersteuning Vervoer

- **Wij willen het beroep op maatwerkvervoer laten afnemen door in eerste instantie te kijken naar algemene voorzieningen en ruimte te geven aan lokale ondersteuningsinitiatieven.** Inwoners die niet zelf in hun vervoersbehoefte kunnen voorzien moeten worden ondersteund. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in: Wmo 2015, de Jeugdwet, de Wet op het primair onderwijs, de Wet op expertisecentra, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op passend onderwijs. Twentse gemeenten hebben de visie op vervoer vast gelegd in “Regionale visie doelgroepenvervoer 2022” en een koersdocument ten behoeve van de gezamenlijke Europese aanbesteding. De

belangrijkste reden om gezamenlijk/ regionaal aan te besteden is dat maatwerkvervoer bijna altijd plaats vindt over gemeentegrenzen heen. De efficiency en het gezamenlijk inkoopvolume) zorgen ervoor dat verwachte prijsstijgingen zoveel mogelijk beperkt kunnen worden. Wij hanteren daarbij de volgende uitgangspunten:

- Mensen doen mee naar vermogen;
- Inzetten op eigen kracht;
- Het vervoer beter en goedkoper organiseren.

Dat betekent dat in eerste instantie gekeken wordt in hoeverre gebruik kan worden gemaakt van algemene voorzieningen zoals het reguliere openbaar vervoer (OV). Wij stellen ons ten doel ruimte te geven aan meer (lokale) initiatieven waardoor het beroep op maatwerk vervoer zal afnemen. Daaronder vallen ook ondersteuningsinitiatieven zoals de inzet van OV-ambassadeurs, Mee op weg, GO-OV, Smart Cab, automaatje, etc.

- **Geïndiceerd vervoer is alleen beschikbaar voor mensen die niet zelf (volledig) in een vervoersoplossing kunnen voorzien noch (volledig) gebruik van kunnen maken van openbaar vervoer.** De gemeente heeft contracten voor de verschillende vormen van vervoer: Regiotaxi (CVV= collectief vraagafhankelijk vervoer), ook wel incidenteel maatwerkvervoer genoemd, vervoer van en naar de daginvulling (OB groep) en jeugdhulplocaties en leerlingenvervoer.
- **Wij halveren in 2026 de uitgaven op vervoer naar daginvulling door te investeren in een versterkte inzet op basisondersteuning in de wijk.** In het verlengde daarvan houden we rekening met de verwachting dat het vervoer naar daginvulling (OB groep) in 2026 gehalveerd zal zijn. Bij de nieuwe aanbesteding zal in het bestek rekening worden gehouden met deze Hengelose ambitie.

5.2.5 Basisondersteuning Werk en inkomen

- **Wij optimaliseren in samenwerking de keten UWV-Uitvoeringsorganisatie-SWB-Werkplein om ons reïntegratie-instrumentarium effectiever in te zetten en betere matches naar werk te kunnen maken.** De optimalisatie van de keten stelt ons in staat betere matches naar (betaald) werk voor een complexer wordende doelgroep te maken. De slagingskans van dit proces is afhankelijk van de beschikbare capaciteit bij zowel de gemeente als onze ketenpartners. Het zal in eerste instantie een investering vragen in tijd en mogelijk ook geld. Neemt niet weg dat het dichtbij huis en in de wijk organiseren van ondersteuning, daar waar onze inwoners leven en participeren, ertoe bijdraagt dat arbeidspotentieel sneller en beter wordt herkend. Denk daarbij aan de doelgroep jeugd (ouders van) en inwoners met Wmo-ondersteuning, maar ook de inwoners die gebruik maken van de algemene voorzieningen in de wijk.
- **Werk EERST:** In het verlengde van het bovenstaande begeleiden wij inwoners die aan het werk kunnen, nog meer dan nu het geval is, direct naar werk. Pas als het niet lukt de inwoner direct naar werk te begeleiden, verstrekken wij een uitkering. Ook bij een aanvraag voor een Wmo-voorziening of jeugdhulp gaan wij kijken naar mogelijk arbeidspotentieel.
- **Wij gaan op zoek naar participatie-oplossingen bij reeds bestaande regelingen en algemeen toegankelijke initiatieven, dichterbij het gewone leven in de wijk.** Denk daarbij aan laagdrempelige en betaalbare (participatie) activiteiten in de wijk, bijvoorbeeld sporten of vrijwilligerswerk in het wijkcentrum, en soms kunnen ook familie, vrienden, kennissen en burens de hulp geven die nodig is.
- **Met de sociale basis op orde gaan wij de kosten voor de bijzondere bijstand en het minimabeleid licht beperken of verlagen.** Wij passen daarvoor – op termijn en in samenspraak met de raad – de bijzondere bijstand en minimaregelingen aan. Niet door de doelgroep die van deze regelingen gebruik maakt te verkleinen; de inkomensgrens blijft ongewijzigd op 120% van het wettelijk sociaal minimum. Wel door de inhoud van de regelingen en de hoogte van de bijdragen te versoberen of aan te passen. Wij overwegen om, waar mogelijk en waar omstandigheden dat toelaten, bepaalde verstrekkingen uit het minimabeleid te halen, bijzondere bijstand voor bepaalde kosten niet langer 'om niet' te verstrekken⁶ of de hoogte van de bijdragen aan te passen. Hierbij kijken wij goed naar de mogelijke gevolgen en de juiste omstandigheden.

⁶ Dit kan alleen wanneer het bovenwettelijk is.

- Met de focus op normaliseren en versoberen onderzoeken wij bij een aanvraag bijzondere bijstand en minimabeleid, nadrukkelijker dan nu het geval is, nut en noodzaak van de aanvraag. Het invoeren van een drempelbedrag of besparingsbijdrage behoort tevens tot de mogelijkheden.

5.3. Maatwerkondersteuning verminderen

5.3.1. Maatwerkondersteuning jeugdhulp

- Een deel van de specialistische ambulante jeugdhulp (OB2/OB3/OB4) blijven wij in eerste instantie nog regionaal inkopen, maar zo lokaal mogelijk, en in aansluiting op onze basisondersteuning. Het Utrechts Model leert ons namelijk dat het van belang is om eerst de basisondersteuning stevig neer te zetten en pas in een volgende fase te onderzoeken hoe specialistische jeugdhulp/ maatwerkondersteuning nog beter aan te laten sluiten op de basisondersteuning. Hierbij houden wij natuurlijk ook rekening met de Hervormingsagenda Jeugd die later in dit jaar zal verschijnen (zie risicoparagraaf). Neemt niet weg dat wij weten wie onze partners zijn binnen de OB3 en OB4 en hier middels (zakelijk) partnerschap afspraken maken gericht op onze strategische opgaven. Hier zetten wij op in de komende jaren.
- Voor sommige jeugdigen blijft verblijf of langdurig wonen noodzakelijk en ook dit blijven wij regionaal inkopen. Wij richten ons op zo lang mogelijk thuis wonen (pleegzorg/gezinshuizen/steungezinnen) en gaan door zakelijk partnerschap en meer focus leggen op (goedkopere) alternatieven, sturen op verminderen van instroom en versnellen van uitstroom bij verblijf of langdurig wonen bij een jeugdhulporganisatie. Dit is wenselijk voor jeugdigen, want elke jeugdige heeft recht op een stabiele omgeving om in op te groeien. Hierbij maken wij onder andere gebruik van de werkwijze toekomstplannen en de doorbraakmethode. Wij zijn ons namelijk bewust van de schaarste aan duurzame woonvormen, zoals pleegzorg en gezinshuizen. Dus moeten wij op zoek naar andere evenwaardige alternatieven waar dat kan, bij voorkeur lokaal en in de wijk. Wij proberen hiermee aan te sluiten bij landelijke ontwikkelingen, zoals duurzame uitstroom, een meer gezinsgerichte aanpak en ambulante jeugdhulp als alternatief voor verblijf.

Daar waar verblijf bij een jeugdhulpaanbieder noodzakelijk is en extra ondersteuning nodig is, zal een groepsgerichte aanpak het uitgangspunt zijn en zullen wij actief sturen op toekomstperspectief. Voor de jeugdigen waarbij uitstroom uit verblijf geen haalbare optie is, zien wij landelijk een ontwikkeling naar meer kleinschalige voorzieningen. Denk aan de 3-milieu's voorzieningen of de Jeugdzorg+. Voor een houdbaar en betaalbaar stelsel is het dus ook van belang om te zorgen dat deze kleinschalige voorzieningen alleen voorhanden zijn voor jeugdigen die het echt nodig hebben (jeugdigen met weinig voorkomend hoog specialistische ondersteuningsvragen). Mede gezien de huidige arbeidsmarktproblematiek dienen wij hier goed oog voor te hebben. Wij gaan hier dus lokaal gericht op sturen vanuit contractmanagement, toegang (inclusief externe verwijzers) en de aansluiting en mogelijkheden binnen onze sociale basis, basisondersteuning en ten aanzien van wonen & zorg in Hengelo.

Caithlyn (16 jaar) verblijft in een trainingshuis vanuit Ambiq. Caithlyn heeft voorheen in een pleeggezin en verschillende behandelsettings gewoond. Caithlyn is op dit moment dusdanig zelfstandig en stabiel dat er toegewerkt wordt naar zelfstandig wonen (met ambulante begeleiding). Een enorme stap voor Caithlyn gezien het verleden, maar juist ook een positieve ontwikkeling gezien de enorme drive van Caithlyn om weer meer regie te krijgen over haar eigen leven. De begeleider van het trainingshuis vult samen met Caithlyn een toekomstplan in. In een gesprek tussen Caithlyn, de begeleider en de regisseur van de gemeente, komen ze tot de conclusie dat Caithlyn alles redelijk goed op de rit heeft en nauwelijks gebruik hoeft te maken van de 24-uurs nabijheid binnen het trainingshuis. Ze besluiten in te zetten op doorstroom naar een eigen woning met ambulante begeleiding vanuit een jeugdhulpaanbieder en de basisondersteuning. Caithlyn is erg blij met het vertrouwen in haar eigen toekomstplan. Ze krijgt hierdoor ook meer zelfvertrouwen dat ze de volgende stap richting zelfstandigheid kan maken. Door de samenwerking tussen de ambulante jeugdhulpverlener en de gezinswerker uit het wijkteam heeft Caithlyn het gevoel dat haar plan ook goed uitgevoerd kan worden en er kennis is over zorg en wonen in de wijk.

- **In Hengelo hebben wij in 2025 een veiligheidsketen die efficiënt en effectief met elkaar samenwerkt ten behoeve van onze jeugdigen en gezinnen.** Voor het vereenvoudigen en voorkomen van dubbelingen van deze keten sluiten wij regionaal, via de gelden van de centrumgemeente Enschede, aan bij de landelijke lijn *Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming*, dat per 2026 op de planning staat.
Wij maximeren de duur van de inzet in het gedwongen kader. Wij kennen in Twente een redelijk hoog aantal kinderen in de jeugdbeschermingsketen. Wij sturen op voorkomen van instroom, maar wij willen ook tijdig doen wat nodig is. Om ervoor te zorgen dat het aantal kinderen binnen deze keten daalt, zullen wij meer focus leggen op uitstroom van kinderen die vaak meerjarig binnen deze keten verblijven.
- **Daarnaast zorgen wij lokaal en regionaal voor onderzoek en toetsing van aanbieders aan de voorkant van een inkoopproces,** om zorgfraude tegen te gaan en kwaliteit te borgen. Ook zetten wij in op het daadwerkelijk terugvorderen van niet of verkeerd besteedde zorgmiddelen.

5.3.2. Maatwerkondersteuning Wmo

- **Waar maatwerkondersteuning nodig is, kijken wij of wij ook deze naar de wijken kunnen brengen. Wanneer het voor het welzijn van een inwoner beter is om de ondersteuning op een andere locatie te krijgen, dan blijft dit mogelijk.** Wij denken bij maatwerkondersteuning met name aan de inwoners die nu ondersteuningsbehoefte 2 ontvangen, voor een klein deel ook inwoners met ondersteuningsbehoefte 1. De maatwerk-ondersteuning willen wij – zo mogelijk – ook taakgericht inkopen, het liefst in één bundel samen met de basisondersteuning (zie 5.2.2). Is een hulpvraag te complex om vanuit de basisondersteuning te beantwoorden, dan bieden dezelfde aanbieders een andere passende oplossing in de maatwerkondersteuning. Dit kan binnen de eigen geledingen of door andere aanbieders te betrekken (in onderaannemerschap). De aanbieders krijgen één budget om de totale doelgroep binnen de basisondersteuning en maatwerkondersteuning te kunnen voorzien. Dit past bij de keuze voor sturing. Door een groep aanbieders gezamenlijk verantwoordelijk te maken voor zowel de basisondersteuning als maatwerkondersteuning. Dit stimuleert het op- en afschalen van ondersteuning. Daarbij onderzoeken wij nog of wij aanbieders mandateren voor de beschikkingen voor maatwerk.⁷ Ook kijken wij nog specifiek naar de doelgroep die nu een Persoonsgebonden budget (PGB) heeft.⁸

⁷ De Wet maatschappelijke ondersteuning maakt dit mogelijk, de Jeugdwet niet.

⁸ Indien de basisvoorziening ingericht wordt als een algemene voorziening, hoeft daartoe geen PGB afgegeven te worden. Indien een algemene voorziening bestaat bestaat tenslotte geen recht meer op een maatwerkvoorziening (en daarmee geen PGB). Zaak is wel dat ook in de verordeningen goed te regelen.

Wim (82 jaar) woont in de Hasseler Es en is sinds een jaar weduwnaar. Wim heeft twee kinderen die verder weg wonen. Ze komen hem in het weekend regelmatig opzoeken en zorgen dat Wim door de week thuis de boodschappen bezorgd krijgt.

De huishoudelijke hulp merkt op dat Wim nog maar weinig het huis uit komt en moeizamer gaat lopen. Bovendien oogt hij een stuk minder kwiek en vrolijk als eerder. In de bestaande situatie zou Wim een indicatie voor dagbesteding krijgen, met daaraan gekoppeld een indicatie voor vervoer. De dagbesteding zit wat verder weg, soms zelfs buiten Hengelo. In de nieuwe situatie neemt de huishoudelijke hulp contact op met het wijkcentrum. Een medewerker gaat bij Wim langs. Wim voelt zich eenzaam en zou graag weer wat meer leven in de brouwerij willen. Alleen zijn buurvrouw spreekt hij nog weleens, die brengt ook zo nu dan een boodschapje.

De medewerker van het wijkcentrum spreekt met Wim af dat hij drie ochtenden per week naar het Kulturhoes komt om mee te doen met de activiteiten daar. De buurvrouw kan hem brengen. Met automaatje komt hij weer thuis. In het Kulturhoes ontmoet Wim mensen uit zijn eigen wijk. Misschien kent hij sommigen van hen al. In een later stadium ontmoeten ze elkaar wellicht ook nog buiten de activiteiten om. Daarnaast gaat Wim bij de fysiotherapeut aan de slag met Powerful ageing zodat hij, op goede dagen, zelf de wandeling naar het buurthuis of de supermarkt weer kan maken.

- **Wij gaan mensen bewust maken van de consequenties van komende levensfasen en het belang om zich daarop tijdig voor te bereiden.** Wij zien bij een grotere groep inwoners dat hulpvragen ontstaan uit situaties waarop geanticipeerd had kunnen worden. Bijvoorbeeld een oudere inwoner die merkt dat het traplopen moeilijk wordt. Nu wordt een voorziening toegekend (traplift, verhuiskostenvergoeding), maar je kunt ook stellen dat deze inwoner jaren de kans heeft gehad om te sparen voor noodzakelijke aanpassingen in zijn of haar woning of (afhankelijk van de woningmarkt) zich eventueel had kunnen oriënteren op een andere woning. In andere levensfasen (kinderen krijgen en het huis hierop inrichten) is dit al wel vanzelfsprekend. In het kader van normaliseren, willen wij er naartoe dat alles wat mensen zelf kunnen kopen, zij dat ook zelf aanschaffen op het moment dat zij voldoende inkomsten hebben. Wij zullen dit stimuleren.
NB: Bij een acuut ontstane hulpvraag hebben inwoners doorgaans geen alternatieven en hebben zij de ontstane situatie niet kunnen voorzien.
- **Voor wonen en verblijf sluiten wij vooralsnog aan bij een regionale aanpak en inkoop.** Daarbij kijken wij goed naar de ontwikkelingen binnen het Beschermd wonen, de op handen zijnde decentralisatie daarvan en de regionale afspraken die hierover zijn gemaakt.

5.3.3. Maatwerkondersteuning Wmo-huishoudelijke ondersteuning

Een nieuwe contractering voor huishoudelijke ondersteuning geeft ons de kans met de aanbieders in gesprek te gaan en afspraken te maken over nieuwe werkvormen. We denken aan collectieve oplossingen voor doelgroepen of voor een complex of straat. Samenwerking tussen aanbieders onderling en samenwerking met overige partijen in de wijk. In de dialoofase is ruimte voor het gesprek over innovatie, hoe om te gaan met de huidige arbeidsmarkt, voorkomen van duurdere vormen van zorg etc. We willen de samenwerking in de wijk stimuleren; met de wijkteams en met bijvoorbeeld de wijkverpleging. Hoe kunnen aanbieders zo efficiënt mogelijk samenwerken, om bijvoorbeeld te voorkomen dat in hetzelfde pand gelijktijdig vier aanbieders aan het werk zijn? De samenwerking heeft o.a. een gunstig effect op de reiskosten. In de aanbestedingsprocedure trekken we met de meeste Twentse samen op. Daarbij is de keuze gemaakt om aan te sluiten bij het uitgangspunt een p x q financiering, waardoor er optimaal wordt voldaan aan de juridische voorwaarden zoals gesteld door de Centrale Raad van Beroep. Daarnaast investeren we in preventie door het toepassen van reablement bijvoorbeeld in de vorm van powerfull ageing en het inschakelen van de sociale basis. Daar past een p x q benadering beter bij.

- **Ook wanneer het abonnementstarief niet wordt afgeschaft overwegen wij een inkomensafhankelijke bijdrage in te voeren.** Wij gaan ervan uit (en blijven daarvoor lobbyen) dat het abonnementstarief wordt afgeschaft de inkomensafhankelijke bijdrage wordt geïntroduceerd. Mocht blijken dat het Rijk vanaf 2025 geen of slechts gedeeltelijk (voor een deel van de Wmo ondersteuning) aanpassingen wil doorvoeren met betrekking tot het abonnementstarief, overwegen wij zelf als gemeente een inkomensafhankelijke bijdrage in te voeren. Vanuit juridisch oogpunt wordt geadviseerd hier niet op in te zetten, want decentrale overheden mogen geen inkomenspolitiek voeren. Die rol is voorbehouden

aan het Rijk. Dit is juridisch daarom niet houdbaar (ECLI:NL:CRVB:2019:772, zie r.o. 4.3). Ook kun je je afvragen of het wenselijk is om de onwil vanuit het Rijk neer te leggen bij onze inwoners. Toch willen wij dit voorleggen aan de gemeenteraad als nader uit te zoeken keuze, omdat het in lijn ligt met ons uitgangspunt te normaliseren en versoberen. Wij denken dat de groep inwoners die specifiek na de invoering van het abonnementstarief een aanvraag hebben gedaan voor HO, inwoners zijn met een hoog inkomen (die hiervóór de huishoudelijke hulp zelf regelden en financierden). En dat deze groep de ondersteuning zelf wel weer kan organiseren en financieren.

Abonnementstarief

In januari 2019 is de inkomensafhankelijke eigen bijdrage afgeschaft en is een vast tarief voor de eigen bijdragen aan Wmo-voorzieningen ingevoerd: het abonnementstarief. Daardoor steeg de toename van huishoudelijke ondersteuning in dat jaar met ruim een miljoen Euro en steeg daarna nog verder. In aantallen zagen wij een stijging van ongeveer 700 inwoners met huishoudelijke ondersteuning (alleen Zorg in natura) van 1 januari 2018 tot 1 januari 2022. Dit is gebaseerd op het feit dat het aantal in de jaren ervoor redelijk stabiel is gebleven.

5.4. Gevolgen voor de toegang

5.4.1. Toegang jeugdhulp

- **Het wijkteam, bestaande uit gezinswerkers, staat centraal binnen de basisondersteuning. Het wijkteam zal nabij onze inwoners georganiseerd worden en gericht zijn op het bieden van ondersteuning bij vragen en problemen in het dagelijks leven.**
Veelvoorkomende hulpvragen die bij het wijkteam terecht komen zijn vragen op het gebied van geld of schulden, opvoeden & opgroeien, eenzaamheid, verslaving, wonen en relaties. Bij de meeste hulpvragen betreft het (praktische) begeleiding en kan het wijkteam zelf inschatten, in overleg met onze inwoners, wat iemand zelf kan doen, wat aanvullend nodig is en zelf ondersteuning bieden. Wij laten hiermee los dat er voor iedere individuele vraag waar basisondersteuning een antwoord op kan zijn een beschikking noodzakelijk is. Hiermee is de toegang, specifiek team Jeugd en Gezin, niet meer verantwoordelijk voor het indiceren van (lichte en praktische) begeleidingsvragen maar enkel nog voor de specialistische jeugdhulp waarvoor de basisondersteuning geen afdoende oplossing biedt. Het gaat om vele vormen van zorg; bijvoorbeeld therapie, behandeling, elders wonen of verblijven, crisiszorg of maatregelen in het gedwongen kader. Wanneer een inwoner hier gebruik van wil maken, zal er altijd eerst een onderzoek en besluit plaatsvinden vanuit onze toegang medewerkers (team Jeugd & Gezin).
- **De regisseurs van het gemeentelijk team jeugd en gezin zullen zichtbaar en benaderbaar zijn in de wijkteams voor de gezinswerkers.** Omdat wij de sociale basis en de basisondersteuning als vertrekpunt nemen is het van belang om team Jeugd en Gezin te verbinden aan de wijkteams gericht op jeugdigen en gezinnen. Daarmee zorgen wij voor een goede onderlinge samenwerking en kennisoverdracht wat leidt tot een goede op- en afschaling, efficiënte ondersteuning en een doorgaande zorglijn voor onze inwoners.
- **Wij blijven de toegang naar specialistische jeugdhulp optimaal organiseren, mede gezien de directe verbinding naar ketenpartners zoals onder andere het gedwongen kader (Raad voor de Kinderbescherming en Gecertificeerde instellingen), het acuut oppakken van crisissituaties (Veilig Thuis Twente) en verbinding met specialistische jeugdhulpaanbieders.**
Mede hierdoor wordt gestuurd op een juiste balans tussen nabij aanwezig zijn in de wijkteams en het op stedelijk niveau blijven organiseren van specifieke taken. We onderzoeken de meerwaarde van de koppeling van contactregisseurs aan de wijkteams. Dit om zo goed bekend te zijn met wat er speelt in de desbetreffende wijken en scholen en hierop aan te kunnen sluiten. De regisseurs zullen als contactregisseur gekoppeld worden aan meerdere wijken binnen een stadsdeel (Noord/Midden/Zuid), zoals het onderwijs en Wijkkracht de stadsdelen ook hanteren.
Door het niet meer beschikken van (praktische) begeleidingsvragen door de toegang kan de focus meer verlegd worden naar de verbinding met de gezinswerkers in de basisondersteuning en aan de andere kant de verwijzingen naar maatwerkondersteuning vanuit bijvoorbeeld de GI's. Zo komen er bijvoorbeeld intensievere afspraken dat de GI als verwijzer altijd vooraf afstemt met de gemeente over in te zetten (specialistische) jeugdhulp. Daarnaast biedt het mogelijkheden om preventiever te

handelen door betrokken te blijven middels casusregie en (veiligheids)plannen, risicotaxaties, toekomstplannen voor 16-jarigen etc. in een eerder stadium uit te voeren waardoor escalaties en stijgende vraag naar maatwerkondersteuning mogelijk voorkomen kan worden. Mocht er sprake zijn van inzet van basis- en maatwerkondersteuning dan stemt de regisseur altijd af met de ouders en gezinswerker wie er casusregie voert en welke afspraken hierbij van belang zijn op inhoud en ten aanzien van samenwerking op het proces.

- [Wij houden gaandeweg het proces goed oog voor landelijke ontwikkelingen, zoals het toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming dat per 2026 gerealiseerd dient te worden.](#) Hierbij krijgt de toegang (team Jeugd & Gezin) een basisrol en zullen veiligheidsteams georganiseerd worden aanvullend op de toegang. In deze veiligheidsteams zullen naar alle waarschijnlijkheid de GI's, de Raad voor de Kinderbescherming en VTT opgaan. Tevens zullen de programma's 'Geweld hoort nergens Thuis' en 'Scheiden zonder Schade' hier een plek krijgen. Hoe en op welke wijze zal gaandeweg de komende jaren (2023-2025) helder worden en van invloed zijn op bovengenoemde werkwijze van de toegang. Het zou mogelijk kunnen leiden tot een nog intensievere integratie van de toegang (team Jeugd en Gezin) binnen de basisondersteuning. Hier kunnen we nu nog niet op vooruit lopen en we zetten nu volop in op het creëren van een stevige basisondersteuning, zodat we waar nodig de juiste stappen kunnen zetten.
Als eerste stap gaan wij gedegen in kaart brengen in hoeverre we tijd besparen bij de toegang (geen beschikkingen voor OB1/OB2 voor zover dit in de basisondersteuning als algemene voorziening is vormgegeven), om van daaruit te bepalen wat er haalbaar is aan preventiever werken zoals boven omschreven. Ook het samenwerken met de basisondersteuning zal in eerste instantie vragen om een investering, net zoals bij alle nieuwe samenwerkingsrelaties.
- [Met huisartsen en gecertificeerde instellingen maken we afspraken over de inzet van basisondersteuning en \(specialistische jeugdhulp\) in het Nieuw Hengelo's Model.](#)
De verhoudingen tussen gemeentelijk verwijzingen en verwijzingen door huisartsen (unieke inwoners), gecertificeerde instellingen en medisch specialisten is ongeveer 35,3% om 65,7%⁹, waarin de huisarts de grootste verwijzende partij is qua aantal verwijzingen.
We zullen huisartsen en gecertificeerde instellingen meenemen in het nieuw hengelo's model en nieuwe afspraken met aanbieders. We maken afspraken de inzet van basis- en maatwerkondersteuning. Met de GI liggen er, zoals hierboven beschreven, al afspraken die verder in partnerschap aangescherpt moeten worden. Maar ook met bijvoorbeeld de huisartsen en medisch specialisten zal er in partnerschap een gedeeld en gedragen beeld van de transformatieopgave moeten ontstaan. Om van daaruit passende uitvoeringsafspraken te kunnen maken richting de basis- en maatwerkondersteuning. Wij willen namelijk een overzichtelijk, kwalitatief goed en beheersbaar zorglandschap creëren, waarbij wij uit willen gaan van een logische zorgroute voor onze inwoners, ongeacht de verwijzer. Hierbij moet de focus liggen op het benutten van de sociale basis, basisondersteuning en waar nodig de maatwerkondersteuning.

5.4.2. Toegang Wmo

- [Individuele begeleiding en groepsbegeleiding \(daginvulling\) worden niet langer vanuit de gemeente geïndiceerd. Zo wordt het eenvoudiger voor de inwoner.](#) Dit geldt in ieder geval voor de basisondersteuning en waar mogelijk de maatwerkondersteuning, er vanuit gaande dat wij dit als één bundel taakgericht inkopen. Dit om te voorkomen dat wanneer een inwoner een te complexe vraag heeft, hij of zij alsnog naar de gemeente verwezen wordt voor een indicatie. De inwoner meldt zich dus met een begeleidingsvraag direct op de locatie en bij de aanbieders in de wijk en krijgt daar een passend programma aangeboden, basis dan wel maatwerk.
- [De capaciteit die consulenten nu inzetten voor de indicatiestelling, verplaatsen wij naar de wijk.](#) Wmo consulenten van de gemeente zullen daar onderdeel uitmaken van het wijkteam dat de basisondersteuning vorm gaat geven. De bewoner kan zich bij dit team melden. Hoe dit er achter deze voordeur uit gaat zien voor de Wmo, gaan wij in overleg met partners vormgeven. Maar dat de

⁹ (bron: Cognos dashboard jeugd 2021)

consulenten in de wijk gaan zitten, is duidelijk. Zij gaan in gesprek met inwoners (en aanbieders) over wat er aanvullend op het aanbod in de wijk nodig is voor de inwoner (kickstartaanpak) en houden zich ook bezig met reablement.

Anja (54 jaar) heeft een LAT-relatie. Ze woont in een appartement van de woningbouw. Ze heeft een brief gekregen dat ze uit de woning gezet gaat worden. Haar schulden zijn het afgelopen jaar opgelopen, Anja schaamde zich en heeft dit niet besproken met iemand. De post weggooiden was de enige manier om niet verder in paniek te raken. Ze vertelt haar vriend dat ze haar woning gaat verliezen. Samen met haar vriend komt ze naar het wijkcentrum. Een medewerker schuldhulpverlening gaat met Anja in gesprek en haar situatie wordt in kaart gebracht.

- Een consulent vanuit het wijkteam pakt meldingen voor huishoudelijke ondersteuning (en hulpmiddelen) op en voert de onderzoeksfase (6 weken) uit. Het wijkteam bekijkt in deze fase vanuit de kickstart-aanpak met de inwoner wat er nodig is. Het wijkteam kan verwijzen naar een programma voor reablement of de inwoner ondersteunen in het vinden van praktische oplossingen of particuliere hulp. Als een aanvraag noodzakelijk is, dan wordt deze opgepakt door de Wmo-consulent die in het wijkteam zit.
- De positionering van het zorgloket gaan wij anders en eenduidiger vormgeven, op de plaatsen waar inwoners vaak komen en zich melden met vragen: de vindplaatsen. Het zorgloket moet een vooruitgeschoven post worden en zichtbaarder zijn op de verschillende vindplaatsen (dus op locatie in de wijken) en daarmee de drempel voor het stellen van een (hulp)vraag verlagen. Belangrijk daarbij is de vrije inloop, laagdrempelig, waardoor het zorgloket inwoners kan informeren en adviseren over de sociale basis en diverse preventieve activiteiten (zoals de pilot geldbalie, zie 5.1.). Wij zijn voornemens al in het najaar van 2022, bij de opening van het derde Wijkhuys in Hengelo, te kijken of het zorgloket daar kan worden gevestigd. We verwachten door deze positionering minder telefonische en digitale vragen te ontvangen. Om dit te realiseren betekent het dat (alle resterende) telefonische vragen die nu binnen komen bij het zorgloket in eerste instantie binnen zullen komen bij het KCC (Klantencontactcentrum). Het KCC wordt het eerste (telefonische en digitale) punt waar inwoners hun vragen kunnen stellen.
- Wmo-regisseurs en medewerkers van Budget Alert blijven vooralsnog centraal vanuit het stadhuis werken. Enerzijds vanwege de beperkte omvang van deze groep collega's (lastig te verdelen over de wijken), maar met name om de veiligheid van de medewerkers te kunnen waarborgen (met het oog op de casuïstiek). Daar komt bij dat de partners waarmee de regisseurs en Budget Alert samenwerken, veelal niet wijk-gebonden zijn. Het vraagt wel aandacht in de samenwerking met collega's in de wijk.

5.4.3. Toegang Werk en inkomen

- Professionals in het Grip team betrekken collega's van Werk en Inkomen nadrukkelijker in hun aanpak, zodat meer focus naar werk ontstaat. Op deze manier kan er meer focus ontstaan op financiële stabiliteit en kunnen stappen op de participatieladder beter worden gezet. De doelgroep multi-probleem gezinnen is al in beeld bij klantmanagers, zij hebben naast Wmo-ondersteuning en jeugdhulp vaak ook een Participatiewet uitkering. Het vraagt met name van de professionals in het Grip team dat zij collega's van Werk en Inkomen betrekken in hun trajecten om de optie werk te onderzoeken. Wij gaan deze focus aanbrengen.
- De zogenoemde voorlichting max. WW'ers wordt weer ingevoerd. In het verleden is gebleken dat dit een preventieve werking heeft op het aantal aanvragen Participatiewet volgend op een WW-uitkering. In samenwerking met het UWV gaan wij drie maanden voor het aflopen van de WW-uitkering voorlichting geven over de rechten en plichten van de bijstand.

Jacob is een alleenstaande man van 56 jaar die zich na een mislukt avontuur in het buitenland weer in zijn voormalige woonplaats Hengelo heeft gevestigd. Gedesillusioneerd meldt Jacob zich bij Werk en Inkomen voor het aanvragen van een uitkering. Hoewel hij wettelijk gezien in de gelegenheid gesteld moet worden een aanvraag in te dienen, gaan wij de aanvraag nu niet meteen in gang zetten. De focus ligt op het zo snel mogelijk vinden van werk. Jacob ontvangt eerst een uitnodiging voor een voorlichtingsbijeenkomst. Daar krijgt hij de boodschap dat de kortste weg naar inkomen in zijn geval betaald werk is en dat de gemeente er alles aan gaat doen om hem daarbij te helpen. De gegevens die de gemeente eventueel nodig heeft voor het vaststellen van het recht op een uitkering kan hij alvast eenvoudig digitaal inleveren. Een week na de algemene voorlichtingsbijeenkomst volgt een persoonlijk gesprek met een klantmanager van de gemeente, gespecialiseerd in de begeleiding naar werk van 50-plussers. Uit zijn netwerk van werkgevers heeft de klantmanager twee passende vacatures voor Jacob en meldt hij Jacob alvast aan voor een sollicitatietraining een week later. Mocht een van de vacatures meteen een succes blijken, kan afmelden immers altijd nog. De klantmanager houdt een vinger aan de pols of Jacob ondersteuning nodig heeft bij het solliciteren, of de vacatures wellicht meteen tot een baan leiden en of er alsnog (tijdelijk) een uitkering moet worden toegekend. In het laatste geval vindt er op korte termijn opnieuw een persoonlijk gesprek plaats waarbij tevens een werkcoach (al dan niet van SWB) aanwezig is om verder in te zoomen op de mogelijkheden van betaald werk.

- **Wij introduceren de Intake 2.0 in het kader van de Werk- EERST aanpak.** Alle gegevens die nodig zijn voor het vaststellen van het recht op uitkering, levert de inwoner voorafgaand aan het intakegesprek digitaal aan. Tijdens het intakegesprek voert de klantmanager het gesprek over werk en biedt hij of zij zo nodig een sollicitatietraining aan en krijgt de aanvrager minstens twee vacatures mee. Onze ketenpartners zijn voornamelijk de SWB en het Werkplein als het om re-integratie gaat. Zij moeten aanwezig zijn bij de aanvraag van een uitkering i.p.v. later in het proces betrokken te worden. Ook bij het aanvragen van bijv. Wmo, jeugdhulp en schuldhulpverlening is arbeidspotentieel nadrukkelijker onderwerp van gesprek.
- **Wij willen dat alle persoonlijke aandacht uitgaat naar het ontwikkelen van het arbeidspotentieel.** Wij onderzoeken of het scheiden van taken hiertoe bijdraagt. Klantmanagers zijn nu nog belast met zowel het verstrekken van de uitkering en de bijbehorende administratie als de re-integratietask. Dit kan betekenen dat de inwoner niet langer één aanspreekpunt heeft. Het feitelijk verstrekken van de uitkering en de bijbehorende administratie vormen dan uitsluitend nog een ondersteunend proces dat elders in onze organisatie gepositioneerd is. Het begeleiden naar een passende (werk)plek is dan de taak van een klantmanager die daarin gespecialiseerd is.
- **Hengelo wordt een van de pilotgemeenten voor het initiëren van een zogenoemd 'Huis van de arbeid'.** Het Huis van de arbeid is één centrale plek waarbij het UWV, gemeenten, ontwikkelbedrijven als de SWB, vakbonden, werkgeversorganisaties en het Leerwerkloket fysiek samen op een plek zitten. Alle inwoners, zowel werkzoekenden, werkenden, maar ook werkgevers kunnen hier terecht met arbeidsmarktvragestukken. Dit kan gaan over werk, maar ook over opleidings- en bijbehorende financieringsmogelijkheden. Voor de aangesloten partijen zorgen de korte lijnen voor synergie.
- **Met de focus op normaliseren en versoberen onderzoeken wij bij een aanvraag bijzondere bijstand en minimeleide, nadrukkelijker dan nu het geval is, nut en noodzaak van de aanvraag.**
Tijdens het gesprek gaat het onder meer over:
 - De persoonlijke situatie;
 - Wat de inwoner zelf al heeft gedaan om de problemen op te lossen;
 - Wat de inwoner zelf nog kan doen (bijvoorbeeld verwijzen naar landelijke regelingen);
 - Wat mensen in het netwerk nog kunnen doen.

5.5. Gevolgen voor partners

De transformatie van het Hengelose sociaal domein kan niet zonder onze partners. Wij vragen van onze partners dan ook om onze visie en uitgangspunten te ondersteunen en van daaruit de transformatie samen met ons verder in te richten. Met in achtneming van de vier kritische succesfactoren voor zakelijke partnerschap, zoals benoemd in hoofdstuk 4.

Ook onze partners hebben baat bij deze transformatie en ook bij hun ligt er een mate van urgentie, met het oog op het tekort aan professionals en wachtlijsten. Wij verwachten dat zakelijk partnerschap met langjarige

afspraken, een vast budget en ruimte voor de professional hen zal aanspreken. Maar dit vraagt ook om forse veranderingen.

5.5.1. Partners jeugdhulp

- **Wij gaan lokaal fors investeren in de sociale basis en de basisondersteuning**, om ervoor te zorgen dat veel meer inwoners met hun (hulp)vraag eerder en dichterbij geholpen kunnen worden. Dit vraagt om een andere governance en besturingsfilosofie; we organiseren basisondersteuning met een beperkt aantal aanbieders (langdurig vanuit partnerschap afgeleid van onze (wijk)opgaven.) Voor de basisondersteuning zorgen wij dat wij het kader, de doelen en de randvoorwaarden helder hebben en gaan daarbij op zoek naar partners met een gemeenschappelijke visie. We stellen gezamenlijk doelen op binnen de gestelde kaders en volgens de randvoorwaarden die genoemd zijn. Voorwaarde is dat we als gemeente tijdig in beeld hebben of datgene wat we willen, goed uitvoerbaar is voor betrokken organisaties en of er voldoende draagvlak voor is. De gemeente heeft hierin een sturende opdrachtgeversrol, maar gaandeweg het proces ook een faciliterende, stimulerende en aanjagende rol.
- **Ten aanzien van het selecteren van enkele partners denken wij aan onze reeds gesubsidieerde partners vanuit preventie jeugd en aan partners die momenteel gecontracteerde ambulante jeugdhulp bieden** (bijv. binnen OB1/OB2 of OB3). Met hen gaan we zowel lokaal en zoveel mogelijk regionaal het zakelijk partnerschap steviger vormgeven. Goede sturing vanuit gemeenten door het bieden van scherp geformuleerde kaders en randvoorwaarden blijkt voor jeugdzorgorganisaties een belangrijke voorwaarde om het gemeentelijke beleid ook daadwerkelijk uit te (kunnen) voeren. Gemeenten die erin slagen om een goede relatie op te bouwen met jeugdzorgorganisaties kiezen voor een mix van afdwingen en samenwerken op basis van duidelijkheid en transparantie.¹⁰
- **Wij kiezen ervoor om voor de langere termijn afspraken te maken met deze partners, zowel inhoudelijk als financieel.** We maken hierbij gebruik van een 'fixed' budget en een passende bekostiging gericht op de populatie in de wijk. We zetten volop in op het monitoren van onze gemaakte afspraken en een gedeelde verantwoordelijkheid voor kwalitatief goede basiszorg voor inwoners, voldoende ruimte voor professionals om de juiste keuzes te kunnen maken, betaalbare zorg en ondersteuning en minimale administratieve belasting.
- **Wij vragen in de basisondersteuning om een investering in de ontwikkeling van huidige professionals naar het vak van gezinswerker** (sociaalpedagogisch hulpverleners/sociaal werkers). Het vak gezinswerker vraagt om andere competenties en vaardigheden welke ontwikkeld en gecultiveerd dienen te worden binnen de wijkteams. Tevens leggen we de focus op reflecteren en leren; het reflecteren en leren van casuïstiek is één van de succesfactoren van het Utrechtse model.

5.5.2. Partners Wmo

- **Op de locaties in de wijk worden naast de partners uit de basisondersteuning ook aanbieders betrokken met specifieke expertise.** Expertise van bijvoorbeeld ouderen, de GGZ doelgroep, niet aangeboren hersenletsel, verslaafden of inwoners met een verstandelijke beperking.
- **Met onze aanbieders in de wijk investeren wij in een zakelijk partnerschap**, waarbij alle aanbieders onze visie en uitgangspunten onderschrijven, als basis van een veranderde mindset. Een mindset van versterken, normaliseren, positieve gezondheid en integreren (kick-start-aanpak, reablement, bijschalen in plaats van opschalen). Dit zijn afspraken op hoofdlijnen, over de resultaten en de beoogde effecten van de inzet van de basisondersteuning, met oog voor de ontwikkeling van de populatie in de wijk. Er vindt geen verantwoording op cliëntniveau plaats (nu wel, met veel kosten en investeringen aan de kant van de aanbieder en gemeente). Monitoring vindt plaats op basis van kwantitatieve en kwalitatieve informatie (zie hoofdstuk 4). Eenmaal per jaar organiseren wij een bijeenkomst met onze partners in de sociale basis en basisondersteuning, ter verkenning van verbeterpunten en monitoring in de samenwerking binnen het Nieuw Hengelo's Model. Een taakgerichte financiering betekent ook een

¹⁰ *Steering Towards Transformation Of Youth Care*, Jansen, 2022.

vooraf afgesproken totaalbudget. Aanbieders leren en innoveren dus ook om te komen tot een meer kostenefficiënte manier van werken.

- **De locaties in de wijken kunnen de integratie van de basisondersteuning optimaal faciliteren. Wij willen daarvoor de wijkcentra inzetten.** Dit betekent dat de gemeente een sturende rol gaat aannemen bij de totstandkoming van de programmering. Per wijk wordt met de besturen van de wijkcentra besproken op welke wijze dit wordt vormgegeven. Dit heeft impact op de rol van het bestuur en beheer (SWB) in het wijkcentrum.

5.5.3. Partners Wmo-huishoudelijke ondersteuning

- **Wij maken vergelijkbare afspraken met nagenoeg hetzelfde aantal aanbieders voor huishoudelijke ondersteuning als nu.** Het perceel in de aanbesteding voor de gemeente Hengelo zou dan op dezelfde wijze kunnen als in de laatste aanbesteding. De gemeente koopt de huishoudelijke ondersteuning als een pakket in en de aanbieder specificeert wat er per huishouden wordt ingezet, dit zorgplan van de aanbieder wordt meegestuurd met de beschikking. Er is sprake van een soort fixed-price financiering, maar dan per huishouden. Het voorkomt dat de aanbieder aan het einde van een jaar om extra financiering vraagt.
Huishoudelijke ondersteuning wijkgericht inkopen is qua schaalgrootte voor Hengelo niet haalbaar (onder andere vanwege personeelstekort). In de afspraken met de aanbieders willen wij wel de samenwerking in de wijk stimuleren; met de wijkteams en met de wijkverpleging. Hoe kunnen huishoudelijke ondersteuning aanbieders zo efficiënt mogelijk samenwerken, om bijvoorbeeld te voorkomen dat in hetzelfde pand gelijktijdig vier aanbieders aan het werk zijn? De samenwerking heeft o.a. een gunstig effect op de reiskosten.
- **Bestaande partners, experts op het gebied van reablement en lokale ergo- en fysiotherapeuten worden betrokken in het aanbod van de basisondersteuning.**
- **Een samenwerking met de zorgverzekeraar (Menzis) is wenselijk,** de inzet van reablement (staat op de agenda van de Twentse Koers, maar is nog niet concreet) heeft ook positieve effecten op de overige gezondheid en daarmee de benodigde zorg vanuit zorgverzekering.

5.5.4. Partners Werk en inkomen

- **Onze belangrijkste ketenpartners voor re-integratie zijn de SWB en het Werkplein.** Wederzijdse afspraken over onder meer de uitvoering van de Participatiewet leggen wij vast in een prestatiecontract. SWB en Werkplein zijn in principe toegerust om iedereen met arbeidspotentieel te bedienen. Echter in het geval van multi-problematiek vraagt dit wel een andere of intensievere begeleiding naar en tijdens werk. Vanuit het participatiebudget bieden wij blijvend ruimte voor maatwerk door bijvoorbeeld inzet van enkele gespecialiseerde aanbieders, het toekennen van een korte opleiding met baangarantie of andere bijzondere noodzakelijke kosten om de uiteindelijke kans op werk te vergroten. Al deze afzonderlijke afspraken worden vastgelegd in een onderliggend contract en een trajectplan op klantniveau. Deze worden periodiek gecontroleerd.
In de keten gaan we kijken naar een andere positionering en taakverdeling tussen de partners. Het effect moet dan zijn dat er meer nadruk komt op de zoektocht en benodigde ondersteuning naar werk. Een voorbeeld hiervan is het Huis van de Arbeid waarbij alle belangrijke publieke partners op het gebied van arbeid en opleiding onder een dak te vinden zijn.
- **Wij gaan andere keuzes maken op het gebied van bijzondere bijstand en minimabeleid.** Het uitgangspunt is dat wij in eerste instantie en waar mogelijk doorverwijzen naar bestaande, landelijke regelingen. Wij gaan, met het idee van normaliseren, het armoedebeleid tegen het licht houden en actualiseren.

6. Financiering en contractering

Financiering en contractering ondersteunen onze visie, kaders en leidende motieven voor de inrichting van het sociaal domein. Wij hebben ervaren dat beheersing van de uitgaven in het sociaal domein niet goed mogelijk was tijdens de afgelopen “inkoop-periode”.

Zoals in paragraaf 3.2 al aangegeven, is ons uitgangspunt daarom dat wij – met onze visie, kaders en leidende motieven als basis – nu voor langlopende overeenkomsten gaan met een vastgesteld budget en taakgerichte afspraken. Zo delen we de verantwoordelijkheid voor het omgaan met beschikbare middelen. Daar staat tegenover dat partners de mogelijkheid hebben om te doen wat professioneel nodig is in de uitvoering en in de bedrijfsvoering.

Wij kiezen voor een taakgerichte financiering en contractering

De taakgerichte uitvoeringsvariant onderscheidt zich van andere varianten doordat de afspraken met partners, de bekostiging en de verantwoording van zorg en ondersteuning niet op cliëntniveau plaats vindt, maar voor een groep inwoners. Dat kan een bepaalde doelgroep of zorgvorm zijn, maar ook deel van de stad.

Dit is anders bij een inspanningsgerichte - en outputgerichte uitvoeringsvariant, waarin respectievelijk $P*Q$ (prijs*aantal) en het resultaat het uitgangspunt zijn.

Volgens de definitie van de VNG betekent taakgerichte uitvoering dat de gemeente een aanbieder de taak geeft de zorg en/of ondersteuning voor een (deel)populatie uit te voeren. De aanbieder heeft daarbij de vrijheid om deze taak in te vullen in samenspraak met inwoners en naar eigen professioneel inzicht. Concreet maken wij met partners afspraken over het budget en het gemiddeld aantal inwoners dat gedurende het jaar zorg gaat ontvangen. Daarbij kan het niet zo zijn dat wij de financiële risico's verleggen naar onze partners. Het gaat er wel om dat partners kunnen doen wat nodig is voor de inwoners met een ondersteuningsvraag. Dit maakt het voor hen mogelijk om bijvoorbeeld – in afstemming met de gemeente – te schuiven met een budget als de behoefte aan de ene zorg - of ondersteuningsvorm stijgt en aan de andere vorm daalt.

Op deze manier geven we invulling aan de uitgangspunten van ‘ruimte voor en vertrouwen in professionals’ en ‘verhogen van doelmatigheid en minder bureaucratie’ en het uitgangspunt van ‘zakelijk partnerschap’ zoals die door de gemeenteraad in april 2021 in het *Beleidsprogramma sociaal 2021-2025* zijn vastgesteld.

De handreiking *Kiezen voor de taakgerichte uitvoeringsvariant* van het I-Sociaal Domein (april 2021) noemt het taakgericht werken beloftevol omdat er een aantal belangrijke voordelen zijn:

- Ruimte voor samenwerking (als gevolg van gezamenlijk belang)
- Gericht op efficiëntie en beperkte administratieve lasten
- Financiële beheersbaarheid
- Ruimte innovatie en doorontwikkeling
- Verantwoording op basis van kwaliteit.

De taakgerichte uitvoeringsvariant is een vorm van bekostiging en draagt op zichzelf niet bij aan de financiële opgave, maar biedt wel een kader voor afspraken die zorgen voor sturing op kosten en ruimte voor zo optimaal mogelijke zorg en ondersteuning binnen de (financiële) kaders.

Bij de gezamenlijke uitwerking van de vervolgvragen maken we afspraken over:

- Het kwaliteitsniveau en het borgen ervan
- Het aangaan en behouden van goed partnerschap
- Afschalen en opschalen (bijv. maatwerkondersteuning daardoor minder afstroomt naar basisondersteuning)
- Voorkomen verschuiving administratieve lasten naar hoofd- en onderaannemers
- De toegang
- Rechtspositie inwoners
- Informatie van belang voor de verantwoording aan college en gemeenteraad
- Informatie om de gemeentelijke regierol te kunnen vervullen.

7. Oriënteren op samenwerkingen en partnerschappen

Hengelo gaat op zoek naar partners waarmee het Hengelo's model kan worden opgebouwd en uitgerold. Daarbij hoort het delen van de verantwoordelijkheden voor inwoners, cliënten en de organisaties met wie wordt samengewerkt en ook de verantwoordelijkheid voor bijvoorbeeld de financiële kaders van de gemeente, regelgeving. Hengelo wil hiertoe met de belangrijkste aanbieders binnen het sociaal domein een strategisch partnerschap opbouwen met wie in gezamenlijkheid vorm wordt gegeven aan de opbouw van het Hengelo's model. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is het uitrollen van de taakgerichte uitvoeringsvariant.

De handreiking *Kiezen voor de taakgerichte uitvoeringsvariant* gaat in op verschillende fasen van (starten met) het gezamenlijk inrichten van een taakgerichte uitvoeringsvariant:

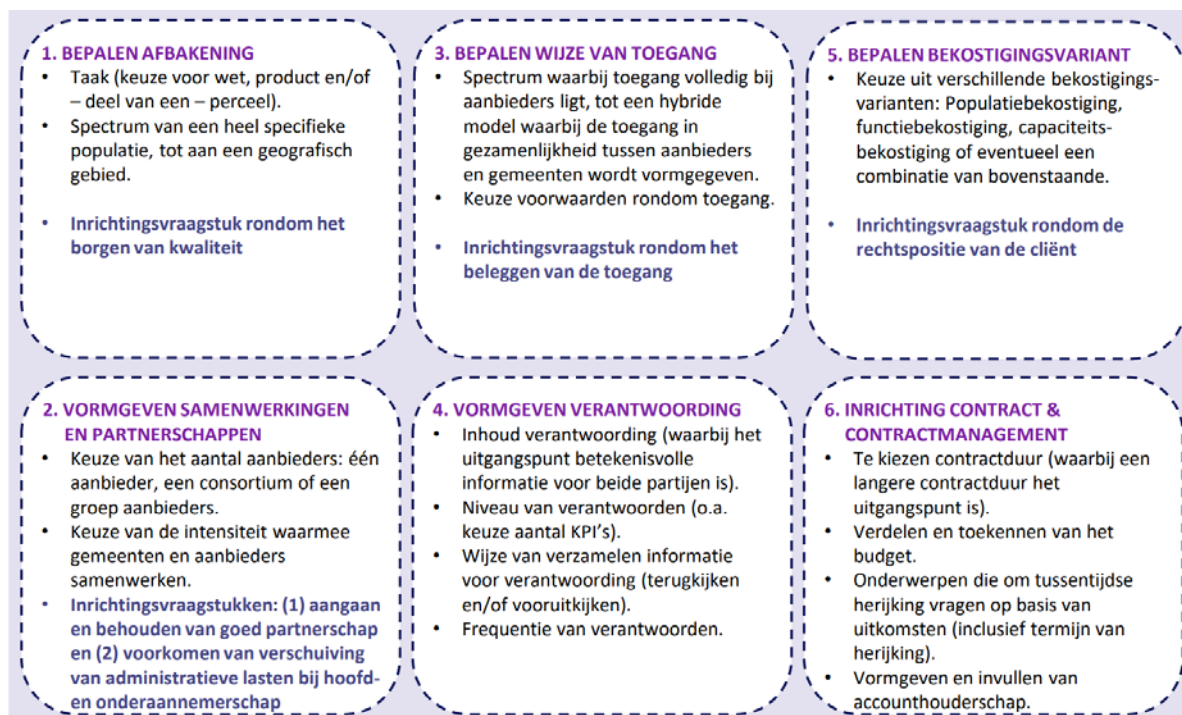
1. Visievorming;
2. Oriëntatie en verkenning;
3. Concretisering;
4. Implementatie;
5. Evaluatie.

Nadat vaststelling van dit transformatieplan heeft plaatsgevonden en de visie van college en gemeenteraad over de aanpak van het sociaal domein vaststaat (fase 1), gaan wij in dialoog met en op zoek naar partners die deze visie delen. Want alleen met een gedeelde visie is het mogelijk om verdere stappen te zetten en te kijken of en hoe de taakgerichte uitvoeringsvariant kan worden ingevoerd.

De keuze voor taakgericht werken vraagt vervolgens aan de voorkant om een principebesluit: vertrouwen wij elkaar in de taakgerichte uitvoeringsvariant, sluit deze aan bij de visie en zien wij mogelijkheden om de belofte in de praktijk te brengen?

Fase 2 en 3 overlappen elkaar deels en vinden beide plaats in dialoog met aanbieders.

Fase 2 is een fase van oriënteren en verkennen. Taakgericht kan op meerdere manieren succesvol worden toegepast. Consistentie op de inrichting is van groot belang. De uiteindelijke inrichtingskeuzes moeten in samenhang en vanuit partnerschap worden vormgegeven. Het operationaliseren van deze keuzes moet bovendien leiden tot een consistente inrichting in lijn met de gezamenlijke visie en doelstellingen. Bij de oriëntatie en verkenning worden zes afwegingen en keuzes gemaakt (zie hieronder).

Figuur 2: Zes te maken afwegingen en keuzes binnen Fase 2 'Oriëntatie en verkenning' binnen de taakgerichte uitvoeringsvariant

Bron: Handreiking: kiezen voor de taakgerichte uitvoeringsvariant, op weg naar succesvol taakgericht (samen)werken (Stuurgroep i- Sociaal Domein, April 2021)

Een belangrijke stap in fase 3 is het selecteren van de aanbestedingsprocedure. Bij taakgericht werken horen specifieke eisen ten aanzien van het inkoopproces; dat dient administratief-luw en met ruimte voor dialoog te verlopen.

Gezamenlijk bouwen aan een taakgerichte uitvoeringsvariant is een leerproces. Daarbij vindt sturing en afstemming plaats op basis van inhoudelijke indicatoren. De taakgerichte uitvoeringsvariant vraagt daarom om doorlopend leren en verbeteren, door met elkaar (gemeente, aanbieder en inwoner) in dialoog te treden.

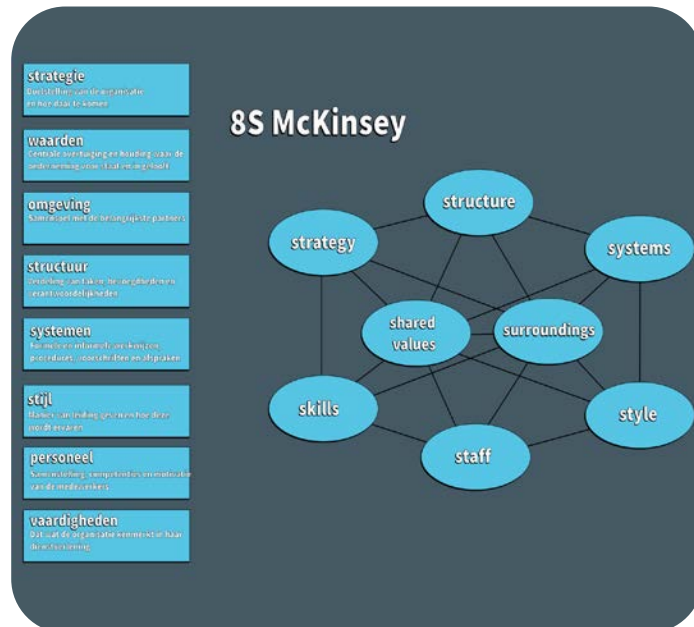
8. Transformeren in de organisatie

Het slagen van het transformatieplan is in belangrijke mate afhankelijk van de betrokkenheid en inzet van medewerkers. Een goede transformatie van de organisatie is daarom essentieel. Dit transformatieplan en de keuzes hierin voor het Nieuw Hengelo's Model aanpak met een taakgerichte uitvoeringsvariant is van invloed op het werk en de positionering van gemeentelijke medewerkers en voor de organisatie als geheel.

- Een ander zakelijk partnerschap vraagt andere afspraken in processen met aanbieders, vanuit goed opdrachtgever- en opdrachtnemerschap.
- Voor sommige onderdelen van de organisatie (of voor enkele medewerkers daarvan) vraagt het wat van de positionering van de medewerkers.
- Het vraagt wat van medewerkers voor de manier waarop ze in de organisatie hun werk gaan doen.

Nieuwe accenten in het werk voor uitvoerend medewerkers zijn:

- Het concept van positieve gedragsbeïnvloeding;
- het verhogen van kostenbewustzijn;
- de sterke focus op normalisatie.
- De kickstartaanpak in de wijk met actieve toeleiding van inwoners door consulenten en zorgloketmedewerkers vanuit locatie in de wijk naar laagdrempelige ondersteuning op de locatie in de wijk,
- Het actief wijzen op (en dus ook kennen van) het aanbod in de sociale basis;
- De koppeling van jeugdregisseurs aan de wijkteams voor jeugd en gezin;
- De focus op arbeidspotentieel bij aanvragen en meldingen voor Wmo, Jeugd en schuldhulpverlening;
- De beweging naar de intake 2.0 passend bij de Werk EERST aanpak;
- De rol van gemeentelijke medewerkers in het concept van het Huis van de Arbeid (waar inwoners, zowel werkzoekenden, werkenden maar ook werkgevers terecht kunnen voor vraagstukken rond werk, opleiding en bijbehorende financieringsmogelijkheden).

Om de organisatie op de beweging van het transformatieplan mee te laten gaan, is investering noodzakelijk. Investering in medewerkers, in management, in opleiding, coaching en reflectie, in processen en communicatie.

De transformatieopgave voor de organisatie en de investeringen die we aan de hand daarvan doen benaderen we vanuit verschillende invalshoeken van organisatieontwikkeling. We volgen hiervoor het model van McKinsey.

- *Gedeelde waarden*
De gedeelde waarden plaatst McKinsey in het midden van het model. Het wordt vaak gezien als de belangrijkste factor van het 7S Model. Tijdens de analyse moet onderzocht worden welke bedrijfscultuur er heerst en of er een sterk wij-gevoel is. Zijn de medewerkers op de hoogte van de missie en visie van het bedrijf? Om deze reden hebben wij in het proces van totstandkoming van dit transformatieplan intensief geïnvesteerd in het meenemen in de totstandkoming van de koers en het en meedenken en mee-vormgeven door medewerkers van beleid en uitvoering. Om de koers van dit transformatieplan in de realisatiefase tot een succes te laten verworden blijven wij in de vervolgfases medewerkers intensief betrekken bij de nadere uitwerking en detaillering. Naast de Hengelose

waarden *duidelijk, respectvol, betrouwbaar en persoonlijk* zien wij een aantal leidende principes voor de inrichting van het sociaal domein en de samenwerking met partners (zie 5.2 Eén grondhouding) en de gedeeld principe voorop: *genormaliseerd en getransformeerd voorop*.

- **Strategie**
De strategie bepaalt de koers van de organisatie. Welke doelen worden er gesteld en op welke wijze wil men ze bereiken? De strategie vormt de brug tussen de mission statement, de bestaansreden van het bedrijf, en de harde realiteit die dicteert dat met beperkte middelen niet alle doelen gerealiseerd kunnen worden. Dit transformatieplan is de onderlegger voor de strategie van het sociaal domein.
- **Structuur**
De structuur bepaalt de inrichting van de organisatie zelf: niveaus, taakverdeling, coördinatie, lijn-, staf- en functionele organisatie. Nadat in het kader van het Hengelo's werken een structuurverandering heeft plaatsgevonden zijn rollen en verantwoordelijkheden opnieuw belegd. Ook voor veranderopgaven w.o. de transformatie van het sociaal domein zijn via het zgn. programmatisch werken rollen en verantwoordelijkheden belegd. Toch ligt de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de realisatie van de financiële opgave bij het lijnmanagement. Na vaststelling van transformatieplan, uitvoeringsplan en monitoringsplan. Wordt de verantwoordelijkheid voor de realisatie "teruggegeven" aan de lijn.
- **Systemen**
De systemen omvatten alle formele en informele informatiestromen, waaronder werkwijzen, procedures en communicatiestromen, zowel intern als extern. We realiseren ons dat door een andere positionering van de toegang, verschuivingen in het ondersteuningspalet naar basisvoorzieningen andere werkwijzen en procedures noodzakelijk zijn en informatiebehoeften ontstaan. In het uitvoeringsplan voor de transformatie zal dit een belangrijke pijler zijn.
- **Managementstijl**
De managementstijl bepaalt de manier waarop de manager zijn medewerkers aanstuurt en behandelt. Dit betreft zowel informele als formele procedures, regelingen en afspraken. Onderdelen hiervan komen terug in het programma Hengelo's Werken. Voor het overige is de koers van het transformatieplan leidend.
- **Personeel**
Het personeel, van nu en in de toekomst, moet aan een bepaald profiel voldoen. Hoe kan de organisatie de juiste mensen rekruteren, vormen, evalueren en belonen, motiveren en behouden? Zonder personeel hebben de andere S'en geen bestaansrecht. Naast de algemene HR-agenda zien we voor de omslag in de strategie van het sociaal domein een extra uitdaging voor de huidige medewerkers, maar ook voor ons wervingsbeleid. Hierom zullen wij vanuit benodigde competenties en profielen een programma voor cursussen, trainingen en coaching samenstellen.
- **Sleutelvaardigheden**
De sleutelvaardigheden zijn de belangrijkste kwaliteiten die binnen de organisatie aanwezig zijn en moeten zijn. Het belangrijkste daarin is de sociale betrokkenheid van onze medewerkers die gepaard gaat met bejegening van inwoners vanuit oog voor de menselijke maat. De transformatie vraagt ook van medewerkers dat inwoners worden meegenomen in een andere blik op ondersteuning door de overheid. Mondelinge vaardigheid en goede gesprekstechnieken zijn daarin de belangrijkste sleutelvaardigheden.
- **Omgeving (surrounding)**
De omgeving beschrijft de klant, de belangrijke partners en andere bepalende partijen. Voor wie doen we het en met wie realiseren we dat? Welke andere partijen zijn van invloed op de opgave? In de vervolgfase wordt concreet gemaakt welke partijen in deze transformatie een belangrijke rol krijgen en wat dat betekent in de organisatie en voor de samenwerking met andere partijen in het sociaal domein.

Op basis van analyse en dialoog over deze invalshoeken wordt een plan van aanpak voor de organisatie opgesteld. De hoofdlijnen en noodzakelijke investeringen om de organisatie klaar te stomen voor het werken in het Nieuw Hengelo's Model maken deel uit van het uitvoeringsplan. We maken hiervoor voor een deel gebruik van bestaande budgetten (voor opleiding en ontwikkeling) en voor het andere deel reserveren we hiervoor middelen in het transformatiebudget.

9. Communicatie

Bij de uitvoering van het Tranformatieplan sociaal domein onderscheiden we de volgende communicatielijnen:

1. Cliëntcommunicatie
2. Inwonerscommunicatie
3. Partnercommunicatie
4. Interne communicatie

Bij al deze communicatielijnen is de behoefte van de doelgroep het vertrekpunt, daar sluiten we op aan. Dat geldt voor de boodschap en de middelen die we uiteindelijk inzetten. Hieronder leest u de belangrijkste uitgangspunten/ overwegingen, vanuit de behoefte van de doelgroep. Dit werken we in het uitvoeringsplan verder uit tot een concrete communicatie-aanpak.

9.1. Cliëntcommunicatie (bestaande en nieuwe cliënten)

Uitgangspunten:

- We zorgen voor eenduidige communicatie, gericht op de vraag ‘wat verandert er voor mij?’ (voor bestaande cliënten) en ‘wat betekent dit voor mij?’ (voor nieuwe cliënten).

Daarbij leggen we ook uit *waarom* dat zo is (onze visie).

- Persoonlijke informatie. Het belangrijkste kanaal om de cliënten te bereiken zijn de hulpverleners: dus onze klantmanagers, consultants en regisseurs en/of de hulpverleners die vanuit onze partners in contact staan met de cliënten. De cliënten zullen zich als eerste tot deze vertrouwde gezichten richten. Dat vraagt dat we de mensen in de uitvoering (zowel intern als extern) goed informeren en hen maximaal ondersteunen in hun communicatie, zodat zij de boodschap helder en duidelijk over kunnen brengen. (Zie ook de lijnen partnercommunicatie en interne communicatie hieronder).
- ‘Warme overdracht’ van belang bij bestaande cliënten: als cliënten overgaan van een vertrouwde vorm van ondersteuning naar een nieuwe vorm (bijvoorbeeld van een zorgboerderij naar een daginvulling in een voorliggende voorziening in de wijk), dan brengt dat onzekerheid met zich mee. We willen deze mensen maximaal ondersteunen in deze overgang. En dat vraagt tijd en aandacht.
- ‘Normaliseren’ vormt een ander belangrijk uitgangspunt in onze boodschap. Hieronder gaan we daar nader op in (bij Inwonercommunicatie)

9.2. Inwonercommunicatie

Uitgangspunten

- Heldere toegang en goede vindbaarheid van de voorzieningen. Met welke vragen kunnen de mensen waar terecht? Hiervoor is het van belang dat de voorliggende voorzieningen en goed gepositioneerd worden. Mensen moeten dichtbij huis ondersteuning kunnen vinden. Dat vraagt een duidelijk en actueel overzicht van alle (voorliggende) voorzieningen in de buurt, die we via verschillende kanalen en uitingen onder de aandacht zullen brengen. De behoefte, de vragen en het zoekgedrag van onze inwoners vormen daarvoor het vertrekpunt. Daarmee bevorderen we de zelfredzaamheid van de mensen.
- Daarbij is het ook belangrijk dat we de inwoners meenemen in onze visie (waarom organiseren we de zorg en ondersteuning anders?).
- ‘Normaliseren’ vormt een belangrijk uitgangspunt in onze boodschap. Dat is een proces, waarbij we mensen (weer) meer bewust maken van wat ze zelf kunnen, eventueel met hulp van hun omgeving. Ondersteuning vanuit de gemeente is daarbij minder vanzelfsprekend.

Qua communicatie zitten daar twee belangrijke aspecten in:

- a) ‘vraag-verlegenheid’: mensen moeten een drempel over, om hulp van hun omgeving te vragen.
- b) omslag in denken van: ‘ik heb recht op...’ naar ‘waarmee kan ik (leren) leven en welke ondersteuning is onmisbaar om mijn dag goed door te komen?’.

- Preventie vormt een tweede belangrijke bouwsteen. Daarbij is het belangrijk dat
 - mensen op tijd gaan nadenken over komende levensfasen en zich daar al op gaan voorbereiden / tijdig maatregelen nemen (aansluiten bij het normale leven)
 - mensen hun beginnende problemen serieus nemen en op tijd hulp inschakelen in hun directe omgeving, om daarmee erger te voorkomen.

9.3. Partnercommunicatie

Uitgangspunten:

- Onze communicatie is transparant, waarbij we ze meenemen in onze visie (waarom doen we dit?). Daarbij richten we ons op de vraag: 'wat betekent dit voor onze partners?'
- Proces-informatie is van belang: Welke uitgangspunten staan vast en waarover kunnen de partners nog meepraten en meedenken? Hoe ziet het vervolg eruit? Wat is regionaal en wat is lokaal, etc.
- Belangrijk onderdeel is de verdere invulling van het begrip 'zakelijk partnerschap'. We gaan op onderdelen toe naar minder aanbieders en willen andere afspraken maken. Dat brengt onzekerheid met zich mee binnen alle lagen van deze organisaties. Ook bij de uitvoering, die in contact staat met onze inwoners/ de cliënten. Actief en toegankelijk communiceren is in dit kader van belang.

9.4. Interne communicatie

Uitgangspunten:

- We gaan onze zorg en ondersteuning anders inrichten. Het is van belang om onze collega's binnen het sociaal domein en daarbuiten goed mee te nemen in onze overwegingen en de uitgangspunten. Dat vraagt een transparante communicatie, waarin we ook ingaan op de vraag 'waarom we dit doen' (de achterliggende visie en gedachte)
- We ondersteunen de collega's in de uitvoering in hun persoonlijke communicatie met de klanten /cliënten. We ontwikkelen hier boodschappen en middelen voor, die aansluiten bij de vragen en onzekerheden die leven bij onze klanten en cliënten. Zo werken we aan heldere en eenduidige communicatie.

9.5. De uitgangspunten vertaald

Kijken we naar bovenstaande uitgangspunten, dan denken we de komende tijd in ieder geval de volgende communicatie-acties en activiteiten te moeten ontwikkelen:

9.5.1. Publiekscampagne

We ontwikkelen een campagne over de ondersteuning in Hengelo, met alle inwoners van Hengelo als doelgroep. Een campagne is een communicatie-instrument waarbij over een langere periode een gestructureerde en geplande reeks van communicatieve en interactieve activiteiten wordt ingezet via verschillende kanalen.

Met deze campagne willen we onder meer een bijdrage leveren aan de onderstaande doelen:

- Het gewone leven komt (weer) meer centraal te staan, met alle leuke, gekke en soms minder fijne dingen die daarbij horen. Inclusiviteit staat voorop, verschillen worden niet uitvergroot of gemedicaliseerd maar juist gewaardeerd. Gewone problemen worden gewoon opgelost. We willen mensen beter helpen zichzelf en anderen te helpen. Hiermee werken we aan het zogenoemde 'normaliseren'.
- Inwoners weten ook dat ze niet de enige zijn die problemen ervaren en ze weten ook dat het helpt om op tijd aan de bel te trekken. Ze voelen zich veilig om hun problemen in hun eigen omgeving bespreekbaar te maken. Dat doen we bijvoorbeeld door het delen van ervaringsverhalen. Daarmee werken we aan het verlagen van 'vraagverlegenheid' en het doorbreken van taboe's en schaamte.
- Inwoners weten met welke ondersteuningsvragen ze waar terecht kunnen. We werken aan een heldere toegang tot ondersteuning.
- Inwoners weten ook welke ondersteuning de gemeente biedt. Voorop staat het recht op een oplossing, niet het recht op zorg. Als dat nodig is, bieden we als gemeente een passende oplossing aanvullend op wat mensen zelf al kunnen. Vanzelfsprekend krijgen inwoners die professionele/specialistische ondersteuning nodig hebben dat nog steeds tijdig, kwalitatief en laagdrempelig. We werken aan verwachtingsmanagement.

Het creatieve concept werken we na besluitvorming van het Transformatieplan verder uit. Daarbij huren we externe expertise in, om goed in te kunnen spelen op inzichten in de behoefte en het gedrag van onze inwoners. Overigens gaan we ervan uit dat we diverse 'subcampagnes' zullen uitrollen, aangepast op de doelgroep. Zo kunnen we bijvoorbeeld jonge ouders op een andere manier aanspreken dan de doelgroep ouderen. Verder zal de aanpak cross-mediaal zijn. Dat houdt in dat er kruisbestuiving is tussen verschillende media: boodschappen en kanalen zijn op elkaar afgestemd en versterken elkaar. Diverse on- en offline middelen zijn in samenhang ontwikkeld om de doelstelling te behalen (bijvoorbeeld de borden langs de invalswegen, een reeks in een huis-aan-huis-blad, via onze socials, een postercampagne op zogenoemde vindplaatsen, etc.)

9.5.2. Digitale sociale kaart

We vragen en verwachten van onze inwoners dat ze in eerste instantie zelf op zoek gaan naar een antwoord op en oplossing voor hun hulpvraag. Daarbij kunnen ze gebruik maken van verschillende voorzieningen, locaties en organisaties in hun directe omgeving. We willen de bekendheid en vindbaarheid van deze locaties en voorzieningen vergroten en verbeteren.

OP dit moment maken we gebruik van de Informatiewijzer Hengelo. Deze is echter verouderd en sluit niet / te weinig aan bij de beleving van onze inwoners. We stellen dan ook voor om hier een nieuw (online) platform voor te ontwikkelen. Daarbij blijven we aandacht houden voor de mensen die niet digitaal vaardig zijn.

9.5.3. Persoonlijke communicatie ondersteunen met eenduidige en duidelijke boodschappen

Binnen het sociaal domein is het persoonlijk contact tussen inwoner en hulpverlener (bij de gemeente én bij onze zorgpartners) van groot belang. We ondersteunen deze persoonlijke communicatie door per zorgvraag en product heldere en eenduidige boodschappen te ontwikkelen. Hierbij kunt u denken aan webteksten, formulieren, folders, beschikkingen, maar ook aan interne werkwijzen en protocollen. Het taalniveau is B1 en sluit aan op de vraag van onze inwoners.

9.6. Investerings

Voor deze activiteiten verwachten we een eenmalige bijdrage nodig te hebben van circa 100.000 – 120.000 euro. Daarmee bekostigen we:

- De ontwikkeling van de verschillende middelen, kanalen en creatieve concepten,
- Content- creatie (denk aan interviews, beeldmateriaal, verhalen en redactionele items)
- De daadwerkelijke productie van de middelen en uitingen.

10. Financiële paragraaf

10.1. Financiële paragraaf in retrospectief

In 2021 stond – net als de voorgaande jaren – de zorg en ondersteuning aan onze inwoners voorop. Gezien de kwaliteit en tevredenheid over de geleverde diensten kunnen wij zeggen dat wij daarin geslaagd zijn. Maar op een belangrijk vlak hebben wij nog een grote taak. De transities hebben nog niet voor een substantiële afname van kosten of (professionele) ondersteuningsbehoefte geleid. De beoogde efficiëntie, waar het Rijk bij de decentralisatie van de taken op Wmo en jeugdhulp op anticipeerde met extra kortingen op de budgetten van Wmo en jeugdhulp, zijn in Hengelo – net als in andere gemeenten in Nederland – nog geen realiteit. Sterker nog, de aanvullende kortingen op de budgetten vanuit het Rijk leiden ertoe dat het streven naar een sociaal domein dat financieel in balans is verder weg in plaats van dichterbij komt. De opwaartse druk blijft!

10.2 Waar staan we nu?

De druk op de kostenontwikkeling in de Wmo en jeugdhulp is groot. Landelijk en ook in Hengelo. De gemeenteraad heeft bij het vaststellen van de Kadernota 2022-2025 ingestemd met een bezuinigingsopgave binnen de Wmo en de Jeugdwet, zoals u ook heeft kunnen lezen in paragraaf 2.3. Ook eerder zijn taakstellingen in de begroting opgenomen die nodig waren om de kostenontwikkeling te beperken of zijn stelposten voor nog te ontvangen rijksmiddelen opgenomen om de omvang van de maatregelen in dienstverlening te drukken. Het totaalbeeld van de huidige stand van zaken, inclusief de mutaties tot en met de Zomerbrief 2022-2026 is in onderstaande tabel opgenomen:

	2022	2023	2024	2025	2026
Op te lossen volgens kadernota 2022-2025	2.429	3.772	4.606	5.060	5.772
Correctie verloop coroneffect	-1.200	-900	-600	-300	
Nog openstaande "oude" taakstellingen	727	1.027	1.727	2.077	2.077
Begroting 2022 - 2025: bijstelling middelen jeugdzorg (AEF)		345	345	345	345
Zomerbrief 2022-2026 Abonnementstarief		-1.300	-1.300		
Zomerbrief 2022-2026 Beschermd wonen		-850			
Zomerbrief 2022-2026 Bijstellingen 2022 incidenteel	-567				
Nog op te lossen in het sociaal domein	1.389	2.094	4.778	7.182	8.194

Belangrijk om hierbij nogmaals te vermelden is dat wij ons voor het transformatieplan richten op de financiële opgave die aan de **lastenkant aanwezig is**, hier hebben we immers zelf in bepaalde mate invloed op (met uitzondering van het abonnementstarief). Wij laten de taakstelling voor het abonnementstarief daarom staan en betrekken deze niet in deze opgave.

Waar moeten we mee aan de slag?					
Uitgaven	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal opgave na Zomerbrief 2022 - 2026	1.389	2.094	4.778	7.182	8.194
Correctie ingevulde interventie		-10	-10	-10	-10
Landelijke afhankelijkheid: Abonnementstarief				-1.300	-1.300
Lokaal op te lossen --> Transformatieplan	1.389	2.084	4.768	5.872	6.884

De financiële opgave aan de batenkant zit in extra (rijks)middelen. Wij vinden dat wij als gemeente daar recht op hebben en voeren daar lobby voor. Het risico bestaat echter dat wij deze extra middelen niet krijgen. Wij sorteren daar niet op voor door dit mee te nemen in de transformatieopgave.

In de verdere communicatie rondom de voortgang van de financiële opgave gaan wij uit van 1 totaalbedrag aan taakstelling (zoals in bovenstaande tabel gepresenteerd als "lokaal op te lossen -> transformatieplan") en zullen wij de verschillende elementen van waaruit de taakstelling is ontstaan niet meer afzonderlijk presenteren.

10.3 Effect maatregelen transformatie

Het totale effect van alle aanpassingen om te komen tot het Nieuw Hengelo's Model is onderstaand weergegeven. Belangrijk om te vermelden is dat meerdere structurele besparingen ook structurele investeringen vragen. Bijvoorbeeld omdat wij een doelgroep op een andere manier willen gaan ondersteunen.

In andere gevallen kunnen wij processen of afspraken op een andere manier inrichten zodat het geen extra investeringen kost maar wij dit binnen de bestaande financiële kaders en formatie kunnen realiseren. Sommige dingen blijven wij doen, omdat die aansluiten bij ons transformatieplan.

Het sociaal domein is geen domein voor exacte wetenschap. Bij de doorrekening is uitgegaan van de ons bekende monitorgegevens en inschattingen van effecten van de denkrichtingen zoals weergegeven in dit transformatieplan. Daarnaast liggen onder de berekeningen van het besparingspotentieel deels aannames die enerzijds vanuit de praktijk gevalideerd moeten gaan worden en anderzijds nog een verdere verdieping vragen. De financiële effecten van het transformatieplan (zowel de besparingen als de investeringen die dit vraagt) zijn daarmee in deze fase globaal bekend.

De incidentele investeringen en/of kosten hebben wij samengenomen in het transformatiebudget zoals is weergegeven in 10.4. Dit zijn immers kosten die op een bepaald moment nodig zijn om een verandering te realiseren, zoals bijvoorbeeld een projectbudget of begeleiding van een inkooptraject. Deze incidentele investeringen moeten uiteindelijk zorgen voor structurele impact. Zie hiervoor de tabel in 10.4.

De structurele investeringen en/of kosten zetten wij af tegen de structurele besparingen, die zorgen voor inzicht richting ons meerjarig beeld en de invulling van de financiële opgave. Deze vindt u onderstaand, dit is dus nog zonder het benodigde incidentele budget in de jaren 2023 tot en met 2025 om te komen tot een transformatie.

Financiële opgave	2023	2024	2025	2026
Opgave transformatieplan	€ 2.084.000	€ 4.768.000	€ 5.872.000	€ 6.884.000
Besparingspotentieel transformatieplan				
Structurele besparingen (-/-)	€ 1.287.750	€ 4.113.500	€ 8.283.500	€ 11.980.000
Structurele investeringen / kosten (+/+)	-€ 315.000	-€ 3.178.400	-€ 4.205.800	-€ 5.086.000
Totaal potentieel	-€ 972.750	-€ 935.100	-€ 4.077.700	-€ 6.894.000
Opgave -/- besparingpotentieel = restant opgave	€ 1.111.250	€ 3.832.900	€ 1.794.300	-€ 10.000

Zoals u kunt zien verwachten wij met deze transformatie de financiële opgave te kunnen invullen in 2026 zodat wij dan weer in balans zijn. In de jaren vóór 2026 lukt dit nog onvoldoende doordat een transformatie tijd en geld kost. Door monitoring volgen wij het tempo en effect van de transformatie zodat wij de haalbaarheid hiervan kunnen blijven volgen en hierop kunnen bijsturen. In 10.5 schetsen wij onze oplossingsrichting voor het tekort in de jaren 2023 – 2025 waarbij wij daarin ook het transformatiebudget meenemen zoals in 10.4 opgenomen.

De financiële effecten kunnen wij vertalen naar de verschillende domeinen. Zo kunt u zien op welke gebieden wij de grootste effecten verwachten.

10.3.1 Effect maatregelen Jeugd

	2023	2024	2025	2026
Structurele besparingen	€ 858.750	€ 1.279.500	€ 2.354.500	€ 2.384.500
Structurele investeringen / kosten	-€ 190.000	-€ 917.000	-€ 892.000	-€ 867.000
TOTAAL POTENTIEEL	€ 668.750	€ 362.500	€ 1.462.500	€ 1.517.500

De grootste effecten bij Jeugd zitten in het besparen op kosten door taakgerichter in te kopen, verminderen van verblijf en een verschuiving van zorg naar de basisondersteuning (wijkteams). Hiertegenover staan wel investeringen in preventieve activiteiten, contractmanagement en het creëren van alternatief aanbod voor specifieke groepen.

10.3.2 Effect maatregelen WMO (inclusief vervoer)

	2023	2024	2025	2026
Structurele besparingen	€ 0	€ 1.934.000	€ 4.929.000	€ 8.495.500
Structurele investeringen / kosten	-€ 125.000	-€ 2.261.400	-€ 3.313.800	-€ 4.219.000
TOTAAL POTENTIEEL	-€ 125.000	-€ 327.400	€ 1.615.200	€ 4.276.500

De grootste effecten bij WMO zitten in het vervangen van de huidige OB1 door een alternatief in de sociale basis of basisvoorziening. Hier is ook gelijk de grootste investering terug te vinden. Daarnaast verwachten wij ook hier te kunnen besparen op kosten door taakgerichter in te kopen.

10.3.3. Effect maatregelen Werk & Inkomen

	2023	2024	2025	2026
Structurele besparingen	€ 429.000	€ 900.000	€ 1.000.000	€ 1.100.000
Structurele investeringen / kosten				
TOTAAL POTENTIEEL	€ 429.000	€ 900.000	€ 1.000.000	€ 1.100.000

De grootste effecten bij Werk & Inkomen zitten in het direct begeleiden naar werk en breder in de keten kijken naar arbeidspotentieel. Daarnaast bekijken en besparen we, op een nader te bepalen wijze, op de bijzondere bijstand en het minimebeleid.

10.4 Benodigd Transformatiebudget

Om de transformatie te realiseren zijn extra middelen nodig. In 2022 voorbereidingsbudget (planvorming) en in 2023 en verder uitvoeringsbudget. Dit betreffen middelen voor personeel, communicatie, projecten en externe expertise op specifieke onderdelen. Wij hebben hiervoor een eerste inschatting gemaakt:

	2023	2024	2025	2026
Personeel	380.000	380.000	130.000	0
Communicatie	30.000	30.000	30.000	10.000
Overig	694.500	860.000	200.000	0
Overig	0		0	0
TOTAAL	1.104.500	1.270.000	360.000	10.000

Het transformatiebudget voor 2022 (voorbereidingskosten) nemen wij mee in de 2^e Beleidsrapportage 2022. Voor de langere termijn schatten wij in dat er een ontwikkelmanager nodig blijft voor het Sociaal Domein, net als dit voor stedelijke ontwikkeling binnen de Gemeente aanwezig is. Dit vraagt al vanaf 2023 een structureel bedrag van €125.000, deze kosten zijn al meegenomen in de structurele investeringen/ kosten in 10.3.

10.5 Samenvatting financiële effecten en dekking

	2023	2024	2025	2026
Opgave Transformatieplan	€ 2.084.000	€ 4.768.000	€ 5.872.000	€ 6.884.000
Besparingspotentieel transformatieplan (-/-)	-€ 972.750	-€ 935.100	-€ 4.077.700	-€ 6.894.000
Benodigd transformatiebudget incidenteel (+/+)	€ 1.104.500	€ 1.270.000	€ 360.000	€ 10.000
Benodigde dekking	€ 2.215.750	€ 5.102.900	€ 2.154.300	€ 0

Overall zien wij dat de kosten voor de baten uitgaan. Wij zullen eerst flink moeten investeren in onder meer onze sociale infrastructuur om tot de gewenste invulling van de financiële opgave te komen. Dit vraagt enerzijds een incidentele investering in de vorm van het transformatiebudget. Anderzijds vraagt dit ook het incidenteel verlagen van de taakstellingen in de komende jaren. Wij verwerken deze mutaties in de Beleidsbegroting 2023-2026 waarbij wij het volgende dekkingsvoorstel doen:

Ingroeipad: Er zit verschil tussen wat er nu als taakstelling in onze begroting staat en wat wij kunnen realiseren met dit transformatieplan. Als dekking van dit ingroeipad in de jaren 2023-2025 hanteren wij de volgende bronnen:

- Het aframen van enkele positieve stelposten voor het Sociaal Domein die wij nog hadden vanuit het gemeentefonds in programma 9
- De Algemene Reserve, waarbij wij eerst gebruik maken van de middelen uit het beklemd deel Sociaal Domein en daarna de reguliere Algemene Reserve.

Transformatiebudget: Voor het realiseren van de transformatie zijn incidentele middelen benodigd in de jaren 2022 - 2026. In 2022 voor de voorbereiding en in 2023 en verder voor de uitvoering Als dekking hiervan hanteren wij de volgende bronnen:

- Voor 2022 nemen wij de financiële effecten (voorbereidingskosten transformatie) mee in de 2e beleidsrapportage.
- De Algemene Reserve, waarbij wij eerst gebruik maken van de middelen uit het bekleemde deel Sociaal Domein en daarna de reguliere Algemene Reserve.

11 Risicoparagraaf

Voor het risicomanagement maken we gebruik van het model van Kaplan (2012)^[1]. Daarin worden risico's als volgt onderscheiden en gedefinieerd:

Te voorkomen risico's

Het gaat hierbij om uitvoering van de kernprocessen van de gemeente. Hierbij is het van belang dat de organisatie deze zo betrouwbaar mogelijk maakt door risico's te vermijden, voorkomen en verkleinen. Voorbeelden van risico's hierbij zijn fraude en continuïteitsrisico's. Deze risico's moeten proactief gemanaged worden door beheersmaatregelen in het proces en regelmatig checken en verbeteren van het proces. Cultuur en gedrag is hierbij een belangrijke component.

Strategische risico's

Deze risico's zijn gerelateerd aan de strategie, doelrealisatie en besluitvorming en daarmee bewust geaccepteerde risico's. Risico's en rendement worden hierbij afgewogen. Bij deze risico's dient de kans van optreden dan wel de mogelijke impact te worden verkleind. Hierdoor kunnen weer nieuwe risico's worden genomen. Bij deze risico's wordt een terugkerende dialoog te georganiseerd.

Externe risico's

Dit zijn niet beïnvloedbare, van buiten de organisatie komende risico's. Denk hierbij aan natuurrampen, macro economische, politieke, demografische omstandigheden. De wet- en regelgeving en begroting van het Rijk speelt hierbij voor de gemeente een grote rol. Maar ook 'de zwarte zwanen' niet voorzienbare risico's. Deze risico's kunnen niet voorkomen worden, dienen zoveel mogelijk in beeld te worden gebracht en de impact gemitigeerd. Ook hier vindt de dialoog over plaats in de organisatie.

In de reguliere P&C cyclus wordt de raad geïnformeerd over de actuele stand van de risico's en te treffen beheersmaatregelen.

11.1 Te voorkomen risico's transformatie Sociaal Domein

Samenwerking en organisatie / draagvlak	
Beschrijving en impact	Beheersmaatregel
De voorstellen die worden gedaan om de transformatie te bewerkstelligen zijn vooralsnog geschreven vanuit een beperkte blik. Om een transformatie in te zetten die vraagt om wezenlijk anders te kijken naar de uitdagingen in het brede werkveld, vraagt een andere benadering en kijk vanuit zowel de externe partijen, maar vooral ook van de eigen organisatie. De wijze waarop gemeente Hengelo haar organisatie inricht om de transformatie te kunnen uitwerken en uitvoeren is op dit moment (juni 2022) nog niet volledig uitgewerkt. Daarvoor zitten wij te vroeg in het proces. Het is dan ook niet goed mogelijk de totale (financiële en organisatorische) consequenties te kunnen overzien. Onvoldoende draagvlak. Veel van de plannen uit het transformatieplan valt of staat bij het creëren van voldoende draagvlak bij inwoners, aanbieders en/of externe verwijzers. Soms zijn veranderingen lastig en blijft men in de weerstand zitten. Plannen kunnen dan niet, althans niet (geheel) op de beoogde wijze worden uitgevoerd.	- Intern: sturen op nakomen afspraken, ontwikkelen benodigde competenties om omslag te kunnen maken. - Intern: continue/met regelmaat het gesprek voeren over voortgang transformatieplan - Extern: inrichten samenwerkingsvorm / governance met inwoners, aanbieders en/of externe verwijzers.

Taakgerichte bekostiging	
Beschrijving en impact	Beheersmaatregel

^[1] Kaplan, S. e. (2012). Managing Risks: A New Framework. *Harvard Business Review*.

Momenteel is de inkoop zodanig geregeld dat er sprake is van een bekostiging op basis inspanningsgerichte uitvoeringsvariant ("prijs maal aantal eenheden" (zogenaamde p*q). Hierdoor is inzichtelijk te maken welke acties worden uitgevoerd en gefinancierd. In de huidige uitwerking van de transformatie wil de gemeente Hengelo toe naar een populatiebekostiging, een meer taakgerichte variant. Het huidige dashboard is ingericht op de inspanningsgerichte uitvoeringsvariant. We kunnen daarbij inzoomen op partners, aantal inwoners, hoeveel zorg inwoners ontvangen. Wanneer we overstappen naar een taakgerichte bekostigingsvariant moet eerst bekeken worden welke ambities we hebben en welke afspraken we daarvoor maken met onze partners in het (voor)veld. Daarvoor is het noodzakelijk inzicht te hebben in welke inwoners of cliëntgroepen er zijn en welke wel willen onderscheiden. Dit blijkt in de praktijk nog best lastig om te doen en heeft nadere uitwerking nodig. Ook de afspraken die gemaakt worden met de voorliggende partijen/toegang zullen scherper uitgewerkt moeten worden om ook meetbare resultaten en prestaties weer te geven. De wijze waarop gedacht wordt over monitoren, is hiermee een andere dan de afgelopen jaren gebruikelijk is/was. In het Utrechts model wordt gewerkt met 4 'stelselindicatoren' 1. Bereik van voorzieningen; 2. Beschikbaarheid; 3. ervaringen en 4. budget.	- Nadere analyse inwoners en cliëntgroepen - In aanbestedingstraject ism Enschede komen tot nadere afspraken hierover met aanbieders.
--	--

Meer bezwaar- en beroepszaken	
<i>Beschrijving en impact</i>	<i>Beheersmaatregel</i>
Dit risico valt uiteen in drie delen. 1) Een opdracht moet worden ingekocht dan wel een activiteit kan gesubsidieerd worden. In alle gevallen is er (op z'n minst) een vorm van mededinging nodig. Er kunnen en zullen tenslotte meerdere gegadigden zijn voor de opdracht/activiteit. Van belang hierbij is dat iedere (potentiële) aanbieder gelijke kansen heeft en de opdracht/activiteit voldoende transparant wordt weggezet. Er dient dus aan de voorkant in een voldoende leesbare beschrijving duidelijk te zijn wat er verwacht wordt. En iedereen moet (objectief gezien) op dezelfde wijze behandeld worden en kunnen beschikken over dezelfde informatie. Bij inkoop geldt eveneens dat (o.a.) selectie- en gunningcriteria relevant dienen te zijn en in verhouding moeten staan tot de aard en omvang van de opdracht (proportionaliteit). Daarbij moet men letten op het feit dat met een fixed-budget niet al het risico bij een aanbieder mag komen te liggen. Oftewel eisen dat tegen een vast bedrag alle verwezen inwoners geaccepteerd moeten worden (leveringsplicht), er geen wachtlijsten mogen ontstaan en een ongelimiteerde aansprakelijkheid geëist wordt in het geval een inwoner iets overkomt, is niet (meer) proportioneel. Bij subsidiëring mogen op te leggen verplichtingen enkel doelgebonden zijn, dus louter verplichtingen die te maken hebben met de uitvoering van de activiteit. Indien en voor zover een (potentiële) aanbieder meent dat niet aan bovenstaande voorwaarden is voldaan, kan hij in bezwaar/beroep. Bezwaar en beroep ten aanzien van een subsidie kent geen opschortende werking. Dat laat onverlet dat wanneer uiteindelijk het oordeel in het voordeel van bezwaarde/eiser uitvalt, de procedure opnieuw moet worden gelopen of de uitslag ervan moet worden gewijzigd, evt. onder betaling van een vergoeding van geleden schade. Dit doet wat met de voorgenomen planning (uitstel) en het ingecalculeerde voordeel over die periode. Een kort geding in een aanbestedingsprocedure kent overigens wel opschortende werking.	- Borgen in voorbereiding aanbestedingsproces dat aan alle relevante voorwaarden is voldaan teneinde de kans op (gegronde) bezwaar- en beroepszaken te minimaliseren. - Monitoren ontwikkelingen van het aantal bezwaar- en beroepszaken en daarin werkzaamheden prioriteren (= management/organisatievraagstuk).

2) Wanneer het transformatieplan z'n beslag krijgt in beleid, zal dat de nodige veranderingen met zich meebrengen voor inwoners. Daar waar zij nu misschien nog een maatwerkvoorziening ontvangen op basis van een ondersteuningsbehoefte, zullen diezelfde inwoners straks gebruik moeten maken van de basisondersteuning (als passende oplossing voor hun probleem). Verandering is niet voor iedereen even makkelijk, en er zullen inwoners zijn die hiertegen in het verweer komen. Al dan niet aangemoedigd door (belangen)organisaties, zoals wij dat ook in het verleden hebben gezien bij de beleidswijziging huishoudelijke ondersteuning. Een toename in bezwaar- en beroepszaken zal een toename in werkdruk betekenen en mogelijk, daar waar de inwoner in het gelijk gesteld wordt, een proceskostenveroordeling ten laste van de gemeente Hengelo.	
3) In geval van gegronde verklaringen van bezwaar en beroep heeft dat inhoudelijke en financiële consequenties. Mogelijk werkt dit ook door in de personele inzet.	

11.2 Strategische risico's transformatie Sociaal Domein

Opbrengsten vallen tegen door schuivende panelen tussen inhoud en financiën	
<i>Beschrijving en impact</i>	<i>Beheersmaatregel</i>
In de eerste uitwerking zijn zoveel mogelijk van de onderlinge interferenties tussen projecten eruit gehaald. Maar dit is een lastige exercitie doordat er veel samenhang en overlap zit in de verschillende voorstellen. Ook kan het voorkomen dat minder uitgaven op het ene vlak leiden tot hogere uitgaven op andere onderdelen. Dit is niet altijd vooraf te bepalen. Denk hierbij aan het bezuinigen op armoedebeleid. Ook is de causaliteit van maatregelen niet altijd (achteraf) aan te tonen. Daarnaast is het effect van specifieke maatregelen niet altijd te meten in harde cijfers of geld. Er is vaak ook sprake van maatschappelijke rendement of maatschappelijke kosten. Daarvoor is het nodig om bijvoorbeeld te gaan werken met maatschappelijke kosten-batenanalyses, maar dit vraagt ook een andere benadering vanuit de inhoud én financiën. Idealiter vinden we een middenweg tussen 2 uitersten: Versoberen van de sociale basis versus hoge financiële kosten	- MKBA - Continue dialoog tussen inhoud en financiën over ontwikkelingen voortgang transformatieplan

Draagvlak aanbieders ontbreekt voor inrichting bekostiging zorglandschap	
<i>Beschrijving en impact</i>	<i>Beheersmaatregel</i>
Het transformatieplan gaat uit van taakgerichte bekostiging vanuit een vaststaand financieel kader en duidelijke afspraken met aanbieders. In de fase van co-creatie en verdere detaillering in de vormgeving van het zakelijk partnerschap loopt de gemeente het risico dat afspraken achteraf gezien nog onduidelijkheden bevatten die een negatief financieel effect met zich kunnen meebrengen. Of misschien dat partners vooraf al afhaken omdat zij zich niet kunnen vinden in onze visie en uitgangspunten.	Zakelijk partnerschap organiseren en professionaliseren langs de lijnen van hoofdstuk 4 van dit transformatieplan: kaders vooraf scherp, één grondhouding, beweging volgen en monitoren, ruimte voor bijsturen binnen kaders.

Basisondersteuning is voordeliger voor aanbieders bij fixed budget dan maatwerk	
<i>Beschrijving en impact</i>	<i>Beheersmaatregel</i>
Bij een "gecombineerde inkoop" waarbij een aanbieder zowel de basisondersteuning levert als de maatwerkvoorziening, kan dit betekenen dat de aanbieder minder genegen is de maatwerkvoorziening in te zetten. Hij krijgt tenslotte een fixed budget, één prijs waarvoor hij de doelgroep moet bedienen, en de	- Duidelijke afspraken maken met zorgaanbieders langs de lijnen van zakelijk partnerschap zoals in hoofdstuk 4 beschreven.

basisvoorziening is nu eenmaal goedkoper te realiseren dan de maatwerkvoorziening. Het risico bestaat dat de inwoner uit financiële overwegingen bij de aanbieder niet de juiste zorg krijgt, dan wel dat er te laat wordt bijgeschaald of te vroeg wordt afgeschaald.	- Continue dialoog met zorgaanbieders. - Monitoren ontwikkelingen
--	--

11.3 Externe risico's transformatie Sociaal Domein

Gebrek aan personeel als gevolg van krapte op arbeidsmarkt en loon – en prijsstijging	
<i>Beschrijving en impact</i>	<i>Beheersmaatregel</i>
De transformatieopgave vraagt naast een andere manier van denken en doen ook de nodige formatie. Het niet kunnen invullen van vacatures als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt is een reëel risico. Met als gevolg dat de transformatie niet binnen het beoogde tijdsplan wordt bereikt. Dat geldt zowel voor gemeenten als aanbieders.	- Continue aandacht voor werving en selectie. - 'Slim' omgaan met inzet beschikbare formatie.

Onvoldoende rijksbijdrage	
<i>Beschrijving en impact</i>	<i>Beheersmaatregel</i>
Aan de inkomsten zijde is ook een aantal posten opgenomen die onzeker zijn. De belangrijkste daarin is de Rijkinkomsten jeugd. Gemeenten krijgen structureel te weinig van het rijk om de kosten in de Jeugd te kunnen financieren. Dat blijkt uit het AEF rapport en ook uit de daarna gevoerde arbitrage via de Commissie van Wijzen. Desondanks heeft het Rijk nog geen toezegging gedaan van voldoende structurele vergoeding. De VNG, het rijk en de provincies hebben afgesproken dat gemeenten voorlopig 75% van uitkomst van de Commissie van Wijzen mogen verantwoorden in de begroting. Bij de Kadernota 2022 is door college heel bewust voorgesteld om in strijd daarmee de volle 100% op te nemen in de begroting, in afwachting van de landelijke lobby om volledig gecompenseerd te worden. Reden: uitgangspunt dat het rijk over de brug moet komen met voldoende middelen. De stelpost is daarmee dus 25% van de noodzakelijke rijksinkomsten. De haalbaarheid van deze stelpost is dus afhankelijk van toezeggingen vanuit het Rijk. Het Regeerakkoord van 2021 geeft helaas nog onvoldoende perspectief. Het verschil van 25% bedraagt € 1,751 miljoen in 2024, € 1,614 miljoen in 2025 en € 1,112 miljoen in 2026. Dit verschil is niet opgenomen in de totaal opgave die met het programma wordt opgelost.	Aansluiten en continueren lobby richting Rijk

Onzekerheid reikwijdte hervormingsagenda Jeugd	
<i>Beschrijving en impact</i>	<i>Beheersmaatregel</i>
De Hervormingsagenda Jeugd komt voort uit de bestuurlijke afspraken die de VNG en het rijk op 2 juni 2021 over de jeugdhulp hebben gemaakt. Hierbij is de uitspraak van de Commissie van Wijzen het uitgangspunt. De Hervormingsagenda Jeugd heeft 2 doelen, die nadrukkelijk aan elkaar zijn gekoppeld: - Betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is. - Een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel. Deze inhoudelijke doelstellingen laten zien dat de agenda een transformatiedoelstelling heeft die overeenkomst met de doelen van het Hengelo's transformatieplan; een inhoudelijke vernieuwing die de kwaliteit van de jeugdzorg verhoogt. In de hervormingsagenda zijn verschillende thema's opgenomen die als gevolg van landelijke afspraken en koers van invloed kunnen zijn op de gemeentelijke koers en daarmee het resultaat van het	Continue monitoren ontwikkelingen en effecten hervormingsagenda

Hengelo's transformatieplan. Daarmee moet gedacht worden aan thema's als Reikwijdte en preventie, Toegang, Kwaliteit en effectiviteit en Regionalisering. Verwacht wordt dat eind 2022/ begin 2023 meer zicht ontstaat op de effecten van de hervormingsagenda op het gemeentelijke transformatieplan.	
--	--

Onzekerheden Abonnementstarief	
<i>Beschrijving en impact</i>	<i>Beheersmaatregel</i>
In de Kadernota 2022 is een taakstelling opgenomen van € 1,3 miljoen voor de lobby abonnementstarief. Bij het vaststellen van de Kadernota 2022 – 2025 hebben gemeenteraad en college aangegeven dat zij ervan uitgaan dat het Rijk een deel van de stijgende kosten in het sociaal domein de komende jaren zal compenseren. De huidige berichtgeving vanuit het Rijk (regeerakkoord en Wmo brief) geeft vooralsnog onvoldoende aanknopingspunten dat deze taakstelling ingevuld kan gaan worden. Uit recente berichtgeving blijkt dat er pas in 2025 een eerlijker regeling t.a.v. de eigen bijdrage zal worden ingevoerd. Daarom is deze taakstelling bijgesteld voor 2023 en 2024. Er is in die zin onzekerheid over de ingangsdatum en over de reikwijdte van de bijstelling van het rijksbeleid.	Aansluiten en continueren lobby richting Rijk

Bijlage I Afkortingen en begrippenlijst

Afkortingen

BSO+	BSO+ biedt buitenschoolse opvang met wat extra's. Veel Hengelose kinderen gaan naar de buitenschoolse opvang (BSO). Maar voor sommige kinderen is de standaard BSO minder geschikt. Zij hebben meer begeleiding of extra aandacht nodig. Voor die kinderen is er de BSO+.
GI's	Gecertificeerde Instellingen. Een gecertificeerde instelling houdt zich bezig met jeugdbescherming en jeugdreclassering.
GGZ	Geestelijke Gezondheid Zorg
HO	Huishoudelijke Ondersteuning
KPI's	Kritieke Prestatie-Indicatoren
NAH	Niet Aangeboren Hersenletsel
OB1	Ondersteuningsbehoefte 1, inwoner heeft behoefte aan ondersteuning bij dagelijkse handelingen en vaardigheden.
OB2	Ondersteuningsbehoefte 2, inwoner heeft behoefte aan ondersteuning bij dagelijkse handelingen en vaardigheden en in het voeren van de regie.
OB3	Ondersteuningsbehoefte 3, inwoner heeft specialistische ondersteuning en /of behandeling nodig bij het aanleren van nieuwe vaardigheden die betrekking hebben op (psychosociaal) functioneren en bijdragen aan gedragsverandering, met als doel dat inwoner een haalbaar niveau van zelfredzaamheid bereikt.
OB4	Ondersteuningsbehoefte 4, Inwoner heeft direct contact nodig met een (medisch) specialistische behandelaar voor de aanpak van een aandoening of stoornis en bijbehorende problemen op verschillende levensgebieden.
SWB	Het werk- leerbedrijf Midden Twente, om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op te leiden om weer volwaardig mee te doen in de maatschappij.
UWV	UWV verzorgt de uitvoering van werknemersverzekeringen en biedt arbeidsmarkt- en gegevensdienstverlening.
VTT	Veilig Thuis Twente, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling.

Begrippen

3-milieu's voorziening

Een 3-milieu's voorziening is een locatie waar de drie zogenaamde milieus verblijf, scholing / werk en vrijetijdsbesteding op één terrein aangeboden worden. Binnen de 3-milieu's voorzieningen kan een nader onderscheid gemaakt worden naar zorgzwaarte.

Ambulante begeleiding

Een ambulante begeleider is iemand die cliënten in hun eigen omgeving helpt om zo zelfstandig mogelijk te blijven functioneren.

Basisvoorziening

Zie sociale basis.

Caseload

Het aantal klanten dat een klantmanager ondersteunt. ⁵⁴

Doelgroepenaanpak

Mensen met dezelfde kenmerken worden op een eenzelfde / eenduidige manier ondersteund.

Doorbraakmethode

Problemen van mensen vragen soms om ongebruikelijke oplossingen. Om te voorkomen dat deze ongebruikelijke oplossingen stranden in een woud van wetten en procedures zet de gemeente de Doorbraakmethode in, zodat we mensen sneller en beter kunnen helpen.

Fixed Budget

Wij sturen met de preferente partner(s) op impact en doelen en minder op activiteiten en uren, binnen een bepaald budget. Er is een duidelijk afbakening in financiële en inhoudelijke verantwoordelijkheid tussen gemeente en aanbieder(s).

Generieke zorg

Generiek betekent 'voor alle gevallen geldend'. Mensen met hetzelfde probleem of met dezelfde vraag worden op eenzelfde manier geholpen.

Governance

Governance kan algemeen worden beschreven als 'het uitvoeren van beleid, controle, macht, regels en principes van organisaties'.

Groepsgerichte ondersteuning / Groepsbegeleiding

Groepsgerichte ondersteuning is gericht op contacten en een betekenisvolle invulling van de dag, het bieden van activiteiten met als doel het aanbrengen van structuur, sociale participatie, het zoveel mogelijk handhaven van de zelfredzaamheid en cognitieve vaardigheden, het voorkomen van sociaal isolement en het ontlasten van mantelzorgers

Hervormingsagenda Jeugd

Het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten(vertegenwoordigers), professionals en de VNG stellen samen de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 op. Het huidige jeugdstelsel is niet houdbaar. Daarom werken deze 5 partijen – de vijfhoek – aan de Hervormingsagenda om de hulpverlening te verbeteren en het jeugdstelsel beter beheersbaar te maken. De Hervormingsagenda Jeugd komt voort uit de bestuurlijke afspraken die de VNG en het rijk op 2 juni 2021 over de jeugdhulp hebben gemaakt.

IJslands model

Het IJslandse preventiemodel, dat als doel heeft het creëren van een gezonde omgeving waarin jongeren kunnen opgroeien en zo middelengebruik tegen te gaan en welbevinden te verbeteren. Dit wordt met name gedaan door jongeren te stimuleren gezondere keuzes te maken door het bieden van alternatieven. Deze preventieaanpak is primair gericht op het creëren van een positieve leefomgeving, waarin jongeren gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien

Indicatie / geïndiceerde zorg

Letterlijk: aanwijzing. Een aanwijzing dat er een (ondersteunings)traject ingezet moet/ kan worden voor een aandoening, ziekte of klacht van de patiënt. Er kan een indicatie zijn voor een behandeling, aanvullend onderzoek of verwijzing (bijvoorbeeld naar een (andere) specialist of ondersteuningstraject).

Jongeren perspectief fonds

Een stichting zonder winstoogmerk, die zich samen met gemeenten inzet om zoveel mogelijk jongeren in Nederland schulden(zorg)vrij te maken en nieuw perspectief te bieden. Achterliggende gedachte is dat goede samenwerking tussen publiek en private partijen bijdraagt aan het schulden(zorg)vrij maken van jongeren.

JeugdzorgPlus

De JeugdzorgPlus is een vorm van gesloten jeugdhulp die wordt geboden aan kinderen en jongeren tot 18 jaar met gedragsproblemen die zo erg zijn dat ze een gevaar zijn voor zichzelf, of voor anderen.

KickStart

Dit is een aanpak dat al effectief gebleken voor jongvolwassenen (Kickstart), waarbij de consulent direct aan de slag gaat met de hulpvraag en de inwoner begeleidt naar een voorliggende voorziening. Als dit niet meteen mogelijk is, biedt hij/zij eerst kortdurend ondersteuning of verwijst naar een maatwerkvoorziening bij een langduriger ondersteuningsnoodzaak.

Maatwerkvoorziening

Voorzieningen die niet vrij toegankelijk zijn. Het gaat dan om collectieve en individuele (maatwerk) voorzieningen waarvan wij als gemeente vinden dat wij er toestemming voor moeten verlenen. Omdat het specialistische zorg is of omdat het een hele dure zorgvorm is.

Magic-Mix

Zie Samen & Anders

Normaliseren

Gewone problemen oplossen in het normale, dagelijkse leven. Wij zien tegenslag als iets dat erbij hoort. Wij maken problemen niet te groot door er meteen een etiket op te plakken en we zoeken eerst hulp in onze eigen omgeving.

Populatiebesteding

Bij populatiebesteding geeft de gemeente alle betrokken aanbieders samen één budget om een maatschappelijke opdracht voor een bepaalde groep inwoners te realiseren. Voordeel is dat je één vast bedrag reserveert voor een bepaalde doelgroep of wijk en dat organisaties gestimuleerd worden om samen te werken en resultaten te halen ten behoeve van die doelgroep of wijk. Hoe ze het doen, bepalen ze zelf. Het resultaat is wat telt voor de gemeente.

Powerful aging

Een training 'krachtig ouder worden'. Opstaan vanuit een stoel, traplopen, klusjes in en om het huis of soepel van de fiets stappen. Het lijken eenvoudige handelingen, maar dat zijn ze niet altijd als je een dagje ouder wordt. Een training powerful ageing kan dan helpen. Onder leiding van bijvoorbeeld een fysiotherapeut doen ouderen die hen meer kracht moeten geven. Op die manier leren ze makkelijker in en om het huis te bewegen, zonder angst om te vallen. Het is een vorm om reablement (zie hieronder).

Preferente partners

Partners waarmee we een voorkeursrelatie hebben. Een beperkt aantal partners waarmee wij afspraken hebben ten aanzien van het uitvoeren van bepaalde taken voor een bepaalde tijd.

Preventie

Preventie is voorkomen dat er problemen ontstaan door van tevoren in te grijpen. Preventie is het geheel van doelbewuste initiatieven die anticiperen op risicofactoren (= handelen voordat het probleem ontstaat) en ageren wanneer eerste signalen zich ontwikkelen en de problematiek aan het ontstaan is.

Reablement

Reablement is een manier om samen met een oudere te werken aan herstel van zijn leven en zelfredzaamheid. Het heeft als doel om mensen zo onafhankelijk mogelijk te maken van zorg. Met als uitgangspunt: zoveel mogelijk en zo lang mogelijk (weer) zelf blijven doen. Een voorbeeld hiervan is de training powerful ageing (zie hierboven).

Samen & Anders en de Magic-Mix

Samen & Anders is een uniek woonconcept waarbij huurders samenwonen en minimaal tien uur per maand aan wederkerigheidsactiviteiten besteden. Tijdelijk en langdurig kwetsbare mensen wonen in een gebouw samen met minder kwetsbare mensen. Hierbij wordt geprobeerd een evenwichtige samenstelling te vormen, de zogenaamde 'Magic Mix'. De gedachte hierachter is dat de huurders elkaar kunnen ondersteunen (de

verdeling tussen draagkracht en draaglast, dragende en niet-dragende bewoners). Iedereen heeft zijn eigen kracht en kan op diverse vlakken iets betekenen voor een ander.

Sociale basis

De sociale basis bestaat uit wat bewoners met en voor elkaar doen en de meer professionele, georganiseerde sociale basisvoorzieningen. Sociale basisvoorzieningen raken aan álle aspecten van het dagelijkse leven: ontmoeting, onderwijs, opvoeding, werk, gezondheid, wonen, bewegen, cultuur en veiligheid. Deze voorzieningen zijn laagdrempelig, iedereen kan er gebruik van maken. Voor veel sociale basisvoorzieningen is de gemeente primair verantwoordelijk (wettelijk en financieel). Het gaat over sociale voorzieningen, bewonersinitiatieven en vrijwillige inzet die er aan bijdragen dat mensen prettig samenleven en iedereen gewoon mee kan doen. Hierbij is er extra aandacht voor bewoners met een (tijdelijke) kwetsbaarheid.

Specialistische zorg

Zorg die naar doorverwijzing of een indicatie wordt gegeven aan een inwoner/cliënt. Het is een vorm van een maatwerkvoorziening (zie hierboven).

Voorliggend veld

Het voorliggende veld staat voor het totaal aan algemene voorzieningen dat beschikbaar is in een wijk of gemeente. Het gaat dus om alle voorzieningen voor (hulp)vragen zonder indicatie. Mensen hebben geen doorverwijzing nodig om gebruik te kunnen maken van een voorliggende voorziening.

Voorliggende voorzieningen

Een voorziening die snel, tijdelijk en incidenteel voor iedereen beschikbaar is op het moment dat hulp nodig is. Bijvoorbeeld een buurthuis, ontmoetingsruimte voor mensen die eenzaam zijn, maatschappelijke opvang, boodschappenservice, maaltijdverzorging, een vrijwilligersorganisatie, etc. Als de gemeente een goede oplossing kan bieden met een algemene voorziening, dan komen mensen niet in aanmerking voor een individuele voorziening (maatwerkvoorziening). De gemeente mag een bijdrage vragen voor het gebruik van deze algemene voorziening.

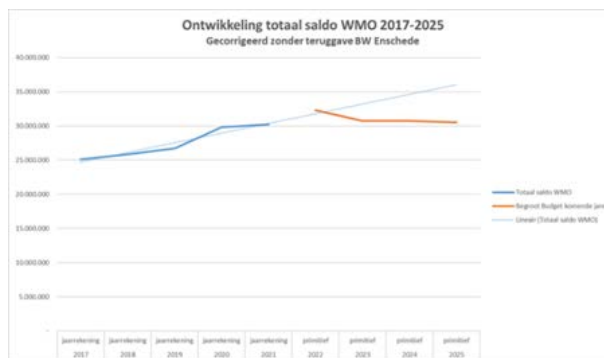
Wijkhuizen

Met drie centrale plekken in Hengelo, een breed activiteitenprogramma, passende ondersteuning en in samenwerking met verschillende professionele en vrijwilligersorganisaties geeft Wijkkracht een invulling aan de vrij toegankelijke voorzieningen in Hengelo voor ouderen en mensen met een licht verstandelijke beperking. Professionals en vrijwilligers van Wijkkracht zijn aanwezig om bezoekers te ontvangen en waar nodig te ondersteunen. Zij weten mensen met elkaar te verbinden en kennen de voorzieningen in Hengelo zodat ze, als het nodig is, mensen direct doorverwijzen naar de juiste plek.

Bijlage II Een nadere analyse van de cijfers per domein

Wet maatschappelijk ondersteuning

Wanneer wij in ons dashboard naar het totaal aantal unieke cliënten op jaarbasis kijken (bijna 7.300 in 2021), dan zien wij in 2021 een stijging van zo'n 390 inwoners ten opzichte van 2020 (ongeveer 7,5 procent). Het aantal unieke indicaties (een cliënt kan meerdere indicaties hebben) steeg gedurende 2021 met 7 procent. Bijgaande grafiek laat zien dat als deze trend doorzet het begrote budget en de uitgaven fors uit elkaar gaan lopen. Dit lijkt tegenstrijdig met het feit dat wij bij de Zomerbrief een voordeel rapporteren op de Wmo, maar de omstandigheden zijn dusdanig onzeker (vergrijzing, post-corona), dat wij dit effect niet structureel kunnen inboeken

Wanneer wij naar de afzonderlijke vormen van ondersteuning¹¹ binnen de Wmo kijken, dan valt een aantal zaken op:

- De grootste categorieën in aantallen cliënten zijn op dit moment huishoudelijke ondersteuning (HO), gevolgd door individuele ondersteuning (OB 1A en OB 1B individueel) en begeleiding groep (OB 1A groep). Uitgaven in OB 1 2021: € 8.044.000.
- Bij de groepsbegeleiding op basis van OB 2 gaat het om relatief kleine aantallen inwoners en indicaties. Gedurende de eerste vijf maanden van 2022 is er sprake van een stijging, al is deze in absolute aantallen beperkt van omvang. De individuele begeleiding op basis van OB 2 is, na vrij constant te zijn geweest, licht aan het dalen. Uitgaven OB 2 in 2021: € 2.038.000.
- Het aantal inwoners en indicaties voor Wmo-vervoer neemt sinds een jaar af. Naar verwachting is de coronapandemie hierop van invloed.
- 1 januari 2020 is het abonnementstarief ingevoerd. Wij constateren een sterke groei van de huishoudelijke ondersteuning als gevolg hiervan. Vanaf eind 2021 zien wij deze stijging in zowel aantal inwoners als aantal indicaties afvlakken. De toename van inwoners zal mee ademen met de toenemende vergrijzing. De mogelijkheden om hierop als gemeente te sturen zijn beperkt. Uitgaven huishoudelijke ondersteuning in 2021: € 9.648.000.

WMO (bedragen * € 1.000)	Primitief 2021	1e Berap 2021	Gewijzigde begroting 2021	Jaarrekening 2021	verschil 2e Berap met jaarrekening
Voorveld	1.824	1.751	1.748	1.263	485
Wijkteams/toegang	3.778	3.778	4.092	4.176	-84
Inkomensondersteuning chronisch zieken	1.157	1.357	1.357	1.305	52
Maatwerkvoorzieningen (wonen, hulpmiddelen etc.)	2.573	2.293	1.987	1.970	17
Ondersteuningsbehoeften	7.206	9.764	9.713	10.085	-372
PGB WMO	1.074	882	712	364	348
Modules maatwerk (verblijf)	944	956	956	948	8
Huishoudelijke ondersteuning	8.067	8.910	8.910	9.258	-348
PGB HO	558	954	954	390	564
Vervoer	1.797	1.818	1.705	1.349	356
Individuele voorzieningen ZIN	45	41	41	64	-23
Nog in te vullen taakstelling interventieprogramma	-350	-10	-10	-	-10
Uitgaven WMO	28.673	32.494	32.165	31.172	993
Beschermde Wonen		-1.000	-1.000	-3.028	2.028
Eigen Bijdragen	-876	-876	-983	-999	16
Bijdragen WMO	-876	-1.876	-1.983	-4.027	2.044
Saldo WMO	27.797	30.618	30.182	27.145	3.037

Bedragen x 1000

¹¹ Het Twents ondersteuningsmodel (TOM) bestaat uit:

- Ondersteuningsbehoefte 1: inwoner heeft behoefte aan praktische ondersteuning
- Ondersteuningsbehoefte 2: inwoner heeft behoefte aan ondersteuning bij praktische taken en in het voeren van de regie
- Ondersteuningsbehoefte 3: inwoner heeft behoefte aan specialistische/ therapeutische ondersteuning
- Ondersteuningsbehoefte 4: inwoner heeft behoefte aan behandeling
- Module consultatie en diagnostiek
- Module wonen en verblijf
- Module maatregelhelp
- Beschikbaarheidsvoorzieningen

Medio februari maken er ongeveer 1.400 inwoners gebruik van jeugdhulp, met in totaal rond de 2.200 indicaties. Wij zien over de gehele linie een opgaande druk in vooral de kosten per cliënt. Het totaal aantal cliënten met jeugdhulp stijgt tussen januari 2021 en januari 2022 met 2,4%, de overall kosten stijgen daarentegen met ruim 8%. Dit ligt in lijn met landelijke trends en landelijke berichtgevingen. Het totale aantal unieke indicaties vertoont een grilliger verloop door seizoensinvloeden/ schooljaar. Zo worden er net voor en net na de zomer meer indicaties afgegeven.

Overall stijgt het aantal indicaties echter nog. Daarnaast nemen wachtlijsten toe en daardoor de zorgvraag vaak ook. Dit is deels een gevolg van corona en de effecten van de laatste lockdown. Tegelijkertijd is er al langer een trend gaande dat de zorgvraag zwaarder en complexer wordt. Ook hier lopen trends in uitgaven en begroting (dalend) bij ongewijzigd beleid fors uit elkaar.

Tabel: Ontwikkelingen in aantallen unieke cliënten en indicaties jeugd

	Totaal aantal unieke cliënten	Totaal aantal unieke indicaties	Gemiddeld aantal indicaties per cliënt
2019	1.941	4.798	2,5
2020	2.007	5.430	2,7
2021	2.170	5.449	2,5

De totale uitgaven voor de geïndiceerde jeugdhulp zijn de afgelopen jaren stevig toegenomen; van 23,5 miljoen euro in 2019 naar 27,5 miljoen euro in 2020 naar meer dan 30 miljoen euro in 2021. Wanneer wij naar de uitgaven kijken voor de verschillende vormen van jeugdhulp, dan valt het volgende op:

- Hoewel het aantal unieke inwoners met begeleiding op basis van Ondersteuningsbehoefte (OB) 1 daalt, zien wij de gemiddelde kosten per cliënt hier wel stijgen. De uitgaven OB 1 in 2021: € 246.000. Dit komt doordat een deel van de OB1 jeugdigen gaandeweg gebruik heeft gemaakt van het voorliggend veld. De jeugdigen die zich in OB1 bevonden (en daar bleven) hebben meer en langere ondersteuning nodig, waardoor de gemiddelde kosten per cliënt zijn gestegen.
- Bij de overige ondersteuningsbehoeften zien wij de grootste uitgaven bij de categorieën waar ook de grootste aantallen inwoners zijn te vinden. Voor ondersteuning bij praktische taken en in het voeren van de regie (OB 2) waren de uitgaven in 2021 € 3.944.00, voor specialistische/therapeutische ondersteuning (OB 3) was dat € 5.482.000 en voor behandeling (OB 4) kwam het neer op € 6.312.000. Voor wonen en verblijf gaven wij in 2021 € 5.955.000 uit.
 - Het aandeel uitgaven voor OB 2, OB 3 en voor wonen en verblijf is sinds 2019 aan het stijgen, al was die stijging in 2021 minder groot dan in het jaar daarvoor.¹²
 - Hoewel het aantal unieke inwoners met ondersteuning bij praktische taken en in het voeren van regie (OB 2) stijgt, dalen de gemiddelde kosten per cliënt.
 - Tot halverwege 2021 zien wij het aantal unieke inwoners met specialistische/therapeutische ondersteuning (OB 3) en de gemiddelde kosten per cliënt stijgen, daarna stabiliseren beide.
 - Het aantal inwoners met behandeling (OB 4) lijkt in 2021 af te nemen, terwijl de uitgaven zowel in absolute als relatieve zin toenemen.
- Na een daling in 2020 zijn de uitgaven voor vervoer bij jeugd in 2021 toegenomen. De verklaring hiervoor ligt in de sluiting in 2020 van scholen en dagbestedingslocaties als gevolg van corona.

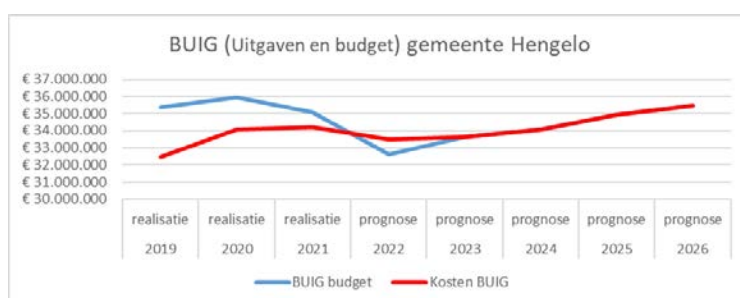
¹² Ten aanzien van de financiële ontwikkelingen in de ondersteuningsbehoeften moet de kanttekening worden gemaakt dat er in 2019 nog veel oude zorgvormen waren, zoals verblijf VG, verblijf GGZ en opvoedhulp. Deze zijn in 2019 in het dashboard onder OB 4 geplaatst, omdat ze daar qua zorgvorm het beste bij passen. Deze zorgvormen hebben echter ook een stuk begeleiding in zich, waardoor een deel ervan onder OB 2/ OB 3 valt. Dit maakt dat de ontwikkelingen in het jaar 2019 niet één op één te vergelijken zijn met 2020 en verder.

Jeugd (bedragen * € 1.000)	Primitief 2021	1e Berap 2021	Gewijzigde begroting 2021	Jaarrekening 2021	verschil 2e Berap met jaarrekening
Voorveld	1.228	2.169	2.169	1.339	830
Wijkteams/toegang	3.565	3.936	3.936	3.693	243
Ondersteuningsbehoefte Jeugd	13.379	17.371	16.728	17.731	-1.003
Modules Maatwerk (verblijf)	3.784	5.663	5.663	5.955	-292
Beschikbaarheidsvoorzieningen	3.447	3.436	3.770	2.972	798
Maatwerk vervoer	311	315	315	217	98
PGB Jeugd	224	226	226	110	116
Individuele voorzieningen ZIN	508	508	463	418	46
Module maatregelhulp (Jeugd)	3.364	3.604	3.604	3.142	462
Veilig Thuis Twente	594	518	518	540	-22
Uitgaven Jeugd	30.404	37.746	37.392	36.117	1.275
Nog in te vullen taakstelling interventieprogramma	-477	-497	-80	-	-80
Saldo Jeugd	29.927	37.249	37.312	36.117	1.195

Bedragen x 1000

Participatiewet

Per 2022 is de financieringssysteematiek van het BUIG budget veranderd. Het BUIG-budget bestaat nu uit een deel voor de betaling van uitkeringen en een apart deel voor de betaling van de loonkostensubsidies (LKS). Het budget voor de loonkostensubsidie in het jaar T is gebaseerd op de uitgaven LKS in het jaar T-1 plus een groeifactor.

Voor 2022 verwachten wij een tekort op het BUIG budget door het achterblijven van het aantal plaatsingen in 2021 van klanten op een baan met LKS. Het aantal plaatsingen van klanten op een baan met LKS neemt momenteel echter sterk toe, waardoor wij verwachten dat wij de komende jaren binnen het BUIG-budget blijven. Dit betekent dat wij niet langer een 'voordeel gemeente' zijn en ons overschot op de BUIG van de afgelopen jaren daarmee niet meer aangewend kan worden voor de tekorten bij Jeugdhulp en Wmo.

De rode lijn in de grafiek (de kosten) loopt daarom gelijk aan de blauwe lijn (BUIG budget) vanaf het jaar 2023.

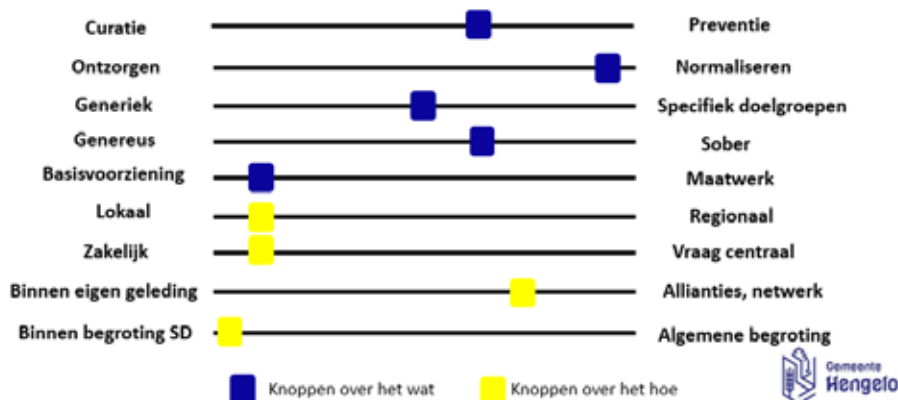
Tabel: ontwikkelingen volume

Gemiddelde aantallen	2019 realisatie	2020 realisatie	2021 realisatie	2022 prognose	2023 prognose	2024 prognose	2025 prognose	2026 prognose
Algemene bijstand	2.061	2.087	2.069	1.988	2.035	2.097	2.146	2.175
IOAW	148	144	124	107	103	97	84	79
IOAZ	18	22	21	19	20	21	21	21
Totaal	2.227	2.253	2.214	2.114	2.158	2.215	2.251	2.275

BUIG budget	2019 realisatie	2020 realisatie	2021 realisatie	2022 prognose	2023 prognose	2024 prognose	2025 prognose	2026 prognose
BUIG budget	€ 35.389.964	€ 35.935.402	€ 35.099.195	€ 32.630.869	€ 33.615.983	€ 34.073.747	€ 34.932.728	€ 35.462.096
Kosten BUIG	€ 32.477.289	€ 34.067.296	€ 34.218.916	€ 33.462.056	€ 33.615.983	€ 34.073.747	€ 34.932.728	€ 35.462.096

Bijlage III Uitgangspunten voor transformatie

Aan de hand van onderstaande schuifknoppen op het WAT en het HOE, zijn wij gekomen tot uitgangspunten voor transformatie.

Curatie versus Preventie

Wij kiezen voor meer preventie met effectief bewezen interventies en businesscases om de effectiviteit te bewijzen. En focussen op preventie waar de grootste uitgaven in zorg en ondersteuning zijn en de grootste resultaten te halen zijn. Wij leggen een deel van de verantwoordelijkheid daarvan ook neer bij de partners als dit logisch is of leidt tot beter resultaat. Omdat veel interventies pas op de lange termijn effect hebben en wij op korte termijn een financiële opgave hebben, ligt onze prioriteit op dit moment bij een aantal van onderstaande keuzes.

Ontzorgen versus Normaliseren

Wij ontkomen niet aan een trendbreuk: van ontzorgen naar normaliseren. Van “zorgen voor”, naar “zorgen dat”. Wat hoort bij het leven? En wat vraagt bijzondere ondersteuning? Dit komt erop neer dat onze basis is dat inwoners elkaar helpen. Eigen kracht, eigen netwerk en noaberschap. Onze sociale basisinfrastructuur kan daarbij ondersteunen.

Generiek versus Specifieke doelgroepen

Wij bieden waar het kan zoveel mogelijk generieke ondersteuning, maar waar nodig en (financieel) kansrijk, organiseren wij ondersteuning voor specifieke doelgroepen.

Genereus versus Sober

In lijn met het normaliseren zullen wij de ondersteuning aan onze inwoners ook versoberen. Wij kijken of ondersteuning echt nodig is en beperken waar mogelijk de zorginzet. Wij blijven goed kijken naar de vraag van de inwoner (maatwerk), maar het is niet: “u vraagt, wij draaien”.

Basisvoorziening versus Maatwerk

Hoewel wij waar dat echt nodig is onze inwoners op maat ondersteunen, zetten wij fors en vergaand in op het (door-)ontwikkelen van basisvoorzieningen. Zodat zoveel mogelijk ondersteuning en oplossing via basisvoorzieningen gegeven kan worden en individueel maatwerk minder nodig is. Pas als die basisvoorzieningen ontoereikend zijn wordt bekeken welke ondersteuning naast de basisvoorzieningen nodig is (met uitzondering van bijvoorbeeld crisiszorg, verblijf, e.a.). Kwetsbare groepen kunnen daarmee altijd een beroep op ons blijven doen. Dit vraagt een mentaliteitsverandering van inwoners, partners en de gemeente en bijstelling van onze verwachtingspatronen.

Lokaal versus Regionaal

Wij kiezen ervoor om de zorg en ondersteuning zoveel mogelijk lokaal te organiseren, in te kopen en te subsidiëren, met uitzondering van een deel van de maatwerk zorg. Zodat het zo goed mogelijk aansluit op de Hengelose basisvoorzieningen en de samenwerking optimaal tot stand kan komen. Daar waar het verplicht is of duidelijk in belangrijke mate bijdraagt aan meer grip en kostenbesparing, blijven wij regionaal inkopen.

Zakelijk versus Vraag centraal

Wij bezinnen ons op het aanbieden en organiseren van de zorg en (inkomens)ondersteuning. Bijvoorbeeld door middel van een kaderstellend budget voor een aantal preferente partners en duidelijke financiële afspraken aan de voorkant. Ondanks kaderstellende financiële en resultaatgerichte afspraken aan de voorkant moet er ruimte zijn in de uitvoering voor de menselijke maat waar dat echt nodig is.

Binnen eigen geleding versus Allianties, netwerk

Wij organiseren de zorg en ondersteuning bij de partner(s) die dit het beste kunnen, uitgaande van een goede balans tussen kwaliteit en financiën. En focussen ons daarbij op een beperkt aantal partners met aandacht voor samenwerking, goede overdracht van inwoners, investeren in partnerschap en gezamenlijke (financiële) verantwoordelijkheid.

Binnen begroting Sociaal domein versus Algemene begroting

Het uitgangspunt van het college blijft – conform besluit gemeenteraad – dat de uitgaven in het sociaal domein binnen de daarvoor beschikbare budgetten blijven. Inzet van middelen voor andere gemeente taken en initiatieven is niet wenselijk omdat investeren in leefomgeving, economische zaken, werkgelegenheid, veiligheid en sport- en culturele voorzieningen ook bijdraagt aan welvaart en het evenwicht in het sociaal domein.

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van der Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

S132087

Gemeente Hengelo
T.a.v. College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 18
7550 AA Hengelo

Hengelo, 04-08-2022

Betreft: Advies scenario's transformatie sociaal domein

Geacht College,

Aanleiding

Op 13 juli werd de cliëntenraad Minima en WMO verzocht te adviseren over de uitgangspunten en scenario's die het college heeft opgesteld ter voorbereiding op het maken van een Transformatieplan Sociaal Domein.

Voordat wij hierop ingaan, willen wij nogmaals kenbaar maken dat wij het niet eens zijn met de gang van zaken. Wij zijn pas als 1 van de laatste op de hoogte gesteld en we zijn niet op de hoogte gesteld dat er hierover ook een politieke markt op het laatst is ingelast. Wij zijn van mening dat het college door dit gedaan te hebben ons als cliëntenraad niet serieus neemt en dat terwijl wij wel met de doelgroep werken. Doordat dit met stoom en kokend water er doorheen gedrukt moet worden voelen wij ons onder druk gezet. Ook gezien dat we in de vakantie periode zitten. Ook vragen wij ons af of dit nieuwe college niet te snel wil?

De vragen die het college ons stelt.

1.1 "Wat wilt u het college nog meegeven ten aanzien van de door het college gekozen uitgangspunten"?

Wij vinden dat de terminologie zeer onduidelijk is. Jullie spreken over het normaliseren van problemen. Maar wat is normaal? Wat voor de een normaal is, is voor een ander niet normaal. En dan het transformeren. Hoe stelt u zich dit voor? Want bij een transformatie moet er juist geïnvesteerd worden. Het college stelt juist voor om flink te bezuinigen. Dit betekent een versoering van het huidig beleid. Hoe kan het college de termen, normaliseren, transformeren en versoeren, op deze manier gebruiken zonder daar een duidelijk begripsbepaling aan te koppelen?

Voor ons zijn dit vragen waar eerst duidelijkheid over moet komen, voordat wij een echt advies kunnen geven.

1.2 "Welk effect hebben de uitgangspunten op inwoners en cliënten"?

Als cliëntenraad zien we nu al dat veel inwoners laat aan de bel trekken voor hulp. Dit met alle gevolgen van dien voor de inwoner en zijn directe omgeving. Wij schatten in dat de uitgangspunten van scenario 2 als gevolg gaan hebben dat de drempel nog hoger komt te liggen voor bepaalde groepen inwoners. Dit lichten wij onder 3 alinea 1 toe.

2.1 “Wat is uw mening over de geschetste scenario’s”?

Wij zijn van mening dat geen van de geschetste scenario’s het gewenste effect zal hebben op de lange termijn. Wij denken dat op de lange termijn meer geld gaat kosten aangezien je in eerste instantie de professionele begeleiders er tussen uit haalt. Dit houdt in dat de inwoners aangewezen zijn op vrijwilligers die niet opgeleid zijn om de problemen te herkennen en hier de goede ondersteuning in kunnen geven.

2.2 “Welk effect hebben de scenario’s op inwoners en cliënten”?

De vraag is of vrijwilligers of het collectieve veld toegerust zijn om met dergelijke problematiek om te kunnen gaan. Wat we voorzien is dat de gemeente aan vrijwilligers gaat vragen om het nu geïndiceerde werk op te lossen.

Wij voorzien dat met het vervangen van OB1 voor collectieve voorzieningen een schakel wordt weggenomen in het aanbieden van maatwerk. Wij zijn geen tegenstander van collectieve voorzieningen, maar wij zien het als aanvulling op de mogelijkheden in plaats van een vervanging.

2.3 “Mist u essentiële onderdelen binnen de scenario’s”?

Wij missen de menselijke maat binnen alle scenario’s. Hiermee bedoelen we dat mensen een nummer worden en er geen maatwerk mogelijk lijkt te zijn.

2.4 “Welk scenario heeft uw voorkeur en waarom”?

Geen van drie scenario’s steunen wij, omdat ze alle drie de mensen tekort doen. En het maakt in dit geval niet uit of je praat over de jeugdwet, WMO of de Participatiewet.

3 “In de scenario’s wordt een onderscheid gemaakt in preventie, voorliggend en maatwerk. Welke aanbevelingen wilt u het college meegeven in de uitwerking van deze onderdelen in het Transformatieplan”?

Er wordt breed ingezet op preventie op zich is hier niks mis mee, maar er is maar 1 partij die de preventie in eerste instantie moet realiseren en dat is Wijkkracht. De inwoners krijgen een marginale keuze: of zelf online zoeken naar passende hulp of contact opnemen met Wijkkracht.

Als cliëntenraad WMO vinden wij dit niet gewenst. Onder onze gebruikers ervaren wij dat Wijkkracht vaak negatief naar voren komt. Ze hebben niet de goede communicatie richting instanties en naar de betrokken personen. Ze zijn vrij dominant en door onze leden wordt ervaren dat ze geen tegenspraak dulden, dus ze zijn niet zo geliefd bij de meeste inwoners. Er wordt bij Wijkkracht in deze eigenlijk alleen nog maar gebruik gemaakt van vrijwilligers en de betaalde mensen liggen eruit. Dit kan vanuit de Participatiewet ook niet de bedoeling zijn dat de hele samenleving gaat draaien op vrijwilligers. Dit kost dus banen.

Er wordt ook ingezet op het eigen sociale netwerk. Dit is een mooi streven maar niet iedereen heeft deze mogelijkheid. Wij kunnen niet terughalen uit de scenario’s hoe u de Wijkhuizen vorm gaat geven zodat dit daadwerkelijk inlooplekken worden waar inwoners

hun problemen op tafel leggen. Worden inwoners geacht dit in hun eigen wijk aan te geven? Hoe laagdrempelig is dit? En wat betekent dit voor de privacy?

En wij zetten grote vraagtekens bij het inzetten van het sociale netwerk bij huishoudelijke ondersteuning. Je kunt wel een keer vragen of iemand je wil en kan helpen maar dit kun je niet verlangen op de lange termijn. Daarbij hoe ouder de mensen zijn hoe kleiner het sociale netwerk is. Het sociale netwerk is dan ook op leeftijd, dus dat kun je ook niet bij hun neerleggen. Dan komt het dus neer op de hoop dat je kinderen hebt dan kunnen hun bijspringen. Maar ja, de kinderen hebben ook hun eigen leven en huishouden. Die belasting wil je als oudere ook niet daar neer leggen. De vraag is welke alternatieven en ondersteuning biedt u aan mantelzorgers?

Maar hierop wordt dan gezegd dan gaat u maar naar de Wijkhuizen, maar de ouderen zitten daar niet op te wachten. Want in Hengelo kenden we ook de zogenaamde koffieochtenden maar deze moesten wegbezuinigd worden. Dus voordat je mensen hiervoor weer geactiveerd hebt duurt een hele tijd. Daarbij zijn mensen door de Corona bang om dit soort activiteiten te gaan ondernemen. Het probleem van de eenzaamheid los je hier niet mee op.

Het college wil ook gaan inzetten op de goedkoopste zorg en niet kijken naar de kwaliteit van de zorg. Dit is voor de lange termijn uiteraard ook niet wenselijk want goedkoop is vaak duurkoop.

Hoe wil het college de tegenprestatie voor het ontvangen van uitkering gaan invullen? In het verleden is al gebleken dat dit niet motiverend werkt en dus het averechtse effect heeft en ook hierin wordt de menselijke maat vergeten. Het college gaat in deze dan ook compleet voorbij aan wat de landelijk overheid wil bewerkstelligen met betrekking tot de menselijke maat. En ook strenger aan de poort? Hoe zit het college dat zonder de menselijke maat niet te vergeten? Wij snappen dat er controle moet zijn en dat er ook gekeken moet worden wat iemand zelf kan doen om in zijn of haar levensbehoefte te voorzien. Maar als je te lang wacht met het verstrekken van een uitkering komen mensen in de problemen en creëer je aan de achterzijde meer problemen dan oplossingen. En meer mensen vallen dan tussen wal en schip vallen. De kosten zullen dan uiteindelijk hoger uitvallen.

Het college gaat nu verwachten van mensen dat ze vooruit gaan plannen op wat voor zorg men in de toekomst nodig denkt te hebben. Dit is toch niet mogelijk, want niemand weet er in toekomst gebeurd en iedereen wil gezond ouder worden. Er wordt ook genoemd dat je dit qua huisvesting moet regelen, maar dat is in deze huidige tijd niet meer aan de orde omdat er al te weinig huizen zijn. En verzorgingstehuizen of verpleeghuizen zijn er niet meer en daar kom je ook niet zomaar terecht. Deze werken niet meer met wachtlijsten. Of kort gezegd, je kunt je daar niet meer voor inschrijven. Dus hoe wil het college dit probleem gaan oplossen? Worden er dan extra huizen gebouwd speciaal voor deze doelgroep?

Wij kunnen niet voorzien wat gaat inhouden met oog op de inzet van vrijwilligers. Waar beoogt u deze vrijwilligers te vinden? Wat heeft dit voor gevolg voor de nu betaalde banen in OB1 bijvoorbeeld?

4 "Overige op- en of aanmerkingen van de adviesraad / cliëntenraad"

Het huidige college helpt wat het oude college heeft opgebouwd weer om zeep. Het oude college heeft hard gewerkt aan een heel mooi sociaal domein waarin zoveel mogelijk gekeken werd naar de menselijke maat en dat iedereen in de samenleving mee kan doen. Het huidige college heeft het armoedebeleid betrokken bij bezuinigingsvoorstellen. Dit is voor ons een no go. Dit heeft namelijk grote consequenties voor de minima gezinnen en vooral voor de kinderen. Het kan niet de bedoeling zijn dat zij hier de dupe van worden. Vooral nu alles zo duur wordt en gezinnen niet meer rond kunnen komen.

Waarom is ervoor gekozen om de financiële problemen binnen het sociaal domein op te lossen en niet gemeente breed? Denk bijvoorbeeld aan verhoging van de onroerende zaak belasting want deze groep heeft het breder dan de minima. Of het prachtige voorbeeld van de hondenbelasting. Deze int de gemeente wel maar wordt niet of nauwelijks gebruikt voor de honden. Dus kan dit geld ingezet worden in het sociaal domein zodat de bezuinigingen niet meer nodig zijn.

Wij zouden ook graag zien dat er nog een scenario 4 komt waar niet zo zeer gekeken wordt naar alleen maar bezuinigingen, want dat is niet nodig. Maar een scenario waar gekeken wordt naar passende oplossingen en meer menselijke maat in terugkomt. En de bezuinigingsvoorstellen tav het armoedebeleid zij komen te vervallen.

In deze 3 scenario's wordt compleet de mens vergeten en iedereen wordt gelijk gesteld qua problematieken.

We snappen dat het budget ook in de gaten gehouden moet worden en dat deze natuurlijk niet eindeloos is. Maar ons advies is om dan te kijken naar hoe de budgetten nu bij de aanbieders liggen en wat de aanbieders hier feitelijk voor terug doen. Dit schiet nu in de praktijk wel aardig te kort en de mensen worden hier te weinig goed mee geholpen. Wij krijgen signalen dat mensen wel willen maar nu tegen muren aanlopen en niet verder komen wat zij graag willen.

Tot slot

Mocht ons advies om verdere toelichting of bespreking vragen, dan horen wij het graag.

Met vriendelijke groet

Njusja Horsthuis
Cliëntenraad Minima en WMO

Stichting Wijkcentrum De Sterrentuin | Neptunusstraat 51, 7557 XX Hengelo

College van Burgemeester & Wethouders
Gemeente Hengelo

Ons kenmerk: 22 016

Hengelo, 25 augustus 2022
Betreft: Advies op uitgangspunten en scenario's transformatie sociaal domein

Geacht college,

Met interesse namen we kennis van de inhoud van de zomerbrief, het kader en de uitgangspunten bij de transformatie van het sociaal domein in Hengelo en de scenario's die in de politieke markt van 13 juli 2022 zijn voorgelegd. We ontvingen uw adviesaanvraag en hadden daarover al een informatief gesprek met uw ambtenaren op 12 juli 2022. In dit gevraagde advies gaan we in op de vragen die u gesteld hebt in uw adviesaanvraag, maar zullen we ook de ruimte nemen om wat algemene adviezen te geven waar we dat opportuun achten.

Achtereenvolgens komt in dit advies aan de orde:

- de algemene indruk van de de ingezette transformatiegedachte en ons advies daarbij
- beantwoording van uw vragen

Algemene indruk

In algemeenheid laten de zomerbrief, de scenario's en de uitgangspunten het beeld achter van een gemeentelijke organisatie die zich terdege bewust is van de opgave die er ligt. De opgave is groot, de toekomst ongewis om een aantal redenen die we inmiddels kennen (corona, Oekraïne, energie, inflatie, tweedeling, ondermijning) en dat vraagt om een duidelijke koers vanuit de overheid. We zijn blij dat we, als leden van de adviesraad, wonen en participeren in een gemeente waarin dit besef er is. De adviesaanvraag laat ook zien dat de opinie van de verschillende geledingen binnen de gemeente van belang wordt geacht en meegenomen wordt in de afwegingen.

Is verandering een kerntaak van de gemeente?

Wat opvalt (met name in de zomerbrief), is dat uw gemeentelijke organisatie een bijna vanzelfsprekende reactie heeft op veranderingen die op de gemeente afkomen. Die reactie kenschetst zich door het aanstellen van een projectleider, taskforce, commissie, etc en zonder uitzondering leidt dit tot een uitbreiding van de gemeentelijke organisatie. Homan (2019) liet al zien dat gemeenten soms van verandertrajecten aan elkaar hangen. Het is de vraag, en daarmee komen we tot ons eerste advies, of Hengelo bij veranderingen moet reageren met een traject, project of taskforce, of dat *veranderen* veel meer de aard van het werken in de gemeente moet zijn. We vragen ons af of iedere verandering een project of een projectleider nodig heeft die (zie bv de invoering van de omgevingswet) van buiten wordt aangetrokken. Een gemeentelijke overheid moet zich bij alle activiteiten verantwoordelijk weten voor de besteding van middelen die immers door inwoners bij elkaar gebracht worden. We maken ons zorgen over de groei van de gemeentelijke organisatie die naar verluid in twee jaar tijd van 650 naar 835 mensen is gestegen in een tijd waarin sprake is van krapte en tekorten.

De analyse waarom een andere aanpak leidt tot een veranderproject ontbreekt veelal en is dan ook niet altijd duidelijk. Het leidt, zo getuigt de zomerbrief en ook de verschillende geschetste scenario's tot uitgaven die wellicht niet nodig zijn met een andere overweging.

Wij adviseren daarom om te heroverwegen of de ingezette transitie tot de kerntaken van uw gemeente hoort en daarmee tot de kernopdracht van uw gemeentelijke organisatie horen. Dat zou veronderstellen dat er niet bijna een miljoen hoeft te worden vrijgemaakt voor deze transitie, maar dat deze transitie tot de gangbare werkzaamheden wordt gedemoveerd. Dit vraagt derhalve een moreel verantwoordelijk en transparant bestedingspatroon van de gehele gemeentelijke organisatie.

Ligt de transformatie binnen of buiten de organisatie?

Een tweede algemene opmerking betreft de positionering van de transformatie. De gemeente kent zichzelf hiermee terecht een belangrijke rol in de regie toe. Dat is ook onlosmakelijk verbonden met de centrale rol die iedere gemeente daarin moet spelen. Dat neemt niet weg dat de positionering van de transformatie ook best in de interne organisatie kan liggen.

Het is onze adviesraad al meermaals opgevallen en we belichtten dat ook vaak in eerdere adviezen¹ dat de gemeente bij verandering vooral “extern attribueert”. Ze heeft de neiging om vooral buiten de eigen organisatie de mogelijkheden tot bezuiniging, inkrimping en versobering te vinden. Wij denken als adviesraad dat met een interne attributie van deze transitie-opdracht ook al het nodige aan bezuiniging, inkrimping en versobering gevonden kan worden.

Dit hangt deels samen met ons eerste advies: als de gemeente iedere verandering of opgave aangrijpt om de gemeentelijke organisatie verder op te tuigen creëert ze haar eigen waterhoofd. Begrijpelijkerwijs is er niemand in dat waterhoofd die de suggestie zal opperen dat het “hoofd er misschien wel af moet”. Vandaar dat we ons als adviesraad daar

¹ Zie voor voorbeelden en de consistentie van onze adviezen bijvoorbeeld onderstaande adviezen (allemaal ook te vinden op www.adviesraadhengelo.nl/adviezen): Advies maatregelenpakket 2021, Advies nieuwe focus preventie sociaal domein 2019, Reactie op werken aan preventie 2019, Advies interventieprogramma sociaal domein 2018

andermaal toe geroepen voelen. In eerdere adviezen gaven we hier al voorbeelden van: regie is niet hetzelfde als hulp en in tijden van schaarste zou de hulp moeten prevaleren boven regie. We volgen met bezorgdheid de ontwikkeling van het aantal (jeugd)regisseurs binnen uw gemeentelijke organisatie en stellen in ieder geval vast dat die regie niet leidt tot een vermindering van uitgaven aan (jeugd)hulp. Analyse ontbreekt hier en het zou dus ook zomaar kunnen dat de toename van het aantal (jeugd)regisseurs correspondeert met de toename in de vragen.

In de zomerbrief, de scenario's en de uitgangspunten ontbreekt het aan maatregelen die de eigen gemeentelijke organisatie veranderen. Sterker nog: het heeft er de schijn van dat de eigen organisatie versterkt wordt en met de opgave die er ligt kan het niet anders dan dat dat ten koste gaat van de opdracht in het sociaal domein. Daarmee gaat dit dus ten koste van inwoners. Dat kan niet de bedoeling zijn.

Ons advies:

Bij een dergelijke grote opgave ligt het voor de hand om ook de eigen organisatie scherp door te lichten op effectiviteit, toegevoegde waarde en efficiëntie. Dat doorlichten zou daarmee ook moeten leiden tot aan een aanpak waarbij bezuiniging, inkrimping en versobering ook de gemeentelijke organisatie treft.

Visie op preventie

Al in verschillende adviezen hebben we uitgebreid stilgestaan bij de manier waarop de gemeente aankijkt tegen preventie, tegen de sociale basisinfrastructuur en tegen maatwerk. In ons advies over het maatregelenpakket (2021) schreven we bijvoorbeeld:

“Maatwerk

Het uitgangspunt in het sociaal domein is maatwerk. Wat de gemeente nu van plan lijkt, gaat ten koste van dat uitgangspunt vanuit de veronderstelling dat maatwerk kostbaar is.

Maatwerk in de vorm van bijvoorbeeld een doorbraakmethode is waarschijnlijk vele malen goedkoper. Uitvoering van die doorbraakmethode is gefundeerd op maatwerk. Als adviesraad hechten we erg aan het uitgangspunt van die bedoeling van de transitiewetten: maatwerk en hebben dat ook als uitgangspunt van onze advisering vastgesteld (zie uitgangspunten adviesraad). Maatwerk komt weliswaar als uitzondering in sommige van de maatregelen terug, waar het een leidend principe zou horen te zijn.

We adviseren het college het leidende principe van maatwerk niet als uitzonderingsbepaling maar zoals bedoeld in de wet: als leidend principe in deze maatregelen te nemen”

Uiteraard herhalen we graag nog eens dit advies, ook in het licht van de scenario's en uitgangspunten. We zijn als adviesraad niet overtuigd van het uitgangspunt dat maatwerk hogere kosten met zich meebrengt. Sterker nog: maatwerk is een uitgangspunt van de landelijke transitie van het sociaal domein en kan niet zonder gevolgen terzijde worden geschoven.

Ten aanzien van de visie op preventie is de gemeentelijke regierol zorgelijker. Ondanks dat de gemeente onderschrijft dat van preventie werk gemaakt moet worden en dat er nauwelijks bezuinigingen of versoberingen worden ingeboekt op preventie (zo lijkt het althans) is dit zeer de vraag.

Dit heeft in hoge mate te maken met de gerichtheid op de individuele inwoner die de gemeente in de beleidsstukken aan de dag legt. Dat brengt met zich mee dat er nauwelijks generieke maatregelen te vinden zijn die de algehele leefbaarheid van alle inwoners ten goede komen. Dat is echter wel waar het (met name bij universele preventie) om te doen is: het creëren van een woon-, werk- en leefklimaat waarin het goed toeven is voor elke inwoner. In de Zomerbrief wordt met name technologie uitgelicht als manier om Hengelo aantrekkelijk te maken. Hoe verhoudt deze focus op technologie zich tot vraagstukken als de leefbaarheid in Hengelose buurten, de verbinding tussen groepen en het geloof in politiek en bestuur?

Werken aan preventie is dringend noodzakelijk, zo stelt ook van der Velpen (2018) in zijn zeer lezenswaardige boek. Werken met effectieve, bewezen interventies, maar vooral de samenhang tussen de verschillende preventiekolommen (universeel, selectief en geïndiceerd) geven een kans op vermindering van de kosten van jeugdhulp en wmo. Geen garantie en zeker geen in te boeken bezuiniging. Inzet op preventie gaat over de inzet op generaties en niet op collegetermijnen.

In de zomerbrief gaat het met name in het onderdeel wonen bijvoorbeeld over de woningnood en de relatie tot de toegenomen zorgvraag bij met name ouderen. Nergens is daarin een visie te lezen op hoe je met woonvormen kunt bijdragen aan de vragen die er liggen ten aanzien van het voorzien in die zorgvraag (bijvoorbeeld door coöperatieve woonvormen met combinaties van gezinnen, ouderen, jongeren te stimuleren).

De gemeente heeft in het sociaal domein meegewerkt aan de totstandkoming van wijkhuizen, als plek waar voorzieningen samenkomen. Ze kan zich hierbij echter niet beheersen en boekt er (door daar de bezuiniging van de wmo-vraag te plaatsen) alvast een forse winst bij in. Dat is niet hoe de wijkhuizen hun plek zullen gaan krijgen. De gemeente heeft (en had) veel maatschappelijk vastgoed waarmee ze (hadden) kunnen sturen op deze collectieve opgaven.

Een mooi voorbeeld is Badhuis Leidsebuurt in Haarlem²: een plek waarbij het eigendom van het Badhuis nog steeds bij de gemeente Haarlem ligt, maar waarbij een samenhang van bewonersinitiatieven en voorliggende voorzieningen samen met inwoners invulling geven naar behoefte van die inwoners. De gemeente Haarlem heeft in deze constructie een dienende en faciliterende rol.

Dichter bij huis in de wijk de Goossenmaat in Almelo sloot in 2016 de oude Hagendoornschool haar deuren als gevolg van teruglopend leerlingenaantal. Een aantal bewoners gaf aan bang te zijn voor verloedering en zagen mogelijkheden voor verschillende initiatieven om het gebouw te behouden als een plek in de buurt voor iedereen die zich er thuis voelt. Inmiddels is de school een bruisend centrum waar naast zorg gerelateerde bedrijven (Buurtzorg, fysiotherapie) ontmoetingsactiviteiten voor buurtbewoners een prominente plek hebben. De bewoners zijn hier de verbindende kracht. Of zoals burgemeester Gerritsen het stelde: 'de bewoners willen het en kunnen het'³.

² Zie <https://badhuisleidsebuurt.nl/>

³ Zie <https://www.knhm.nl/alles-stoppen-we-terug-in-de-buurt>

Hengelo zou haar maatschappelijk vastgoed beter kunnen benutten door dit integraal onderdeel te laten zijn van de maatschappelijke opgaven die de gemeente kent. Ook in de omgevingswet, waar de betrokkenheid van inwoners bij de omgevingsplannen cruciaal en vernieuwend is, merken we nog niet de integraliteit die deze opgave vraagt.

Dit is zorgelijk, met het oog op de opgave rond preventie die er ligt, de noodzaak om verder dan de huidige collegetermijn te kijken en de mate waarin inwoners het idee hebben dat ze daarin veel kunnen bijdragen.

We wijzen het college (wellicht ten overvloede) graag op de ontwikkelingen met betrekking tot de specifieke uitkering (SPUK) die bedoeld is om preventie op lokaal niveau een goede impuls te geven⁴. Het ministerie van VWS heeft daarover een brief aan uw college gestuurd en eind 2022 zal daarover verder bericht volgen. Van belang bij deze opzet lijkt de integraliteit van een aanpak, gericht op thema en gebaseerd op (lokale) analyses. Wellicht biedt dit mogelijkheden.

We adviseren om met name bij de paragrafen over preventie, de omgevingswet en de inzet op de sociale basisinfrastructuur te zorgen voor voldoende integraliteit in de uitwerking, maar met name een terugtrekkende, dienstbare en faciliterende overheid die met haar maatschappelijk vastgoed gaat sturen (en niet met ongetwijfeld inhoudelijk zeer betrokken ambtenaren). Op deze manier kan wellicht ook goed worden aangesloten op de landelijke ontwikkelingen rond de specifieke uitkering.

Wijkgericht en kwetsbare groepen

In de zomerbrief springen twee termen in het oog die nadere uitleg vragen: Wijkgericht en kwetsbare groepen.

Voor de gerichtheid op de wijk krijgen we door de zomerbrief de indruk dat de gemeente zelf (met haar medewerkers) de wijken intrekt en daar haar emplooi gaat vinden. We vragen ons af of de gemeente daarmee niet voor de voeten van de professionals op de werkvloer gaat lopen en of de werkplek van ambtenaren bijdragend is aan het werken in de wijk. We hebben in de gemeente organisaties als Wijkkracht en Humanitas die hun werk in de wijk al doen en die daarin gerust beter gefaciliteerd kunnen worden (zie ook ons eerdere advies over het jongerenwerk).

Een terugtrekkende, dienstbare, op ondersteuning gerichte overheid past niet bij een beeld waarin gemeente-ambtenaren actief in de wijk aan de slag gaan met maatschappelijke vraagstukken. Daarvoor heeft zij goed contact nodig met de daar werkende professionals, die daar vooral vertrouwen en ruimte voor nodig hebben om het goede te doen.

Bij de term kwetsbare groepen vinden we het van belang dat de gemeente concreter omschrijft wat precies de kwetsbaarheden zijn waar ze zich zorgen over maakt. Gaat het om eenoudergezinnen, nieuwkomers, agrariërs, ouderen met slechte pensioenvoorzieningen,

⁴ Wij zagen hierover het bericht op de site van Sociaal Werk Nederland en het artikel dat van der Velpen daarover schreef

jongeren zonder uitzicht op huisvesting? De corona-periode heeft laten zien hoezeer het begrip kwetsbaarheid aan inflatie onderhevig is. In de twee jaar crisis was uiteindelijk zelfs de vrijwel ongetroffen groep op zijn manier kwetsbaar geworden.

Het moet voor het college doenlijk zijn om voor de schaal van Hengelo concreter aan te geven waar de kwetsbare doelgroepen zich bevinden, hoe ze eruit zien en hoe dit zich in de loop der tijd zal ontwikkelen. De grote groep ouderen waarmee we momenteel te maken hebben is ook een demografisch gegeven dat met de naoorlogse babyboom te maken heeft. Deze demografische hobbel is niet oneindig.

We missen in de zomerbrief een doorkijk over langere termijn van de ontwikkeling van de verschillende doelgroepen en leeftijdscohorten. Dat maakt de term kwetsbaren in de zomerbrief en in de andere stukken lastig te duiden: wie zijn dat en op grond waarvan worden ze tot de kwetsbaren gerekend?

We adviseren het college ten aanzien van deze twee termen om de consequenties van deze termen verder te concretiseren: is het echt de bedoeling om als gemeentelijke overheid in de wijken te gaan opereren? Wat zijn de te verwachten effecten daarvan en hoe zijn die meetbaar te maken? Hoe verhoudt zich dit tot het vakmanschap dat in die wijken het vertrouwen en de ruimte nodig heeft om te kunnen werken?

Ten aanzien van kwetsbaarheid adviseren we het college om meer duidelijkheid te geven over de middellange en lange termijn-verwachting van de demografische ontwikkeling van Hengelo en de gevolgen voor de kwetsbaarheden bij specifieke groepen. Om welke groepen gaat dit en welke criteria legt de gemeente Hengelo daarbij aan?

Hieronder gaan we graag specifiek in op de concrete vragen in de adviesaanvraag die we van u ontvingen. We hebben daarbij de vragen uit het format aangehouden.

Adviesvragen

- Specifieke vraag over het onderwerp / voorstel

Wat wilt u het college nog meegeven ten aanzien van de door het college gekozen uitgangspunten (zie bijlage 1 vanaf pagina 6)?

Twee onbenoemde uitgangspunten:

1. De opgave die het college ziet is primair ingegeven door de financiële situatie. De adviesraad begrijpt deze invalshoek. In de stukken zou dat dan steeds het uitgangspunt moeten zijn. De geschetste inhoudelijke dilemma's hebben niet dit financiële uitgangspunt. Voor de adviesraad zijn deze twee lijnen moeizaam verenigbaar.

2. Opvallend is ook het onbenoemde NIMBY-uitgangspunt (not in my backyard) dat het college lijkt te kiezen. Er zijn volgens het college andere financieringsstromen te vinden die de opgave van het sociaal domein in Hengelo kunnen oppakken: waarschijnlijk doelt het college hiermee bijvoorbeeld op de WLZ die meer zorgvragen zal moeten overnemen, naast dat eigen kracht en normaliseren een soort budgettaire oplossing lijkt voor de problemen (normaliseren is zelfs geen onderdeel van het SD-budget).

Heeft het college de indruk dat de WLZ momenteel te weinig oppakt en zijn werk niet goed uitvoert (met het CIZ als indicatieorgaan). Waarop baseert het college het inverdieneffect van eigen kracht en normaliseren?

Verschillende onderzoeken laten andere beelden zien als het gaat om de inverdieneffecten van zaken als eigen kracht en zelfredzaamheid (oa Jager-Vreugdenhil, 2022). Die zijn minder te sturen dan wordt gedacht (door de adviesraad ook eerder benoemd en te vinden bij het SCP (2020), de WRW (2017). Ook de RVS heeft hierover het nodige gepubliceerd⁵.) Dit **uitgangspunt van externe attributie** bespraken we vaker in eerdere adviezen en eerder in dit advies. We vinden het belangrijk dat helder is vanuit welke overwegingen het college ervoor kiest om de uitvoering van de opgave vooral bij anderen neer te leggen.

De uitersten in de dilemma's:

We zijn als Adviesraad zeer benieuwd naar de manier waarop de uitersten van de schuifknoppen zijn ontstaan. Waarom staat Ontzorgen tegenover Normaliseren (en ziet het college bijvoorbeeld ook de ontzorgende werking die van een normaliserende aanpak kan uitgaan? We zagen in een pilot in Hardenberg⁶ hoe andere doelstellingen leidden tot minder inzet van jeugdhulp.

Het college plaatst normaliseren buiten het budgetbereik van het sociaal domein. Is normaliseren dan een kostenneutrale investering? Wie draagt de risico's en de aanloopkosten? In voornoemde pilot waren de inzet van de gemeente, het samenwerkingsverband en onderzoeksmiddelen echt nodig om normaliseren tot praktijk te maken. Zeker niet kosteloos dus.

We hebben onze vraagtekens bij de uitersten van de schuifknoppen. Hoe zijn deze uitersten tegenover elkaar komen te staan, vanuit welke visie is dat gebeurd en waar is dit op gebaseerd? De uitersten lijken onbetwist, maar verdienen wat ons betreft echt meer uitleg en achtergrond.

Bij veel van de uitersten (generiek versus specifiek, curatie versus preventie, basis versus maatwerk, ontzorgen versus normaliseren) is de adviesraad van mening dat deze uitersten

⁵ Zie de werkgagenda van de RVS

⁶ Zie pilot Angst en depressie

meer bij elkaar horen, dan dat ze tegenover elkaar gezet kunnen worden. Goed preventiebeleid gaat immers over de hele range van generieke, universele interventies tot geïndiceerde interventies. De samenhang tussen de uitersten op de assen is volgens de adviesraad groter dan de tegenstelling. Een basisvoorziening zonder het uitgangspunt van maatwerk is geen basisvoorziening. Over maatwerk herhaalden we elders in dit advies al een eerder advies.

We adviseren het college om meer onderbouwing en uitleg bij de gekozen tegenstellingen (en vooral ook waarom dit tegenstellingen zouden zijn) te verstrekken. De keuzes zijn aan het college en de raad heeft hierin een belangrijke toetsende functie.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat de onbenoemde uitgangspunten: Het uitgangspunt van de financiële opgave en uitgangspunt van de externe attributie met de onderbouwing daarvan een prominentere plek krijgt in de stukken. Deze hebben ons inziens veel meer consequenties voor de gekozen maatregelen, dan de andere schuifknoppen en zijn in die zin principiëler van aard dan de andere. Deze zouden in de discussie over de te kiezen maatregelen derhalve meer aandacht verdienen dan ze nu krijgen.

Wat is uw mening over de geschetste scenario's?

Zoals het college zelf in de stukken al opmerkt zijn de scenario's niet voortgekomen uit "exacte wetenschap" en gaat het om "denkrichtingen" en "financiële vingeroefeningen". In zekere zin is dat ook merkbaar. De scenario's schetsen op hoofdlijnen wat er in dat scenario zal gebeuren en kern bij alledrie de scenario's is versoering voor de inwoner. Het mantra van versoering spreekt uit alle scenario's en is ook tijdens het gesprek dat we daarover al voerden duidelijk geworden. Die versoering treft in geen enkel scenario de gemeentelijke organisatie. Kennelijk blijft het ingewikkeld om als organisatie ook kritisch naar de eigen inzet te kijken, maar die inzet vooral van de inwoner te verwachten (in termen als normaliseren, zelfredzaamheid, sociaal netwerk en eigen kracht).

In het stuk missen we het betrekken van de ketenpartners om tot mogelijke bezuinigingen te komen. Als belangrijkste samenwerkingspartner zijn partijen als Wijkkracht en Humanitas, naast de diverse zorgaanbieders vast en zeker in staat om hun visie op versoering aan te geven. Zeker daar waar het gaat om het kritisch doorlichten van de onderlinge werkprocessen is die betrokkenheid ons inziens noodzakelijk om tot gedragen maatregelen te komen.

De ernst van de opgave maakt dat we ons afvragen of het startpunt van deze exercitie uit de eigen organisatie moet komen of dat daarvoor andere methoden en werkwijzen meer geëigend zijn. Naast het al genoemde betrekken van ketenpartners zou ook het nauwer betrekken van inwoners een verstandige zet zijn. Zou het een overweging zijn om in dit geval een methode als "burgerberaad"⁷ in te zetten? In Ierland wist het daar opgezette burgerberaad in een korte periode het voor de Ierse politiek moeilijke onderwerp van abortus op een goede manier in een volgende ronde te brengen.

⁷ Zie <https://bureauburgerberaad.nl/> voor meer informatie

De opgave in Hengelo voor het sociaal domein, de manier waarop de Hengelose inwoner verwacht dat de samenleving de zorg en ondersteuning vormgeeft en de wijze waarop dit betaalbaar moet blijven zou met een goed opgezet beraad tot oplossingen moeten kunnen komen, waarbij het draagvlak dan al is meegebakken.

We zijn ons bewust van de urgentie waarmee dit nieuwe college de maatregelen wil invoeren, maar hechten ook aan draagvlak voor de gekozen maatregelen. We hebben vertrouwen in de ketenpartners én de inwoners van Hengelo om samen met de gemeente tot maatregelen te kunnen komen die de financiële opgave kunnen slechten. De scenario's zoals ze nu voorliggen kennen door de eenzijdige en eenkennige route waarmee ze tot stand zijn gekomen allemaal forse draagvlakrisico's die met een andere methode wellicht te ondervangen zijn. Het is de vraag of met de huidige risico's de uitvoering wel haalbaar wordt. Een ander proces kon netto weleens een beter (financieel) resultaat opleveren.

Herkent u zich in de scenario's?

Als gezegd hebben we als adviesraad vertrouwen in de verantwoordelijke samenwerking met ketenpartners en het besef van verantwoordelijkheid bij inwoners, als deze zouden worden meegenomen in een opgave zoals die nu voorligt. We hebben het idee dat het overgrote deel van de Hengelose inwoners die gebruik maakt van voorzieningen dit bescheiden en overwogen doet, dat er door professionals indicaties voor zijn afgegeven die ook goed getoetst worden en derhalve lijkt ons het inverdieneffect wat daar te verwachten beperkter dan nu wordt voorgespiegeld.

We herkennen en erkennen de opgaven die er liggen en zien in elk scenario de door ons benoemde twee uitgangspunten (financieel en extern geattribueerd) terug. In die zin zijn de scenario's weinig verrassend/vernieuwend en was de uitkomst van de politieke markt dan ook niet verrassend.

Mist u essentiële onderdelen binnen de scenario's?

Zoals al eerder aangegeven missen we bij de versoering de opgave voor de eigen organisatie in die versoering. Daarnaast mist in de scenario's een duidelijke scheidslijn tussen op individuen gerichte maatregelen en interventies en maatregelen die het collectief raken. Dit heeft mogelijk te maken met de wijze van kijken naar preventie, waarover we eerder in dit advies schreven.

Welk scenario heeft uw voorkeur en waarom?

Als adviesraad hebben we geen advies over het te kiezen scenario. Daarvoor is het nog te veel denkrichting en vingeroefening en zijn er een aantal principiële vragen te beantwoorden voordat gekomen kan worden tot een keuze voor een scenario. Daarnaast, zoals we in de beantwoording van de eerste vraag aangeven, vragen we ons af of voor het maken van scenario's de meest handige methode is gekozen (met het oog op draagvlak en uitvoering).

Een keuze voor een specifiek scenario zou vreemd zijn, met het oog op de eerdere teksten die we hierover schreven. Met het mes-op-de-keel zou scenario 3 het minste schade berokkenen aan de grootste groep mensen. Scenario 1 is met die criteria ondenkbaar. In

scenario 2 zitten waardevolle elementen, maar die mogen niet los gezien worden van de schadelijke elementen, zoals u stelt in uw keuzevoorwaarden.

Een keuze is dus, kort gezegd, op dit moment niet mogelijk en niet wenselijk, gezien de vragen die er nog te beantwoorden zijn en de wenselijkheid van een breder proces om tot maatregelen te komen. De scenario's kunnen daarbij prima als uitgangspunt genomen worden, maar kunnen in een uitwerking veranderen.

In dat bredere proces met verschillende partijen is de visie op de toekomst van Hengelo en de uitgangspunten voor wonen, leven en werken in Hengelo van groter belang dan scenario's, wat ons betreft. Zo'n visie is door het college op meerdere momenten vastgelegd (bijvoorbeeld in de nota Met Respect), maar lijkt bij iedere tegenslag naar de achtergrond te raken. Juist op die momenten geeft het vasthouden aan een gezamenlijke visie houvast en richting voor de gemeentelijke organisatie, inwoners en ketenpartners.

Om het werken vanuit de bedoeling handen en voeten te geven is er een verandertoolkit⁸ beschikbaar waar het werken vanuit een door de hele stad gedragen visie vertrekpunt is van elke veranderproces. Wellicht dat het college ook daarmee haar voordeel kan doen.

- *Specifieke vraag over het onderwerp / voorstel*

In de scenario's wordt een onderscheid gemaakt in preventie, voorliggend en maatwerk. Welke aanbevelingen wilt u het college meegeven in de uitwerking van deze onderdelen in het Transformatieplan?

We schreven eerder over het belang van een heldere visie op preventie. We merken door de gerichtheid op individuele problemen dat het voor de gemeentelijke organisatie lastig blijft om de stap naar daadwerkelijk universeler, collectiever en basaler kijken te maken. Die brede visie op preventie is erg van belang, op thema's en de vraagstukken die Hengelo aangaan. De noodzakelijke mentaliteitsverandering die in de stukken wordt voorgestaan delen we als adviesraad, maar achten we kansrijker in een proces waarin iedereen heeft kunnen participeren. Een verbreed proces (mét ketenpartners en inwoners) gaat hier volgens ons meer zicht op geven.

Maatwerk, voorliggend, geïndiceerde hulp, beperking van wachttijden, genereuze hulp, basisvoorzieningen: het hoort, als gezegd allemaal tot het domein van een brede preventieve aanpak die vooral voor een groot aantal jaren moet worden omarmd. Dat maakt ook dat de keuzes die hierin te maken zijn vragen om iets meer tijd en bedachtzaamheid om ze op hun consequenties door te redeneren.

De aanbeveling is dan ook om de huidige ingezette route, die we waarderen, vooral de tijd te geven en daarin naast de ketenpartners ook een echt brede groep inwoners te betrekken. Dit verhoogt het draagvlak, geeft ruimte voor een kritische blik op de eigen organisatie en kan voor de wat langere termijn een prettiger én betaalbaarder Hengelo opleveren.

- Overige op- en of aanmerkingen van de adviesraad / cliëntenraad

⁸ Zie <https://verandertoolkit.nl/>

Zie vooral de hoofdtekst van dit advies.

We adviseren ons advies met de stukken van het college tezamen aan de gemeenteraad ter beschikking te stellen. We merken dat de gemeenteraad hecht aan de visie van de adviesraad op deze materie, maar vinden het aan het college om daarin dat initiatief te nemen.

Mochten er vragen zijn over ons advies dan staan we uiteraard graag open voor nader overleg.

Hoogachtend,
Namens de adviesraad,

Bram Rikhof
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Hengelo

Geraadpleegde literatuur/artikelen/informatiebronnen:

- Velpen, Paul van der - **Het Preventie-ultimatum**, SWP, 2018, Amsterdam
- Homan, Thijs - **De veranderende gemeente, de praktijk van gemeentelijke verandering en ontwikkeling**, A&O fonds gemeenten, 2019, Den Haag
- Jager-Vreugdenhil e.a. - **Nederland Participatieland, de ambitie van de transitie in het sociaal domein en de praktijk volgens inwoners en professionals**, VIAA Hogeschool, centrum voor samenlevingsvraagstukken, Zwolle, 2022
- Pilot Angst en Depressie Hardenberg (olv Bert Wienen en Tjitske Siderius)
- WRR (2017). *Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid*. Den Haag: WRR.
- SCP (2020). *Sociaal domein op koers? Verwachtingen en resultaten van vijf jaar decentraal beleid [evaluatie van de participatiewet]*. Den Haag: SCP
- Voorbeeld sturen met maatschappelijk vastgoed uit Haarlem: www.badhuisleidsebuurt.nl
- Artikel over Almelo: <https://www.knhm.nl/alles-stoppen-we-terug-in-de-buurt>
- Informatie over burgerberaad via <https://bureauburgerberaad.nl/>
- Informatie over SPUK via Sociaal Werk Nederland
- Zo wordt preventie effectiever - artikel P. van der Velpen voor Nieuwsbrief Zorg en Innovatie
- Verandertoolkit.nl - site met werkmaterialen voor werken vanuit de bedoeling

Reactie op adviezen Cliëntenraad en Adviesraad

Uitgangspunten en de scenario's transformatie sociaal domein

1. Inleiding

Voor u ligt de reactie van het college op de adviezen van de Cliëntenraad Minima en Wmo en Adviesraad Sociaal Domein op de uitgangspunten en scenario's voor de transformatie in het sociaal domein.

Delen uit de adviezen vindt u terug in het transformatieplan. In dit transformatieplan is er op basis van de richting vanuit de Politieke Markt voor gekozen om het scenario Nieuw Hengeloos Model uit te werken. Dit transformatieplan zal de komende tijd voor besluitvorming worden voorgelegd aan het college en de raad. Het transformatieplan zal een vertaling naar de uitvoering krijgen in het zogeheten Uitvoeringsplan. Het is de wens van het college om bij de uitwerking hiervan onze inwoners, adviesorganen en partners te betrekken.

Hieronder zijn de adviezen samengevat en voorzien van een reactie van het college van B&W.

Een aantal reacties zijn meer beschouwend van aard of geven een specifiek standpunt weer. We hebben ervoor gekozen om in deze reactie de focus te leggen op de expliciete adviezen. Wij nemen vanzelfsprekend kennis van de opmerkingen die meer beschouwend zijn en kunnen vanzelfsprekend terugkomen in onze gesprekken. De positieve opmerkingen die zijn gemaakt zijn zeer fijn en waardevol, maar nemen we in algemene zin voor kennisgeving aan.

2. Adviezen

2.1. Overzicht ingekomen adviezen

Wij hebben (gevraagd) advies ontvangen van:

	Indiener	Adres	Datum ontvangst
1.	Adviesraad Sociaal Domein Hengelo	Per mail info@adviesraadhengelo.nl	25 augustus 2022
2.	Cliëntenraad Minima en Wmo Hengelo	Per mail info@cliëntenraadhengelo.nl	8 augustus 2022

2.2. Advies en beantwoording

Hieronder zijn de adviezen waarop we reageren in de linkerkolom. De afwegingen van het college staan in de rechter kolom. De punten 1.1. tot en met 1.10 zijn een reactie op de adviezen van de adviesraad. De punten 2.1 en 2.2. zijn een reactie op het advies van de cliëntenraad.

	Advies	Reactie college van B&W
1.1	Wij adviseren om te heroverwegen of de ingezette transitie tot de kerntaken van uw gemeente hoort en daarmee tot de kernopdracht van uw gemeentelijke organisatie horen. Dat zou veronderstellen dat er niet bijna een miljoen hoeft te worden vrijgemaakt voor deze transitie, maar dat deze transitie tot de gangbare werkzaamheden wordt gedomoveerd. Dit vraagt derhalve een moreel verantwoordelijk en transparant bestedingspatroon van de gehele gemeentelijke organisatie.	De ingezette transitie en de daaruit voortvloeiende veranderopgaven en verplichtingen binnen de Jeugdzorg, Wmo en Participatiewet behoren wel degelijk tot de kerntaak van de gemeente. Wanneer we deze veranderingen en verplichtingen niet op als gemeente niet goed beleggen kunnen we deze kerntaken niet goed uitvoeren. Het college neemt deze zienswijze daarom voor kennisgeving aan.

Reactie op adviezen Cliëntenraad en Adviesraad

Uitgangspunten en de scenario's transformatie sociaal domein

1.2	Bij een dergelijke grote opgave ligt het voor de hand om ook de eigen organisatie scherp door te lichten op effectiviteit, toegevoegde waarde en efficiëntie. Dat doorlichten zou daarmee ook moeten leiden tot aan een aanpak waarbij bezuiniging, inkrimping en versobering ook de gemeentelijke organisatie treft.	Effectiever en efficiënter werken is een onderdeel van het Transformatieplan en de daarin voorgestelde activiteiten, ook voor onze gemeentelijke organisatie (hoofdstuk 8). Het college neemt deze zienswijze mee bij de uitvoering.
1.3	We adviseren het college het leidende principe van maatwerk niet als uitzonderingsbepaling maar zoals bedoeld in de wet: als leidend principe in deze maatregelen te nemen.	Het college wil dure maatwerkvoorzieningen waar mogelijk voorkomen. Dit betekent echter niet dat er geen ruimte is voor maatwerk. Die is er namelijk wel degelijk, bijvoorbeeld door de Doorbraakmethode voor een brede doelgroep in te zetten (hoofdstuk 5). Wij nemen deze zienswijze mee bij de uitvoering.
1.4	We adviseren om met name bij de paragrafen over preventie, de omgevingswet en de inzet op de sociale basisinfrastructuur te zorgen voor voldoende integraliteit in de uitwerking, maar met name een terugtredende, dienstbare en faciliterende overheid die met haar maatschappelijk vastgoed gaat sturen (en niet met ongetwijfeld inhoudelijk zeer betrokken ambtenaren). Op deze manier kan wellicht ook goed worden aangesloten op de landelijke ontwikkelingen rond de specifieke uitkering.	Het is nadrukkelijk de bedoeling van het college om integraliteit binnen het sociaal domein en tussen het sociaal en het fysiek domein te bevorderen. Bij de uitwerking van het Transformatieplan worden daarom ook de ontwikkelingen met betrekking tot de Omgevingswet betrokken. Het college neemt deze zienswijze daarom mee bij de uitvoering.
1.5	We adviseren het college ten aanzien van de termen wijkgericht en kwetsbare doelgroepen om de consequenties van deze termen verder te concretiseren: is het echt de bedoeling om als gemeentelijke overheid in de wijken te gaan opereren? Wat zijn de te verwachten effecten daarvan en hoe zijn die meetbaar te maken? Hoe verhoudt zich dit tot het vakmanschap dat in die wijken het vertrouwen en de ruimte nodig heeft om te kunnen werken?	In hoofdstuk 5 en 7 van het Transformatieplan wordt concreet omschreven op welke wijze we in en met de wijk willen opereren en welke kwetsbare doelgroepen we zien. Deze zienswijze is daarmee deels in het Transformatieplan overgenomen. De rest volgt in het Uitvoeringsplan.
1.6	Ten aanzien van kwetsbaarheid adviseren we het college om meer duidelijkheid te geven over de middellange en lange termijnverwachting van de demografische ontwikkeling van Hengelo en de gevolgen voor de kwetsbaarheden bij specifieke groepen. Om welke groepen gaat dit en welke criteria legt de gemeente Hengelo daarbij aan?	Het college volgt de demografische ontwikkelingen en de daaruit voortvloeiende consequenties (voor bepaalde doelgroepen). We hebben daar bij het opstellen van het transformatieplan ook naar gekeken en zullen daar bij de uitwerking zeker op terugkomen. Met de kwetsbare groepen bedoelen we de mensen die kampen met problemen (of die hier een groot risico op lopen) en die niet terug kunnen vallen op ondersteuning vanuit hun eigen omgeving of de samenleving.
1.7	We adviseren het college om meer onderbouwing en uitleg bij de gekozen	De regelknoppen zijn ontstaan vanuit een brainstorm waarin allerlei maatregelen binnen het sociaal domein zijn ontwikkeld. Deze

Reactie op adviezen Cliëntenraad en Adviesraad

Uitgangspunten en de scenario's transformatie sociaal domein

	tegenstellingen binnen de regelknoppen (en vooral ook waarom dit tegenstellingen zouden zijn) te verstrekken. De keuzes zijn aan het college en de raad heeft hierin een belangrijke toetsende functie.	maatregelen zijn gecategoriseerd in de zogeheten regelknoppen. De keuzes die hiermee samenhangen zijn vervolgens verwerkt in een drietal scenario's. Voor het Transformatieplan zijn de regelknoppen meer op te vatten als uitgangspunten voor de scenario's. Een beschrijving hiervan is als bijlage opgenomen in het Transformatieplan.
1.8	De adviesraad geeft verder het volgende aan dat het uitgangspunt van de financiële opgave en uitgangspunt van de externe attributie met de onderbouwing daarvan een prominentere plek krijgt in de stukken. Deze hebben ons inziens veel meer consequenties voor de gekozen maatregelen, dan de andere schuifknoppen en zijn in die zin principiëler van aard dan de andere. Deze zouden in de discussie over de te kiezen maatregelen derhalve meer aandacht verdienen dan ze nu krijgen	In het Transformatieplan is de financiële (meerjaren-)opgave in hoofdstuk 2 en in de bijlage nader uitgewerkt. Als gemeente zoeken we samen met belanghebbenden naar de mogelijkheden om het sociaal domein betekenisvol en betaalbaar te houden (hoofdstuk 7). We kijken daarbij natuurlijk ook naar onze eigen rol en bijdrage (hoofdstuk 8).
1.9	De aanbeveling is om de huidige ingezette route, die we waarderen, vooral de tijd te geven en daarin naast de ketenpartners ook een echt brede groep inwoners te betrekken. Dit verhoogt het draagvlak, geeft ruimte voor een kritische blik op de eigen organisatie en kan voor de wat langere termijn een prettiger én betaalbaarder Hengelo opleveren.	Het college geeft in hoofdstuk 7 en 9 aan op welke wijze zij partners en inwoners bij de inrichting van de uitvoering wil gaan betrekken.
1.10	We adviseren ons advies met de stukken van het college tezamen aan de gemeenteraad ter beschikking te stellen. We merken dat de gemeenteraad hecht aan de visie van de adviesraad op deze materie, maar vinden het aan het college om daarin dat initiatief te nemen.	Het college neemt deze zienswijze over.
2.1	In het advies van de cliëntenraad komt als centraal punt naar voren dat zij in de uitgangspunten en de scenario's de menselijke maat mist. Zij geeft hierbij aan dat hiermee wordt bedoeld dat mensen nummers worden en dat er geen maatwerk meer mogelijk lijkt te zijn.	Ook in de toekomst blijft maatwerk-ondersteuning mogelijk. Het college gaat echter wel scherper kijken of mensen dit echt nodig hebben, of ze gebruik kunnen maken van algemene voorzieningen in hun eigen wijk en of ze terug kunnen vallen op hun sociale basis. Daar investeren we als college ook in (zie Hoofdstuk 3 van het Transformatieplan).
2.2	In plaats van de drie scenario's geeft de cliëntenraad het advies om te kijken naar hoe de budgetten bij aanbieders liggen en wat zij daarvoor terug doen.	Daar gaan het college zeker mee aan de slag (zie Hoofdstuk 4 van het Transformatieplan). Het biedt echter maar voor een deel een antwoord op de (financiële) opgave waar we voor staan. Er zal dus echt meer nodig zijn. We zullen ook keuzes moeten maken rond de vraag voor wie we er als gemeente echt moeten zijn. Het standpunt van het college is dat de gemeente er moet zijn voor de kwetsbare mensen die nergens anders terecht kunnen. Dat ziet u ook terug in de uitgangspunten voor de transformatie in het

Reactie op adviezen Cliëntenraad en Adviesraad

Uitgangspunten en de scenario's transformatie sociaal domein

		sociaal domein, al is het in nog wat abstracte termen als normaliseren, preventie, wijkgericht werken en zakelijk partnerschap. Het college heeft daar concrete beelden bij, maar het is haar wens om deze begrippen juist in dialoog met de samenleving concreet invulling te gaan geven (zie ook paragraaf 4.3 van het Transformatieplan)
--	--	---

3. Conclusie

De reacties op de uitgangspunten en de scenario's voor de transformatie van het sociaal domein geven de grote betrokkenheid van de adviesraad en de cliëntenraad weer. We constateren dat we inhoudelijk niet ver van elkaar liggen. De Cliëntenraad noch de Adviesraad hebben een voorkeur voor een scenario aangegeven. Grote delen van de adviezen van beide raden zijn terug te vinden in het transformatieplan. Een enkele reactie hebben we voor kennisgeving aangenomen. Wij betrekken de Advies- en Cliëntenraad bij de verdere vervolgstappen en nemen hun advies ook mee bij de totstandkoming van het uitvoeringsplan.

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3482239	maan, eveline	MSO-SD	
ONDERWERP			
3482239 – Intrekkingsverordening individuele studietoeslag			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Aanleiding

In de verzamelwet 2022 wordt de individuele studietoeslag met ingang van 1 april 2022 gewijzigd in een studietoeslag op grond van een nieuw artikel 36b van de Participatiewet. Deze toeslag is bedoeld om mensen met een beperking te stimuleren om een diploma te halen. Het biedt een financiële compensatie omdat het voor deze groep vaak moeilijk is om een studie te combineren met een bijbaan. De wetwijziging vraagt om aanpassing van de beleidsregels. Door de nieuwe beleidsregels vervalt van rechtswege de verordening Individuele Studietoeslag 2015. Vanwege duidelijkheid voor de burger en de uitvoering is het advies de raad de verordening te laten intrekken.

Doel

De verordening Individuele Studietoeslag 2015 in te trekken vanwege duidelijkheid voor de burger en de uitvoering.

Wat ging eraan vooraf

Op 12 juli 2022 zijn de Beleidsregels studietoeslag in concept vastgesteld (iriszaaknummer 3408938). Op 20 juli 2022 zijn de concept Beleidsregels studietoeslag gepubliceerd in het Hengelose weekblad en is deze gedurende de periode van 20 juli tot en met 30 augustus 2022 ter inzage gelegd. Op 20 september 2022 heeft het college de beleidsregels definitief vastgesteld. Hiermee treden de beleidsregels met terugwerkende kracht per 1 april 2022 in werking. Uw raad ontvangt hierover een raadsinformatiebrief. Tevens heeft het College de intrekkingsverordening in concept vastgesteld en besloten deze ter besluitvorming voor te leggen aan de raad.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De Intrekkingsverordening Individuele Studietoeslag vast te stellen door de raad zodat de wet- en regelgeving duidelijk is voor de burger en de uitvoering.

BESPREEK - EN BESLISPUNTEN

Het raad besluit:

1. De Intrekkingsverordening Individuele Studietoeslag vast te stellen.

FINANCIËLE ASPECTEN

Er zijn geen personele of financiële consequenties.

BIJLAGE(N)

- Bijlage 1: Definitieve beleidsregels studietoeslag Hengelo;
- Bijlage 2: Concept intrekkingsverordening individuele studietoeslag;
- Bijlage 3: Raadsbrief wijziging beleidsregels studietoeslag.

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3482239	maan, eveline	MSO-SD	Jacqueline Freriksen
ONDERWERP			
3482239 - Intrekkingsverordening Individuele Studietoeslag			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De Intrekkingsverordening Individuele Studietoeslag vast te stellen.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De Raad trekt de verordening Individuele Studietoeslag 2015 in. Deze is van rechtswege vervallen op 1 april 2022. Voor de duidelijkheid wordt deze nu ook officieel door de Raad ingetrokken.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

Beleidsregels studietoelage gemeente Hengelo 2022

Het college van Burgemeester en wethouders van Hengelo stelt, gelet op titel 4.3 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 36b van de Participatiewet, de navolgende kaders voor de studietoelage Hengelo.

Artikel 1. Begripsbepaling

1. Alle begrippen die in deze beleidsregels worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet en de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

2. In deze beleidsregel wordt verstaan onder:

- a. aanvraag: een verzoek om studietoelage als bedoeld in artikel 36b Participatiewet;
- b. AMvB: Algemene Maatregel van Bestuur Besluit loonkostensubsidie en minimumbedragen studietoelage Participatiewet 2021;
- c. college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hengelo;
- d. Pw: de Participatiewet;
- e. Wajong: Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten;
- f. WSF: Wet studiefinanciering 2000;
- g. WTOS: Hoofdstuk 4 Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten.

Artikel 2. Voorwaarden

Het college verleent belanghebbende op verzoek studietoelage indien hij voldoet aan de voorwaarden, zoals opgenomen in artikel 36b van de Pw en deze beleidsregel.

Artikel 3. Doelgroep

1. In aanvulling op artikel 7 Pw moet de belanghebbende door een structurele medische beperking naast de studie/opleiding niet in staat zijn inkomsten te verwerven om in aanmerking te kunnen komen voor de studietoelage.
2. Onder structurele medische beperking verstaat het college: een fysieke en/of psychische beperking die voortkomt uit een in de persoon gelegen ziekte of medisch gebrek die voldoende ernstig is dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen het gebrek en het niet in staat zijn van het verdienen van inkomsten naast de studie door belanghebbende. De medische beperking is tevens structureel wanneer geen verbetering te verwachten is binnen afzienbare termijn.

Artikel 4. Geneeskundig advies

1. Wanneer het college niet kan vaststellen of de belanghebbende voldoet aan de voorwaarden, wordt er een geneeskundig advies opgevraagd bij de door de gemeente gecontracteerde partij. Uit het geneeskundig advies moet blijken dat de belanghebbende als rechtstreeks gevolg van ziekte of gebrek structureel niet in staat is om naast de studie inkomsten te verwerven. Ook moet blijken voor welke periode hiervan sprake is.
2. Geneeskundig advies kan achterwege blijven wanneer direct duidelijk is dat er recht bestaat op studietoelage gelet op de ernst/aard van de structurele medische beperking. Dit kan onder andere blijken uit een deskundigenverklaring.
3. Wanneer het geneeskundig advies daartoe aanleiding geeft, bepaalt het college of en binnen welke periode een nieuw geneeskundig advies zal worden gevraagd om te beoordelen of belanghebbende nog steeds niet in staat is om naast de studie inkomsten te verdienen.

Artikel 5. Aanvraag

1. De aanvraag voor studietoelage wordt ingediend via het door het college vastgestelde aanvraagformulier.
2. Belanghebbende verstrekt bij de aanvraag de volgende stukken:
 - a. een bewijs van het ontvangen van studiefinanciering op grond van de WSF of een tegemoetkoming op grond van de WTOS;

- b. bij stage: een kopie van de stageovereenkomst waaruit de hoogte van de stagevergoeding blijkt.

Artikel 6. Toekennen en uitbetalen

1. Als door het college is vastgesteld dat recht op studietoeslag bestaat, wordt de studietoeslag toegekend vanaf de dag waarop dit recht is ontstaan, voor zover deze dag niet ligt voor de dag waarop de belanghebbende de aanvraag om studietoeslag heeft ingediend.
2. De studietoeslag wordt toegekend voor de periode dat belanghebbende aan de voorwaarden voldoet.
3. In afwijking van lid 1 wordt de studietoeslag ook met terugwerkende kracht toegekend over een periode die is gelegen voor de dag waarop de belanghebbende de aanvraag om studietoeslag heeft ingediend als:
 - a. belanghebbende daarom verzoekt; en
 - b. belanghebbende over deze periode voldoet aan de voorwaarden voor het recht op studietoeslag.
4. In afwijking van het genoemde onder lid 3 wordt studietoeslag niet met terugwerkende kracht toegekend over een periode die is gelegen:
 - a. voor 1 april 2022;
 - b. 5 jaar voorafgaand aan de dag waarop de belanghebbende de aanvraag om studietoeslag heeft ingediend.
5. De studietoeslag wordt maandelijks uitbetaald.

Artikel 7. Hoogte van de toeslag

1. De hoogte van de studietoeslag is gelijk aan de bedragen genoemd in artikel 7a van de AMvB.
2. De hoogte van de studietoeslag wordt aangepast naar de leeftijd van belanghebbende, op de dag waarop belanghebbende deze leeftijd bereikt.
3. In overeenkomst met artikel 36b lid 5 van de Pw vermindert de hoogte van de studietoeslag met het bedrag aan inkomsten uit de stage voor zover dat het een bij AMvB te bepalen bedrag te boven gaat.

Artikel 8. Rechthebbenden voor 1 april 2022

1. De belanghebbende jonger dan 21 jaar die voor 1 april 2022 de individuele studietoeslag ontving, behoudt in afwijking van artikel 7 het recht op studietoeslag voor het bedrag van € 300,- per maand zolang de belanghebbende voldoet aan de voorwaarden genoemd onder lid 2.
2. Om recht te hebben op datgeen genoemd in lid 1, dient belanghebbende te voldoen aan de volgende voorwaarden:
 - a. belanghebbende had recht op individuele studietoeslag op 31 maart 2022;
 - b. belanghebbende is ouder dan 18 jaar;
 - c. belanghebbende heeft recht op WSF of WTOS;
 - d. belanghebbende heeft geen in aanmerking te nemen vermogen als bedoeld in artikel 34 van de Pw;
 - e. belanghebbende heeft een beperking waardoor hij of zij niet structureel kan werken naast de opleiding. Van deze situatie is in ieder geval sprake als:
 - i. Belanghebbende in het doelgroepenregister is opgenomen. Daarmee is vastgesteld dat belanghebbende niet in staat is met voltijdse arbeid 100 procent van het wettelijk minimumloon te verdienen;
 - ii. Belanghebbende praktijkonderwijs (PRO), clusteronderwijs of onderwijs voor Zeer moeilijk lerende kinderen (ZMLK) volgt. Het is dan aannemelijk dat er bij belanghebbende beperkingen/belemmeringen zijn waardoor hij/zij niet in staat is om met voltijdse arbeid 100 procent van het wettelijk minimumloon te verdienen.

Artikel 9. Wijzigingen doorgeven

Voor de studietoeslag is sprake van een inlichtingenplicht als bepaald in artikel 36b lid 4 Pw.

Artikel 10. Hardheidsclausule

Het college kan in bijzondere gevallen, ten gunste van belanghebbende, afwijken van de bepalingen in deze beleidsregels als toepassing daarvan tot onbillijkheden van overwegende aard leidt.

Artikel 11. Citeertitel

Deze beleidsregels worden aangehaald als: Beleidsregels studietoeslag gemeente Hengelo 2022.

Artikel 12. Inwerkingtreding

1. Deze beleidsregels treden in werking met terugwerkende kracht per 1 april 2022.
2. De Beleidsregels Individuele Studietoeslag Hengelo 2020 zijn met terugwerkende kracht ingetrokken op 1 april 2022.

Aldus vastgesteld op <geef datum>

Het college van burgemeester en wethouders,

...

De heer J. Eshuis
Secretaris

De heer S.W.J.G. Schelberg
Burgemeester

Algemene toelichting

Doel van de studietoelage is om jongeren met een structurele medische beperking die niet kunnen bijverdienen naast hun studie, een extra (financiële) steun in de rug te bieden. Uit onderzoek van de Nederlandse Arbeidsinspectie van december 2018 is gebleken dat de individuele studietoelage niet aan het gestelde doel voldeed. Aanpassing is nodig om het doel van de regeling te bereiken. Om deze reden is de regeling van studietoelage gewijzigd.

De aangepaste studietoelage met minimumbedragen trad op 1 april 2022 in werking. De bedragen voor de studietoelage en de vrijlating van de stagevergoeding zijn uitgewerkt in een AMvB. Het college verstrekt studietoelage op grond van het nieuwe artikel 36b Pw.

Overgangsrecht

In artikel 78dd. van de Pw is het overgangsrecht geregeld.

Artikelsgewijze toelichting

Alleen de artikelen die toelichting nodig hebben zijn uitgewerkt.

Artikel 2. Voorwaarden

Belanghebbende dient een beschikking van DUO te tonen waaruit blijkt dat recht is op studiefinanciering op grond van de WSF of een tegemoetkoming op grond van de WTOS.

Als de belanghebbende werkt dan vervalt het recht op studietoelage (tijdelijk). Dit geldt ook voor werkzaamheden waar geringe inkomsten verwerft worden, zoals een vakantiebaan.

Belanghebbende kan een nieuwe aanvraag doen wanneer deze inkomsten gestopt zijn.

Artikel 3. Doelgroep

Een medische ingreep met een hersteltermijn van een half jaar is volgens de regering geen structurele medische beperking. Hieruit kan worden afgeleid dat als de medische beperking langer duurt dan een half jaar er wel sprake kan zijn van een structurele medische beperking. Ook zijn er medische beperkingen die wel structureel zijn, maar niet voldoende ernstig. In dat geval kan de belanghebbende naast zijn studie inkomsten verwerven. Het beoordelen van de situatie is te allen tijden maatwerk.

Er is in ieder geval geen sprake van een structurele medische beperking bij:

- het verlenen van mantelzorg;
- een gebroken bot;
- kortdurende beperkingen. Denk aan een ziekenhuisopname tot 6 maanden;
- beperkingen die niet dusdanig ernstig zijn dat iemand naast de studie niet meer kan werken.

Bovenstaande opsomming is niet limitatief.

Artikel 4. Geneeskundig advies

Begrip inkomsten kunnen verwerven

In de regel beoordeelt een onafhankelijk medisch adviseur of belanghebbende recht heeft op studietoelage. Dit blijkt uit artikel 36b lid 2 Pw. Het advies bevat nadrukkelijk geen medische gegevens van belanghebbende. Uit het advies dient enkel duidelijk te worden of belanghebbende in staat is eigen inkomsten te verwerven naast een voltijd studie. Zie Tweede Kamer 2019-2020, 35394, nr.5, p. 6.

Afzien geneeskundig advies

Artikel 36b lid 2 Pw biedt de mogelijkheid om af te zien van een geneeskundig advies. Het college kan dit doen op grond van bij het college bekende gegevens of door de belanghebbende verstrekte gegevens. Het college mag niet ten nadele van belanghebbende afzien van het medisch advies. De belanghebbende houdt de mogelijkheid een beroep te doen op een onafhankelijk medisch oordeel. Zie Tweede Kamer 2019-2020, 35394, nr.5, p.7.

Het college kan van het geneeskundig advies afzien wanneer vaststaat dat er geen recht bestaat op studietoelage.

Nieuw geneeskundig advies bij zicht op verbetering

Het onafhankelijk geneeskundig advies kan aanleiding vormen voor het college om de duur van de studietoelage niet af te stemmen op de duur van de studiefinanciering, bijvoorbeeld wanneer zicht is op verbetering van de medische situatie van betrokkene. Zie Tweede Kamer 2019-2020, 35394

nr. 5, p. 9. In dat geval bepaalt het college dat binnen een bepaalde periode een nieuw geneeskundig advies zal worden gevraagd.

Het college moet bij de advisering de zorgvuldigheidsnormen van Hoofdstuk 3 van de Awb in acht nemen.

Artikel 5. Aanvraag

Het inleveren van een deskundigenverklaring kan betekenen dat het onafhankelijk geneeskundig advies overbodig is. Dit is enkel het geval wanneer de verklaring bewijst dat sprake is van een structurele medische beperking. En wanneer de deskundigenverklaring naar het oordeel van de gemeente ook onafhankelijk tot stand is gekomen.

Stagevergoeding

Stages die plaatsvinden in het kader van de studie (zowel verplicht als onverplicht) vallen onder de vrijlatingsregeling. Zie Tweede kamer, 2019-2020, 35394, nr. 5, p. 8. Inkomsten uit een stage worden vrijgelaten tot een maximumbedrag als vastgelegd bij AMvB, zie artikel 36b lid 5 Pw. Bij de inwerkingtreding van de wetswijziging is dit bedrag €180,-. Wanneer een stagevergoeding hoger is dan het maximumbedrag, dan wordt het meerdere in mindering gebracht op de studietoeslag. Belanghebbende dient hiertoe een kopie van een stageovereenkomst toe te voegen bij de aanvraag.

Artikel 6. Toekennen en uitbetalen

Het college hoeft niet ambtshalve te onderzoeken of een belanghebbende met terugwerkende kracht recht heeft op studietoeslag. Dit gebeurt alleen als belanghebbende het college daartoe verzoekt.

Artikel 7. Hoogte studietoeslag

Bij het vaststellen van het bedrag voor de doelgroep jonger dan 21 jaar kiest het Rijk voor een minimumbedrag dat evenredig is aan de verhouding van het wettelijk minimumjeugdloon. De hoogte van de studietoeslag is dus leeftijdsafhankelijk.

Het wettelijk minimumjeugdloon wordt twee keer per jaar geïndexeerd. De hoogte van de studietoeslag wordt met dezelfde frequentie geïndexeerd.

Bij de inwerkingtreding van de wetswijziging zijn de bedragen als volgt:

21 jaar en ouder	€ 300,-
20	€ 240,-
19	€ 180,-
18	€ 150,-
17	€ 118,50
16	€ 103,50
15	€ 90,-

Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd.

Als iemand jarig is en op grond van de in artikel 7a van de AMvB genoemde leeftijd, recht heeft op een hoger bedrag aan studietoeslag, dan wijzigt dit op de dag waarop hij/zij deze leeftijd heeft bereikt.

Artikel 8. Rechthebbenden voor 1 april 2022

In aanvulling op artikel 78dd van de Pw waarin het overgangsrecht is bepaald, is in artikel 8 van deze beleidsregel bepaald dat voor de belanghebbende die reeds voor 1 april 2022 een studietoeslag ontving een sterfhuisconstructie wordt gehanteerd. De sterfhuisconstructie ziet op de hoogte van het bedrag en de voorwaarden zoals die golden voor 1 april 2022 mits deze ten gunste komen van belanghebbende. Als deze belanghebbende na een indexatie recht heeft op een hoger bedrag, dan geldt dit hogere bedrag.

Artikel 9. Wijzigingen doorgeven

Op grond van artikel 36b lid 4 Pw geldt een aparte inlichtingenplicht voor de studietoeslag. Als de inlichtingenplicht wordt geschonden en achteraf blijkt dat op basis van onjuiste informatie ten onrechte of tot een te hoog bedrag studietoeslag is verstrekt, dan mag het college overgaan tot terugvordering op grond van artikel 58 lid 2 en artikel 36b lid 4 Pw.

Artikel 10. Hardheidsclausule

Het college mag van de eigen beleidsregels afwijken als toepassing ervan in een individueel geval door bijzondere omstandigheden onevenredig is in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen. Dit is geregeld in artikel 4:84 Awb.

Verordening tot intrekking van de Verordening Individuele Studietoeslag 2015

Intitulé

Verordening tot intrekking van de Verordening Individuele Studietoeslag 2015

De raad van de gemeente Hengelo;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 20 september 2022;

gelet op de Participatiewet;

b e s l u i t :

vast te stellen de

Verordening tot intrekking van de Verordening Individuele Studietoeslag 2015

Artikel I

De Verordening Individuele Studietoeslag 2015 wordt met terugwerkende kracht per 1 april 2022 ingetrokken.

Artikel II Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. Deze verordening wordt aangehaald als “Intrekkingsverordening Individuele Studietoeslag”.

Ondertekening

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van [datum].

De raad voornoemd,

De griffier,

De voorzitter

Onderwerp: Wijziging Beleidsregels Studietoeslag

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 12 juli 2022 zijn de concept Beleidsregels studietoeslag gemeente Hengelo 2022 6 weken ter inzage gelegd. Na vaststelling treden de nieuwe beleidsregels met terugwerkende kracht per 1 april 2022 in werking. In deze brief willen wij u informeren over de wijziging van de beleidsregels studietoeslag.

Aanleiding

Met ingang van 1 april 2022 is de individuele studietoeslag gewijzigd in een studietoeslag op grond van een nieuw artikel 36b Participatiewet. Dit is vastgelegd in de verzamelwet 2022. De studietoeslag is bedoeld om mensen met een beperking te stimuleren om een diploma te halen. Het biedt een financiële compensatie, omdat het voor deze groep vaak moeilijk is om de studie te combineren met een bijbaan. De wetswijziging beoogt de doelgroep van de regeling beter te ondersteunen en meer gelijkheid tussen gemeenten te creëren in de hoogte van de studietoeslag. Door de wijziging in wet- en regelgeving zijn de beleidsregels studietoeslag (voorheen: individuele studietoeslag) gewijzigd en vervalt de verordening individuele studietoeslag van rechtswege.

Inhoud

Wetswijziging studietoeslag

De belangrijkste wijzigingen van de herziening van de studietoeslag zijn:

- De studietoeslag is geen bijzondere bijstand meer, maar een zelfstandige regeling in de Participatiewet. Dit betekent onder andere dat de vermogenstoets vervalt, en dat de studietoeslag met terugwerkende kracht kan worden aangevraagd.
- Het recht op studietoeslag is gekoppeld aan het ontvangen van studiefinanciering of wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (WTOS). Voorheen konden enkel studenten van 18 jaar en ouder de studietoeslag aanvragen. Met de nieuwe wetswijziging kunnen minderjarigen ook studietoeslag aanvragen.
- Per belanghebbende wordt onderzocht of deze voldoet aan de voorwaarde om de toeslag te ontvangen. In de regel zal dit gedaan worden door een onafhankelijk geneeskundig advies. Dit benadrukt dat de studietoeslag bedoeld is voor studenten die door hun structurele medische beperking niet in staat zijn om te werken naast de studie. Een vermelding in het doelgroepenregister of deelname aan praktijkonderwijs is niet langer afdoende om te bepalen dat belanghebbende niet kan werken naast de studie.
- Belanghebbenden ontvangen de studietoeslag zolang zij voldoen aan de voorwaarden. Voorheen moesten belanghebbenden na 6 maanden een nieuwe aanvraag indienen.

Op een aantal punten had het college de mogelijkheid af te wijken of een andere invulling te kiezen. Onderstaand de twee belangrijkste beleidskeuzes:

- Het college stelt de hoogte van de studietoeslag gelijk aan de minimumbedragen zoals voorgesteld in de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Deze bedragen zijn leeftijdsafhankelijk en worden halfjaarlijks geïndexeerd. Het college had ook kunnen kiezen om het bedrag op basis van de oude beleidsregels (€300,-) aan te houden. Echter is meegaan met de leeftijdsafhankelijke minimumbedragen het meest in lijn met het doel van de wetswijziging. Namelijk meer gelijke creëren tussen gemeenten in de hoogte van de studietoeslag.
- Om de menselijke maat toe te passen verlengt het college het overgangsrecht. De 31 studenten die studietoeslag ontvingen voor de wetswijziging op 1 april 2022 ingang, blijven het oude bedrag ontvangen voor de duur van hun studie. Immers is het een kwetsbare doelgroep waarvan 18 studenten door hun leeftijd in hun draagkracht achteruit zouden gaan.

Intrekken verordening individuele studietoeslag

Door wijziging vervalt de verordening individuele studieslag 2015 van rechtswege. Formeel hoeft uw raad deze niet in te trekken. Echter bevordert het intrekken van de verordening de duidelijkheid voor de uitvoering en de burger. Uw raad stelt hiervoor de intrekkingverordening individuele studieslag vast.

Financiële kaders

Met de wetswijziging van de individuele studietoelage worden geen personele wijzigingen verwacht. Het budget vanuit het Rijk verandert niet voor de nieuwe studietoelage. In Hengelo wordt geen toename verwacht in het aantal aanvragen. De studietoelage is een opneinderegeling waardoor de kosten lastig te voorspellen zijn. Met de nieuwe wet- en regelgeving kan een belanghebbende tevens met terugwerkende kracht studietoelage aanvragen.

De gemeente kent de studietoelage alleen op verzoek toe. Hoeveel belanghebbenden hier gebruik van gaan maken, inclusief bijbehorende financiële consequenties, is niet in te schatten. De kosten van het verlengen van het overgangsrecht worden betaald uit de middelen van de Bijzondere Bijstand. Dit betreft in totaal ongeveer € 24.000,- van 2022 tot en met 2024.

Tot slot

Met het doorvoeren van bovenstaande wijzigingen zijn de beleidsregels rondom de studietoelage weer in lijn met de wetswijziging. Studenten in de gemeente Hengelo die door een structurele medische beperking niet in staat zijn te werken naast hun studie kunnen rekenen op de hulp en ondersteuning van hun gemeente. Zodat zij zich kunnen richten op hun studie en een mooie toekomst tegemoet gaan.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage

1. De beleidsregels studietoelage gemeente Hengelo 2022